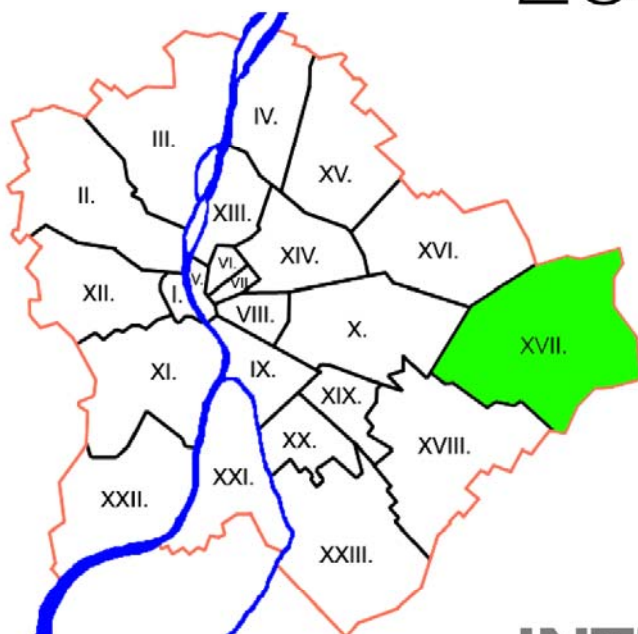
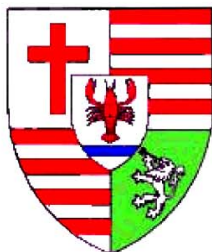

XVII. kerület Rákosmente
Önkormányzata

2008–2013

INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIA (IVS)

Tartalomjegyzék

1.	Vezetői összefoglaló	3
2.	Kerület léptékű fejezetek	4
2.1.	A kerület szerepének meghatározása a településhálózatban	4
2.2.	A kerület egészére vonatkozó helyzetértékelés	6
2.3.	Funkcióelemzés	60
3.	Kerületsrészek bemutatása	76
3.1.	Kerületsrészek	76
3.2.	A kerületsrészek területi megközelítésű elemzése	78
3.3.	Antiszegregációs terv	120
4.	Stratégiai fejezet	155
4.1.	Bevezetés, áttekintés	155
4.2.	Rákosmente hosszú távú jövőképe	160
4.3.	A jövőbeni fejlesztési irányok meghatározása	161
4.4.	Tematikus célok	163
4.5.	A kerületsrészek céljai	172
5.	A stratégia koherenciája, konzisztenciája	179
5.1.	Illeszkedés a településfejlesztési koncepcióhoz, településrendezési tervhez	179
5.2.	Célrendszer koherenciája	186
5.3.	Kelet-budapesti regionális együttműködés	199
5.4.	Környezeti állapot	201
6.	2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületek kijelölése	202
6.1.	Városmag	202
6.2.	Nyilas tábla	204
6.3.	Kucorgó tér	205
6.4.	Flamingó park	206
6.5.	Rákoscaba	207
6.6.	Hősök tere	208
6.7.	Rákoshegy	209
6.8.	Rákoscaba-Újtelep	210
6.9.	Rákoskert	211
6.10.	Homoki szőlők)	212
7.	A stratégia megvalósíthatósága	213
7.1.	Ingatlankezelési terv elkészítése	213
	Önkormányzatok városrehabilitációs céljainak elérését szolgáló nem fejlesztési jellegű tevékenységek	247
7.2.	Partnerség: integrált városfejlesztési stratégia és az integrált beavatkozások tervezésével kapcsolatos elvárások	249
7.3.	Az integrált stratégia és az integrált fejlesztések megvalósításával kapcsolatos szervezeti elvárások	254
7.4.	Településközi koordináció mechanizmusai	256
7.5.	A stratégia megvalósulásának monitoringja	256

1. Vezetői összefoglaló

Budapest XVII. kerülete Rákosmente. A kerület 1950. január 1-jén jött létre az addig önálló Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr és Rákosliget nagyközségekből, amikor azokat Budapesthez csatolták. Rákoscsabának és Rákoskeresztúrnak századokra visszanyúló a történelme. Mindkét ősi település a Rákos-patak, illetve az annak mentén húzódó hadi és kereskedő (borostyán) út mellé települt. Rákosliget és Rákoshegy a XX. század elején Rákoskeresztútból váltak ki és lettek önálló községek. A Rákos-patak völgye - mint azt a gazdag régészeti lelőhelyek is tanúsítják - évezredek óta fontos kereskedelmi útvonal volt, amely mellett a réz-, bronz- és vaskorban is laktak emberek.

Jelenleg a főváros legnagyobb kiterjedésű kerülete (54,83 km²), mely egyes részei ugyanolyan magasan terülnek el, mint a Gellért-hegy. Ennek megfelelően kiváló a levegője, amit ipartelepek sem szennyeznek. Egyike a legritkábban lakott kerületeknek, több mint 82 000 lakosa 27 000 lakásban él a 6 városrészben. 534 000 m²-nyi gondozott parkfelületével a középmezőnyben foglal helyet a kerületek között, de ha egyéb zöld területeit, szántóit, réjteit és "hegyeit" nézzük, akkor akár Pest "tüdejének" is nevezhetnénk. Máig megmaradt büszkesége a védett Merzse-mocsár, mely ritka növény- és állatvilágával a költöző madarak pihenőhelyét is biztosítja zöld szigetként a Főváros kétmillió lélekszámú kő-, beton- és aszfaltrengetegében.

Budapest XVII. Kerület Önkormányzata a 2007-2013-as időszak pályázati rendszeréhez igazodóan Integrált Városfejlesztési Stratégia (továbbiakban IVS) készítését kezdeményezte. Az IVS, mint új tervezési dokumentum bevezetését indokolja, hogy a Magyarországon meglévő, és jogszabályok által szabályozott településtervezési és rendezési dokumentumok többségéből eddig hiányzott az a középtávú, stratégiai szemlélet, amely meghatározza a városok középtávú (7-10 éves időszakra vonatkozó) gondolkodását, és iránymutatást ad a város hosszú távú (15-20 éves) céljainak megvalósításához is. Az IVS tulajdonképpen azt a komplex, területi alapú tervezési szemléletet kívánja meghonosítani, amely ötvözi a különböző szakági koncepciókban már megfogalmazott fejlesztési elképzeléseket, mindezt a megvalósításban érdekelt szereplők, azaz a helyi lakosság, a gazdasági élet és a civil szféra szereplőinek aktív bevonásával, érdekeik, a fővároson belül a kerület jövőjével, fejlesztésével kapcsolatos elképzeléseik megismerésével.

A stratégia célja, hogy hosszú távon irányt mutasson a kerület vezetése számára ahhoz, hogy a kerület **ne veszítse el nagy zöld felületeit**, ugyanakkor **megtartsa dinamikus, lendületesen fejlődő arculatát**. A fejlesztési koncepció célja, hogy a kerület az itt élők számára **biztonságot, harmonikus lakóteret**, az idelátogatók számára pedig vonzó kikapcsolódási lehetőséget, érdekes látnivalókat, hasznos programokat kínáljon.

Az integrált megközelítés fontos elemét jelenti a távlati, átfogó fejlesztési célokból kiinduló, azokat speciális, operatív célokká lebontó elv alkalmazása, amely szinergikusan kezeli azok finanszírozási, megvalósítási és fenntartási módját egyaránt. A munka eredményeként egy olyan komplex városfejlesztési / megújítási dokumentum áll majd a kerület rendelkezésére, amely az elkövetkező 7-10 évre vonatkozóan megadja, mindenki számára világossá teszi a fejlesztés főbb irányvonalait. Mindemellett az IVS kiváló alapot jelent az elkövetkező 7-10 évben intenzívebben fejlesztendő területrészek, a kerület akupunktúra pontjainak fejlesztését részletesen előkészítő, megvalósíthatósági tanulmány mélységű, a fejlesztések részletes leírását, ütemezését, pénzügyi tervét is bemutató Akcióterületi Tervek kidolgozásához. Ezek együttes feltételét jelentik a 2007- 2013-as időszakra kidolgozott Közép-Magyarországi Operatív Program Integrált Városfejlesztési Akciók támogatása című prioritás keretében kiírt városrehabilitációs pályázatokon való részvételnek.

2. Kerület léptékű fejezetek

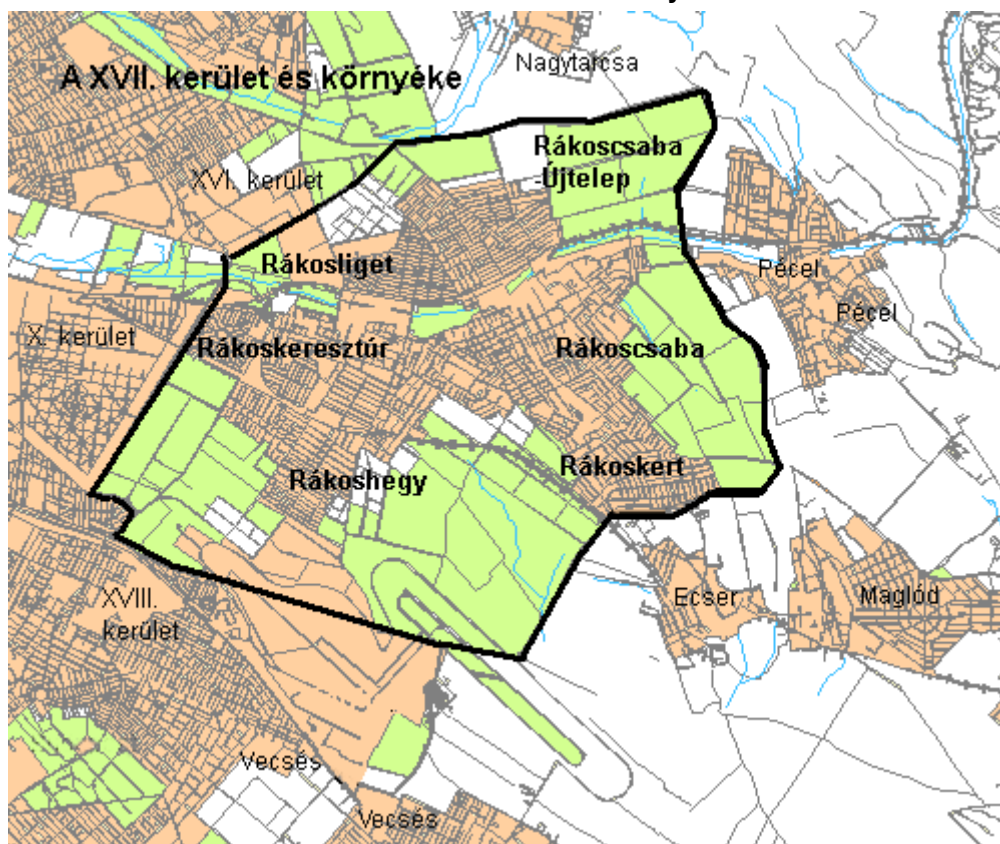
2.1. A kerület szerepének meghatározása a településhálózatban

A XVII. kerület 1950. január 1-jén jött létre az addig önálló Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr és Rákosliget nagyközségekből, amikor azokat Budapesthez csatolták.

Északnyugatról a XVI. kerület, nyugatról a X. kerület, délnyugatról a XVIII. kerület határolja. További szomszédos települései délkeleten Ecser, Maglód és Vecsés, keleten Pécel, északon pedig Nagytarcsa. A főváros legnagyobb kerülete, (54,83 km²), Budapest területének a 10,42 %-a.

A XVII. kerület, más néven Rákosmente, 6 városrészből áll. Központi helyzetű Rákoskeresztúr városrész, ettől északra Rákosliget és Rákoscsaba-Újtelep, keletre Rákoscsaba, Rákoskert, míg délre Rákoshegy városrész található.

1. ábra: A XVII. kerület és környéke

A kerület központját a városközpont felől leggyorsabban a Könyves Kálmán körút felől a Kőbányai út–Jászberényi úton, az Örs vezér terétől a Kerepesi út – Bökényföldi út – Cinkotai út vonalon át vagy a Fehér út – Élessarok – Jászberényi út vonalán, vagy Kerepesi út – Keresztúri út majd Pesti út mentén lehet elérni. Pécel felől a Péceli út, Ecser felől a Zrínyi út vezet a kerületbe. Az M0 körgyűrű épülő nyomvonala a kerület keleti határa mellett halad.

A kerületben 1 vasútállomás és 4 vasúti megállóhely van (hatvani vonalon Rákosliget, Rákoscsaba-Újtelep, Rákoscsaba, a szolnoki vonalon Rákoshegy és Rákoskert). A Keleti pályaudvarról óránként kétszer induló személyvonatokkal 20-30 perc alatt elérhető.

Helyi tömegközlekedéssel a főváros belső kerületei felől az Örs vezér térről közvetlenül, a Kőbánya-Kispest metróvégállomásról közvetlen járattal (Keresztúr busz, 98, gyors 98) lehet a leggyorsabban eljutni a kerületbe. A 61E-es busszal 24 perc menetidő az Örs vezér térről, Rákoskeresztúr, Városcsaba, a 168-as busszal pedig 30 perc alatt lehet eljutni szintén az Örs vezér térről a Rákoshegy, Ferihegyi útig. A 62-es járat Kőbánya, Városcsaba irányából közlekedik Rákoskeresztúr,

Városmegközelítő, 25 perces menetidővel. A XV. kerülettel a XVI. kerületet átszelve a 46-os busz, a 80-as busz pedig Pestszentlőrincsel teremti meg az összeköttetést.

A kerület feladatellátás szerinti besorolása:

Főváros egyik külső kerülete, amely agglomerációs vonzerőt is kifejt, ezért a környező települések számára is ellát térségi központi feladatokat. Nem tekinthető kistérségi központnak, tekintettel arra, hogy itt nincs közigazgatási értelemben vett kistérségi lehatárolás, de az agglomeráció számára közigazgatási, szolgáltatási, közművelődési, egészségügyi, és gazdasági központi feladatokat ellát.

A kerület vonzáskörzete:

Északnyugaton a XVI. kerület, nyugaton a X. kerület, délnyugaton a XVIII. kerület. További szomszédos agglomerációs települései: délkeleten Ecser, Maglód és Vecsés, keleten Pécel, északon pedig Nagytarcsa.

A kerület dinamikai jellemzői:

- o Népszámszám változása: Folyamatosan növekvő lakosságszám, az utolsó népszámlálás óta (2001) a lakosság folyamatosan nő, 2006-ban 82 420 főt tartottak nyilván.
- o Munkahelyek számának változása: kis mértékű emelkedést mutat
- o Munkanélküliségi ráta: alacsony, a regisztrált munkanélküliek aránya az összlakossághoz viszonyítva 2000-ben 1,74%, 2004-ben 1,93% (a legmagasabb érték) volt, míg 2006-ra kis mértékben, 1,68%-ra csökkent.
- o Gazdasági szervezetek számának változása: Ez az arány 2004-ig folyamatosan növekszik (11 809 db), azóta csökkenést mutat, 2006-ban 11 597 db regisztrált vállalkozás volt.

Városhierarchiában betöltött szerepének változása:

A kerület városhierarchiában betöltött szerepe nem változott az utóbbi időszakban, de a fejlesztési elképzelések és a kitűzött célok alapján egyre erősíteni kívánja agglomerációs központi szerepét.

A kerület funkció szerinti besorolása:

A kerület rákoskeresztúri része centrális fekvésének köszönhetően funkciógazdagabb, mint Rákospalota többi része. Így Rákospalota, Rákospalota-Újtelep, Rákoshegy, Rákosliget és Rákospark sok esetben kifejezetten funkcióhiányos, pl. csatornázottság, szolgáltatás, humán szolgáltatások terén. Ez egyértelműen a térszerkezet Budapest orientáltságát reprezentálja, a tervezett agglomerációs központi szerep ellenében. Ez természetesen betudható a történelmi városfejlődésnek, és az így kialakult centrális közlekedési hálózathoz. Ezért a pályázat egyik fő célja a funkcióhiányos keleti, észak-keleti városrészek felzárkóztatása.

Rövid funkcióelemzés (funkcióellátottság szerint, csökkenő sorrendben):

1. Rákospark (33800 fő): a központi szerepből eredően funkció koncentráció van, dominál a humán funkció, jelentős az államigazgatási, gazdasági és közösségi funkció is.
2. Rákosliget (4700 fő): a terület kiterjedéséhez és lakosságszámához (a legkisebb lélekszámú kerületrész) képest kulturális funkció dominancia van, a többi nagyobb kiterjedésű és nagyobb lélekszámú településrészhez képest.
3. Rákospalota (13000 fő): a terület egészéhez és lakosságához képest funkcióhiányos a térség, ez főképp a gazdasági és a közlekedési, infrastrukturális funkciók hiányában mutatkozik meg.
4. Rákoshegy (9600 fő): a nagy kiterjedéshez képest jelentős hiányosságok vannak a közlekedési, infrastrukturális adottságokban.

5. Rákoskert (7700 fő): a terület méretéhez képest szintén jelentős hiányosságok vannak a közlekedési, infrastrukturális funkciókban. Emellett a közösségi és gazdasági jellegű szolgáltatásokat bővíteni szükséges az agglomerációs szerepkör erősítése miatt.

6. Rákoscsaba-Újtelep (11000 fő): a terület egészéhez és a lakosságszámhoz képest funkcióhiányos a térség. A közösségi funkciócsoport hiánya, a humán és gazdasági funkciócsoport alacsony mértéke ezek bővítését kívánja meg.

Természetesen a funkciók helyenkénti relatív bősége nem jelenti azok visszafejlesztési szükségszerűségét, vagy a további fejlesztések szükségtelenségét, hanem a többi városrész fejlesztési igényeivel párhuzamba kell állítani azokat.

A kerület foglalkoztatási szerepköre:

A kerületben a munkahelyi ellátottság a lakosság számához viszonyítva alacsony, a lakosság jelentős része ingázik. Ez elsősorban a kerület kertvárosi jellegéből ered. Így foglalkoztatási szempontból a kerület a szolgáltató-kereskedelmi szektorban jelentősnek, az ipari-mezőgazdasági szektorban alacsony intenzitásúnak tekinthető. A tervezett fejlesztések a helyi gazdaság élénkítését és így a kerület foglalkoztatási szerepkörének emelését tűzi ki célul.

2.2. A kerület egészére vonatkozó helyzetértékelés

2.2.1. Történeti áttekintés

Budapest Főváros XVII. kerülete 1950. január 1-jén jött létre a Budapest főváros területének új megállapításáról szóló 1949. évi XXVI. törvény hatályba lépését követően. E törvény egy új közigazgatási egységbe fogta össze és egyesítette a fővárossal a történelmileg kialakult városmag peremterületén fekvő négy nagyközséget, vagyis Rákoscsabát, Rákoshegyet, Rákoskeresztúrt és Rákosligetet.¹ A XVII. kerület, Rákosmente jelenleg kilenc településrészre tagozódik, az új egységek többsége a fővárossal való egyesítést megelőzően alakult ki, vagy került nevesítésre. Évszázadokra visszanyúló történelmi múlttal, ehhez kapcsolható identitást képző erővel két településrész, Rákoscsaba és Rákoskeresztúr rendelkezik.

Mivel az évszázados történelem, az ehhez köthető hagyományok és identitás mind befolyásolják egy település térszerkezetének kialakulását, ezek az elemek nem hagyhatók figyelmen kívül az Integrált Városfejlesztési Stratégia készítésénél sem.

A kezdetek

Mellőzve a részletes ős- és újkőkori áttekintést, valamint a réz-, bronz- illetve a vaskor bemutatását, tényként állapítható meg hogy már ebben az időben is éltek emberek a Rákosmentén, melyet a kerületben talált gazdag leletanyag igazol. A régészeti feltárások közül a Pesti út és Férihegyi út kereszteződésénél 1939-ben épült autóbusz megállóhely területén talált emberi és állati csontokat, e helyszíntől kb. 200 méterre, a mai Pesti út északi oldalán kiásott széles szájú urnát, valamint a szemben fekvő evangélikus templom 1941-es építése kezdetén talált két sírt szükséges kiemelni.² Az állati és emberi maradványok feltételezhetően a késő rézkorból, (Péceli vagy badeni kultúra, Kr. e. III. évezred tájékán, amikor a nagyállattartást különleges tisztelet övezte, ezért az állatokat gyakran gazdájukkal együtt temették el^{3 4}) míg a széles szájú urna a kelta korszakból származnak.⁵ Utóbb

¹1949. évi XXVI. törvény Budapest főváros területének új megállapításáról, compLex CD jogtár

²Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 10; 13. oldal

³Bondár Mária: A Rákosmente őskora, in: Kézdi Nagy Géza (szerk.): Évszázadok a Rákosmentén - tanulmánykötet a millecentenárium alkalmából, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1996. Budapest, 13. oldal

említett két sír egyike szintén a kelta időkből, a másik viszont inkább már az Árpádok korából való,⁶ ami a korábbi nomád település honfoglalásig, sőt azt követő továbbélését bizonyíthatja.

A kelta törzseket a Római Birodalommal szövetségi viszonyban álló kvádok és szarmaták követték. E népcsoportok elsősorban határvédő szerepet töltek be a pesti síkság területén, ám nem kizárt, hogy a rómaiaknak is voltak itt kőből épített erődjeik. A Római Birodalom bukását követően, a Kr. u. VI. században az avarok telepedtek le a Duna mindkét oldalán, így a XVII. kerület területén is. Erről tanúskodnak a Rákoshegyen és Rákosliget térszomszédságában felfedezett sírok, mely utóbbiból földművelést szolgáló vasból készült kapa, villáskapa és sarlószerű vaseszköz is a felszínre kerültek. A talált földművelési eszközök arra engednek következtetni, hogy az avarság helyhez kötötte falvakban élt, és feltételezhetően a birodalom összeomlása után (Kr. u. 800. körül) továbbra is a kialakult településeken maradt. Ezzel szemben a magyarság, a honfoglalást követő jó pár évtizedben még költözködő életmódot folytatott.⁷

A X-XV. század története

Az időszámításunkat követő X-XII. században a magyar törzsek fokozatosan telepedtek le, melyet I. István, I. László és Könyves Kálmán szigorú törvényekkel is igyekezett elősegíteni. Az „új” magyar falvak korábbi településeken, vagy az azok köré vont területek határai között létesültek, önkéntes faluszerveződések vagy tervszerű falutelepülések formájában. A régészeti megfigyelések szerint ez a folyamat zajlott le a kerülettől északra fekvő Szilas-patak mindkét oldalán, és feltételezhető, hogy a Rákos-patak és környezete ennek az ősi településcentrumnak volt a déli határa.⁸ Az újabb falurétegek feltehetően itt is a korábbiakra rakódtak rá, ami megmagyarázza az avar és a magyar régmúlt történelem összekapcsolódását és ennek leképeződését a korabeli településnevekben is. A XI-XIII. században a Rákos-patak felső folyása mentén három falu helyezkedett el⁹: a volt rákoskeresztúri homokbánya területén Buken (-Bökényföldje, vélhetően avar névvel), a mai Rákoscsaba központjában Chabarakusa, (mely elnevezéssel először IV. Béla egy 1267-ben kelt és egy korábbi oklevél megerősítését szolgáló okiratban találkozhatunk¹⁰) és még egy, a leginkább vitatott elnevezésű település, amely a mai Keresztúr- és kerületközpontokhoz közel eső területeken, a Szent Kereszt római katolikus templom közelében feküdt. A falu IV. Béla 1259-ben kiállított adománylevelében vélhetően még korábbi avar elnevezésével jelenik meg. (a feltételezést megkérdőjelezi, hogy a dokumentumban szereplő Nemus, Nokus illetve Ökörd elnevezésekből nem tisztázott melyik utal pontosan erre a településre¹¹). Az újabb kutatások ezzel szemben azt állítják, hogy a község első neve PousaRacusa volt, (Chabarakusa analógiájára) mely V. István – akkor még ifjabb király – 1265-ben kelt oklevelében szerepel, majd a község egy 1326-os oklevélben tűnik fel ismét, de akkor már Szent Keresztként.¹²

A török hódoltságtól a XIX. századig

A török hódoltság idején a terület lakossága elkezdett azonban fogyatkozni, melyet nemcsak a török elnyomás és többletterhek kirovása, hanem a török területen fekvő magyar falvak egymás közötti konfliktusai idéztek elő. Egy 1657-ben kelt beadvány szerint Keresztúr földjeit éppen a szomszédos

⁴Megjegyzés: nem zárható ki az sem, hogy az állati és emberi csontok a honfoglalás korából, vagyis már magyar ősoktól származnak - Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 14. oldal

⁵Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 13. oldal

⁶Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 13. oldal

⁷Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 13. oldal

⁸Írásné Melis Katalin: Árpád-kori falvak a Rákos-patak vidékén /896-1241/, in: Kézdi Nagy Géza (szerk.): Évszázadok a Rákosmentén - tanulmánykötet a millecentenárium alkalmából, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1996. Budapest, 33-34. oldal

⁹Írásné Melis Katalin: Árpád-kori falvak a Rákos-patak vidékén /896-1241/, in: Kézdi Nagy Géza (szerk.): Évszázadok a Rákosmentén - tanulmánykötet a millecentenárium alkalmából, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1996. Budapest, 36. oldal

¹⁰Dombóvári Antal: Budapest XVII. kerületének története 1914-ig, in: Kézdi Nagy Géza (szerk.): Évszázadok a Rákosmentén - tanulmánykötet a millecentenárium alkalmából, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1996. Budapest, 36. oldal

¹¹ Megjegyzés: a Pest megyében található egy- vagy két szótágú településnevek avar törzsfők vagy tulajdonosok nevéből származnak. Lásd: Fót, Sződ, Göd, Gyál, Sülly, Sáp, Csömör, Tarcsa, Pécel, Csaba, Uri, Monor, stb.

¹²Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 15. oldal és Írásné Melis Katalin: Árpád-kori falvak a Rákos-patak vidékén /896-1241/, in: Kézdi Nagy Géza (szerk.): Évszázadok a Rákosmentén - tanulmánykötet a millecentenárium alkalmából, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1996. Budapest, 36. oldal

Csaba lakói és tulajdonosai vették birtokukba és csatolták településükhöz a pénzzel megvesztegetett törökök segítségével.¹³ E dokumentum, amellel hogy Csaba és Keresztúr létezéséről tájékoztat,¹⁴ segít megérteni az akkor falvak elhagyásának korabeli okait. A két település teljes elnéptelenedést az említett tényezőkön túl a Buda és Pest felszabadítására felvonult osztrák felmentő seregek stratégiája okozta: Buda és Pest elfoglalásához először elvágták őket a hátmögötti területektől, vagyis minden élelmet és táborozási lehetőséget elpusztítottak körülöttük. Ekkor dúlták fel Keresztúr mellett a mai peremkerületeket alkotó többi települést is, így a még ott maradt lakosok kénytelenek voltak elmenekülni.¹⁵ A pusztulás után a XVIII. század elején egy ismételt benépesedés következett. E folyamat vezetett a település mai etnikai összetételének kialakulásához, melyet részben a területtel kapcsolatos tulajdon-viszonyok magyaráznak.

A XVII. század során összesen hat nagyobb betelepülési hullám figyelhető meg, melyek a település képezének és szerkezetének alakulását is erősen befolyásolták. 1720-ig főként magyar családok érkeztek a faluba, a tót földművesek nagyobb arányú bevándorlása 1720 után történt. Utóbbi magyarázata, hogy a terület akkori tulajdonosai, a Podmaniczkyak kiterjedt birtokokkal rendelkeztek Aszódon, ahol Nógrád megyéből származó tót telepesek is dolgoztak.

A második szakasz végét, és egyben a harmadik kezdetét az első német telepesek megérkezése jelentette 1756-ban. A letelepedés helyét illetően azonban az 1743-as év jelentette a fordulóponthoz: az eddig érkező jobbágyok a tabáni községrészben találtak lakóhelyet, (mai Tabán utca környékén az Egészség ház utca mögött) ezt követően pedig a Pesti út két oldalát, főként a mai Népkerttől és Podmaniczky-kastélytól keletre fekvő területeket kezdték megszállni. (A terület nagyjából azonos a mai kerületközponttal, és a tervezett beavatkozási pontok helyszínével.) Az épületállományt tekintve a jobbágyok ekkor még részben földbe süllyesztett, részben a föld fölé emelt egyszerű házakban laktak.¹⁶ Új típusú házak építésére a németek érkezése és letelepedése után került sor (főként Karintiából, Stájerországból, Wüttenbergből 1756-ban; 1760 és 1770 között; 1770-es évek második felében és 1785 körül). Ők a német faluban, a mai Pesti út déli részén, az Új lak utca környékén, (tehát a mai Népkerttől és kastélytól nyugatra) a korábbi házaknál magasabb, nagyobb ablakokkal és zöld zsáluval készült házakban laktak.¹⁷ A falu XVIII. századi képet meghatározó építkezések közül mindenképpen ki kell még emelni a második rákoskeresztúri katolikus templom (1740) és a Podmaniczky-kastély építését. Utóbbi helyén Podmaniczky intézőjének majorság épülete állt, amit 1728-ban kezdtek építeni. Az átépítésre, kastéllyá bővítésre 1761 és 1764 között került sor. A kastély környezetének rendezése érdekében lecsapolták a mai Népkert területén lévő mocsarat, valamint a vízelvezető árkokat építettek ki a hóolvadáskor bekövetkező áradások elkerülésére.¹⁸

¹³Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 28-29. oldal

¹⁴Megjegyzés: a harmadik települést, Buken-t középkori források említik utoljára

¹⁵Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 34. oldal

¹⁶Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 52-53; és 54. oldal

¹⁷Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 62. oldal

¹⁸Bartók János: Rákoskeresztúr története, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1994. Budapest, 102. oldal

2. ábra: Népkert

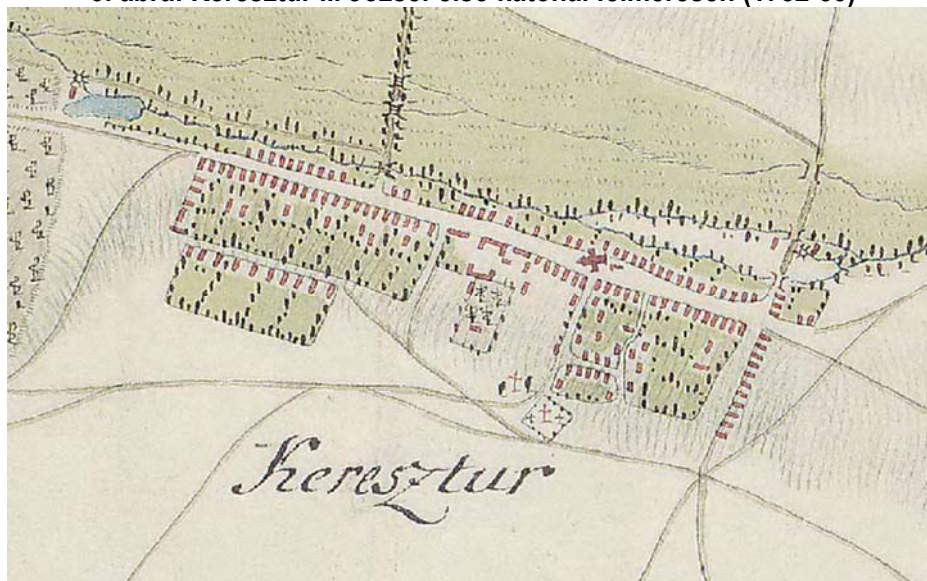

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A Népkert területén fűz-, éger-, szil-, topoly- és hársfákat ültettek, közvetlen szomszédságában a kor divatja szerinti angolkert mintájára urasági kertet alakítottak ki (teknősbéka-tó, lugas, gyümölcsfák és további különleges fafajták). A templom kivételével ezek az építkezések Bujanovszky Elek Szilviusz nevéhez fűződnek. Munkássága hozzájárult azoknak az épületeknek és helyszíneknek a létrejöttéhez, melyek a mai napig meghatározzák a kerületközpont településképet és szerkezetét.

Az említett épületek valamint a korábbi építményeknek legjobb rajzi megjelenítését, egyfajta „összesítését” II. József első katonai felmérése tartalmazza. A felmérés készítésének időpontja nagyjából egybeesik ugyanis annak az időszaknak a végével, mely során kialakult a település mai szerkezete és felépültek a településképet meghatározó legfontosabb épületek. Így nem véletlen, hogy a lakóházak mellett a templom és a kastély megjelenítésével találkozunk, mely utóbbi kettőt a térkép szöveges melléklete külön kiemeli a szilárd épületek számbavételénél. A későbbiek során Rákosmente központjának és főként Rákoskeresztúr településszerkezetének alapjait tekintve nem sokat változott, sokkal inkább az építészeti és történelmi értékek átalakításáról, bővítéséről és sajnos részleges lerombolásáról beszélhetünk. Ezek az események azonban már átvezetnek nemcsak a XIX., hanem a XX. századba is.

3. ábra: Keresztúr II. József első katonai felmérésén (1782-85)

Forrás: Az Első Katonai Felmérés: Magyar Királyság

Szükséges látni, hogy a jelenlegi kerületet alkotó falvak története a települések növekedésével, terjeszkedésével egyre inkább egybeolvad. E folyamatot a XIX. századi városiasodás, a közlekedés fejlődése szintén elősegítette. A XVII. kerület vonatkozásában két tényezőt kell kiemelni. Az első a Budapest-hatvani vasútvonal megépítése 1874-ben, ami mind Rákoskeresztúr, mind Rákoscsaba területét érintette és a lakosok közlekedési lehetőségeit javította (a csabaiak népszavazással döntöttek el az állomásépület helyét). A másik fontos tényező a század végi ipari központokban, így a Budapesten uralkodó lakásínség volt, mely korábbi mezőgazdasági területek felparcellázásához, jelentős lakásépítésekhez és újabb kerületek kialakításához vezetett. Így jött létre a XIX. század végén, XX. század elején Rákosliget és Rákoshegy, melyek 1907-ben és 1921-ben váltak önálló nagyközséggé. A Rákoscsabától elszakadni kívánó Rákoskert ilyen törekvései a Budapest főváros területének új megállapításáról szóló 1949. évi XXVI. törvény hatályba lépését követően meghiúsultak.¹⁹

II.1.5. A XIX. század vége és a XX. század

Az egész kerület történetét befolyásoló, az utóbbi két évszázad fejleményeinek bemutatása után szükséges kitérni további részletekre is, elsősorban az épített környezeti értékek vonatkozásában. A település képét meghatározó két tényező, a Szent Kereszt templom és a Podmaniczky-kastély is megépítésre került. Előbbi 1894-ban, utóbbi 1906 és 1911 között neobarokk stílusban.

Jelenleg a kastély – melynek önkormányzati tulajdonjogának visszaszerzése folyamatban van – felújításra vár. Kertjének területén, részben közvetlen szomszédságában három további építkezésre került sor. Az udvarház kertjében, közel a Pesti út és Férihegyi út kereszteződéséhez, építették fel a Fuchs-kastélyt az 1890-es évek elején. Szintén a kastély kertjének területén, a mai Gyökér és Bakancsos utca kereszteződésénél épült fel a Podmaniczky Mauzóleum 1908-ban, melyet aztán 1960-as években felrobbantottak. Említést érdemel még a XIX. század során épült Bulyovszky-kúria, (a kastély kertjének közvetlen szomszédságában, szemben a mai Népkerttel) mely az 1800-as évek végétől a mai Polgármesteri Hivatal felépüléséig adott otthont a városvezetési funkcióknak. A közlekedés és a közművek is az utóbbi 130 évben indultak fejlődésnek. A Budapest-hatvani vasútvonal megépítését a Budapest-Szolnok-újszászi vonal kialakítása követte az 1880-as évek második felében. A Pesti út lekövezésére 1915 és 35 között került sor, a vízvezeték-rendszer kialakítására azonban csak a II. világháború után.²⁰

A kerület sajátossága, hogy a lakótelep építési hullám ezt a területet viszonylag későn, csak a '70-es évek végén, '80-as évek elején érte el. Budapest legtöbb (külső) kerületében a népességnövekedés és lakásínség támasztotta igény következtében panel programok valósultak meg már az '50-es évektől kezdődően. A XVII. kerület (ahol szintén növekedett a népesség) ebben az időszakban vált a magánérs építkezések, a kis igényű családi házak építésének kedvelt területévé, elsősorban a telkek viszonylagos olcsóságának köszönhetően. Főként egyedi lakóházak létesültek hagyományos technológiával, téglafalakkal és részben vasbeton vázzal. Az idő múlásával a családi házak építészeti színvonala fokozatosan javult, az egyforma sémák mellett megjelentek a különféle újítások is.²¹ 1950 és 1980 között mintegy 7 500 lakást építettek a XVII. kerületben, (a lakótelepi lakásokat nem számítva) amiből a lakásállomány folyamatos megújulására lehetne következtetni. Az összerületi adatok azonban elfedik a területi különbségeket és nem mutatnak rá az éppen a városközpontban tapasztalt ellentétes fejleményekre. Itt ugyanis a lakásállomány folyamatos leromlása volt tapasztalható, miután a Fővárosi Tanács 1971-ben elhatározta a kerület városközpontjának rekonstrukcióját²² és megtiltotta a további építkezéseket. A folyamatosan romló állapotú lakások szanálására azonban csak a '70-es évek végén került sor. Ekkor ütemezetten 130, 473 majd 461 lakást bontottak le, 1 055, 1 633 és 3 327 lakótelepi lakást építettek fel.²³ (Földműves utcai és Kaszáló utcai lakótelepek építése a vonatkozó

¹⁹Dombóvári Antal: Budapest XVII. kerületének történelme 1914-ig, in: Kézdi Nagy Géza (szerk.): Évszázadok a Rákosmentén - tanulmánykötet a millecentenárium alkalmából, a XVII. kerületi Önkormányzat kiadványa, 1996. Budapest, 65-66. oldal

²⁰A helytörténeti gyűjtemény munkatársainak szóbeli közlése alapján

²¹Preisich Gábor: Budapest városépítésének története: 1945-1990: tanulmányok, Műszaki Könyvkiadó, 1998. Budapest, 74., 77. és 79. oldal

²²MŰ-HELY Rt.: Budapest XVII. kerületi Szabályozási Terv: 3.1.-3.5. – Elemzési munkák, vizsgálatok, 1999. Budapest, 4. oldal

²³MŰ-HELY Rt.: Budapest XVII. kerületi Szabályozási Terv: 3.1.-3.5. – Elemzési munkák, vizsgálatok, 1999. Budapest, 4. oldal

rendezési terveknek megfelelően.) A '70-es évek végén az építkezés blokkos négyemeletes épületek és középmagas pontházak kombinációjaként kezdődött, hangsúlyként négy 10 emeletes sávházat építettek. Az 1980-as évek elején az erre az időszakra jellemző négyemeletes, félig zárt belső udvarokat körülvevő épületcsoportokkal folytatódott a terület rendezése.²⁴ További lakótelep építések Rákoskeresztúron: Pesti út, Cinkotai úti lakótelep – ún. Színesházak lakótelep valamint Újlak utcai lakótelep.

A lakótelep-építéseket közmű és intézmény-fejlesztések követték, (Posta-ÁBC-OTP épület a Pesti út, Ferihegyi út kereszteződésénél, óvoda és iskola építések) ám az így létrejött „központ” a mai napig nem tudja betölteni a neki szánt kerületi és agglomerációs funkciókat. E helyzet kezelésére több rendezési terv is született, melyek közül egy sem valósult meg.

A történelmi áttekintés befejezéseként végül szükséges kitérni a településképet meghatározó lakótelep építések néhány társadalmi, szociológiai illetve városfejlődési következményére is. Már az áttekintés szerkezetéből is kitűnik, hogy ezek az építkezések nem illeszthetők be a település történelmi fejlődésébe, hanem sokkal inkább egy korszak „termékeinek” tekinthetők. A történelemben, a település fejlődésébe való beágyazottság, valamint az épületekhez kapcsolódó hagyományok hiánya, a túlzott uniformizáltság meglehetősen kérdésessé teszi a panelépületek szerepét a helyi identitás kialakításában és megőrzésében. Mindez még szembetűnőbbé válik, ha összehasonlítjuk őket a település „történelmi” épületeivel különböző (objektív és szubjektív) ismérvek szerint, amit a következő táblázat foglal össze.

1. Táblázat: „Történelmi” építmények és helyszínek különböző szempontok szerint

	Épület, építmény, helyszín, műemlék neve	Kora (év)	Történelmi „beágyazottság”	Kapcsolódó személyek, hagyományok száma	Szerepe az identitás kialakításában, fenntartásában
1.	Szent Kereszt Római Katolikus templom	114 év	magas	közepes	magas
2.	Pesti út és Ferihegyi út kereszteződése	nincs pontos adat; a Pesti út nyomvonala már a római korban is ismert hadiút volt	magas	közepes	magas, orientációs jelleg is társul
3.	Podmaniczky-kastély	kb. 250 év	magas	magas	magas
4.	Népkert	kb. 220-230 év	magas	magas	magas
5.	Fuchs-kastély	kb. 110 év	közepes	közepes	közepes
6.	Bulyovszky-kúria	kb. 150 év	közepes	alacsony	alacsony/közepes
7.	Podmaniczky Mauzóleum	kb. 100 év	alacsony	közepes	alacsony
8.	Buszpályaudvar	kb. 70 év	alacsony	nincs	nincs; csak orientáció
9.	Evangelikus templom	kb. 70 év	közepes	nincs	közepes
10.	Lakótelepek (Földműves és Akácvirág utca környéke, Pesti út déli oldala)	kb. 25-30 év	nincs	nincs	nincs
11.	Lakótelepek (Kaszáló utca környéke, Pesti út északi oldala+kerületközpont)	kb. 25-30 év	nincs	nincs	nincs

²⁴Preisich Gábor: Budapest városépítésének története: 1945-1990: tanulmányok, Műszaki Könyvkiadó, 1998. Budapest, 91. oldal

2.2.2. Gazdasági áttekintés

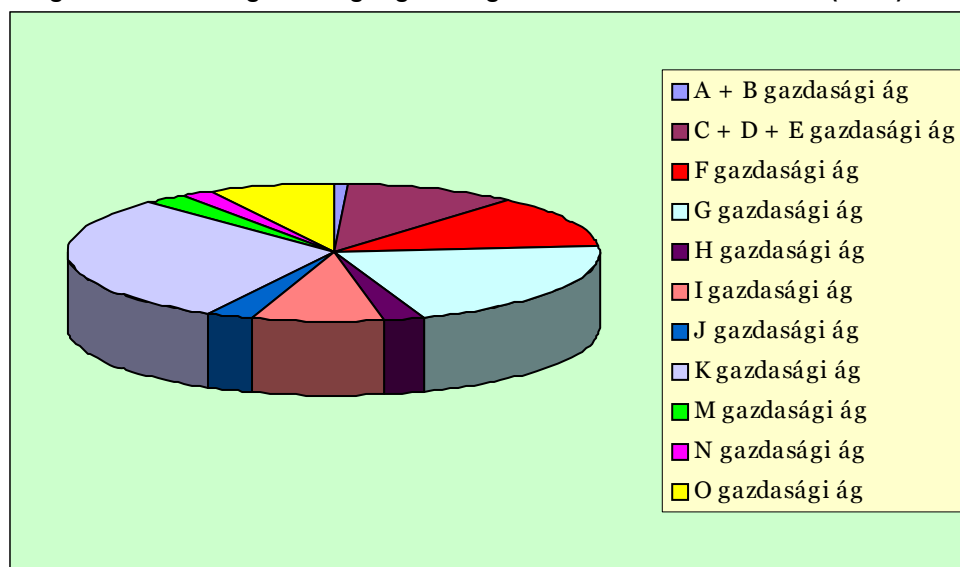
Rákosszentmihály (melynek gazdasága erős agrárhagyományokkal bír) helyi gazdaságának fő adottságai a kiskereskedelem, a logisztika és a közlekedés szegmenseiből állnak össze, így a gazdaságban a szolgáltató jellegű vállalkozások dominálnak. A gazdasági potenciál vizsgálata szempontjából kiemelkedő fontosságú a repülőtér közelsége és az épülő M0 autópálya körül várható gazdasági élénkülés.

Ágazati szerkezet

Rákosszentmihály regisztrált vállalkozásai (2005) legnagyobb számban az ingatlanügyek és gazdasági szolgáltatások gazdasági ágban tevékenykedtek, szinte ugyanekkora részt képviseltek a kereskedelmi vállalkozások. Míg az előbbi kategória az országos adatot meghaladja, addig ugyanezen adat a budapestihez képest jóval alacsonyabb. A kereskedelmi vállalkozások aránya az összes vállalkozáson belül a második legmagasabb a kerületben, mely az országos, illetve a budapesti adatoktól döntően nem tér el.

Jelentős számban vannak jelen a feldolgozóipari, valamint az építőipari vállalkozások, míg a mezőgazdasági-erdőgazdálkodási vállalkozások aránya csupán 0,9%, ami ugyan nem haladja meg az országos adatot, de magasabb, mint a budapesti érték. A már említett építőipari vállalkozások aránya jelentősnek mondható a kerület és Budapest viszonylatában is.

1. Diagram: A nemzetgazdasági ágak megoszlása a XVII. kerületben (2005)

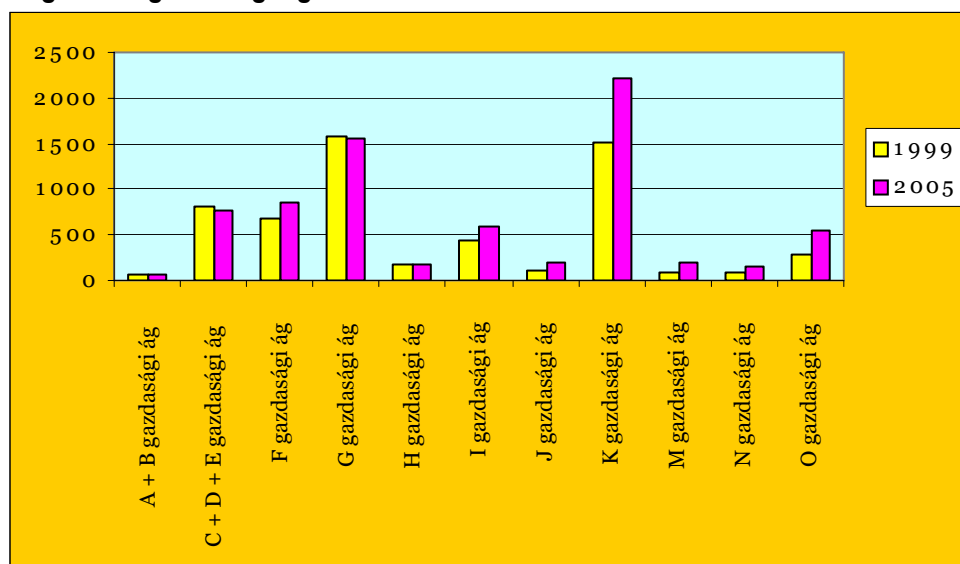
Forrás: KSH

2. Táblázat: A gazdasági statisztikai jelek és az ágak megnevezése

Gazdasági ág statisztikai jele	Gazdasági ág megnevezése
A + B gazdasági ág	Mezőgazdaság, vadgazdálkodás, erdőgazdálkodás, halgazdálkodás
C + D + E gazdasági ág	Bányászat, feldolgozóipar, villamosenergia, gáz-, gőz, vízellátás
F gazdasági ág	Építőipar
G gazdasági ág	Kereskedelem, javítás
H gazdasági ág	Szálláshely szolgáltatás, vendéglátás
I gazdasági ág	Szállítás, raktározás, posta, távközlés
J gazdasági ág	Pénzügyi közvetítés
K gazdasági ág	Ingatlanügylek, gazdasági szolgáltatás
M gazdasági ág	Oktatás
N gazdasági ág	Egészségügyi, szociális ellátás
O gazdasági ág	Egyéb közösségi szolgáltatás

2. Diagram: A gazdasági ágak alakulása a XVII. kerületben 1999-ben és 2005-ben

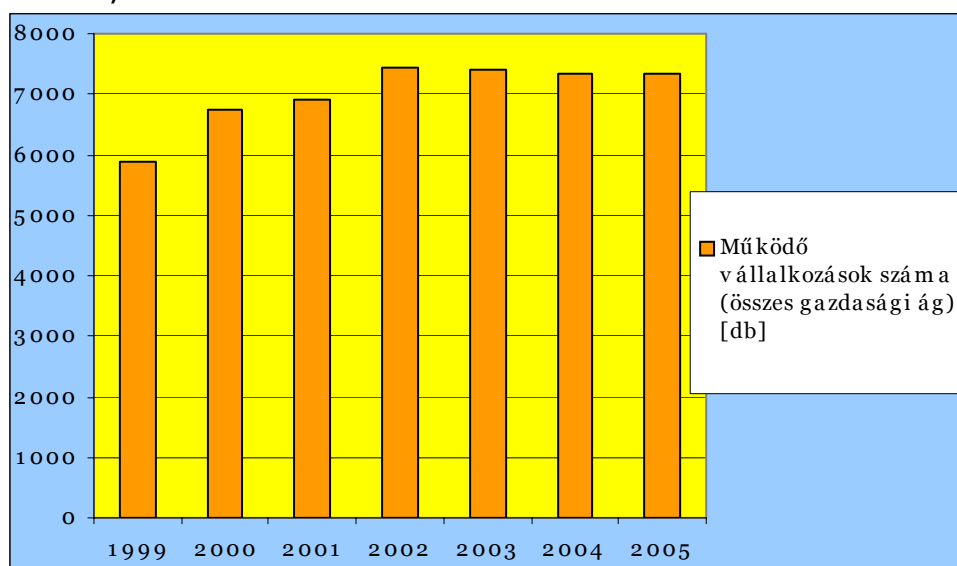
Forrás: KSH

A fenti diagramból látható, hogy a kerületben 1999-től 6 év alatt kimagasló növekedés az ingatlanügylek, illetve gazdasági szolgáltatások nemzetgazdasági ágban történt. Szintén fejlődés tapasztalható az egyéb közösségi, illetve személyi szolgáltatások terén.²⁵

²⁵ Az egyes ágazatokra vonatkozó részletes elemézt lásd a függelékben.

3. Diagram: Az összes működő vállalkozások számának alakulása a XVII. kerületben (1999-2005)

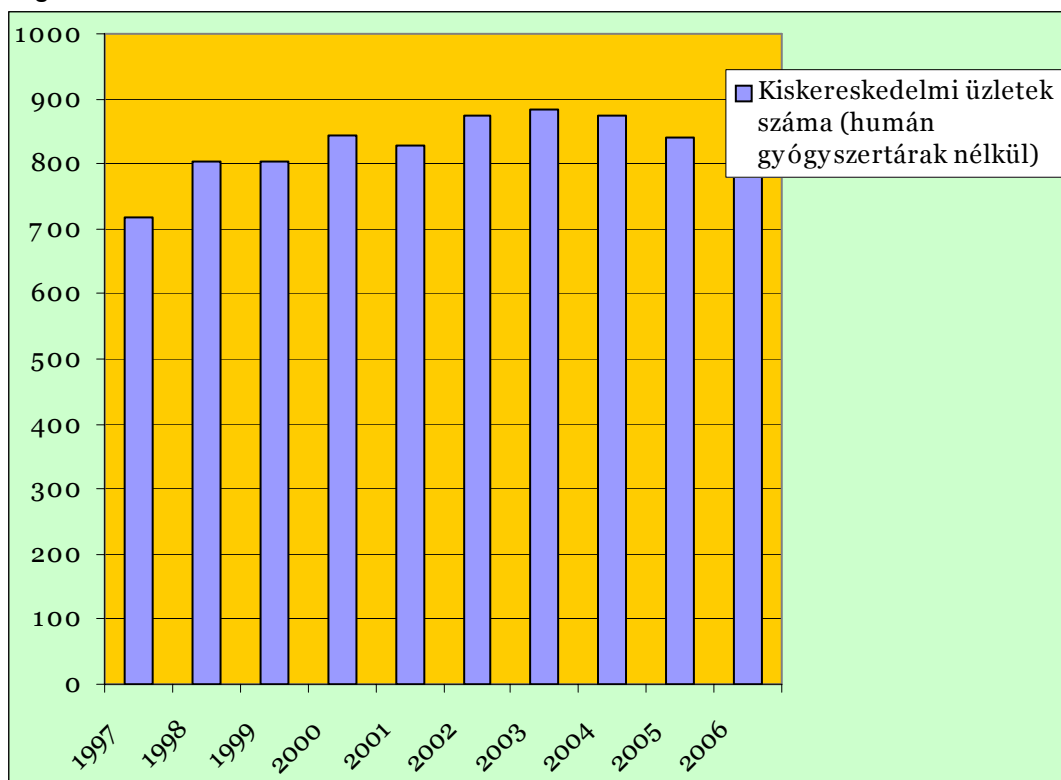
Forrás: KSH

1999-ben a XVII. kerületben 5 872 db működő vállalkozást tartottak számon. Számuk a vizsgált időszakon belül (1999-2005) 2002-ig fokozatosan emelkedett, ekkor elérte a 7 426-ot, majd kis mértékben csökkenni kezdett 2005-ig.

A regisztrált vállalkozások száma 1997-ben 9 940-ről 2001-re 11 402-re növekedett. Ez az arány 2004-ig folyamatosan emelkedett, 2006-ra már 11 597 db regisztrált vállalkozás volt a kerületben. Legnagyobb növekedés viszont – 523 új bejegyzett vállalkozással – 1999-ről 2000-re következett be. A vizsgált időszakon belül előfordult egy nagyobb arányú csökkenés is. 2004-ről 2005-re 110 regisztrált vállalkozás szűnt meg. Ehhez képest az országos regisztrált vállalkozások száma a vizsgált időszakon belül (1997-2005) folyamatos növekedést mutatott.

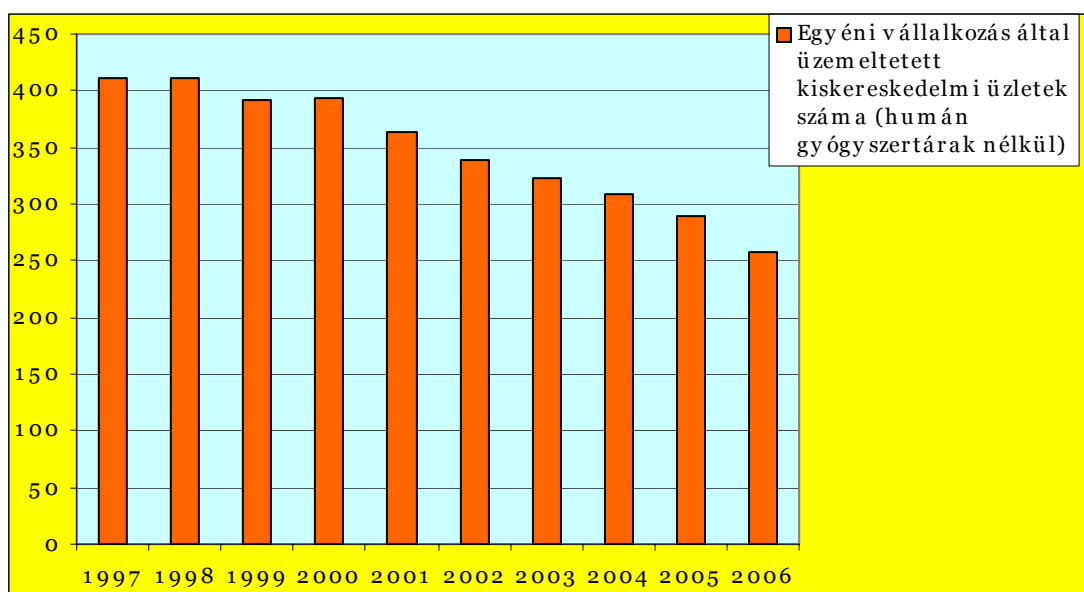
4. Diagram: A kiskereskedelmi üzletek száma a XVII. kerületben 1997-2006

Forrás: KSH

A XVII. kerületben a kiskereskedelmi üzletek száma az elmúlt 10 éves időszakban 2002 és 2004 között érte el a legmagasabb értéket, ezt követően számuk a vizsgált időszak végéig csökkent.

5. Diagram: Az egyéni vállalkozás által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek a XVII. kerületben 1997-2006

Forrás: KSH

Az egyéni vállalkozások által üzemeltetett kiskereskedelmi üzletek számát vizsgálva a kerületben folyamatos csökkenő tendenciának lehetünk tanúi. Míg 1997-ben viszonylag magasnak mondható a

számuk, addig 2006-ra látványosan visszaesett: 1997-től némi ingadozás mellett 9 év alatt közel 38%-os csökkenés tapasztalható.

Helyi vállalkozások helyzete

A kerület gazdasági életében meghatározó szerepet tölt be a szolgáltatási szféra. Az elmúlt évtizedben a kereskedelmi funkció erősödésével a szféra tovább erősödött. Megjelentek a nagyobb áruházláncok üzletei: Plus, Baumax, Humanic, Penny Market, Spar, Tesco.

Tovább bővült a pénzügyi és gazdasági szolgáltatásokat nyújtó intézmények köre is. A jogi személyiségű gazdasági szervezetek lakosságra vetített száma pedig kevesebb, mint a háromnegyede a budapesti átlagnak.

Elemzésünkben 2005-ig bezárólag szerepeltetünk működő vállalkozásokra vonatkozó adatokat, mivel a Központi Statisztikai Hivatal (továbbiakban: KSH) 2006. évben megszüntette a „működő vállalkozások” vezetését, és 2006-tól csak a regisztrált vállalkozások számát tartja nyilván.

Az adatok alapján a vállalkozások jogi státusz szerinti szerkezete az alábbiak szerint alakult:

3. Táblázat: A XVII. kerületi működő vállalkozások jogi státusza (1999-2005)

Megnevezés	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Jogi személyiségű vállalkozások száma [db]	1223	1301	1389	1522	1640	1726	1830
Korlátolt felelősségű társaságok száma [db]	1194	1273	1361	1490	1609	1695	1795
Részvénytársaságok száma [db]	13	12	10	13	12	11	11
Szövetkezetek száma [db]	9	9	9	9	10	10	9
Jogi személyiség nélküli vállalkozások száma [db]	4649	5443	5515	5904	5755	5626	5505
Betéti társaságok száma [db]	1683	1900	2088	2196	2234	2246	2203
Egyéni vállalkozások száma [db]	2882	3457	3388	3621	3439	3301	3229

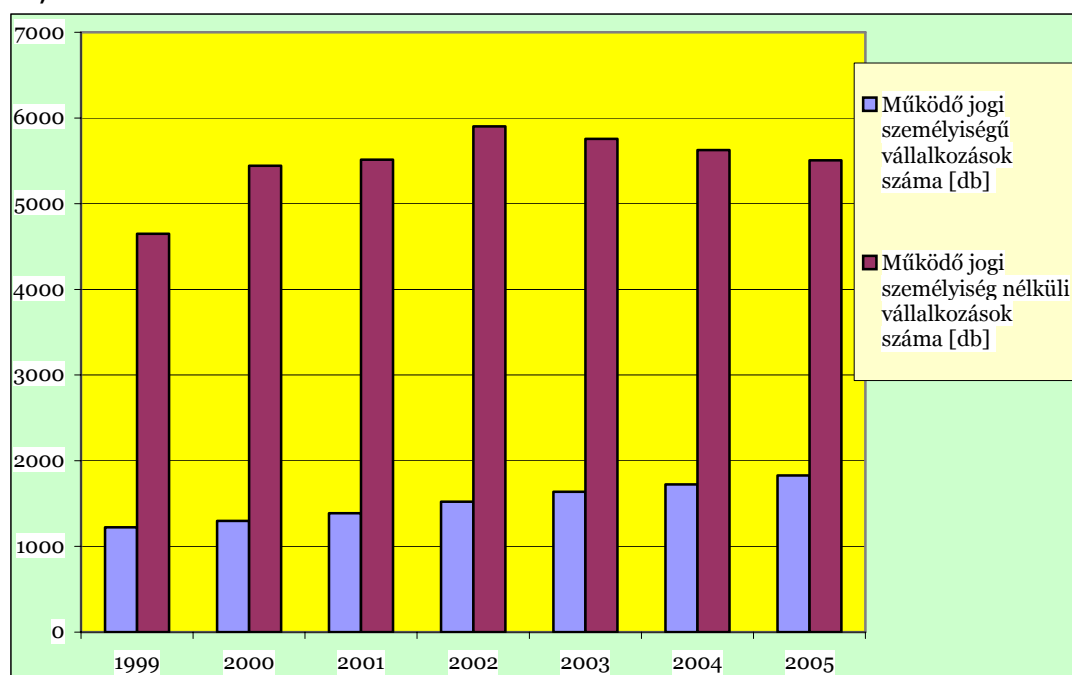
Forrás: KSH

A fenti táblázatból kiolvasható, hogy a jogi személyiségű vállalkozások száma (2005-ben) az összes vállalkozás számának 24,95%-a. Ezen belül meghatározó változást a korlátolt felelősségű társaságok száma mutat, a növekedés a vizsgált időszakban 150%-os volt. A legtöbb jogi személyiségű vállalkozást 2005-ben jegyezték be. 1999-ben az összes vállalkozás 20,33%-a volt KFT., 2005-ben ez az arány már 24,47%-ot tett ki. 1999-ben a kerületben 13 részvénytársaság működött, ugyan számuk 2005-re 11-re csökkent, de ez az összes vállalkozás 0,15%-át jelentette. A kerületben működő szövetkezetek száma 1999-től stagnál.

A jogi személyiséggel nem rendelkező vállalkozások számában a vizsgált időszakon belül szintén növekedés figyelhető meg, az egyéni vállalkozások 112%-os, valamint a betéti társaságok 130%-os növekedésének köszönhetően.

6. Diagram: A XVII. kerületben működő vállalkozások jogi típusainak összehasonlítása (1999-2005)

Forrás: KSH

A fenti diagramból is látható, hogy a XVII. kerületben kedveltebb vállalkozási forma a jogi személyiségi nélküli vállalkozási forma (betéti társaságok, egyéni vállalkozások). A jogi személyiséggel nem rendelkező vállalkozások esetében többségben vannak az egyéni vállalkozások, e csoporton belül mintegy 71%-ban. 2007-re újabb jelentős növekedés történt szinte minden gazdálkodási formában, különösen jelentős a növekedés a KFT-k és a BT-k vonatkozásában.

4. Táblázat: A regisztrált kerületi vállalkozások megoszlása gazdálkodási formák alapján (2007)

Gazdálkodási forma	db	Arány
Betéti társaság	3001	52,32%
Egyéb szervezet	10	0,17%
Korlátolt felelősségű társaság	2512	43,79%
Közjegyzői iroda	1	0,02%
Közkereseti társaság	88	1,53%
Külföldi székhelyű vállalkozás fióktelepe	2	0,03%
Lakásszövetkezet	4	0,07%
Máshova nem sorolt, jogi személyiség nélküli vállalkozás	1	0,02%
Polgári jogi társaság	1	0,02%
Részvénytársaság	10	0,17%
Társasház	89	1,55%
Ügyvédi iroda	17	0,30%
Összesen	5736	100,00%

Forrás: KSH

5. Táblázat: A kerületben bejegyzett vállalkozások megoszlása a foglalkoztatottak száma alapján (2007)

Létszám (fő)	Db	Arány
Ismeretlen	330	5,75%
0	1525	26,59%
1	1881	32,79%
2	838	14,61%
3-4	581	10,13%
5-9	372	6,49%
10-19	142	2,48%
20-49	48	0,84%
50-99	14	0,24%
100-149	3	0,05%
150-299	1	0,02%
300-499	1	0,02%
500 <	0	0,00%
Összesen	5736	100,00%

Forrás: KSH

A KSH adatai alapján nem derült ki a bejegyzett vállalkozások 5,75%-áról, hogy mekkora létszámú foglalkoztatottat jelent helyi vállalkozásokban dolgozók száma tekintetében. Legnagyobb arányban a kis létszámot foglalkoztató vállalkozások vannak a kerületben: 0-1 főt foglalkoztatók 50%-ot is meghaladják.

6. Táblázat: A kerületben bejegyzett vállalkozások megoszlása árbevételük alapján (2007)

Árbevétel	Db	Arány
Ismeretlen	319	5,56%
0-20 millió Ft	4307	75,09%
21-50 millió Ft	563	9,82%
51-300 millió Ft	443	7,72%
301-500 millió Ft	50	0,87%
501-700 millió Ft	19	0,33%
701-1000 millió Ft	10	0,17%
1001-2500 millió Ft	15	0,26%
2501-4000 millió Ft	5	0,09%
4000 millió Ft <	5	0,09%
Összesen	5736	100,00%

Forrás: KSH 2007

A bejegyzett vállalkozások árbevételét vizsgálva megállapítható, hogy a legnagyobb arányt a 0-20 millió forint árbevétellel rendelkezők teszik ki. A vállalkozások árbevételével fordítottan arányos a vállalkozások száma, minél magasabb árbevételi sorba lépünk, annál kevesebb vállalkozást találunk. A kerületben a részvénytársaságok kis száma indokolhatja, hogy a 501-700 millió forint árbevétellel rendelkező vállalkozások száma igen alacsony.

Turizmus

A XVII. kerület jelenlegi turisztikai helyzete nem kielégítő; Rákosmente jelenleg még kihasználatlan az idegenforgalom területén. A kerület évszázadokra visszanyúló történelme ellenére nem rendelkezik helyi vonzerőnél nagyobb hatósugarú épített örökséggel, kulturális attrakcióval, sem nagy tömegeket vonzó időszakontént ismétlődő rendezvénnyel. Azonban 2006-ban Rákosmentén másodízben lebonyolított „VIII. Keresztúr nevű települések nemzetközi találkozója” kulturális és identitásnövelő célzatú rendezvény nagyobb tömegeket vonzott Rákosmentére az ország különböző területeiről. Természeti adottságok terén kedvezőbb a helyzet, ugyanis Rákosmente az egyik legnagyobb zöldfelülettel rendelkező kerület Budapesten, mely kiemelkedő lehetőséget kínál aktív turisztikai attrakciók (lovaglás, kerékpározás, kirándulás, golf turizmus stb) megteremtésére, és szabadidő rendezvények lebonyolítására. Itt található a főváros egyetlen megmaradt lápvídede, a Mezse-mocsár természetvédelmi terület, valamint a XVI. és XVII. kerület határán lévő Naplás-tó térsége, kiváló helyszíne családok, túrázók, és a horgászatnak hódolók hétvégi szabadidős tevékenységének.

Rákosmentén 1997-ben 188 vendéglátóhelyet tartottak nyilván. Számuk a vizsgált időszakban ingadozásokat mutat, 1998-ban és 2000-ben működött a legtöbb vendéglátóhely a kerületben, akkor számuk meghaladta a 210-et. Rákosmentén szálloda nem található, a kerület egyetlen panziója Rákoskerten a Kucorgó térnél lévő Zrínyi Panzió.

A kerület kereskedelmi szálláshelyekből befolyó idegenforgalmi adója elenyésző. Az itt eltöltött vendégéjszakák száma 2000-ben 318 volt, 2001-ben már 813 volt, mely 155%-os kimagasló növekedést jelent. Idegenforgalom szempontjából a kerületben összesen 29 szoba hasznosítható. Az adatok szerint a férőhelyek száma összesen 69 db, amely a Budapesti külső kerületekhez képest is alacsony.

Rákosmente legjelentősebb épített öröksége a barokk stílusú Podmaniczky-Vigyázó kastély, mely jelenleg magántulajdonban van. Továbbá említésre méltó a Vigyázó birtok területén felépített Bulyovszky-kúria, a „márciusi ifjú” Bulyovszky Gyula szülőháza, és a Fuchs-kastély, melyek közművelődési és szociális feladatokat ellátó intézményeknek adnak otthont.

A Rákoshegyen található Bartók Zeneház épületében több évig élt és alkotott világhírű zeneszerzőnk, Bartók Béla. A közelmúltban felújított épület kiállítások, hangversenyek, komolyzenei koncertek és nemzetközi zenei versenyek helyszínéül szolgál. Rákosmente első számú muzeális intézménye az Erdős Renée Ház, amely tulajdonosáról, az írónőről kapta nevét. Az intézményben az időszakos művészeti kiállítások mellett, a kerület helytörténeti kiállítása is megtekinthető.

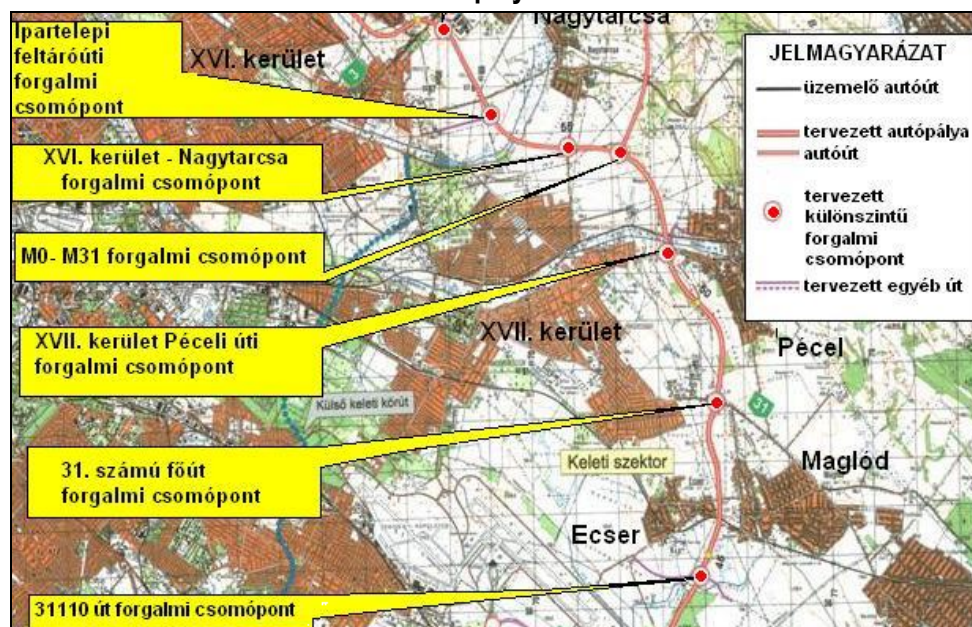
A Csabai út 20. sz. alatti ingatlanon működik a Házasságkötő terem (szálláshellyel), az Erdős-Renée Ház Kiállítóterme, valamint a Dózsa Művelődési Házhoz tartozó Laborcz Ferenc és Czimra Gyula emlékház (a Tájak-Korok-Múzeumok Egyesület tagjaként). Az ingatlan helyet ad önkormányzati rendezvények és esküvői fogadások lebonyolítására. Kizárólag az önkormányzat vendégei vehetik igénybe a ház által kínált szálláshely-szolgáltatásokat.

Gazdaságfejlesztési lehetőségek az M0 autópálya mentén

Kulcsfontosságú növekedési potenciált jelenthetnek a kerület keleti határán (az M0 autópálya mentén) található zöldfelületekbe ágyazott ipari parkok és logisztikai központok. Jelenleg azonban a Fővárosi Szabályozási Keretterv erdőterületeket jelöl ki az M0 Főváros felőli oldalán, a fejlesztések megvalósításához a szabályozás változtatása szükséges.

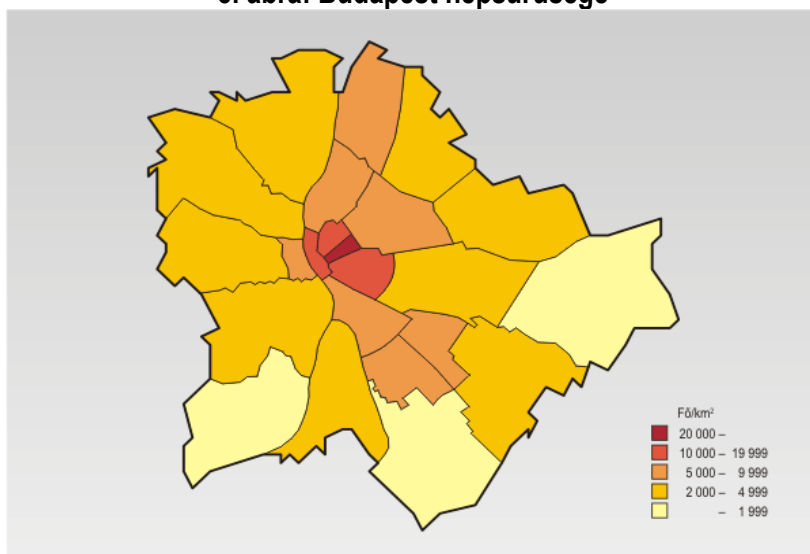
4. ábra: Az M0 autópálya és a XVII. kerület

2.2.3. Társadalmi áttekintés

A főváros XVII. kerülete a legnagyobb alapterületű és a legkevésbé sűrűn lakott terület, ahhoz a három kerülethez tartozik, ahol 1 999-nél kevesebb fő él egy négyzetkilométernyi területen. A Rákospatak mentén lévő fasor, a Merzse mocsár úszó lápja, a Vida domb növényzete, a családi házak kertjei és a házak között lévő ősfák a XVII. kerületet Budapest egyik legzöldebb kerületévé teszik. Jellemzőek a kerületre a nagy létszámú, a budapesti átlagnál nagyobb háztartások.

5. ábra: Budapest népsűrűsége

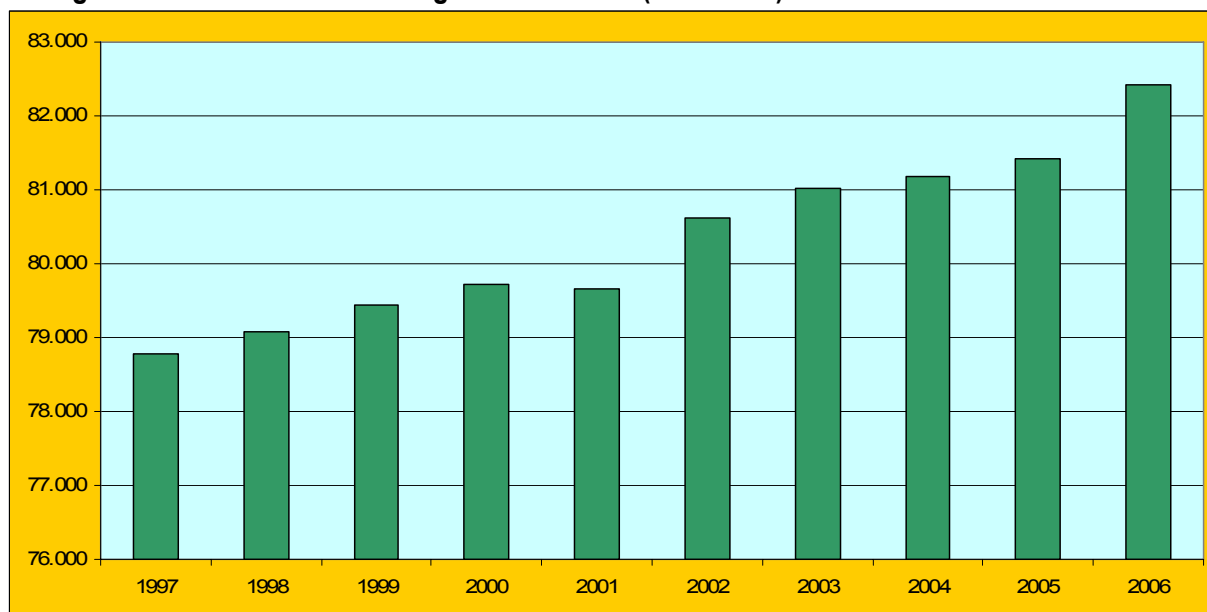
Forrás: Népszámlálás, 2001 – Területi adatok, KSH

A kerület népességi jellemzői

A Budapest Főváros XVII. kerület Rákosszentmihály lakosságának számára vonatkozó adatok a múlt század tízes éveire nyúlnak vissza. A lakosságszám jelentős emelkedésére két ütemben, a második világháborút követően, valamint az 1970-es években került sor. Ekkorra a kerület lakosainak száma elérte az 55 ezer főt.

7. Diagram: A XVII. kerület lakosságának alakulása (1996-2006)

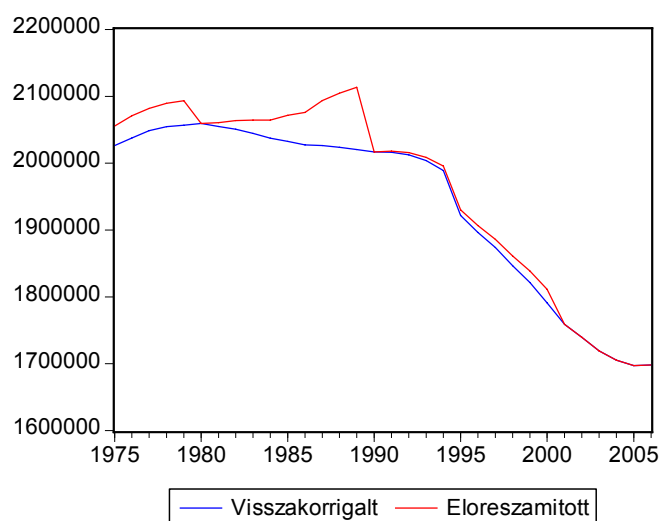
Forrás: Rákosszentmihály Önkormányzata

A kerület állandó lakosságának növekedése az elmúlt 10 évben sem állt meg, némi csökkenés csak 2001-ben volt tapasztalható, ekkor 79 989 fő lakott a kerületben. A népesség számának alakulása (növekedése) nem követi az országos csökkenő trendeket. Az utolsó népszámlálás óta (2001) a lakosság folyamatosan nő, 2006-ban 82 420 főt tartottak nyilván.

Ezzel szemben Budapest lakónépessége a kilencvenes évek közepén jelentős csökkenésnek indult. A lakosságszám csökkenésének legfontosabb oka, hogy a népesség először a külvárosba kezdett költözni, majd pedig a Budapest vonzáskörzetébe tartozó kisebb települések lettek kedvelt célpontjai a költöző családoknak. A következő ábrán az előreszámított és a visszakorrigált Budapesti lakónépesség látható, 1975 és 2006 között.

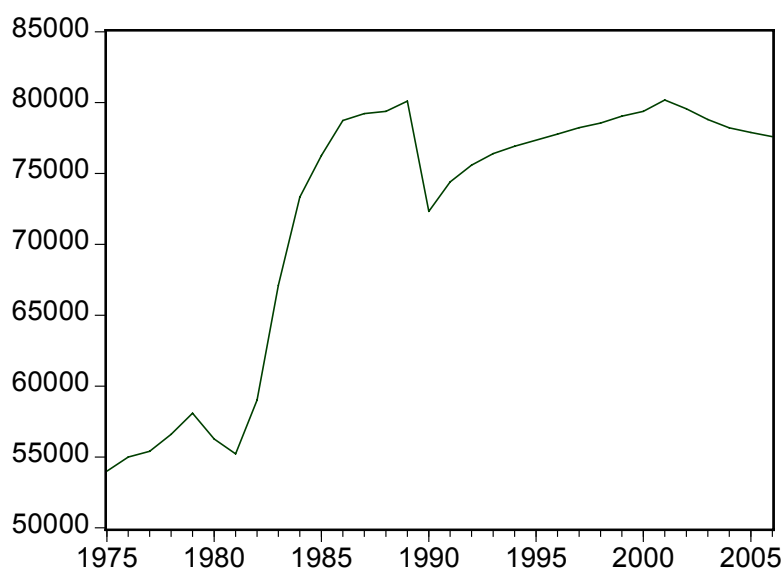

8. Diagram: Budapest népessége

Az önkormányzat által nyilvántartott adatokkal szemben a KSH lakónépesség nyilvántartása szerint a kerület lakónépessége 2001-től csökkenő tendenciát mutat. A következő ábra a kerület lakónépességét mutatja az 1975-2006 közötti periódusban a KSH adatai alapján.

9. Diagram: A kerület népessége

Forrás: KSH

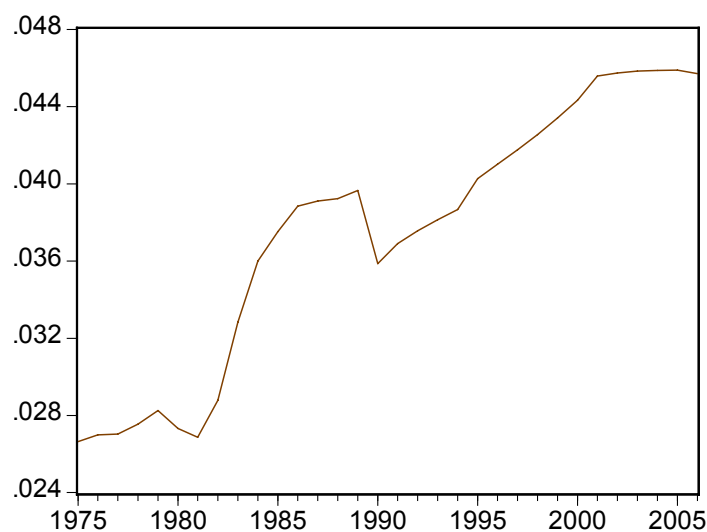
A rendszerváltáskor történő visszaesést követően (mely nagy mértékben tulajdonítható a visszakorrigálás hiányának) stabil növekedést mutat a lakosság: 2001-re ismét elérte a 80 ezer főt, sőt meg is haladta az 1989-es értéket. A népesség azóta látszólag enyhe csökkenést mutat.

E fenti megállapítások szintén ellentmondásosnak tűnhetnek, ennek oka az, hogy a 2001-es népszámlálási adatok alapján a KSH becslést alkalmaz, visszakorrigálásra és így valós adatok megállapítására a következő népszámlálást követően kerülhet majd sor.

A Budapestet érintő általános csökkenő tendencia, amelyet a peremvidékre való költözések okoznak, valamint az ezzel élesen szemben álló kerületben megfigyelhető folyamatok szerint ésszerű a kerületi és a budapesti lakosság arányát vizsgálni a továbbiakban. Az arányszám egyúttal a kerület relatív fontosságát is kifejezi a fővárosban, a legkézenfekvőbb ismérvet, a népességet véve alapul.

10. Diagram: A kerület és Budapest népességének aránya

Forrás: KSH

A kerület lakossága 1975-ben 2,66%-át tette ki a budapesti összlakosságnak. Ez az arány közel megduplázódott 2005-re, amikor 4,59%-ra nőtt a viszonyszám. A rendszerváltáskori nagy visszaeséstől eltekintve a harminc év alatt javarészt stabil növekedés jellemzi tehát a kerület szerepét a főváros életében.

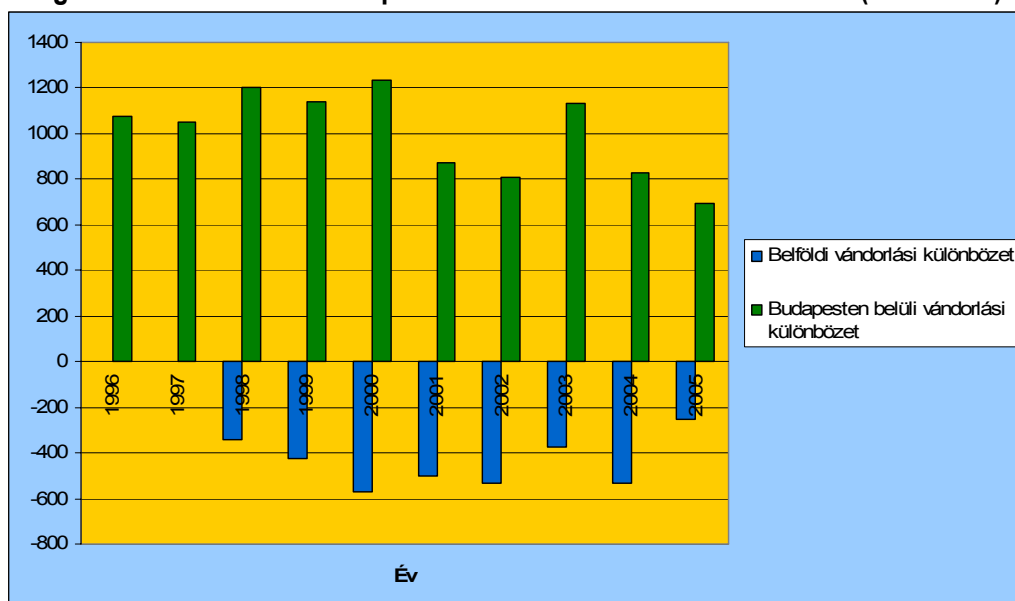
A népesség számának alakulásában szerepet játszott továbbá a belföldiek (Budapesten kívüliek), valamint a Budapesten belüliek kerületbe történő be- és a kerületből való elvándorlása.

A budapesti és a belföldi adatok összevetésekor azt tapasztaljuk, hogy több budapesti választja lakhelyéül a XVII. kerületet. A Budapesten belüli vándorlási mérleg az elmúlt tíz évben mindig pozitív volt: kevesebb rákosmenti lakos választ lakóhelyéül egy másik kerületet, mint ahány betelepülő érkezik a város más részeiből. A kerületbe költöző és az innen elköltöző budapestiek közötti különbség 2000-ben volt a legmagasabb, elérte az 1 235-öt. A kerületből más kerületbe költöző budapestiek száma 1996-ban volt a legmagasabb (2 136 fő) ezt kompenzálta ugyanebben az évben a szintén legmagasabb számú budapesti betelepülő (3 231 fő).

A belföldi vándorlási különbözet az elmúlt 10 év során a 2000. évben volt a legalacsonyabb: 1 419 betelepülő érkezett a kerületbe, és 1 991 lakos hagyta azt el. A belföldi népmozgalom csökkenő tendenciát mutat, aminek oka a kerületből más településre kiköltözők számának csökkenése.

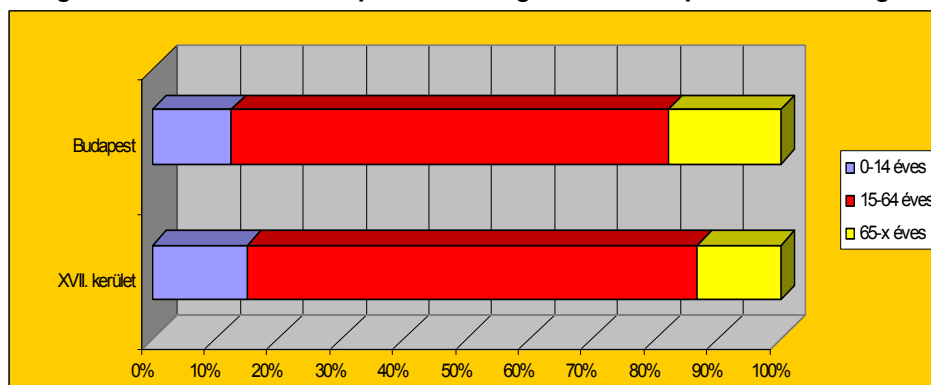
11. Diagram: A belföldi és a budapesti vándorlási különbözet alakulása (1996-2005)²⁶

Forrás: KSH

2003-as statisztikai adatok szerint a kerületben élő népesség 15%-a 0-14 éves korú, 72%-a 15-64 éves korú és 13%-a 65 évnél idősebb. A 2001-es részletes népszámlálási adatok alapján a kerület népessége átlagéletkorát tekintve fiatalabb, mint Budapest teljes lakónépessége. Míg a budapesti átlagéletkor 41,5 év volt 2001-es népszámlálás idején, addig a kerület lakóinak átlagos életkora ettől 2,5 évvel fiatalabb 39,0 év.

12. Diagram: A kerület és Budapest lakosságának korcsoportonkénti megoszlása (2003)

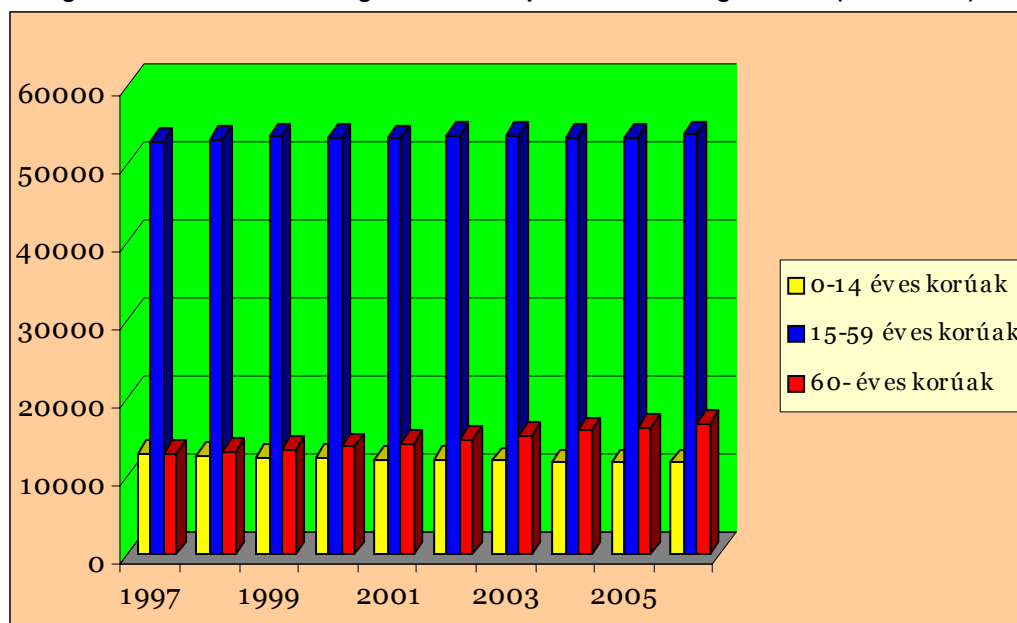
Forrás: KSH

Tovább vizsgálva a kerületi lakosság korcsoportonkénti megoszlását, megfigyelhető a 0-14 éves korosztály számának csökkenése. Jelentős növekedés tapasztalható a 60 év felettiek esetében, míg a 15-59 éves korosztály létszáma stabilnak mondható, majdnem eléri az 54 000 főt. Míg előbbiek az 1997-es kezdeti értékről (12 881 fő) 2006-ra elérték a 16 792 főt – mely 25%-os növekedést jelent –, addig az utóbbiak számában az emelkedés minimális.

²⁶ Az 1996-97-es belföldi vándorlásra vonatkozóan adatok nem állnak rendelkezésre.

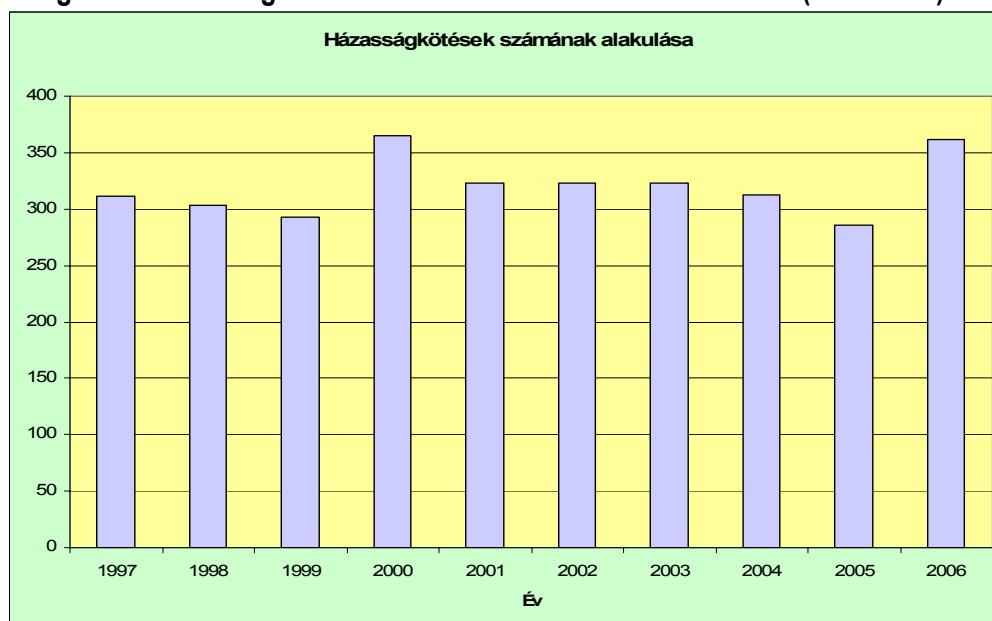
13. Diagram: A kerület lakosságának korcsoportonkénti megoszlása (1997-2006)

Forrás: KSH

Kerületi sajátossággént említhető, hogy a szuburbanizációban részt vevő közepes státuszú rétegek keleti-délkeleti irányban vándorolnak ki a fővárosból. A kerület számára ezen rétegek XVII. kerületben tartása jelenthet újabb növekedési potenciált. Ugyanakkor a „letelepítés” csak akkor képzelhető el, ha a csatornázottság a kiarcellázandó területeken eléri a kívánt mértéket (jelenleg alig haladja meg a 65%-ot).

14. Diagram: a házasságkötések számának alakulása a kerületben (1997-2006)

Forrás: KSH

A kerületben a házasságkötések száma 286 (2005) és 365 (2000) között mozgott az elmúlt tíz évben. A házasságkötések tekintetében 1997 és 1999 között kis mértékben csökkent számuk, majd egy kimagasló év (2000) után három év során stagnálás figyelhető meg. A rekordot jelentő 2000 év után (365 házasságkötés) 2006. év közelítette meg ezt leginkább, amikor 362 házasságkötést regisztráltak.

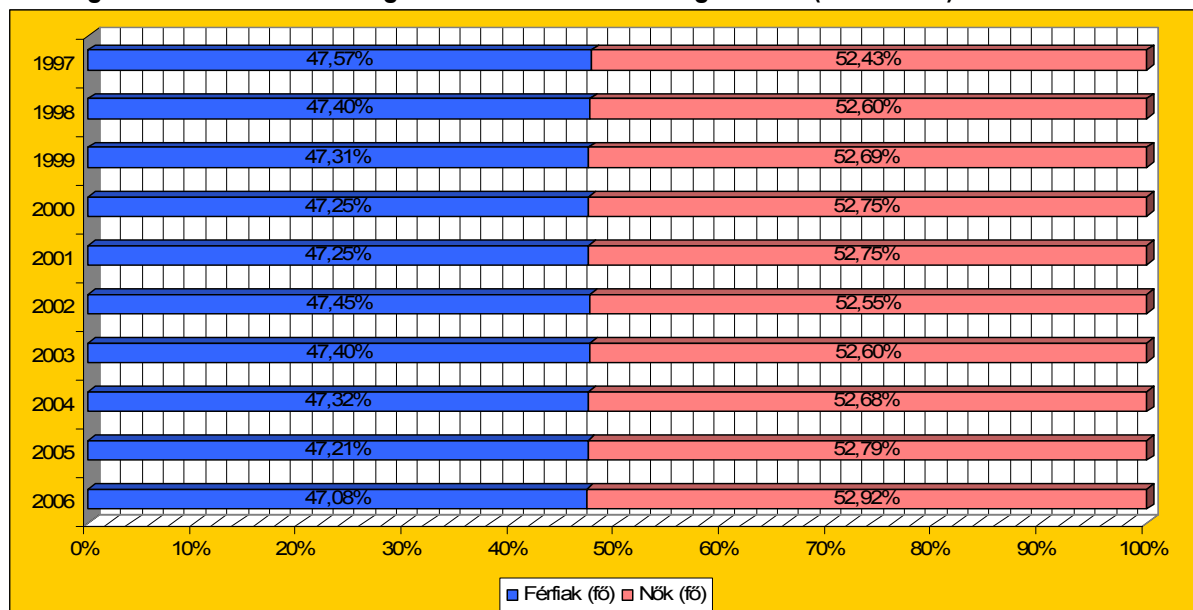

A válások száma 1996 és 1999 között csökkenő, majd folyamatosan növekvő értékeket mutat, 1996-ban 205-en, addig 2005-ben már 235-en bontották fel házasságukat.

A lakónépesség családi állapota eltér a budapesti átlagtól. Minden korcsoportban és mindkét nem esetében több a házasságban élők és kevesebb az elváltak száma, mint a főváros adott életkorú lakónépesség csoportjaiban.

Végezetül bemutatjuk a kerület lakosságának nemek szerinti megoszlását. Kis mértékben ugyan, de a nők arányának növekedése tapasztalható a vizsgált időszakban: míg 1997-ban 100 férfire 111 nő jutott, addig 2006-ban 113.

15. Diagram: A kerület lakosságának nemek szerinti megoszlása (1997-2006)

Forrás: KSH

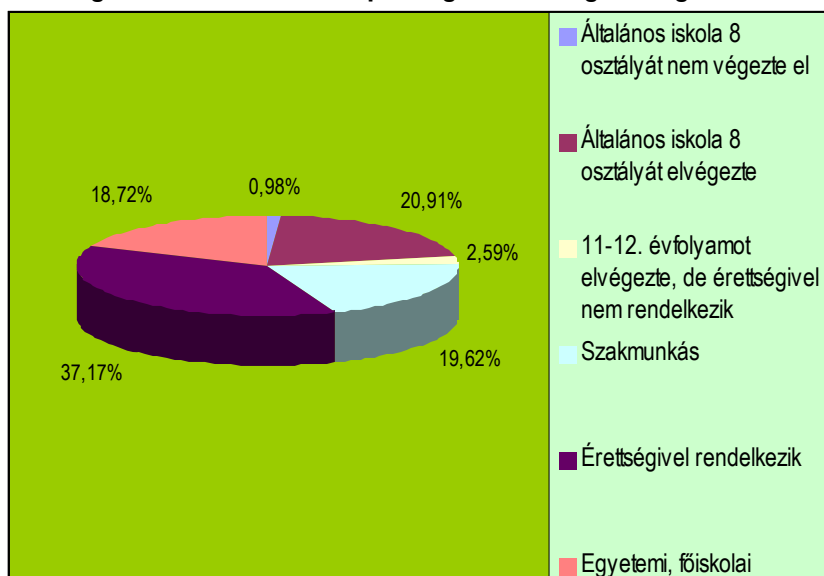
Képzettség, műveltség

A kerületi iskolázottság vizsgálatához a 15-59 éves népesség iskolai és szakképzési adatait vettük figyelembe (2001-es Népszámlálási adatok).

A vizsgált korosztály majdnem 23,5%-a rendelkezik általános iskolai végzettséggel, míg az általános iskolából kimaradók aránya nem éri el az 1%-ot. A korosztályon belül 40,76 % rendelkezik érettségivel és a vizsgált korcsoport 19,6%-a szakmunkásképző iskolát végzett. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 15%.

16. Diagram: A 15-49 éves népesség iskolai végzettsége

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

Munkanélküliség, foglalkoztatás

A kerületben a nyilvántartott álláskeresők számát vizsgálva elmondható, hogy a munkanélküliek száma 2003-ig tartó csökkenés után 2004-ben 1 029-re nő, amely közel 30%-os növekedést jelent. A 2005. évre ez a növekedés újra megfordul, ekkor a nyilvántartott álláskeresők száma 854-re csökken, majd 2006-ra ismét minimálisan emelkedik.

A kerületben nyilvántartott nők aránya a munkanélkülieken belül felülreprezentált a férfiakéhoz képest, ami ellentétes az országos jellemzőkkel, viszont azonos a budapesti arányokkal. Míg a nők aránya 2003-tól 61%-ról 55,2%-ra csökken, addig a férfiak aránya 2003-tól növekszik a vizsgált időszak végére.

A végzettséget tekintve kiemelendő, hogy 2002-ben a szakközépiskola, technikumi, gimnáziumi végzettséggel rendelkezők voltak jelen a legnagyobb arányban a nyilvántartott álláskeresők között.

A XVII. kerület „alvóvárosi funkciót” tölt be, mivel kevés a munka és a továbbtanulási lehetőség. Ezért a lakók főleg a belsőbb kerületekben vállalnak munkát, keresnek fel tanintézményeket.

A kerület aktív korú lakosságának munkaerő-piaci helyzete – a főváros többi kerületéhez viszonyítva – nem kedvezőtlen. Természetesen az 50% körüli foglalkoztatási ráta jelentősen elmarad a kívánt szinttől (az EU foglalkoztatáspolitikai tervei 2010-re 70%-os foglalkoztatást céloznak), de a hazai viszonyok és a kiemelkedően jó helyzetben lévő főváros színvonalához képest a kerületi adatok viszonylag kedvező helyzetet tükröznek.

Tehát a kerület lényeges jellegzetessége, hogy az „éjszakai” lakónépesség és a „nappali” népesség számában jelentős különbség van. Ennek hátterében a munkahelyek és az iskolai férőhelyek, fővároson belüli, egyenletlen területi elhelyezkedése áll.

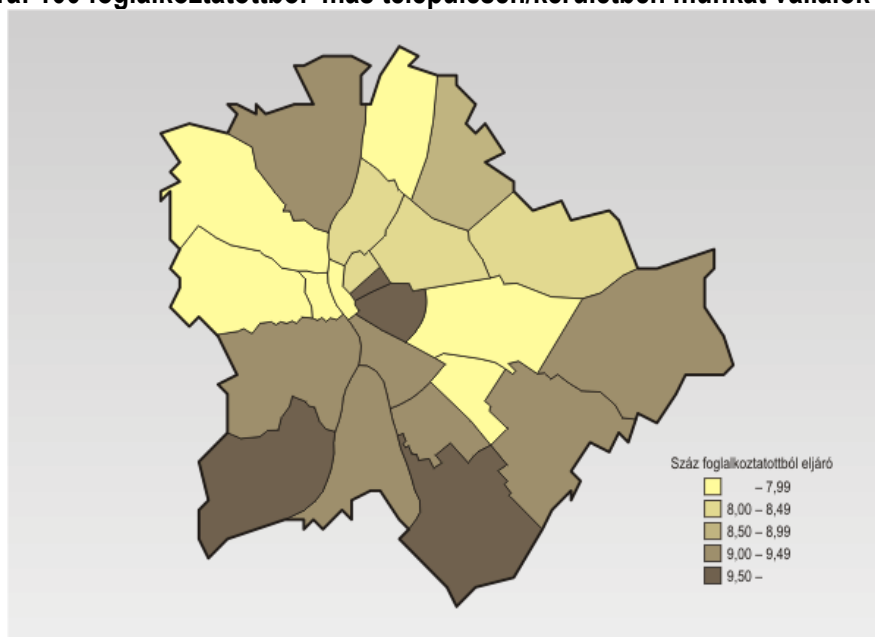
7. Táblázat: Az „éjszakai” (lakó-) népesség és a „nappali” népesség a két népességszám alapján a legnagyobb eltérést mutató kerületekben

Kerület	„éjszakai” (lakó-) népesség	„nappali” népesség	A „nappali” népességből helyben		A „nappali” népesség az „éjszakai” (lakó-) népesség	A helyben dolgozók a helyben lakó dolgozók	A helyben tanulók a helyben lakó tanulók
XV.	85	72	34,0	13,7	84,0	68,7	73,7
XVI.	71	60	33,7	17,3	84,0	66,4	89,9
XVII.	80	59	30,3	15,5	73,9	52,2	66,8
XIX.	64	51	34,0	15,3	79,7	60,4	83,6
XXII.	53	43	37,1	12,8	80,9	71,5	59,1

Forrás: Budapesti Statisztikai Tájékoztató, 2003. 3., KSH, 2003, 18. old.

Az adatok tehát arra utalnak, hogy a kerület lakónépességének jelentős része napközben nem a kerületben tartózkodik (tanul, dolgozik), összevetve más, külső kerületek lakónépességével – „alvóváros” jelleget adva ezzel a kerületnek.

6. ábra: 100 foglalkoztatottból más településen/kerületben munkát vállalók száma

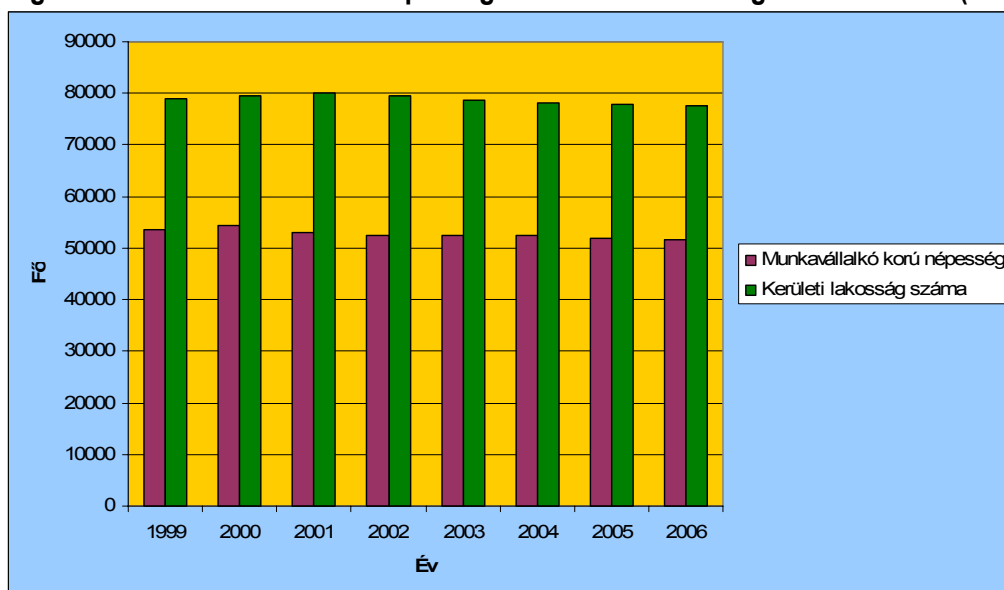

Forrás: Népszámlálás, 2001 – Területi adatok, KSH

Természetesen ez a jelleg szorosan összefügg azzal, hogy a XVII. kerület munkaképes korú lakosságának jelentős része nem a kerületben talált magának munkát. Miközben az elmúlt évtizedek alatt a kerület lakossága folyamatosan nőtt, az ezredfordulóig kevés lehetőség teremtődött a lakosság helyben történő foglalkoztatására. Csak az elmúlt néhány évben tapasztalható a kerületben a nagyobb, főleg a kereskedelem területén tevékenykedő foglalkoztatók megjelenése, és egyes szolgáltatások körének bővülése. Ezzel oldódni látszik a kerület korábbi erőteljesen egyoldalú munkaerő-piaci függése. Az alapvető helyzet azonban alig változott, a XVII. kerület továbbra is fővárosi elővárosi képet mutat, elkülönülve a fővárosi várostesttől.

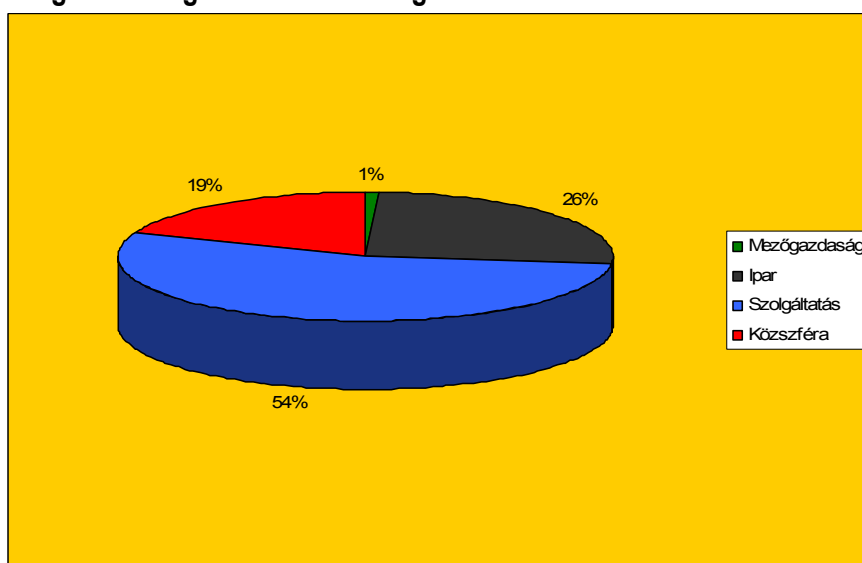
17. Diagram: A munkavállaló korú népesség és a kerület lakosságának alakulása (1997-2006)

Forrás: KSH 2001 (2001-et követő adatok becsült adatok)²⁷

A kerület munkavállaló korú lakosságát vizsgálva megállapítható, hogy az összlakossághoz viszonyítva számuk csökkenő tendenciát mutat. 1999-ben minden 100 kerületi lakosra 67,8 munkavállaló korú lakos jutott, addig 2006-ban csupán 66,6.

18. Diagram: A foglalkoztatottak megoszlása

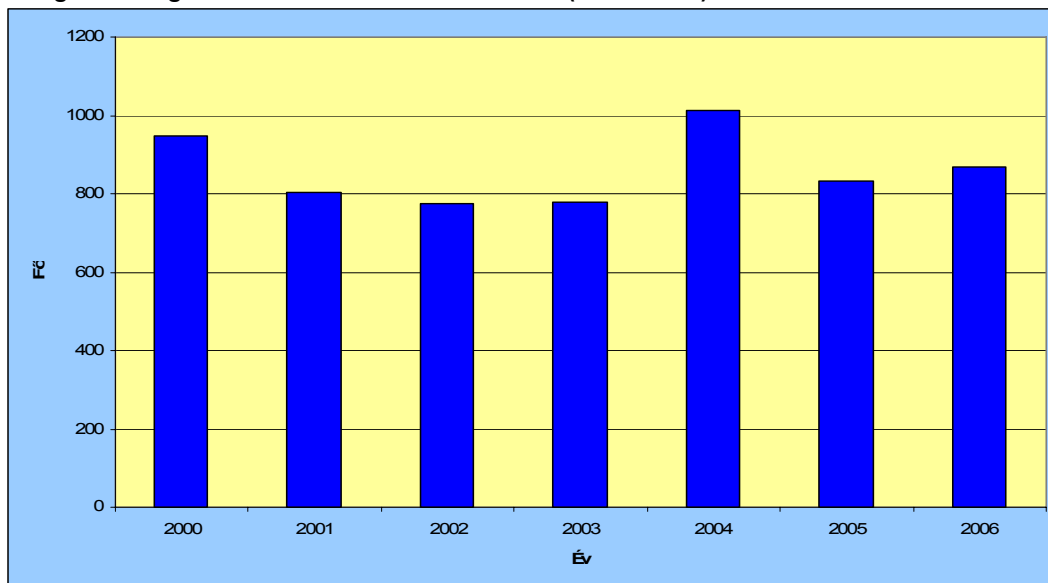
Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

Amint az a fenti diagramból is látható, a foglalkoztatottaknak több mint fele a szolgáltatási szektorban dolgozik, és magas a közfűzrában dolgozók aránya, míg a lakosság mindössze 1%-a él mezőgazdaságból (kertgazdálkodás, virágkertészet, néhány mezőgazdasági szövetkezet területén ma is gazdálkodnak), míg 26%-át a ipar foglalkoztatja.

²⁷ A kerület népessége a 2001-es KSH becslésekkel ellentétben növekedett, ahogy azt a helyi népességnyelvántartó adatok is alátámasztják (lásd 7. oldal)

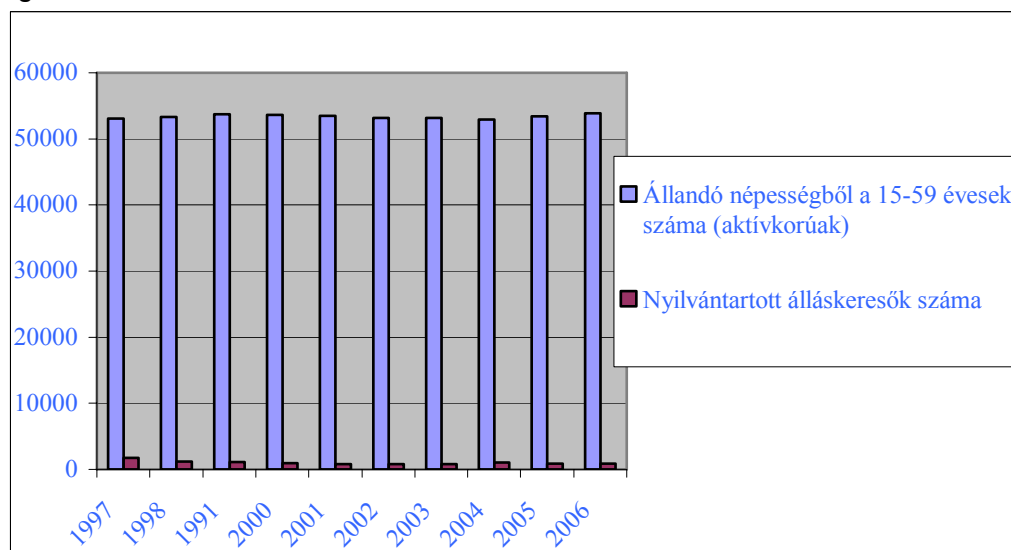
19. Diagram: Regisztrált munkanélküliek száma (2000-2006)

Forrás: Közép-Magyarországi Regionális Munkaügyi Központ

A kerületi regisztrált munkanélküliek alakulását 2000 és 2006 között vizsgáltuk. Számuk csak 2004-ben lépte túl az 1 000 főt, a 2005-ös kedvező helyzetet követően 2006-ban enyhe növekedés²⁸ tapasztalható. A regisztrált munkanélküliek aránya az összlakossághoz viszonyítva 2000-ben 1,74%, 2004-ben 1,93% (a legmagasabb érték) volt, míg 2006-ra kis mértékben, 1,68%-ra csökkent.

20. Diagram: XVII. kerület aktív korú népessége és a nyilvántartott álláskeresők megoszlása

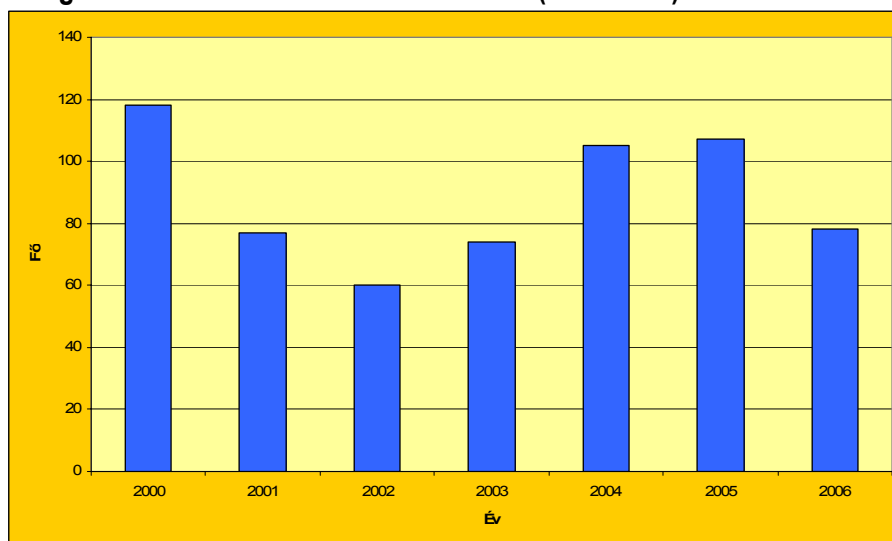
Forrás: KSH

A pályakezdő munkanélküliek számában csökkenés tapasztalható. 2000-ben a regisztrált munkanélküliek között 64 volt pályakezdő, 2001 és 2003 között ez az érték 50 alatt maradt, 2004-ben elérte az 56-ot, azóta csökkenés tapasztalható (2006-ban 50 fő).

²⁸ 2007. december végi adatok alapján.

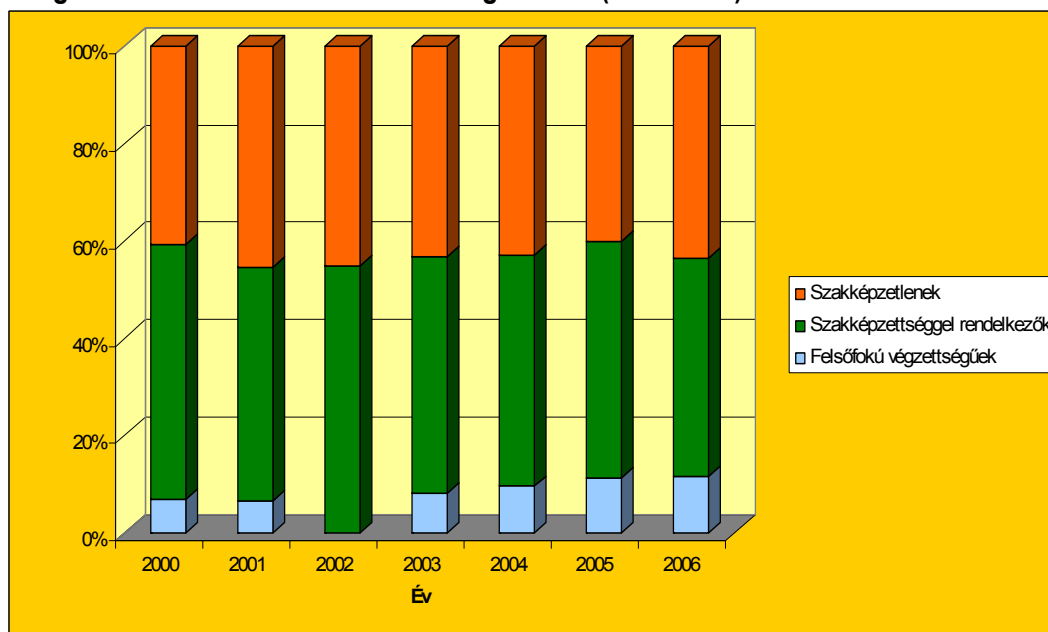
21. Diagram: A tartós munkanélküliek száma (2000-2006)

Forrás: Közép-Magyarországi Regionális Munkaügyi Központ

A tartós munkanélküliség alakulását szintén a 2000-2006 közötti időszakban vizsgáltuk, a szakképzetlenek, a szakképzettséggel rendelkezők és a felsőfokú végzettségűek körében.

22. Diagram: A tartós munkanélküliek megoszlása (2000-2006)

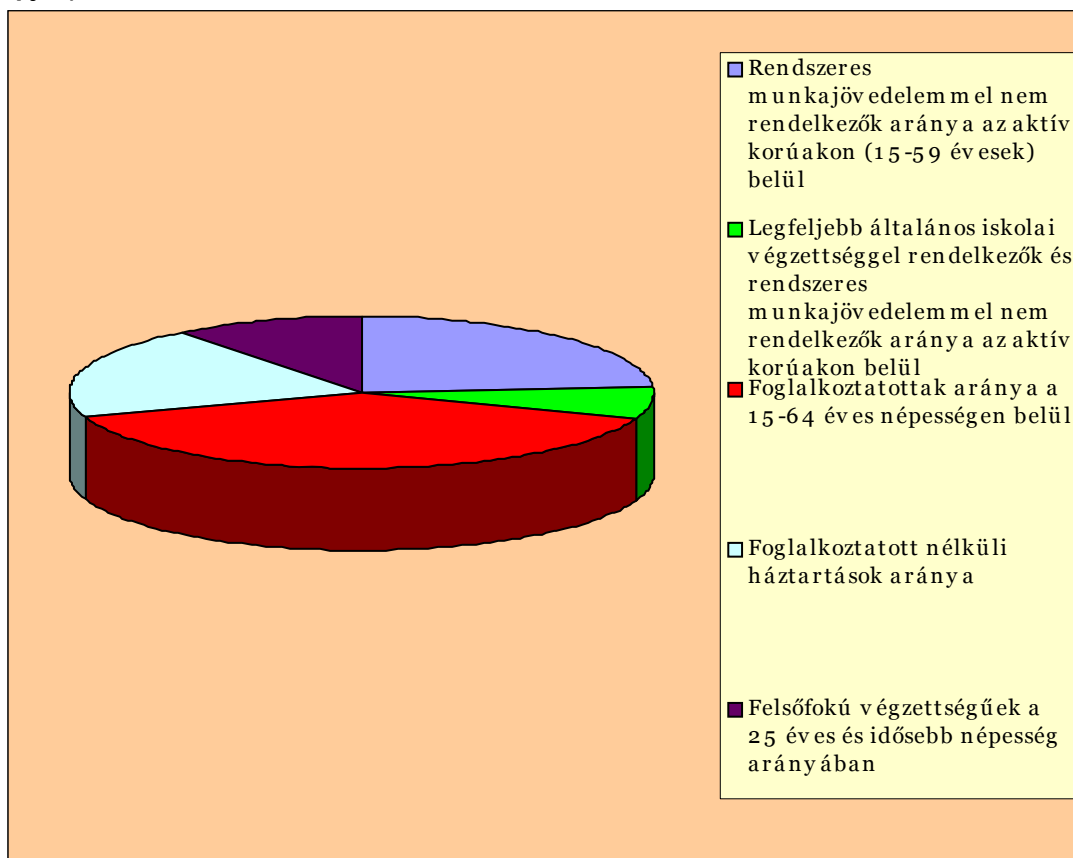

Forrás: Közép-Magyarországi Regionális Munkaügyi Központ

A tartósan munkanélküliek között szinte hasonló arányban találhatók meg a szakképzettek és a szakképzetlenek (arányuk 35% és 50% között mozog), kis eltérés csak a szakképzettek 2000-es adatában tapasztalható. A felsőfokú végzettségűek száma 2002-ig csökkenő tendenciát mutatott, azonban 2005-ben már 12 fő volt tartósan munkanélküli. A pályakezdekők között 2003-ban és 2004-ben 3 illetve 4 fő volt tartósan munka nélkül, míg 2006-ban egyetlen főt sem tartottak nyilván ebben a kategóriában.

23. Diagram: A XVII. kerület foglalkoztatottsági megoszlása (2001-es népszámlálási adatok alapján)

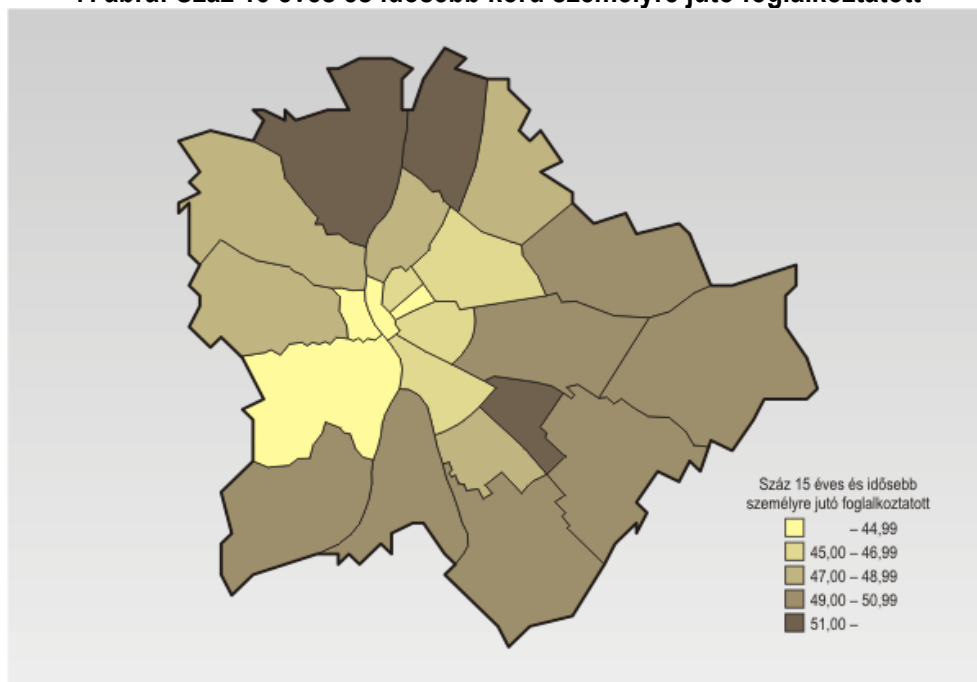

Forrás: KSH

A 2001-es népszámlálási adatok (foglalkoztatottsági megoszlás) vizsgálatából megállapítható, hogy a XVII. kerületben viszonylag magas a rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők aránya (34,2%), így az aktívkorúakon belül 62,9% a foglalkoztatott. Ha az iskolai végzettséget vesszük alapul, elmondható, hogy az alacsonyabb, vagy végzettség nélküliek aránya magasabb a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők között.

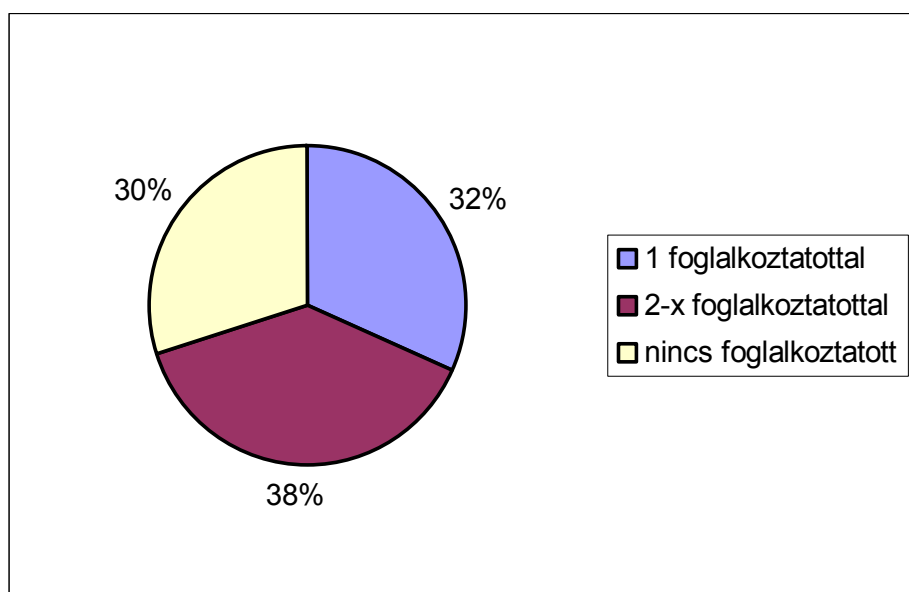

7. ábra: Száz 15 éves és idősebb személyre jutó foglalkoztatott

Forrás: KSH – Területi adatok Népszámlálás, 2001

24. Diagram: A háztartások megoszlása a foglalkoztatottak száma szerint

Forrás: KSH, 2001 évi Népszámlálás

Azoknak a háztartásoknak a felében, ahol van foglalkoztatott, két vagy több személy is munkaviszonnyal rendelkezik. A 100 háztartásra jutó foglalkoztatottak száma jelentősen meghaladja a fővárosi átlagos szintet, ahogy ez látható a 4. táblázatban is.

8. Táblázat: A családok megoszlása gazdasági összetétel szerint

	Budapest	XVII.kerület
Van a családban foglalkoztatott	63,1	69,9
Egy foglalkoztatottal rendelkező háztartások	34,7	31,7
Kettő vagy több foglalkoztatottal rendelkező háztartások	28,3	38,1
Nincs a családban foglalkoztatott	36,9	30,1
Munkanélküli	2,4	2,04
Inaktív kereső	32,9	27,4
Csak eltartott	1,7	0,7
Összesen	100,0	100,0
100 háztartásra jutó foglalkoztatott	98	119

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

A 2001-es népszámláláson alapuló társadalmi réteg vizsgálat alapján a kerület foglalkoztatottjainak összetétele kissé eltér a fővárosi jellemzőktől; alacsonyabb a magasan kvalifikáltak, képzettek aránya, és kicsit magasabb a fizikai munkát végzők aránya.

9. Táblázat: A foglalkoztatottak megoszlása rétegek szerint

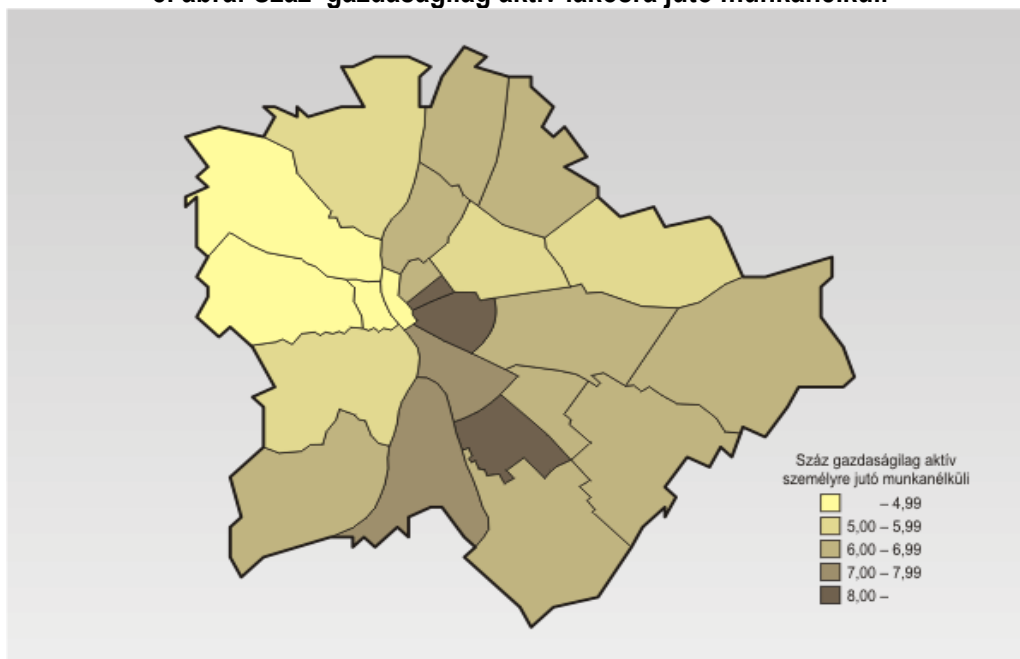
	Budapest	XVII. kerület
Felső- és középszintű vezetők, nagy- és középvállalkozók	4,7	4,4
Magasan képzett értelmiségiek, magas beosztású hivatalnokok, szakértők	9,9	5,7
Alsó vezetők, alsó szintű értelmiségiek, beosztott hivatalnokok, magasan képzett technikus, irányítói foglalkozásúak	21,6	18,1
Egyéb technikus, irodai, szakképzett kereskedelmi, szolgáltatási foglalkozásúak	27,2	28,3
Nem mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	11,8	14,0
Mezőgazdasági kisfoglalkoztatottak, önálló vállalkozók	0,2	0,5
Közvetlen termelésirányítók és szakképzett ipari foglalkozásúak	8,6	11,0
Betanított munkát végzők	11,2	13,9
Egyszerű – szakképzetlen – munkát végzők	4,7	4,2
Összesen	100,0	100,0

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

A kerület lakosságát a fővárosi kerületek többségénél kevésbé érinti a munkanélküliség, ami a foglalkoztatottsági rátával párhuzamosan ismét Rákosszentmihály relatív kedvező helyzetét mutatja.

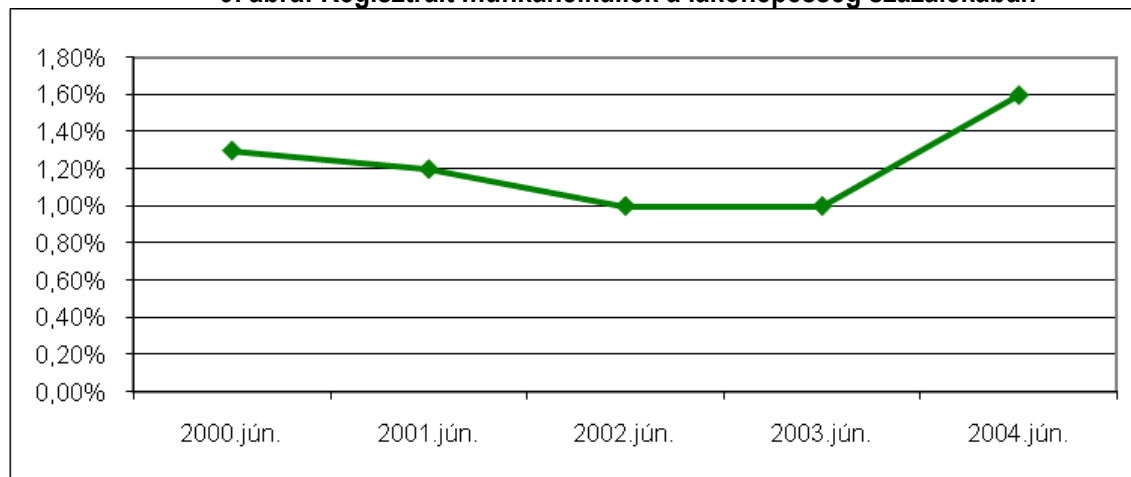
8. ábra: Száz gazdaságilag aktív lakosra jutó munkanélküli

Forrás: Népszámlálás, 2001 – Területi adatok, KSH

A helyi Munkaügyi Központ adatai alapján a regisztrált munkanélküliek lakónépességen belüli aránya a 2001-2002-es kisebb csökkenés után, 2004-ben jelentősebb növekedést mutat. A munkanélküliségi adatok vizsgálatakor tekintettel kell arra, hogy az adatok a regisztrált munkanélküliek számát mutatják, így feltehetően valós számuk nagyobb. Lehetséges továbbá, hogy a regisztráció nagyságrendjének alakulásában szerepet játszik, hogy a Munkaügyi Központ kirendeltsége XVI. kerületben található.

9. ábra: Regisztrált munkanélküliek a lakónépesség százalékában

Forrás: Munkaügyi Központ negyedéves statisztikái

A nemek aránya 2000 óta kevésbé változott, jelenleg a regisztrált munkanélküliek 40%-a férfi, 60%-a nő, ami nagyjából megegyezik a fővárosi adatokkal.

A kerületi adatok az országos adatokkal megegyező ellátási struktúrát mutatnak. Mind országosan, mind a kerületben a regisztrált munkanélküliek körülbelül egyharmada részesül munkanélküli járadékban és megközelítőleg ugyanannyian rendszeres szociális segélyben.

Fontos kerületi jellegzetesség a fiatalok igen alacsony aránya a regisztrált munkanélküliek között. Ez részben azzal is magyarázható, hogy a pályakezdő munkanélküliek regisztrációja és ellátása egy központi iroda hatásköre, így a 25 év alatti munkanélküliek és álláskereső kikerülnek a kerületi Munkaügyi Központ látóköréből. Más tapasztalatok arra is felhívják a figyelmet, hogy a fiatalok egy része nem szívesen keresi fel a munkaügyi központot egyrészt annak nehéz megközelíthetősége, másrészt az attól való félelem miatt, hogy az elvégzendő tanfolyamon tett sikertelen vizsga esetleges anyagi következményekkel jár.

A budapesti adatokhoz képest a kerület regisztrált munkanélküli lakosságának iskolai végzettsége kedvezőbb, ami az elhelyezkedés esélyeit javíthatja, de egyben a kerületi állás kínálat hiányosságaira is utalhat. Míg a budapesti regisztrált munkanélküliek harmada legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezik, ennek a csoportnak az aránya Rákosmentén nem éri el a 20%-ot. A középiskolai érettségivel rendelkezők alkotják a kerület regisztrált munkanélküli népességén belül a legnagyobb csoportot (csaknem 40%, a fővárosban: 24,4%) és igen magas a diplomások aránya is (10%, a fővárosi adat: 5,8%).

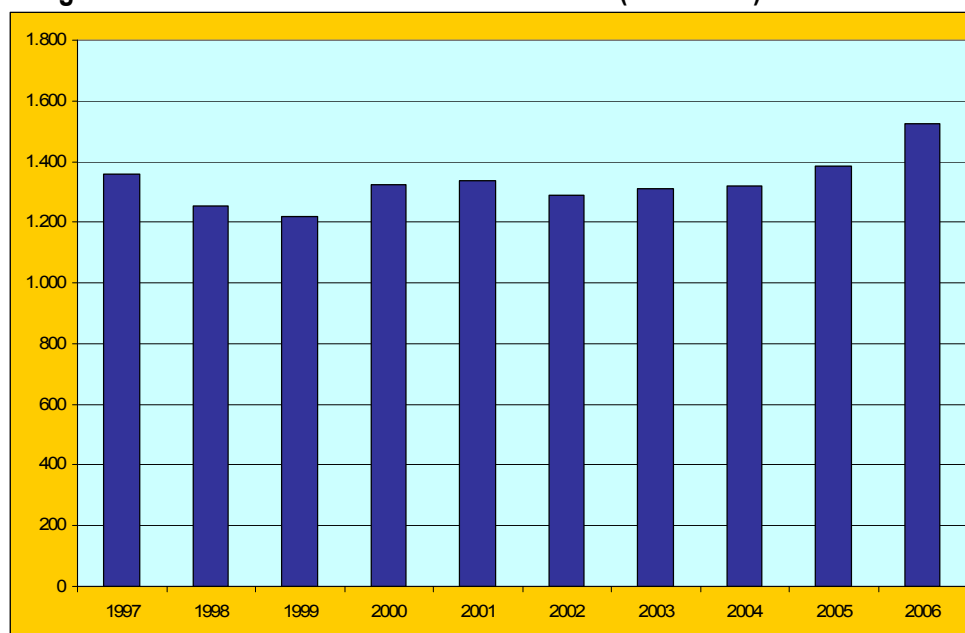
Egészségi állapot

A XVII. kerület lakosságának egészségi állapot feltárása érdekében az elveszületési és halálozási adatok, a háziorvosok és házi gyermekorvosok számának alakulása, valamint a háziorvosi és házi gyermekorvosi esetek száma került megvizsgálásra.

A demográfiai trendek meghatározásában fontos szerepet játszik az elveszületések száma, (valójában az önkormányzati kategóriákat tekintve a 0-1 éves korúak száma) és a halálozások száma.

A 0-1 éves korúak száma 1997-et követően kis mértékben csökkent és elérte a vizsgált időszakban tapasztalt legkisebb értéket. 1999-től kezdve (egy 2002-es kis mértékű visszaesés után) folyamatos növekedésnek vagyunk tanúi, 2006-ban számuk a kerületben 1 526 fő volt.

25. Diagram: A 0-1 éves korúak száma a kerületben (1996-2006)

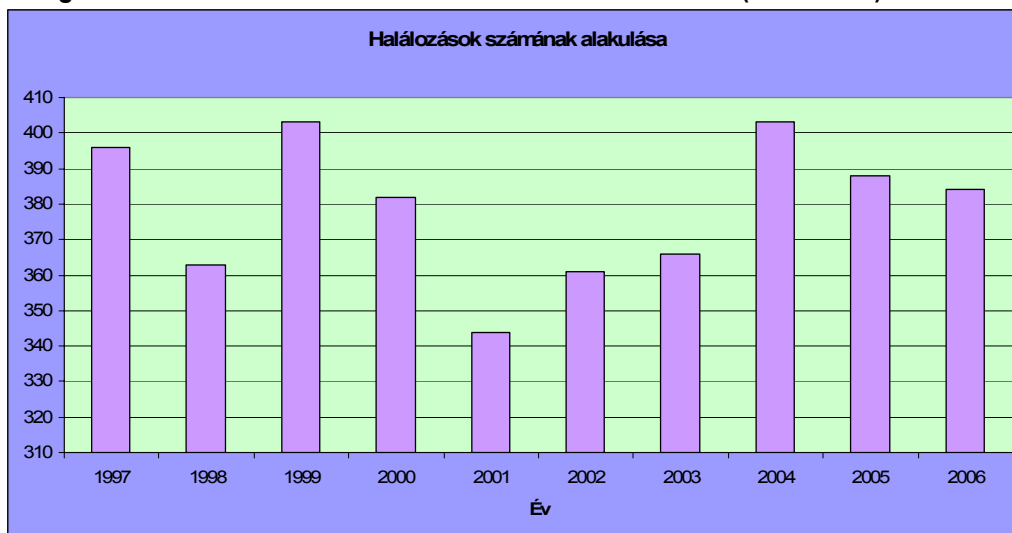

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A halálozások száma 1997-et követően erős ingadozást mutat, és 2003-at követően évi 1000 körül alakult, ezt mutatja a 34. diagram. A halálozások száma a vizsgált időszakban 344 (2001) és 403 (1999 és 2004) közötti értékeket vette fel.

26. Diagram: A halálozások számának alakulása a kerületben (1997-2006)

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

2.2.4. A kerület természeti adottságai

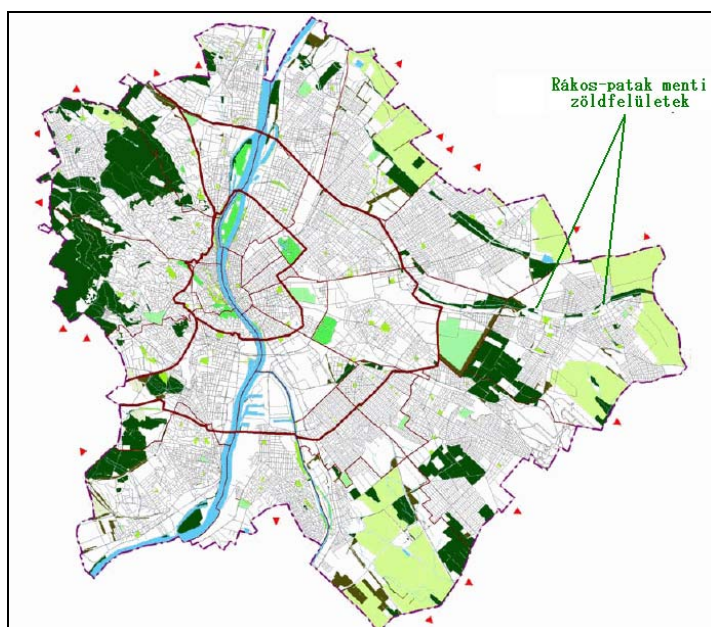
Rákosmente a főváros legnagyobb területű kerülete, több mint 54,83 km². A pesti oldal legmagasabb pontja a 243 méter magas Arany-hegy Rákoscsaba és Rákoskert között található (az Erdő hegy fölött – a Pesti úttól Rákoscsaba irányába, a Zöldházi dűlő és az épülő M0 körgyűrű között), ami még a budai oldal néhány ismert dombjának a magasságát is meghaladja.

A kerületet két részre osztja a Rákos-patak, amely az 1976-os szabályozása óta betonmederben folyik, nagy jelentőséggel bír a főváros átszellőzése terén.

Rákosmente Budapest második leggazdagabb kerülete forrásokban. Tíz forrása van, melyeknek mindegyike talajvíz eredetű. Közülük hat darab országos védettséget élvez. A többi hasznosítása, védelme azonban nem megoldott.

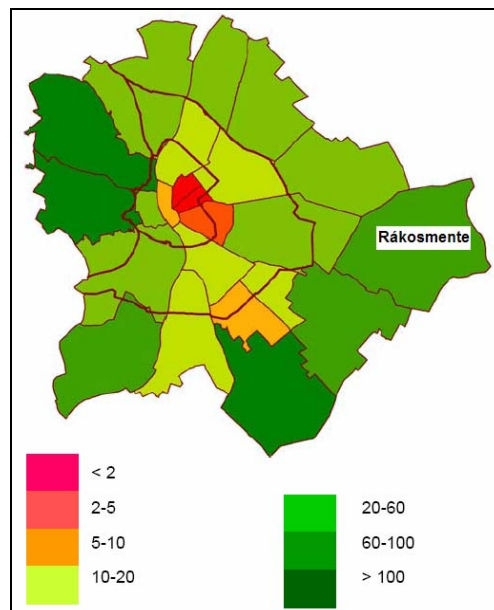
Rákosmente a pesti oldal legzöldebb kerülete, köszönhetően a természetvédelmi területeknek és az erdőknek.

10. ábra: Jelentősebb zöldfelületek a Fővárosban

11. ábra: Az egy főre jutó zöldterületek aránya a Fővárosban (nm/fő)

A XVII. kerület számos védett természeti értékkel rendelkezik: a Merzse-mocsár természetvédelmi terület, melynek része az ún. „Orchideás rét”, egy Péceli úti kert, amely botanikailag értékes magángyűjtemény, és a Naplás-tó természetvédelmi terület védőövezete. Fővárosi védettséget élvez továbbá a Népkert, mint védett közpark, valamint Rákoscabán a Szabadság sugárúti fasor, és a Rákoskert sugárúti platánsor.

A Merzse-mocsár a főváros néhány még meglévő vizes élőhelye közül a pesti oldalra egykor jellemző mocsaras területek egyik utolsó megmaradt túlélője.

12. ábra: Merzse-mocsár a 2004-es rehabilitációt követően

13. ábra: A kiszáradt Merzse mocsár

A mocsárban megtalálható a magas sásos, a nádas, a bokorfüzes, a fűz-nyár ligeterdő és a száradó kékperjés láprét is, több védett növény és madárfaj is honos itt.

A területen több pár barna réti héja költ rendszeresen. Különböző nádi és vízimadarak, mint a barkós cinke, a nádirigó, a vízityúk, a bölömbika valamint egyéb nádiposzata és réce fajok, egyaránt megtalálhatóak itt. A madarakon kívül fellelhetők különböző békafajok, vízisikló és mocsári teknős is, utóbbiból itt él a legtöbb a fővárosban. A mocsarat körülvevő réten, bokorfüzesben és fűz-nyár ligeterdőben más madarak is megfigyelhetők, mint például a gyurgyalag, a kakukk, a sárgarigó, a búbos banka, a töviszúró gébics, a fülemüle, a karvaly, az egerészölyv vagy akár a vörös vércse is. Nagyszámú fácán, és fogoly is él itt. A többféle vadászható faj mellett a védett menyét is látható.

Területe a 19. század eleje óta folyamatosan zsugorodik, maga a mocsár mára már csupán egy néhány száz négyzetméteres szabad vízfelülettel rendelkezik, ami töredéke a nyolcvanas években leírtaknak, mely szintén csak egy töredéke eredeti méreteinek. Ez tulajdonítható az elmúlt évtizedek általános aszályos időjárásának csakúgy, mint a terület és környezete átalakításának (repülőtéri építkezések, vízelvezető árkok létesítése a mezőgazdasági területeken, csatornázottság bővülése, amelyek jelentős vízmennyiséget vontak el a vízgyűjtő területről).

Az természetvédelmi terület rehabilitációjának (1993-2004) fő célkitűzése a természetes vízi élőhelyek eredeti állapotának visszaállítása, valamint annak fenntartása rehabilitációját követően. A nyíltfelszíni részek a rehabilitációnak és vízutánpótlásnak köszönhetően 1996 óta nem száradtak ki. A 2006-os vízutánpótlás megszüntetését követően a mocsár kiszáradása már 2007-ben megkezdődött.

Péceli úti magánkert (Budapest, XVII. ker. Péceli út 206.) 1999 óta áll fővárosi védettség alatt. Csak engedéllyel látogatható. A közel három és félezer négyzetméteres kert a Rákospatak völgyében található. Példaértékűnek tekinthető a tulajdonos értékteremtő erőfeszítése, amellyel létrehozta ezt a magángyűjteményt. A gyűjtemény a számos hazai növényritkaság mellett, több mediterrán, szubtrópusi, trópusi fajt is tartalmaz. A több mint 300 fás szárú faj, fajta mellett megtalálhatók távoli földrészek növényei is. Említést érdemelnek a termést érlelő gránátalma és füge, a piros levelű júdásfa, valamint a különböző hazai fafajok különleges változatai.

Lakásállomány

Az 1990-es években a kerületet is elérte a megfelelő infrastruktúra fejlesztés nélküli lakópark építési hullám, így az utóbbi években beépültek, és az urbanizáció áldozatává váltak a korábbi mezőgazdasági területek. A lakásépítéseknek köszönhetően Rákosmente lakosainak száma töretlenül nő, ám ezzel egy időben zöldterülete csökken.

A kerületben 2003-ban 28 018 lakás volt. Az épített lakások száma 96 (a 2003-ban Budapesten épített lakások 1,5%-a), a megszűnt lakások száma csupán 2. Az épített lakások túlnyomó többsége 4 és többszobás (83,3%), átlagos nagyságuk 121 m².

10. Táblázat: Lakásállomány és laksűrűség kerületenként, 1990 és 2000.

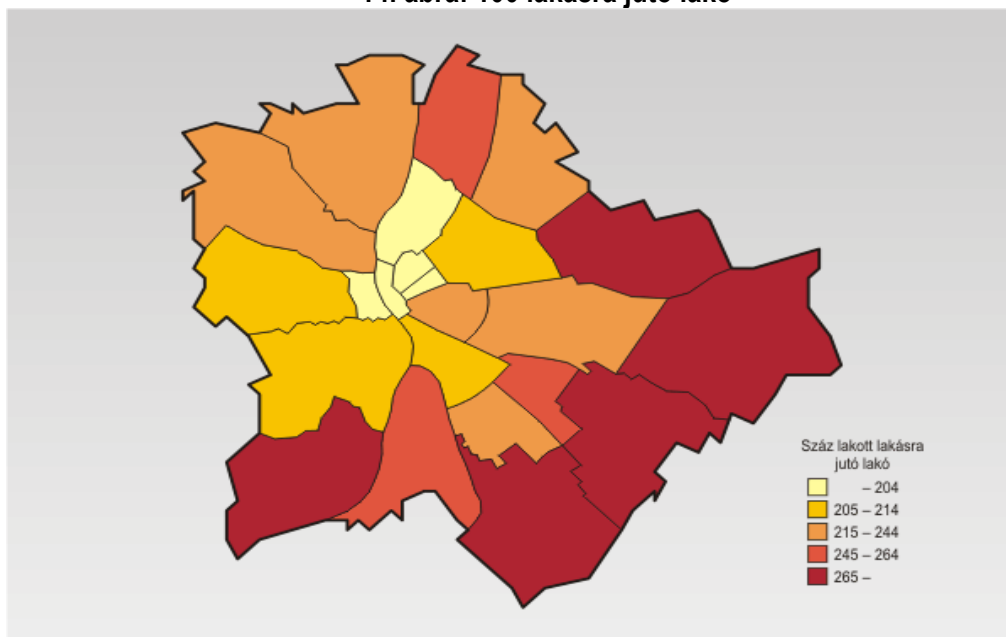
kerület	Lakásállomány		100 lakásra jutó lakos	
	1990	2000	1990	2000
I.	16 405	16 595	212	163
II.	42 540	46 566	242	188
III.	54 131	56 250	275	246
IV.	39 810	42 464	272	260
V.	19 736	19 797	223	161
VI.	26 253	26 054	227	176
VII.	35 473	35 461	234	190
VIII.	39 974	40 086	231	205
IX.	33 122	34 189	237	190
X.	34 465	35 023	281	245
XI.	68 027	69 938	257	201
XII.	31 596	33 387	242	190
XIII.	57 930	59 328	226	194
XIV.	60 295	63 207	238	199
XV.	35 944	36 310	266	246
XVI.	25 142	26 811	276	265
XVII.	25 293	27 722	286	286
XVIII.	35 042	38 048	279	261
XIX.	27 035	27 138	269	236
XX.	28 116	28 797	255	231
XXI.	31 692	32 269	285	258
XXII.	18 635	20 113	286	264
XXIII.	7 108	8 137	270	236
Összesen	793 764	823 690	254	220

Forrás: Fővárosi szolgáltatásfejlesztési koncepció (KSH Budapesti statisztika évkönyv 1990 és 2000.)

Az 1990-es helyzethez képest jól látható, hogy szinte mindenhol csökkent a laksűrűség, kivéve a XVII. kerületet, ahol stagnál. Rákosmente a 100 lakásra jutó lakók száma szerint a főváros öt legnagyobb laksűrűségű kerületének egyike.

14. ábra: 100 lakásra jutó lakó

Forrás: Népszámlálás, 2001 – Területi adatok, KSH

11. Táblázat: A lakásállomány alakulása (1997-2006)

	1997	1998	1999	2000	2001
Lakások száma (db)	27 478	27 605	n.a.	28 609	28 677
	2002	2003	2004	2005	2006
Lakások száma (db)	28 765	28 859	29 196	29 654	30 044

Forrás: KSH

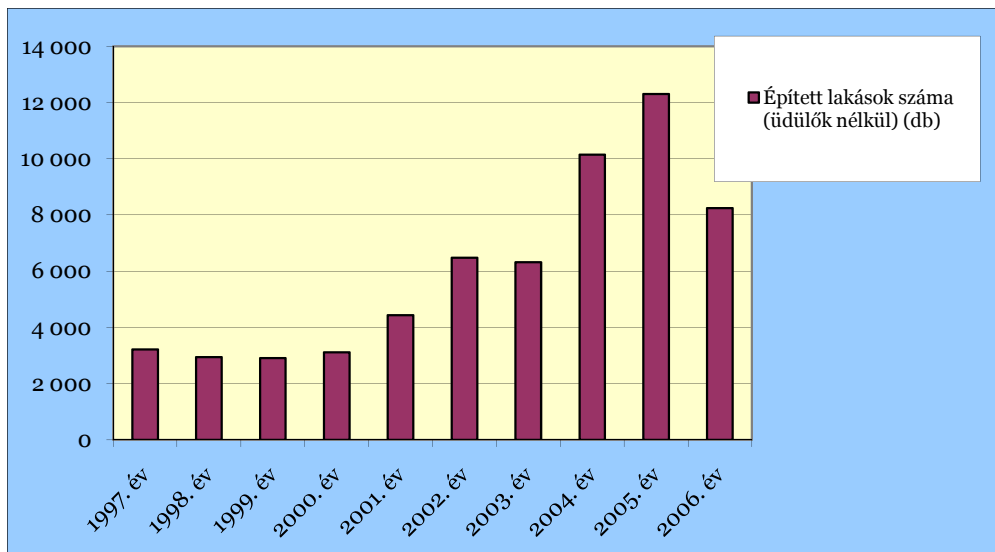
A fenti táblázatból látható, hogy a kerületben az 1997-2006 közötti időszakban a lakásállomány száma 9,33%-os növekedést mutat.

A lakásállományra jellemző, mind a kerületben, mind pedig Budapest egészére, hogy folyamatosan növekszik. Ugyanakkor a budapesti lakosságra egészében a szuburbánus folyamatok a jellemzők. Inkább kiköltöznek a városból, pl. Pest megyébe, elsősorban a kertesi házakat részesítik előnyben, de a munkájukat megtartják, így vállalják a napi ingázást.

Épített lakások száma

A XVII. kerületre és Budapestre is jellemző a lakásállomány folyamatos növekedése, ugyanakkor megfigyelhető az utóbbi pár évben, hogy bár 2004 és 2005 között egy nagyobb lakásépítési hullám volt tapasztalható, addig ez a tendencia mind Budapesten, mind a kerületben 2006-ra lecsökkent. Bár eltérést mutat a csökkenés nagysága, de ez a vizsgált területek közötti kiterjedés nagyságával magyarázható.

A 2003. évtől kezdődően az egy- és kétszobás épített lakások száma stabil növekedést mutat a kerületben, a 2005. év során pedig kimagasló lakásépítésnek lehettünk tanúi ezen lakástípusok tekintetében.

27. Diagram: Az épített lakások száma Budapesten (üdülők nélkül)

Forrás: KSH

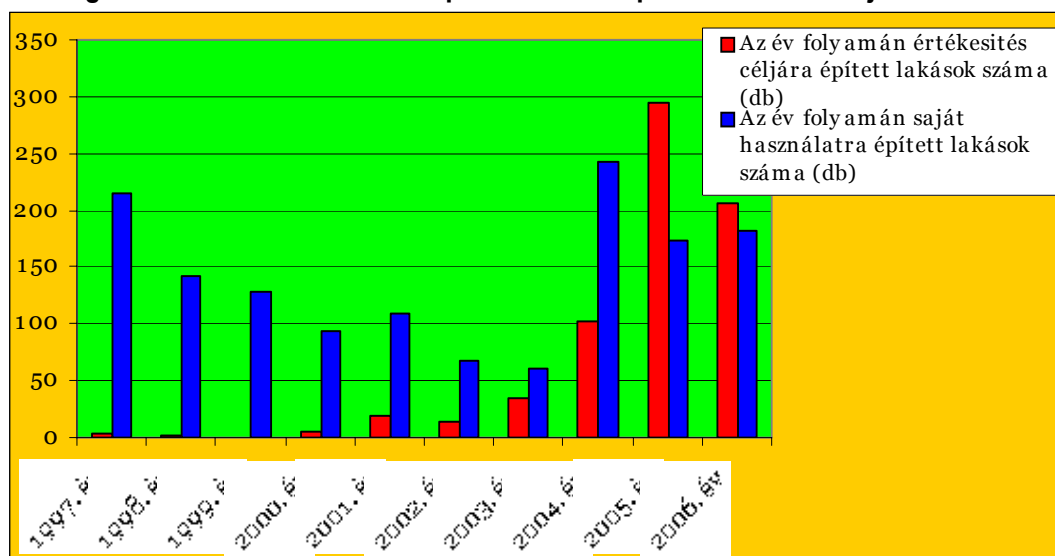

Épített lakások típusai

A XVII. kerületre és Budapestre is jellemző, hogy míg a vizsgált időszakban, az időszak elején lényegesen több volt a saját használatra épített lakások száma (elsősorban a kerületben), addig az értékesítés céljára építettek száma kezdetben nem, vagy csak csekély mértékben nőtt. Érdekes különbség a kerület és a város összehasonlításában, hogy míg az utóbbiban csökkent, illetve stagnált a saját célra épített lakások száma, addig a kerületben a 2003-as mélypont után 2004-re erőteljes növekedés, majd 2005-2006 között némi csökkenés után, de a budapesti viszonyokhoz képest igen magas ezen lakások aránya.

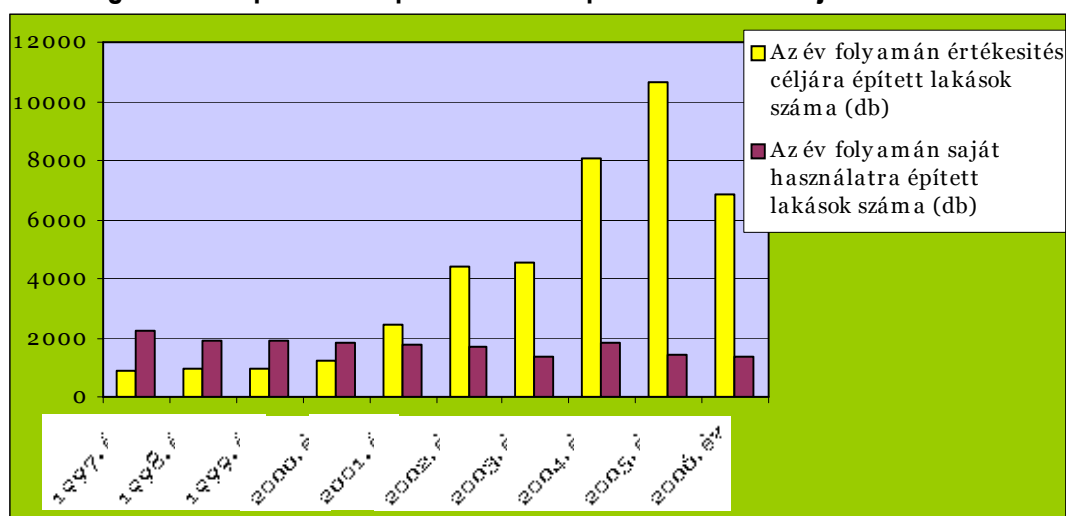
A kerületben már 2001-től tapasztalható az értékesítés céljára épített lakások számának növekedése, de csak 2005-től építenek több ilyen lakást.

28. Diagram: A XVII. kerületben az épített lakások típusa használat céljára nézve

Forrás: KSH

29. Diagram: Budapesten az épített lakások típusa használat céljára nézve

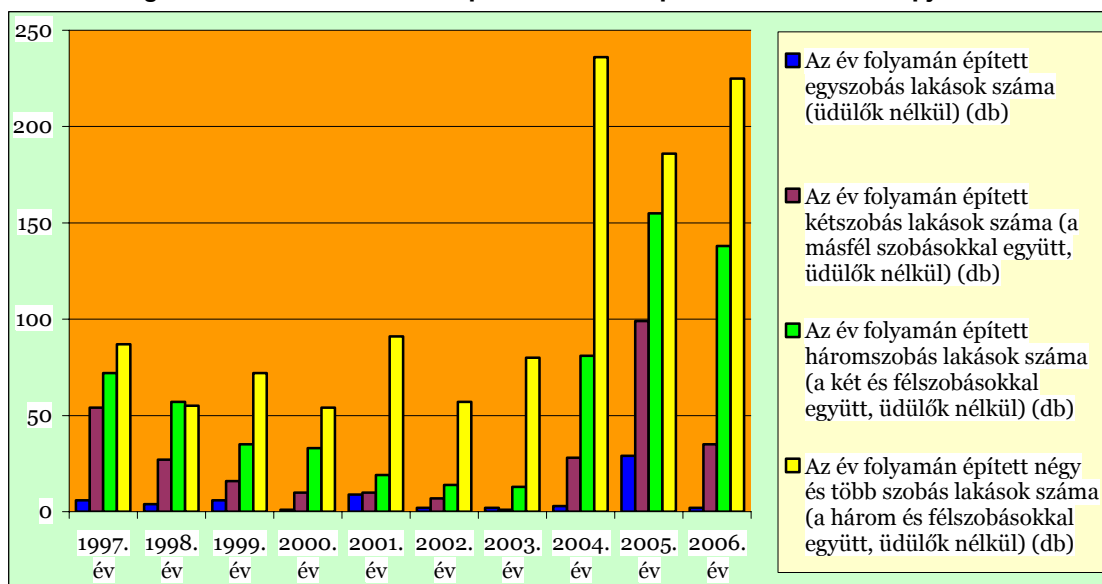

Forrás: KSH

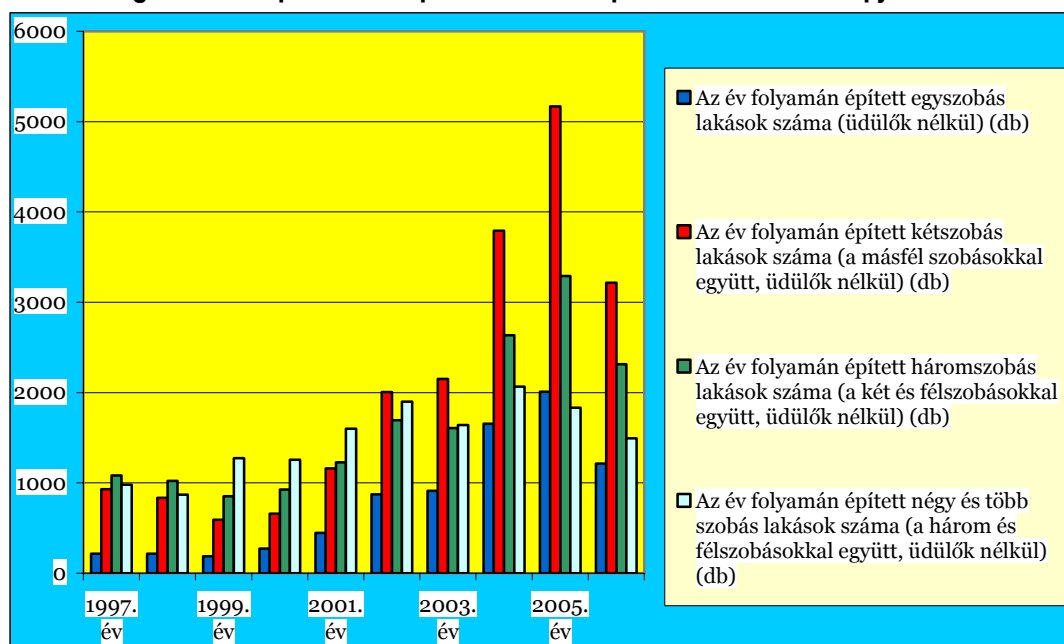
Épített lakások szoba szám alapján

30. Diagram: A XVII. kerületben épített lakások típusa szobaszám alapján

Forrás: KSH

31. Diagram: Budapesten az épített lakások típusa szobaszám alapján

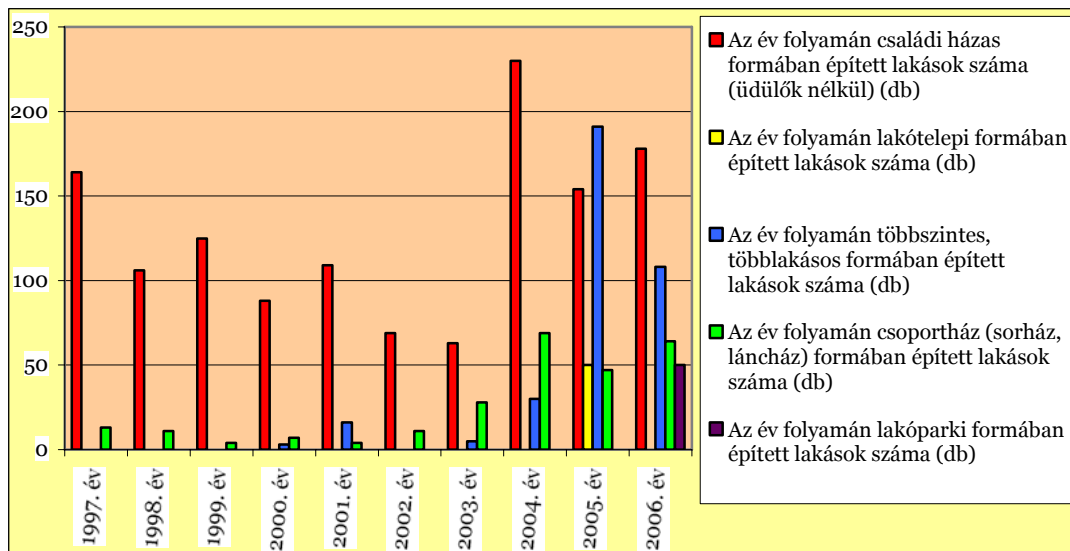
Forrás: KSH

XVII. kerületben 1997-2006 között végig a négy és több szobás lakások építése volt kimagasló, ezt követi a háromszobások száma, majd a kétszobásoké. Az egyszobás lakások építésének aránya 2005 kivételével elenyésző. Ezzel ellentétes tendencia figyelhető meg Budapesten, ahol elsősorban a közepes szobaszámú lakások építését preferálták. Itt is a legalacsonyabb az egyszobás lakások száma, de a számuk hasonló a négy szobás lakásokéhoz. A kétszobás, és a három szobás lakások száma hasonlóan magas. Ennek a tendenciáját az épített lakások típusával magyarázhatjuk. A kerület adottságai és építkezési múltja elsősorban a családi házas építkezéseknek kedvezett, ezért találhatunk sok négy és annál több szobás lakást.

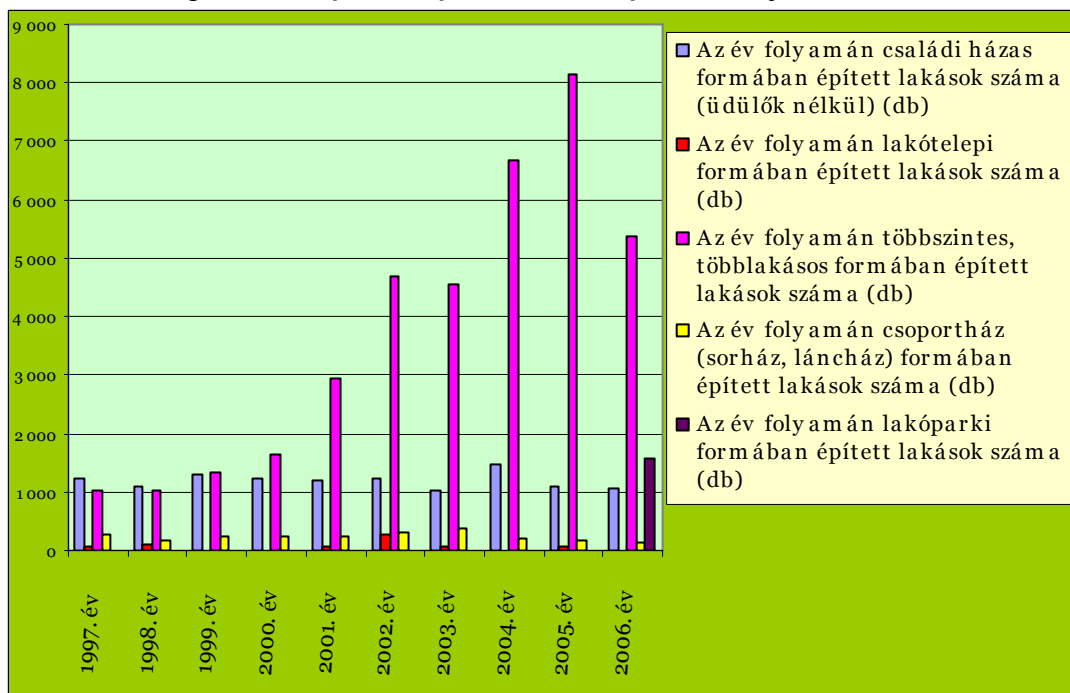
Épített lakások formája

32. Diagram: A XVII. kerületben épített lakások típusa formájukra nézve

Forrás: KSH

33. Diagram: Budapesten épített lakások típusa formájukra nézve

Forrás: KSH

Az épített lakások formai típusát vizsgálva lényeges különbséget találunk a kerület és Budapest között, vagyis míg Budapest egészére elsősorban a többszintes formában épített lakások a jellemzőek, addig a XVII. kerületre a vizsgált időszak kezdetétől (1997) a családi házas forma, teljesen 2005-ig, mikor a többszintes, többlakásos építkezés volt a jellemzőbb. Bár 2006-ra a tendencia megfordult, és visszatért a 2005 előtti, de fontos különbség, hogy bár valóban a többszintes építkezések aránya csökkent, de megjelentek a lakóparki építkezések, melyek ettől a területtől vettek el az arányt komoly infrastrukturális fejlesztés nélkül.

A 2001-es népszámlálási adatokat vizsgálva a lakásállománnyal kapcsolatban a XVII. kerületben, megállapítható, hogy az alacsony komfortfokozatú lakások arány nem kimagaslóan magas, csupán 0,7% volt.

2.2.5. Közszolgáltatások

2.2.5.1. Oktatás-nevelés

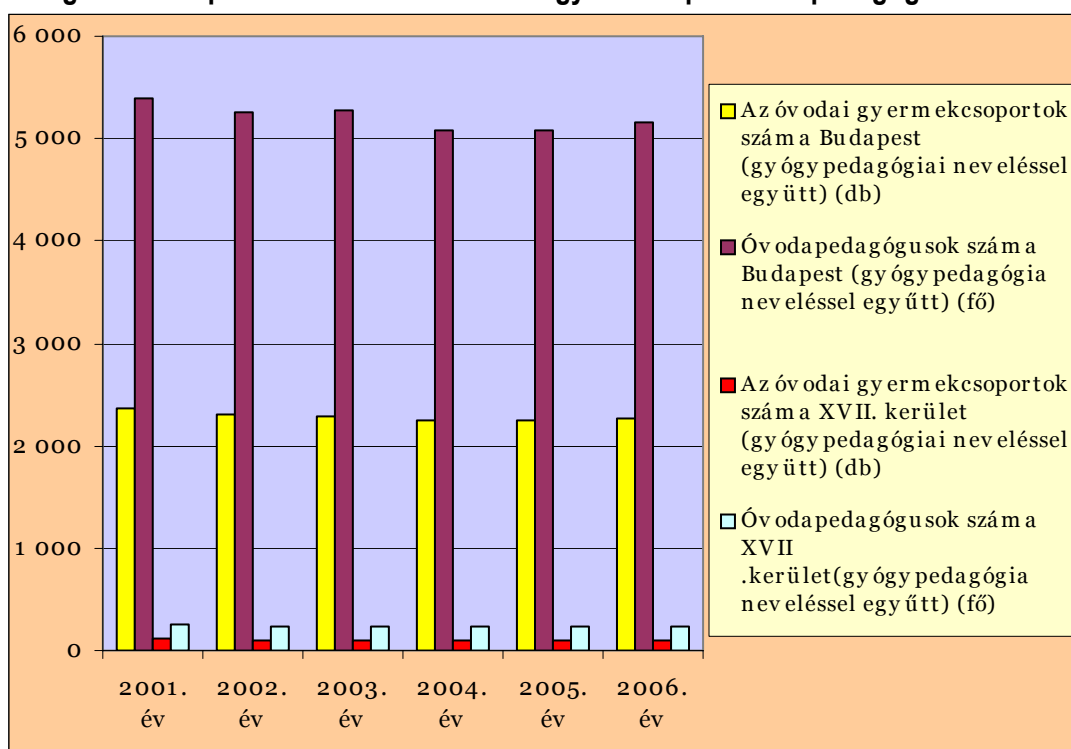
Óvodák

12. Táblázat: Óvodák adatai a XVII. kerületben

Megnevezés	2002	2003	2004	2005	2006
Óvodások száma (fő)	2 713	2 602	2 472	2 554	2 621
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	2 490	2 431	2 379	2 390	2 349
Óvodák kapacitáskihasználtsága	108,96%	107,3%	103,99%	106,86%	111,58%

Forrás: KSH

34. Diagram: Budapest és XVII. kerület óvodai gyermekcsoportok és pedagógusok száma

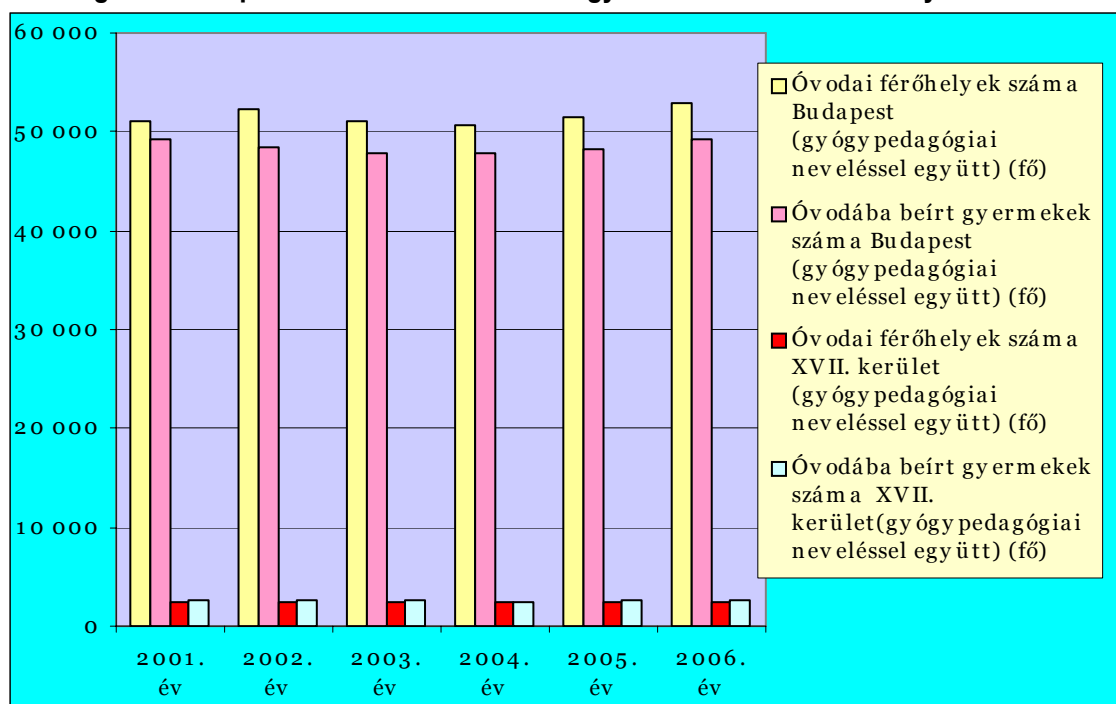
Forrás: KSH

Rákosszentmihályon 2007-ben 17 db önkormányzati fenntartású, 1 db egyházi fenntartású és 2 db alapítványi fenntartású óvoda működött. A vizsgált időszakban (2001-2006) mind Budapesten, mind a kerületen szinte azonos folyamat tapasztalható, vagyis az óvodai gyermekcsoportok és a rájuk jutó óvodai

pedagógusok száma, nem mutat lényegi változásokat, azaz a pedagógusok száma duplája a csoportokénak a folyamat elejétől a végéig.

35. Diagram: Budapest és XVII. kerület óvodai gyerekek és óvodai férőhelyek száma

Forrás: KSH

Az óvodai férőhelyek és a beírt gyerekek számának vizsgálatánál Budapest és a XVII. kerület tekintetében ellentétes viszonyokat tapasztalunk. Míg a kerületben kevesebb a férőhelyek száma, mint a beíratott gyerekeké, addig Budapesten éppen az ellenkezője látszik, vagyis több a férőhely és kevesebb a beíratott gyermekek száma.

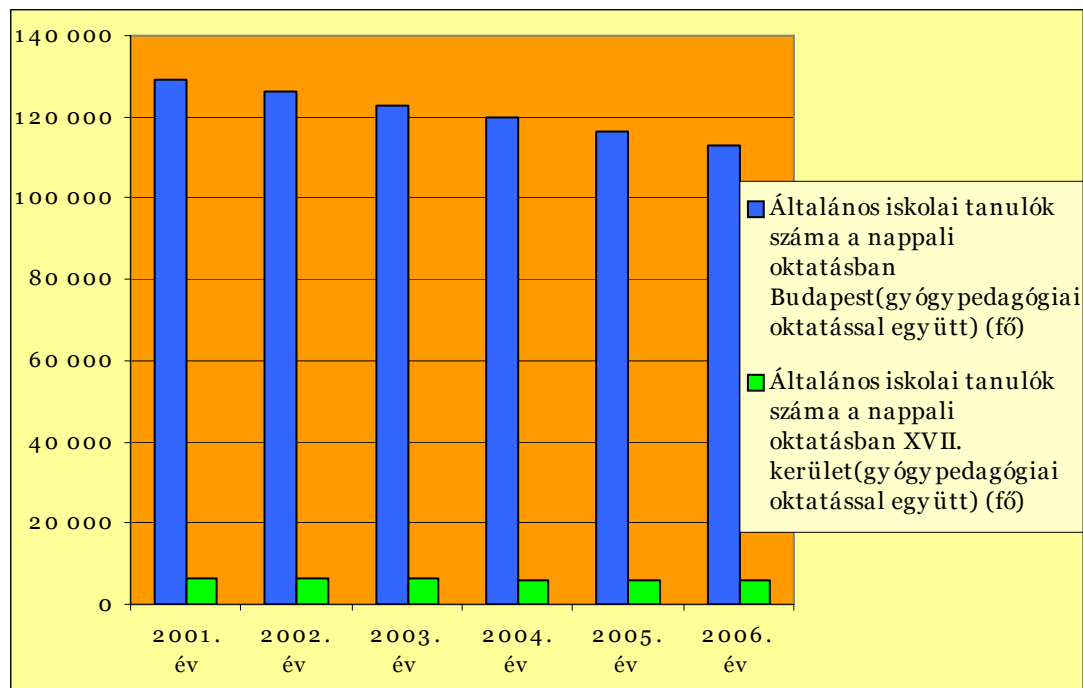
Az óvodások száma 2004-ig csökken, majd ez a tendencia visszafordulni látszik: a 2005. és 2006. évi adatok alapján az óvodások száma ismételtelen növekszik. Az óvodai kapacitások kihasználtsága (a gyermeklétszám folyamatos növekedése miatt) jelenleg meghaladja a 110%-ot.

Általános iskolák:

A XVII. kerületben 11 db önkormányzati fenntartású, 1 db egyházi fenntartású és szintén 1 db alapítványi fenntartású általános iskola működött 2007-ben. 2002-ben az általános iskolai tanulók száma nappali oktatásban 6 535 fő volt. 2006-ra ez a szám 5 775 főre csökkent, mely több mint 11%-os csökkenést jelent.

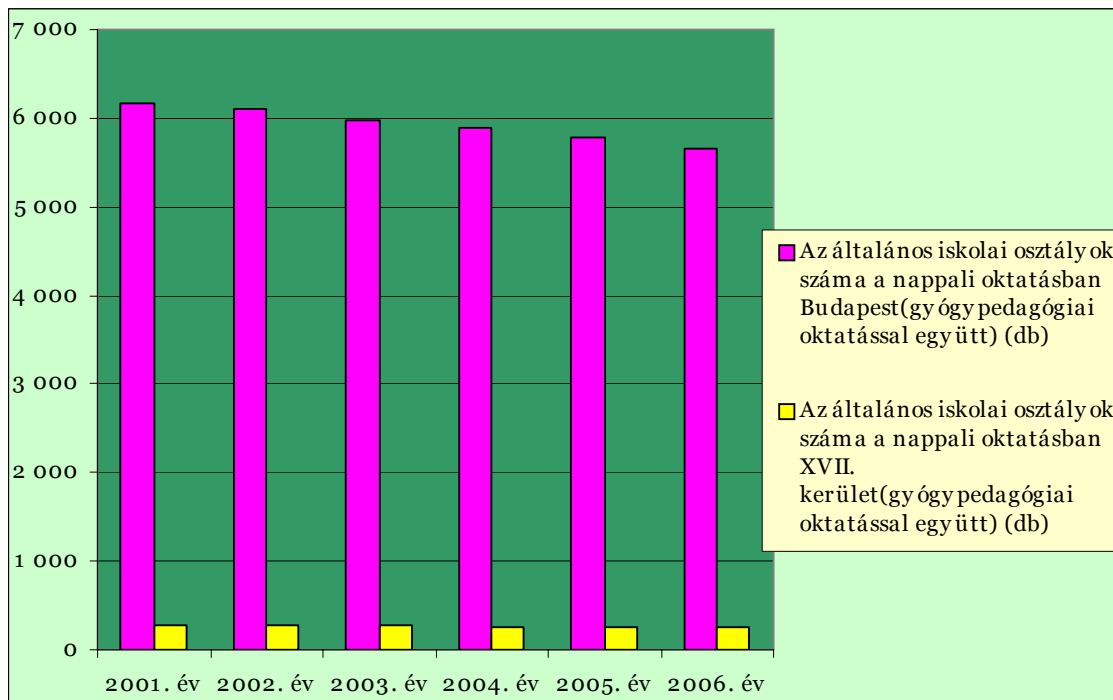
36. Diagram: Budapest és XVII. kerület általános iskolai tanulók száma

Forrás: KSH

Budapest és XVII. kerület tekintetében az általános iskolai tanulók száma kisebb csökkenést mutat, a fővárosi adatokhoz viszonyítva.

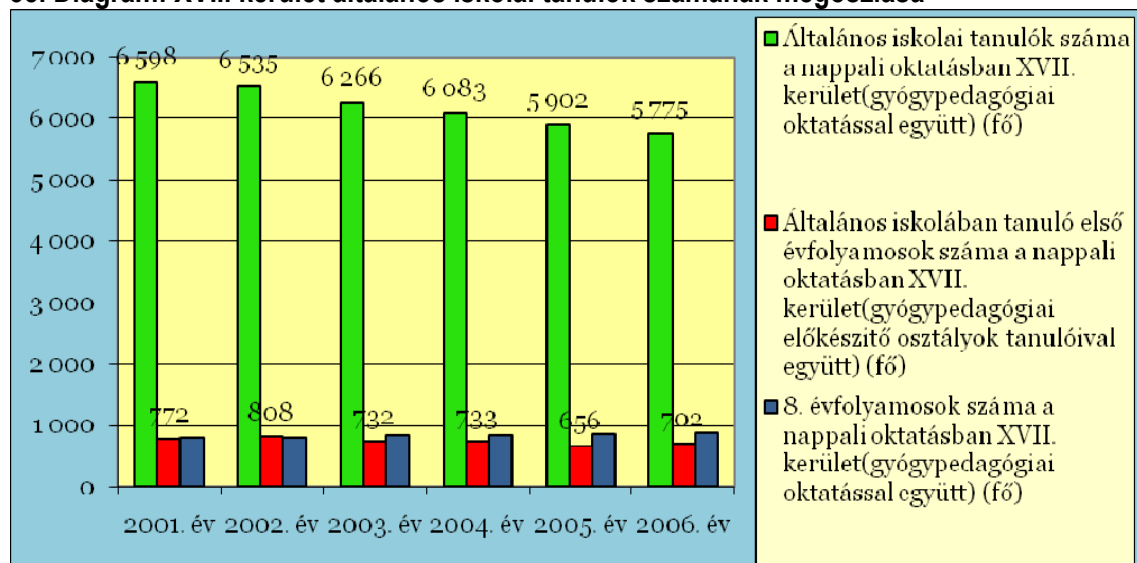
37. Diagram: Budapest és XVII. kerület általános iskolai osztályok száma

Forrás: KSH

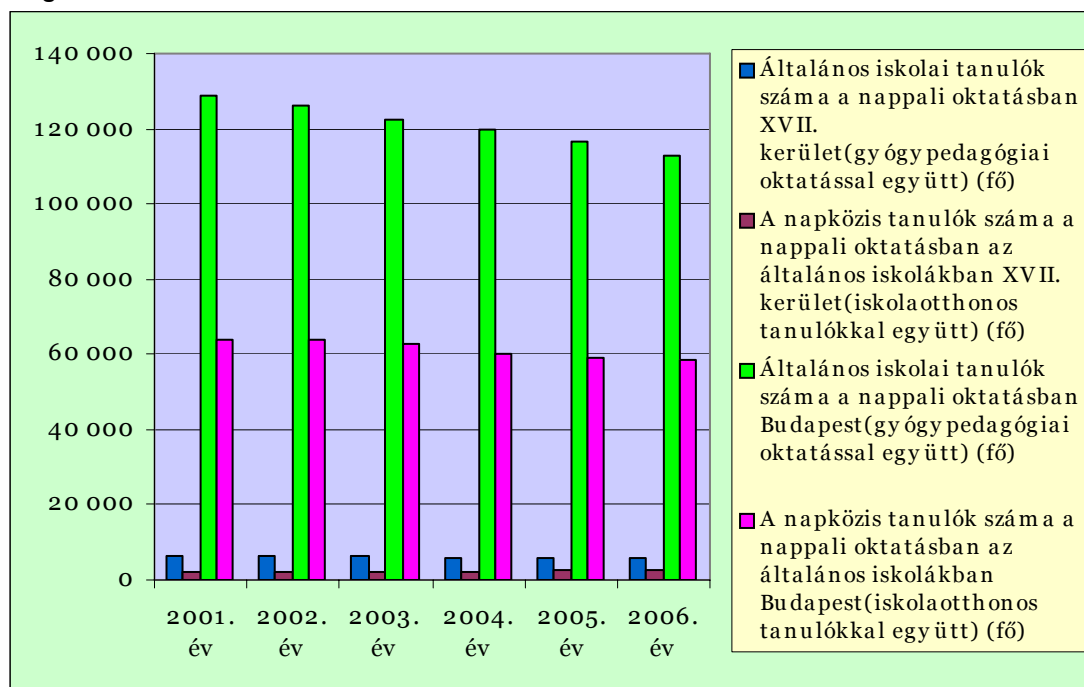
38. Diagram: XVII. kerület általános iskolai tanulók számának megoszlása

Forrás: KSH

A XVII. kerületben az első osztályosok számát vizsgálva, csökkenésük tapasztalható. Míg 2001-ben és 2002-ben még számuk azonos, illetve magasabb volt, mint a nyolcadikos tanulók számáé, addig 2003 és 2006 között jóval kevesebb a számuk. Ez a folyamat várhatóan a nyolcadikos tanulók számát is befolyásolja majd várhatóan 2010-re, ebben a kategóriában is bekövetkezik a csökkenés.

39. Diagram: Budapest és XVII. kerület általános iskolai napközis tanulók számának megoszlása

Forrás: KSH

A napközis tanulók tekintetében elmondható, hogy a számuk a kerületben és Budapesten is némiképp csökken, de inkább stagnálás jeleit mutatja, mialatt az összes általános iskolai tanuló létszám elsősorban Budapesten látványosan csökken.

Középiskolák:

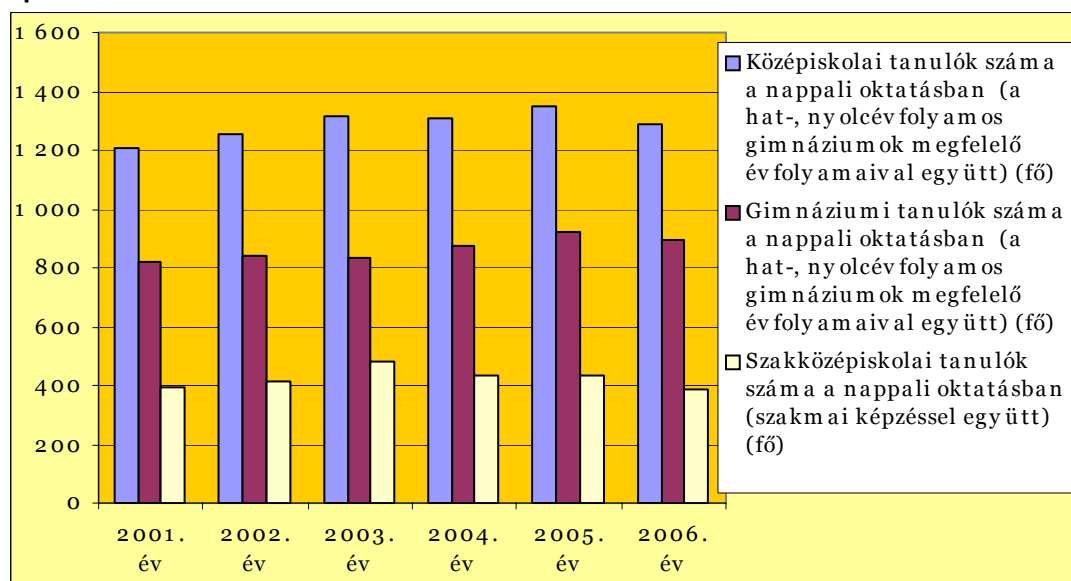
13. Táblázat: A középiskolai tanulók létszáma (2002-2006)

Megnevezés	2002	2003	2004	2005	2006
Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban	840	835	873	919	891
Szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban	411	480	437	432	388
Szakiskolai és speciális szakiskolai tanulók száma a nappali oktatásban	-	-	-	-	-
Középiskolai tanulók száma (a nappali oktatásban)	1 251	1 315	1 310	1351	1285

Forrás: KSH

A középiskolás tanulók esetében nincs egyértelmű növekedés. 2002-ben alig haladta meg a tanulói létszám a 2 500 főt, 2006-ban 2 564 diák koptatta az iskolapadokat. A középiskolások közül nincs a szakiskolákra vonatkozó adat. A legnagyobb arányú változás a szakközépiskolások tekintetében figyelhető meg, ahol a tanulói létszám 5,6%-kal csökkent, a többi középiskolai intézmény létszáma bár csak kis mértékben, de növekedett.

40. Diagram: XVII. kerület középiskolai tanulók számának megoszlása a különböző iskola típusokban

Forrás: KSH

A XVII. kerületben jellemző a tanulókra, hogy legkisebb mértékben a szakmai képzéseket nyújtó oktatási formát választják, illetve sokkal többen választanak olyan középiskolát, vagy gimnáziumot, ahonnan tovább tanulhatnak egyetemre, főiskolákra.

2.2.5.2. Egészségügy

XVII. kerület Rákosmente egészségügyi tevékenységének része az egészségmegőrzés, valamint a kerületi lakosság egészségi állapotának javítása. Ennek érdekében került kidolgozásra 2000-ben a „*Koncepció a XVII. kerületi prevenciós tevékenység kiterjesztése, szervezettebbé és rendszeresebbé tétele érdekében*” c. dokumentum. E koncepció tartalmazza a prevenciós tevékenység törvényi hátterét, a prevenció fogalomrendszerét, a hosszú távú egészségmegőrzési célokat, valamint a helyi egészségfejlesztési tervet.

A kerületben nincs kórház. A felnőtt-szakellátást a Bajcsy-Zsilinszky Kórház, gyermek-szakellátást a Heim Pál Gyermekkorház látja el. Ezen kívül a kerületben működik az ún. Főnix S.O.S. ügyelet, mely a sürgős esetek ellátását szolgálja. Rákosmente városközpontjában működik a Medical Center egészségügyi szolgáltató központ, melynek szolgáltatásait a kerületben állandó bejelentett lakcímmel rendelkező lakosok érvényes TAJ-kártyával TB-finanszírozással ingyenesen vehetik igénybe. Az intézményben orthopédiai, nőgyógyászati, urológiai, valamint fül-orr-gége vonatkozásban egynapos sebészeti ellátás vehető igénybe.

A működő háziorvosok száma a kerületben nem lényeges ingadozás mellett 2002-ben és 2006-ban 33 volt. Működő házi gyermekorvosok száma a kerületben 2002-ben 18 fő, majd 2003-2006-ig 19 fő. 1 000 állandó lakosra jutó háziorvos és házi gyermekorvos száma 2002-ben 0,63857 volt, mely 2006-ra 0,630915.

2.2.5.3. Közösségi közlekedés

Budapesten a napi átlagos BKV-utazások hossza a Rákosmentéről útra kelő lakosok esetében a legmagasabb. A XVII. kerületből induló utasok egy átlagos utazása 12,2 kilométer hosszú, ez közel duplája a budapesti 6,9 kilométeres átlagnak, mivel ez Budapest legnagyobb területű, és a belvárostól egyik legtávolabb fekvő kerülete.

A kerületben újabb és újabb lakóterületek épülnek, a belvárosba ingázó népesség folyamatosan növekszik. Ennek ellenére a kerület kötöttpályás városi közlekedési eszközzel nem rendelkezik, így az utasoknak a személygépkocsi és az autóbusz közül kell választaniuk. Egyre többen veszik igénybe a MÁV vonatait is, de a vasútnak jelenleg csak igen korlátozottan van pálya- és járműkapacitása a kerület lakóinak elszállítására, a vonatok pedig sem a kerületben, sem a Keleti pályaudvarnál nem kapcsolódnak megfelelően a városi közlekedéshez, az átszállások érdekében hosszú gyaloglások szükségesek. A buszjáratok száma a kerületben magas, összességében kapacitásuk is megfelelő, ennek ellenére a tömegközlekedés színvonala alacsony.

Ennek okai az alábbiak:

- a buszjáratok előnyben részesítése nem megoldott, ezért csúcsidőben a menetidők elfogadhatatlanul hosszúak;
- a menetrend szerinti közlekedés a torlódások miatt megbízhatatlan;
- a buszjáratok nincsenek megfelelően összehangolva;
- a kerületben nincs közvetlen metrókapcsolat; a kerület legtöbb pontjáról csak átszállással érhető el a metró vonala
- a vasútállomásokra történő ráhordás utak és buszfordulók hiányában nem megoldott, a kerületen belüli kapcsolatok töredezetek;
- a harántirányú, különösen az északi irányú kiszolgálás elégtelen.

Színvonalas tömegközlekedés hiányában a személygépkocsi-használat folyamatosan nő, amelyet a meglévő utak nem képesek elvezetni. A belváros felé vezető utak kapacitásának érdemi bővítésére nincs mód, mert a szűk keresztmetszetét jelentő pontok (Élessarok, Örs vezér tere) áteresztőképességét nem lehet növelni. A torlódások növekedésével a buszjáratok haladása még lassabbá válik, így a tömegközlekedés versenyképessége tovább romlik, a folyamat pedig ördögi körbe torkollik. A kerület közlekedésében a legnagyobb operatív és rövid távon kezelhető problémákat a torlódásokon kívül az alábbi pontokban foglalhatjuk össze:

- Rákosmente buszhálózata jelenleg indokolatlanul két részre van vágva: egy belső és egy külső hálózatra. A két hálózat egyetlen gyűjtőpontban Rákoskeresztúr városközpontban fut össze, a csomóponton keresztül mindössze egyetlen ritka időszakos járat (Rákoskert-busz) fut keresztül. Az összes többi irányból, valamint csúcsidőn kívül Rákoskert felől is az utasoknak át kell szállniuk függetlenül attól, hogy úti céljuk a kerületen belül vagy azon kívül van-e. A rákoskeresztúri végállomás jelenlegi formában és méretben történő fenntartása teljesen indokolatlan, hiszen autóbusról autóbuszra történő csatlakozás lévén semmilyen technológiai kényszerről nem beszélhetünk.
- Nem megfelelő a sűrűn lakott területek, azaz a kerület lakótelepeinek közlekedése. A BKV teljesítményének nagy részét a 61E járatra koncentrálja, amelynek nincsen megállója a lakótelepi részekben. A paneles beépítésű területekről csak a ritka, megbízhatatlan, sokszor megálló és összehangolatlanul közlekedő 61-es és 61-es gyorsjáratok vehetők igénybe a 2-es metró eléréséhez.
- A kerület több városrészében túlzottan kis kapacitású autóbuszok közlekednek. A Madárdomb környékén a BKV az egyik legkisebb kapacitású Ikarus 412-es buszait közlekedtetni, ezért ott állandósult az elfogadhatatlan mértékű zsúfoltság.
- A kerület buszhálózata túlzottan egyközpontú, a járatok többsége az Örs vezér tereire hord rá. Kőbánya-Kispest felé csak két teljesen eltérő útvonalon közlekedő járat (98-as, gyors 98-as és a Keresztúr-busz) érhető el a kerület központjából, mindkettő kapacitása szűk, egyikük este és hétvégén nem is közlekedik. Utóbbi járat teszi lehetővé az Új köztemető közvetlen elérését is. A kerületközpontból ezeken kívül a történelmi okokból és a szomszédos kerület elérésének céljából a 62-es járat Kőbányára, a XV. kerületbe a XVI. kerületen keresztül a 46-os számú busszal, illetve a XVIII. kerület felé a 80-as járatval lehet utazni.
- A kerület nagy részéből nem megoldott a kerület bevásárló centrumának, valamint uszodájának átszállás nélküli, egyszerű elérése. Rákoshegynek emellett jelenleg hiányzik a délutáni gyorsjáratok kapcsolata a belvárosból érkező metróvonalakkal, amit lehetőség szerint legalább az egyik irányon, praktikusán Kőbánya-Kispest felé (a 98-as gyors segítségével) pótolni kell.
- Az új beépítésű területek egyre távolabb kerülnek a meglévő tömegközlekedési infrastruktúrától, ugyanakkor az új kerületi „gócpontok” (pl. bevásárlóközpont) kialakulásához sem alkalmazkodik a hálózat.

A **vasúti közlekedésről** a XVII. kerület esetében két MÁV vasútvonal szeli át legyezőszerűen távolodva egymástól.

A két vonal az alábbi:

- ✚ 80-as sz. vasútvonal: Budapest Keleti pu. – Hatvan – Miskolc – Sátoraljaújhely
- ✚ 120-as sz. vasútvonal: Budapest Keleti pu. – Újszász – Szolnok – Békéscsaba

A hatvani vasútvonal kerületi szakaszának vizsgálata

A 80-as számú vonal a kerületet a Határmalom utca és a városhatár között kelet-nyugati irányban szeli át. A nyomvonal-szakasz több mint fele hosszban lakott területhez közel halad (Rákosliget és Rákoscsaba-Újtelep déli oldalán), egyébként ritkán beépített területeken vezet. A pálya kétvágányú, villamosított, 120 km/h sebességre alkalmas. Az al- és felépítmény jó állapotú, az utolsó nagyobb

felújítás az 1980-as évek végén volt. A vonal vonatbefolyásolásra kiépített, térközökre tagolt. A kerületben három megálló található a vonalon: Rákosliget és Rákoscsaba-Újtelep és Rákoscsaba, mindhárom lakott területhez közel található. Rákosliget és Rákoscsaba-Újtelep szélsőperonos, Rákoscsaba középperonos.

Az újszászi vasútvonal kerületi szakaszának vizsgálata

A 120-as vonal az 526. sor és a városhatár között, északnyugat-délkelet irányban szeli át a kerületet. A nyomvonal mintegy 3 kilométeren halad lakott területhez közel (Rákoshegy térségében és Rákoskert déli oldalán). A pálya kétvágányú, villamosított, 100 km/h sebességre alkalmas. Az al- és felépítmény jó állapotú, Rákos állomás és Rákoshegy között 2002-ben újították fel, ekkor megszüntetésre került az 513. utca és a Helikopter út közötti gyalogosalújáró, pedig állapota ezt nem indokolta, funkciójára pedig fokozottan szükség volna a Helikopter lakópark miatt is. Jelenleg a gyalogosok a felszínen, a vasúti vágányokon szabálytalanul átjárva keresztezik a vasútvonalat.

Rákoshegy és Maglód között a vonalat 2001-ben újították fel. A vonal vonatbefolyásolásra kiépített, térközökre tagolt. A kerületben található Rákoshegy vasútállomás és Rákoskert megállóhely. Előbbi egy darab középperonnal, tehát két, személyszállító vonat fogadására alkalmas vágánnyal, utóbbi szélsőperonokkal épült.

A XVII. kerület **főúthálózata** (a Pesti 2x2 sávós szakaszát leszámítva) kizárólag 2x1 sávós, jellemzően rendkívül nagy forgalmat lebonyolító utakból áll. E történelmileg kialakult állapot több előnyös, és több hátrányos tulajdonsággal is bír.

A 2x1 sávós utak a közlekedés során a következő szempontokból előnyösek:

- az utakon kevés jelzőlámpa található, ezért a folyamatos haladás, rövid eljutási idők biztosítottak,
- az útkereszteződésekben minden irányú csomóponti mozgás megengedett,
- a helyben lakók jobban kedvelik a 2x2 sávós utaknál, kevés közlekedési baleset történik, a balesetek általában kevésbé súlyos kimenetelűek, egy-egy útvonal időszakos kiesése a főútvonalak rendszeréből (baleset, útfelújítás, közműépítés, stb. miatt) kisebb zavart okoz, mintha a jelenleginél kevesebb számú, de 2x2 sávós útból állna a hálózat,
- az önkormányzatok számára olcsóbban, egyszerűbben fenntarthatóak.

A 2x2 sávós utak jellemzői:

- olyan nagyságú forgalom közlekedtetésére is alkalmas, ami 2x1 sávós utakon már nem lehetséges,
- jelzőlámpás irányítás hiányában az útvonal keresztezése mind járművel, mind gyalogosan sokkal nehezebb (azonos forgalomnagyságú 2x1 sávós úttal összehasonlítva), valamint gyakoriak a kiugróan magasabb sebességgel közlekedő járművek és ennek következményeként a súlyos, vagy halálos kimenetelű közúti közlekedési balesetek, ezért ezen útvonalakat jelzőlámpás irányítással kell ellátni,
- a jelzőlámpás irányítással ellátott útvonalakon az útkereszteződésekben az összes lehetséges csomóponti mozgás általában nem megengedett, ilyenkor a helyismerettel nem rendelkezik számára a közlekedés nehezebb, a közlekedik többlet út megtételére kényszerülnek, jól hangolt jelzőlámpás útvonalon a teljes útvonalszakaszon megállás nélküli megengedett legnagyobb sebesség közeli végighaladás lehetséges, megálló, kanyarodó járművek esetén is lehetséges a továbbhaladás (amennyiben önálló kanyarodósáv van, vagy a sávváltást a forgalom nagysága megengedi),
- a járművezetők egy része (a jelzőlámpák miatt) nem kedveli, ezért elkerüli az alsóbbrendű utakon,

- jelzőlámpás irányítás mellett is, gyakrabban következnek be balesetek, kimenetelük súlyosabb, mint az azonos forgalomnagyságú 2x1 sávú utakon,
- az önkormányzatok számára fenntartásuk bonyolultabb, drágább.

A XVII. kerületi 2x1 sávú utak jelentős részének forgalom nagysága csúcsidőszakban már meghaladja az eltűrhető értéket, fejlesztésük szükségessége nem vonható kétségbe. A fenti felsorolás nem arra világít rá, hogy nem kellene fejleszteni a XVII. kerület úthálózatát, hanem arra, hogy a meglévő 2x1 sávú útvonalak 2x2 sávossá bővítésével szemben jobb megoldás egy-egy újabb úthálózati elem létesítése.

Rákosmente közlekedési helyzetében komoly problémát jelentenek a mai napig még jelentős mértékben jelen levő nem aszfaltozott utak. (Földutak, bitumenpermettel és szórt kavicsal borított utak.) A földutak számának csökkentése érdekében az Önkormányzat saját és külső (hazai és EU-s) források bevonásával évről évre útburkolat-építési projektkezeket valósít meg. A Kerület teljes úthálózatának burkolattal történő ellátása azonban csak 2010 utánra tehető.

A gyalogosközlekedés problémáit nem lehet különválasztani a tömegközlekedés problémáitól, hiszen minden tömegközlekedési eszközzel lebonyolított utazás gyaloglással kezdődik, és gyaloglással végződik. A személygépkocsit használók jelentős része – kimondva-kimondatlanul – azért (is) utazik személygépkocsival, mert a gyalogosközlekedés jelenlegi színvonala nem elfogadható számára. A gyalogosközlekedés korunk színvonalára történő fejlesztése feltétele annak, hogy a XVII. kerületi lakosok, valamint a más településeken, illetve más fővárosi kerületekben lakó, de XVII. kerületben is közlekedők rávehetők legyenek a tömegközlekedés gyakoribb használatára.

Általánosságban kijelenthető, hogy a kerületben a régebben kiépült családi házas övezetekben illetve lakótelepeken a gyalogosközlekedés általában megfelelő színvonalú, még olyan utcákban is, ahol esetleg az út burkolata még nem szilárd.

A járdahálózatnak három gyenge pontja van:

- járdakapcsolat a megállóperonokkal: a kerület csaknem felében csak részlegesen vagy egyáltalán nem megoldott a járdakapcsolat, mely balesetveszélyt idéz elő, továbbá nem növeli a tömegközlekedés színvonalát
- kevés a süllyesztett járdaszegély: a mozgásukban korlátozottak illetve a babakocsival közlekedők számára ma már alapfeltétel, mi több törvényi kötelezettség az akadálymentes környezet biztosítása, a kerületben azonban csak elszórtan található a törvényeknek megfelelő járdaszegély-kialakítás.

Az utóbbi 10-15 év parcellázásai (Madárdomb, Helikopter lakópark, stb.) során kialakított új lakó övezetekben nem épült összefüggő járdahálózat a mai napig; ezek pótlásának megkezdése nem halasztható.²⁹

²⁹ A XVII. kerület közlekedési helyzete és közlekedésfejlesztési feladatai. VEKE, Közlekedésfejlesztés munkacsoport 2006. szeptember

2.2.5.4. Szociális ellátás

A kerületben a Szociális törvény és a Gyermekvédelmi törvény minden előírt alap- és szakellátása valamint segélyezési formája működik, valamint ezeket kiegészíti néhány sajátosan kerületi támogatási forma is (kiegészítő gyet, gyermeknevelési támogatás, gyógyszer-támogatás).

14. Táblázat: A kerületben elérhető szociális intézmények

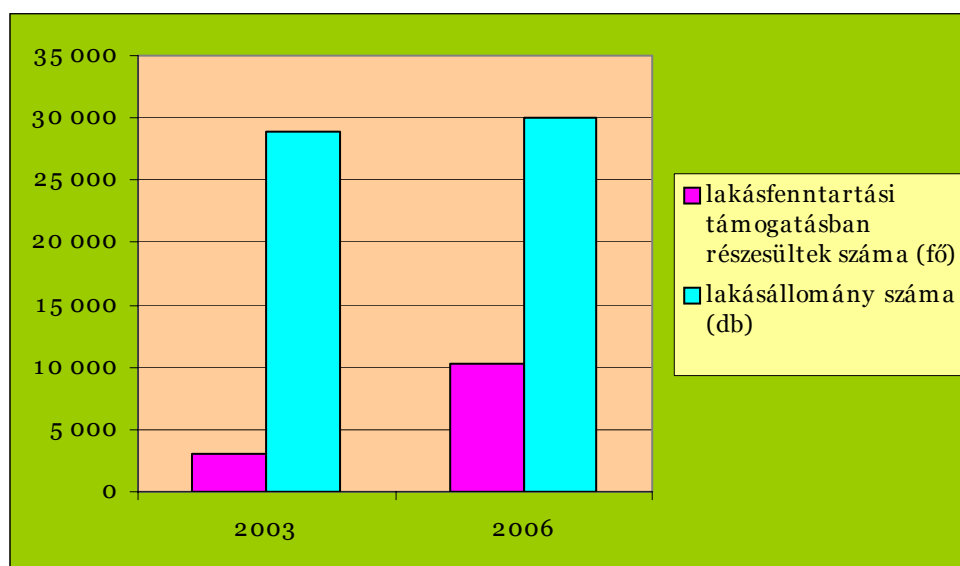
XVII. Kerületi Önkormányzat Egyesített Szolgáltató Központ – Központi Iroda

Szociális konyha
Holdsugár Gondozási Központ
Holdsugár Gondozási Központ Idősek Klubja
Liget Gondozási Központ
Liget Gondozási Központ Idősek Klubja
Idősek Gondozóháza
Diadal utcai Idősek Klubja
Fehér Akác Gondozási Központ
Fehér Akác Gondozási Központ Idősek Klubja
Rákoskeri Idősek Klubja
Virágoskert Értelmi Sérültek Napközi és Átmeneti Otthona
Otthonápolási Szolgálat
Segítő Közösség Támogató Szolgálat
Közösségi Pszichiátriai és Szenvedélybeteg Ellátás
Közhasznú Karbantartó Csoport
Rákoskeresztúri Családsegítő Központ
Gyermekjóléti Központ
Családi és Társadalmi Rendezvények Háza

2003-2006-ig tartó időszakot vizsgálva a lakásfenntartási támogatásban részesültek száma 2003-ban 3022 fő volt, míg 2006-ra 10 341 főre növekedett. Számuk 2005 óta mutat jelentős növekedést, ami – a jogszabályváltozást követően – a lakásfenntartási támogatást és a kiteljesedő adósságkezelési szolgáltatást igénybevevők együttes számát tükrözi. A lakásállomány száma ugyanezen időszakban 28 859-ről 2006-ra 30 044-re emelkedett.

41. Diagram: A lakásfenntartás változása a lakásállományhoz viszonyítva 2003-ban és 2006-ban

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

Míg a támogatásban részesülők száma megháromszorozódott, addig a lakásállomány száma csak minimálisan emelkedett. Az átmeneti segélyben részesülők száma 2003-ban 980 fő volt, míg 2006-ban 746-ra csökkent.

A kerületben 28 600 lakás van. A lakásállományból 817 önkormányzati bérlakás, ami az összes lakás 2,85 százaléka. Ennek nagy része (785) szociális bérlakás.

Időskorúak ellátása

Az időskorúak nappali ellátása a kerületben megoldott. Az idősek nappali ellátó intézményei (5 db) kapacitáskihasználtság szempontjából 2002-ben 101,92%-on, míg 2006-ban 95%-on működnek.

A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonokban gondozottak száma 2003-ban volt a legmagasabb (716 fő), majd 2003-tól kezdve csökken. Az intézmények kihasználtsága az egyik évben sem érte el, vagy haladta meg a 100%-ot, vagyis a vizsgált időszakban a férőhelyek száma elmaradt a gondozottak számától.

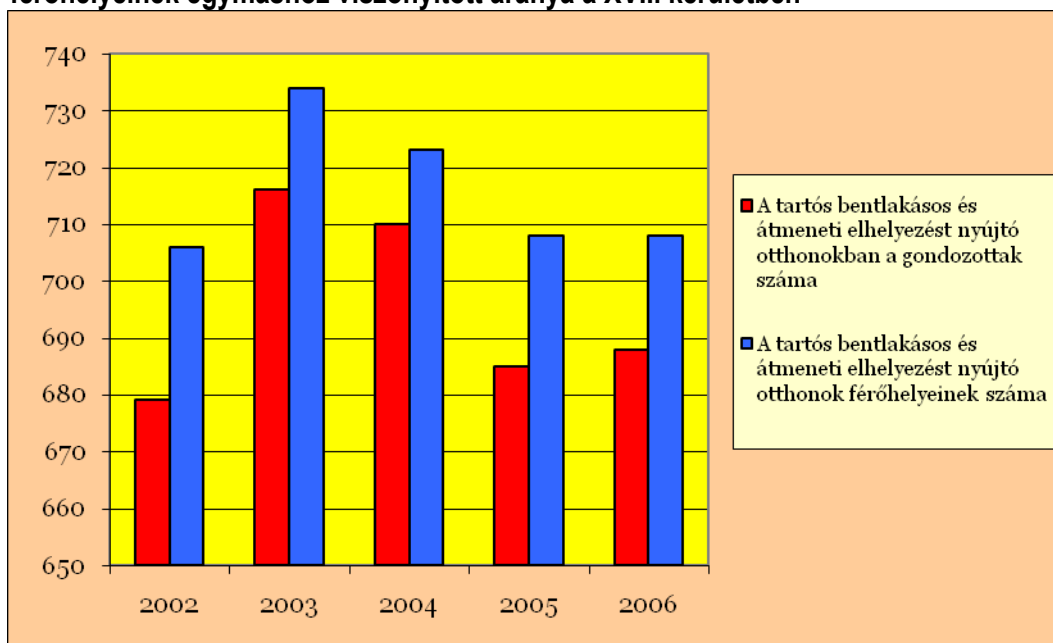
15. Táblázat: A tartós és átmeneti otthonok adatai (2002-2006)

Megnevezés	2002	2003	2004	2005	2006
A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonokban a gondozottak száma	679	716	710	685	688
A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok férőhelyeinek száma	706	734	723	708	708
A tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó otthonok kihasználtsága	96,98%	97,55%	98,20%	96,75%	97,18%

Forrás: KSH

42. Diagram: A bentlakásos és átmeneti otthonokban gondozottak és azok férőhelyeinek egymáshoz viszonyított aránya a XVII. kerületben

Forrás: KSH

Bölcsődék

2008-ban a kerületben 4 db önkormányzati fenntartású és 2 db magánbölcsőde működik. A bölcsődébe beiratkozott gyermekek számában számottevő változás nem mutatkozott 2002 és 2006 között, a legkevesebb bölcsődés 2002-ben volt a kerületben (317). Nem változott a férőhelyek száma sem, a bölcsődékben 280 férőhely található. Az adatokból kitűnik, hogy a rákosmenti bölcsődék kapacitásukon felül működnek. A bölcsődei ellátást igénylő gyermekek közel fele nem jut ellátáshoz helyhiány miatt.

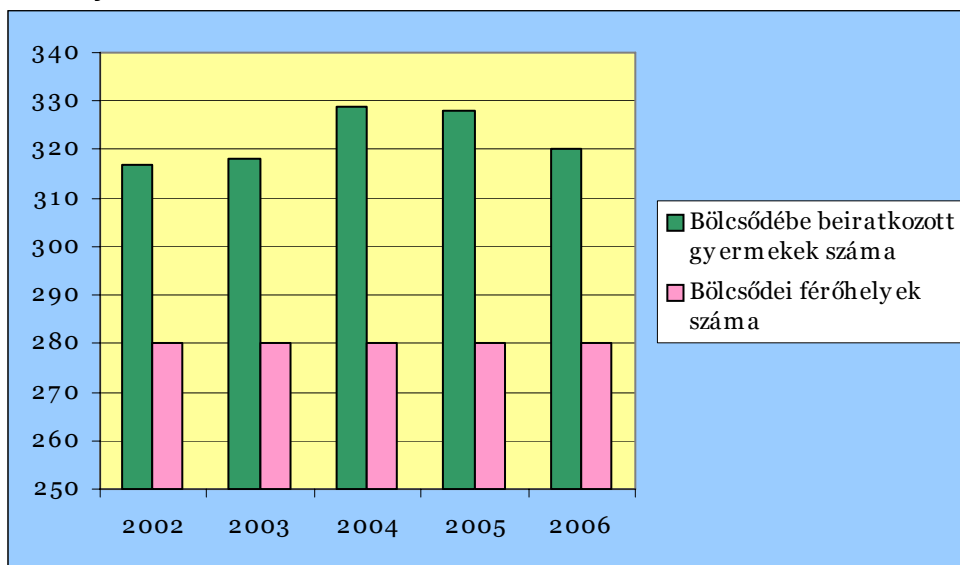
16. Táblázat: A bölcsődék létszámadatai

Megnevezés	2002	2003	2004	2005	2006
Bölcsődébe beiratkozott gyermekek száma	317	318	329	328	320
Bölcsődei férőhelyek száma	280	280	280	280	280
Bölcsődei kapacitások kihasználtsága	113,21%	113,57%	117,50%	117,14%	114,29%

Forrás: KSH

43. Diagram: A bölcsődébe beiratkozott gyerekek és azok férőhelyeinek egymáshoz viszonyított aránya a XVII. kerületben

Forrás: KSH

2.3. *Funkcióelemzés*

A funkcióelemzés célja, hogy az adott település, illetve annak településrészei milyen funkciókkal bírnak. Ez megmutatja, hogy a város mennyire bír valós központi szerepkörrel, mennyire lehet képes elvben ellátni környezetét, illetve a vonzási-kapcsolati viszonyok hogyan alakulnak a települési egységgel kapcsolatosan.

Az elvégzett funkcióelemzés során hat funkciócsoportban, összesen 82 kategória (funkció) megléte került vizsgálat alá az alábbiak szerint:

- Humán funkciók 1. – egészségügyi, szociális funkciók
- Humán funkciók 2. – oktatási funkciók
- Igazgatási funkciók
- Közösségi funkciók
- Gazdasági funkciók
- Infrastrukturális és közlekedési funkciók

A funkcióvizsgálat módszere a kérdőívezés volt. A funkciócsoportok mindegyikére önálló kérdőív készült, melyet a kerületi önkormányzat töltött ki. A funkciólapokat tehát a településen töltötték ki, annak adattartalma az adatfeldolgozás során nem került változtatásra, vagy értelmezésre.

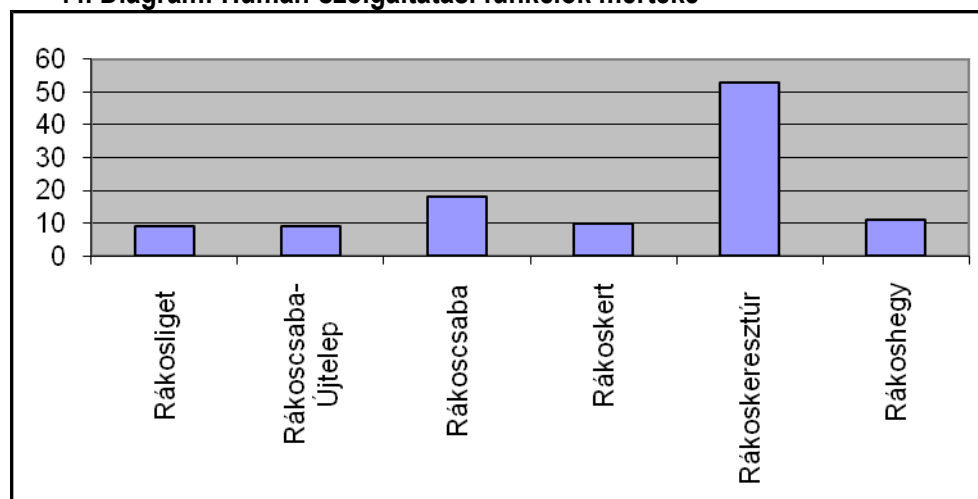
17. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

Objektum	Rákosliget	Rákoscsaba-Újtelep	Rákoscsaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen
Felnőtt háziorvosi rendelők	1	1	1	2	5	1	11
Gyermek háziorvosi rendelők	1	1	1	1	3	1	8
Felnőtt orvosi ügyelet	0	0	0	0	1	0	1
Gyermek orvosi ügyelet	0	0	0	0	1	0	1
Gyógyszertárak	1	1	1	2	4	1	10
Járóbeteg-szakellátás	0	0	0	0	1	0	1
Felnőtt fogászati rendelő	0	0	1	0	1	0	2
Gyermek fogászati rendelő	0	0	0	0	1		1
Kórház	0	0	0	0	0	0	0
Mentőállomás	0	0	0	0	1	0	1
Egészségügyi szolgálat	0	0	0	0	1	0	1
Gyermekgyógyász szolgálat	0	0	0	0	0	0	0
Idősek klubja (nappali ellátás)	1	1	1	1	0	1	5
Időskorúak bentlakásos otthona	0	0	1	0	1	0	2
Hajléktalanok nappali ellátását végző intézmény	0	0	0	0	0	0	0
Hajléktalanok éjszakai ellátása	0	0	0	0	0	0	0
ÁNTSZ	0	0	0	0	1	0	1
Pszichiátriai Gondozó	0	0	0	0	1	0	1
RTG Ernyőképszűrő Állomás	0	0	0	0	1	0	1
Tüdőgondozó Intézet	0	0	0	0	1	0	1
Állatorvosi hivatal	0	0	0	0	1	0	1
Állatorvosok	2	0	3	2	6	4	17
Bölcsődék	0	1	2	1	2	0	6
Óvodák	2	2	5	1	9	2	21
Általános iskolák	1	2	3	1	5	1	13
Középiskolák	0	0	0	0	4	0	4

Objektum	Rákosliget	Rákoscscaba- Újtelep	Rákoscscaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen
Szakiskola	0	0	1	0	0	0	1
Kollégiumok	0	0	0	0	0	0	0
Felsőoktatási intézmény (telephely)	0	0	0	0	0	0	0
Kutatóintézet	0	0	0	0	0	0	0
Bármely más K+F funkció	0	0	0	0	0	0	0
Egyéb oktatási intézmények	0	0	0	0	2	0	2
Összesen:	9	9	18	10	53	11	110

44. Diagram: Humán-szolgáltatási funkciók mértéke

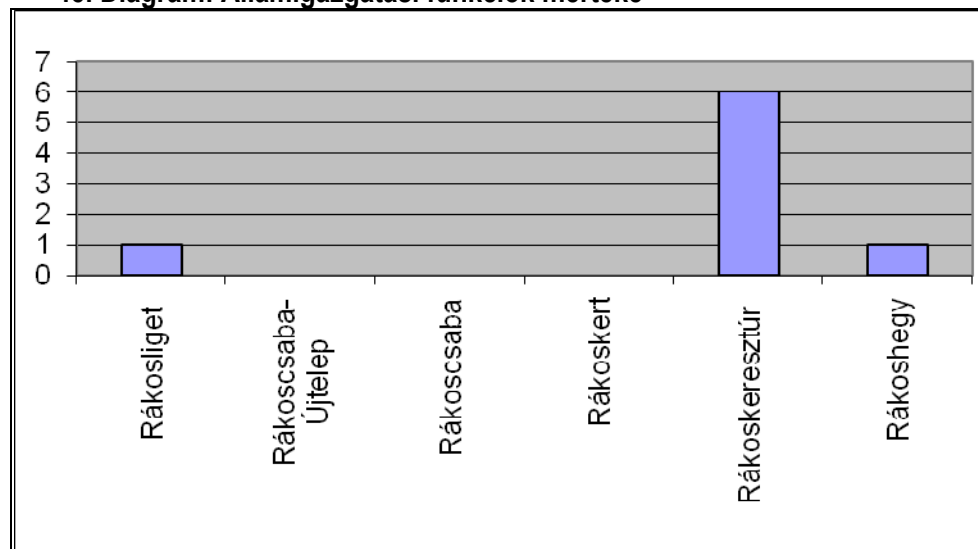

18. Táblázat: Államigazgatási funkciók

Objektum	Rákosliget	Rákoscsaba-Újtelep	Rákoscsaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen
Polgármesteri Hivatal	0	0	0	0	1	0	1
Okmányiroda	0	0	0	0	1	0	1
Rendőrség (rendőrkapitányság)	0	0	0	0	1	0	1
Rendőrségi körzeti megbízottak	1	0	0	0	1	1	3
Bíróság	0	0	0	0	0	0	0
Ügyészség	0	0	0	0	0	0	0
Büntetésvégrehajtási intézmény	0	0	0	0	0	0	0
Tűzoltóság	0	0	0	0	1	0	1
Polgárőrség	0	0	0	0	1	0	1
Összesen:	1	0	0	0	6	1	8

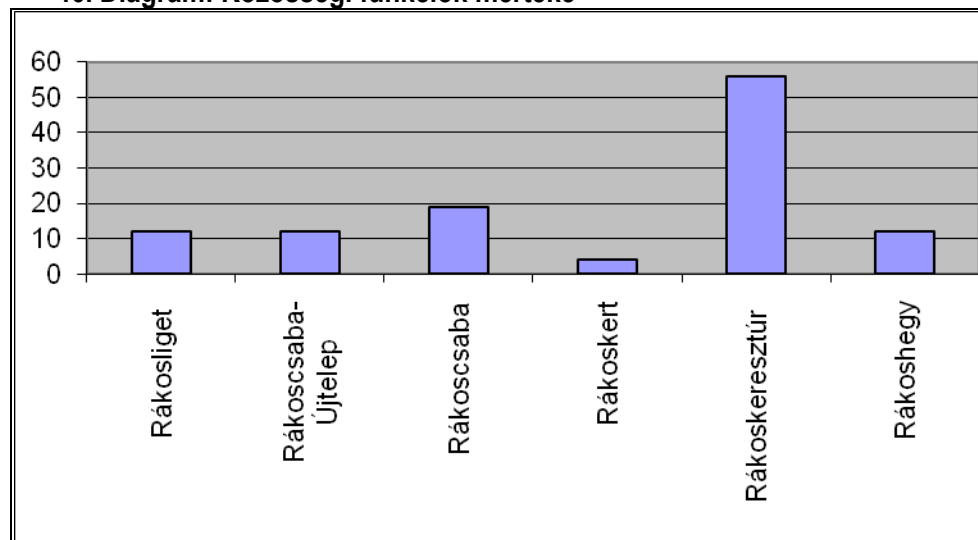
45. Diagram: Államigazgatási funkciók mértéke

19. Táblázat: Közösségi funkciók

Objektum	Rákosliget	Rákoscsaba-Újtelep	Rákoscsaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen
Önkormányzati közművelődési könyvtár	0	0	1	0	1	0	2
Nem önkormányzati közművelődési könyvtár	0	0	0	0	0	0	0
Közművelődési intézmény (telephely)	1	0	1	1	1	1	5
Színház	1	0	0	0	0	0	1
Mozi	0	0	0	0	0	0	0
Múzeumok (kiállítóhelyiségek)	1	0	0	0	2	2	5
Szabadidőközpont/-csarnok, sportcsarnok	0	0	0	0	0	0	0
Sportpálya, sporttelep	3	0	4	0	4	1	12
Terek	3	6	6	1	10	6	32
Játszótér	3	6	6	2	34	1	52
Rendezvénycsarnok	0	0	0	0	0	0	0
Uszoda	0	0	0	0	2	0	2
Strand	0	0	0	0	1	0	1
Temetők	0	0	0	0	0	0	0
Összesen:	12	12	19	4	56	12	115

46. Diagram: Községi funkciók mértéke

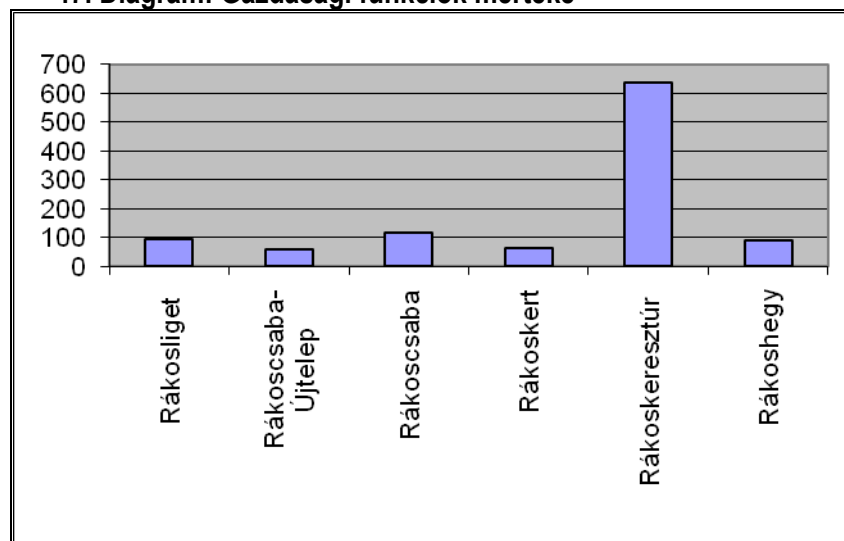

20. Táblázat: Gazdasági funkciók

Objektum	Rákosliget	Rákoscsaba- Újtelep	Rákoscsaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen
Piacok száma	0	0	0	0	2	0	2
Kiskereskedelmi üzletek	85	45	102	53	539	80	904
Bankok, pü-i szolgáltatók	0	0	0	0	7	0	7
Szolgáltatóközpontok	0	0	0	0	0	0	0
Kereskedelmi központok	1	0	0	0	1	0	2
Ipartelepek (ipari területek)	1	0	0	0	1	0	2
Ipari parkok	0	0	0	0	1	0	1
Logisztikai központ	0	0	0	0	0	0	0
Innovációs központ	0	0	0	0	0	0	0
Irodaházak	0	0	0	0	2	0	2
Panziók	0	0	0	1	0	0	1
Szállodák	0	0	0	0	0	0	0
Vendéglátó egységek	7	11	13	9	86	10	136
Összesen:	94	56	116	62	639	90	1057

47. Diagram: Gazdasági funkciók mértéke

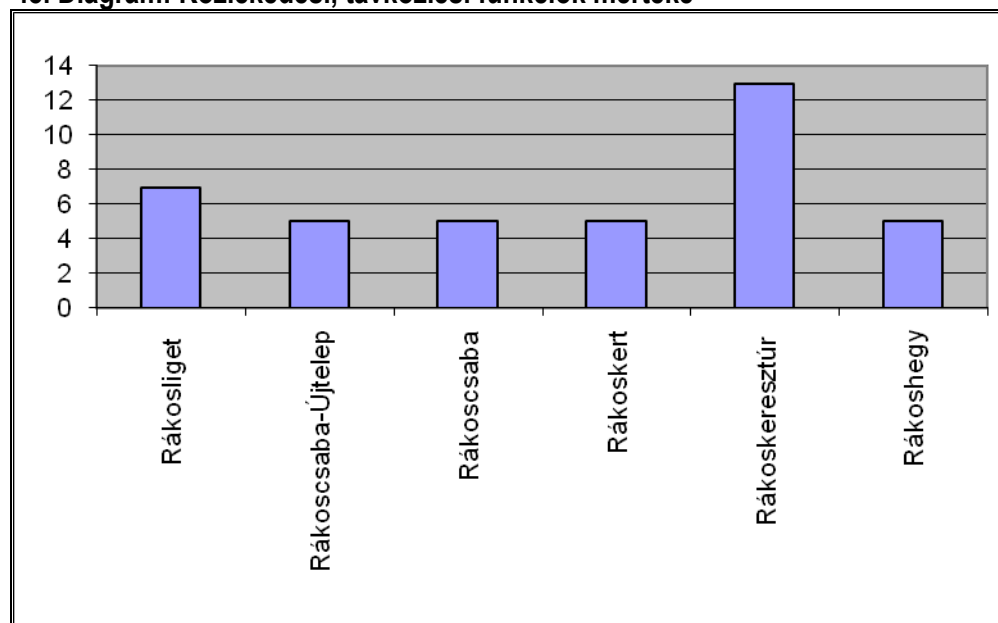

21. Táblázat: Közlekedés, távközlés

Objektum	Rákosliget	Rákoscscaba-Újtelep	Rákoscscaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen
Távolsági autóbusz-megálló	0	0	0	0	2	0	2
Vasútállomás, vasúti megállóhely	1	1	1	1	0	1	5
Helyi autóbuszjárat	1	1	1	1	1	1	6
Postahivatal (fiókposta)	1	0	1	1	2	1	6
tömegközlekedés	1	1	1	1	1	1	6
Benzinkút	1	0	0	0	6	0	8
Közüzem vízhálózat (hol nincs)	1	1	1	1	1	1	6
Zárt csatorna hálózat (hol nincs)	1	1	0	0	1	0	3
Összesen:	7	5	5	5	13	5	40

Megjegyzés: A "Zárt közcsonna hálózat" adatsornál a "0" érték a nem teljeskörű ellátottságot jelenti.

48. Diagram: Közlekedési, távközlési funkciók mértéke

A kitöltött adattáblákból levéve a mennyiségi értékeket, 0/1 változós adattábla képezhető. Ez, funkcióként az alábbiak szerint volt értelmezhető.

22. Táblázat: Funkciócsoportok áttekintése kerületrészenként

SSZ.	FUNKCIÓCSOPORT	FUNKCIÓ	JEL	Budapest XVII. kerület						
				Rákosliget	Rákosszaba-Újtelep	Rákosszaba	Rákoskert	Rákoskeresztúr	Rákoshegy	Összesen:
1.	humán 1. - egészségügy-szociális ellátás	Felnőtt háziorvosi rendelő	A	1	1	1	1	1	1	6
2.		Gyermek háziorvosi rendelő	B	1	1	1	1	1	1	6
3.		Felnőtt orvosi ügyelet	C	0	0	0	0	1	0	1
4.		Gyermek orvosi ügyelet	D	0	0	0	0	1	0	1
5.		Gyógyszertár	E	1	1	1	1	1	1	6
6.		Járóbeteg-szakellátás	F	0	0	0	0	1	0	1
7.		Felnőtt fogászati rendelő	G	0	0	1	0	1	0	2
8.		Gyermek fogászati rendelő	H	0	0	0	0	1	0	1
9.		Kórház	I	0	0	0	0	0	0	0
10.		Mentőállomás	J	0	0	0	0	1	0	1
11.		Egészségügyi szolgálat	K	0	0	0	0	1	0	1
12.		Gyermekgyógyász szolgálat	L	0	0	0	0	0	0	0
13.		Idősek klubja (nappali ellátás)	M	1	1	1	1	0	1	5
14.		Időskorúak bentlakásos otthona	N	0	0	1	0	1	0	2
15.		Hajléktalanok nappali ellátását végző intézmény	O	0	0	0	0	0	0	0
16.		Hajléktalanok éjszakai ellátása	P	0	0	0	0	0	0	0

SSZ.	FUNKCIÓCSOPORT	FUNKCIÓ	JEL	Budapest XVII. kerület						
17.	humán 2. - oktatás	ÁNTSZ	Q	0	0	0	0	1	0	1
18.		Pszichiátriai Gondozó	R	0	0	0	0	1	0	1
19.		RTG Ernyőképszűrő Állomás	S	0	0	0	0	1	0	1
20.		Tüdőgondozó Intézet	T	0	0	0	0	1	0	1
21.		Állatorvosi hivatal	U	0	0	0	0	1	0	1
22.		Állatorvosok	V	1	1	1	1	1	1	6
23.		Bölcsőde	A	0	1	1	0	1	0	3
24.		Óvoda	B	1	1	1	1	1	1	6
25.		Általános iskola	C	1	1	1	1	1	1	6
26.		Középiskola	D	0	0	0	0	1	0	1
27.		Szakiskola (Szakközép)	E	0	0	1	0	0	0	1
28.		Kollégium	F	0	0	0	0	0	0	0
29.		Felsőoktatási intézmény (telephely)	G	0	0	0	0	0	0	0
30.		Kutatóintézet	H	0	0	0	0	0	0	0
31.		Bármely más K+F funkció	I	0	0	0	0	0	0	0
32.		Egyéb oktatási intézmény	J	0	0	0	0	1	0	1
33.	igazgatás	Polgármesteri Hivatal	A	0	0	0	0	1	0	1
34.		Okmányiroda	B	0	0	0	0	1	0	1
35.		Területi hatósági intézmények	C	0	0	0	0	0	0	0
36.		Rendőrség (rendőrkapitányság)	D	0	0	0	0	1	0	1
37.		Rendőrségi körzeti megbízottak	E	1	0	0	0	1	1	3
38.		Bíróság	F	0	0	0	0	0	0	0
39.		Ügyészség	G	0	0	0	0	0	0	0
40.		Büntetésvégrehajtási intézmény	H	0	0	0	0	0	0	0
41.		Tűzoltóság	I	0	0	0	0	1	0	1
42.		Polgárőrség	J	0	0	0	0	1	0	1
43.	közösség	Önkormányzati közművelődési könyvtár	A	0	0	1	0	1	0	2

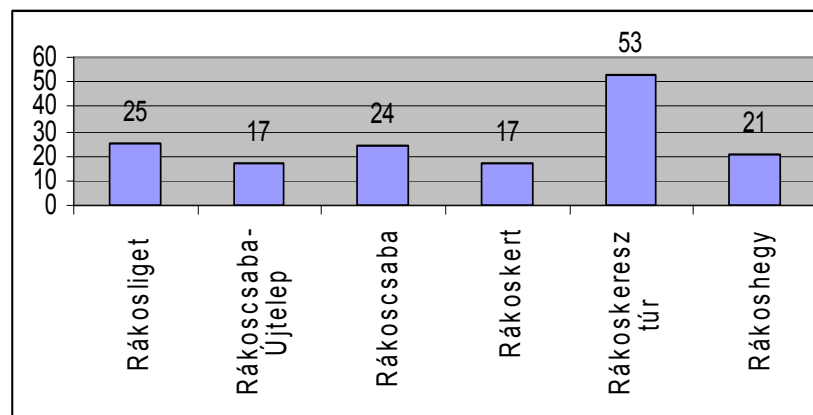
SSZ.	FUNKCIÓCSOPORT	FUNKCIÓ	JEL	Budapest XVII. kerület						
44.	Gazdaság	Nem önkormányzati közművelődési könyvtár	B		0	0	0	0	0	0
45.		Művelődési otthon	C		1	0	1	1	1	5
46.		Kulturális központ	D		0	0	0	0	0	0
47.		Színház	E		1	0	0	0	0	1
48.		Mozi	F		0	0	0	0	0	0
49.		Múzeum (kiállítóhelyiség)	G		1	0	0	0	1	3
50.		Sporttelep	H		1	0	1	0	1	4
51.		Szabadidőcsarnok	I		0	0	0	0	0	0
52.		Szabadtéri szabadidő központ	J		0	0	0	0	0	0
53.		Uszoda	K		0	0	0	0	1	1
54.		Strand	L		0	0	0	0	1	1
55.		Rendezvénycsarnok	M		0	0	0	0	0	0
56.		Közpark	N		1	1	1	1	1	6
57.		Játszótér	O		1	1	1	1	1	6
58.		Temető	P		0	0	0	0	0	0
59.		piac	A		0	0	0	0	1	1
60.		kiskereskedelmi üzlet	B		1	1	1	1	1	6
61.		bankok	C		0	0	0	0	1	1
62.		pénzügyi szolgáltató	D		0	0	0	0	0	0
63.		szolgáltató központ	E		0	0	0	0	0	0
64.		kereskedelmi központ	F		1	0	0	0	1	2
65.		ipartelep	G		1	0	0	0	1	2
66.		ipari park	H		0	0	0	0	1	1
67.		logisztikai központ	I		0	0	0	0	0	0
68.		innovációs központ	J		0	0	0	0	0	0
69.		irodaház(ak)	K		0	0	0	0	1	1
70.		panzió	L		0	0	1	0	0	1
71.		szálloda	M		0	0	0	0	0	0

SSZ.	FUNKCIÓCSOPORT	FUNKCIÓ	JEL	Budapest XVII. kerület							
72.	közlekedés-távközlés	vendéglátó egység	N		1	1	1	1	1	1	6
73.		távolsági autóbusz-megálló	A		0	0	0	0	2	0	2
74.		vasútállomás, vasúti megállóhely	B		1	1	1	1	0	1	5
75.		postahivatal (fiókposta)	C		1	0	1	1	1	1	5
76.		helyi autóbuszjárat	D		1	1	1	1	1	1	6
77.		tömegközlekedés	E		1	1	1	1	1	1	6
78.		benzinkút	F		1	0	0	0	1	0	2
79.		taxi szolgáltatás	G		0	0	0	0	1	0	1
80.		közüzemi vízhálózat léte	H		1	1	1	1	1	1	6
81.		zárt közcsonak-hálózat	I		1	1	0	0	1	0	3
				összesen:	25	17	24	17	53	21	157

A fenti táblázatból megkapjuk a kerületrészek súlyozott funkcióellátottságát, amelyet az alábbi diagramon láthatunk.

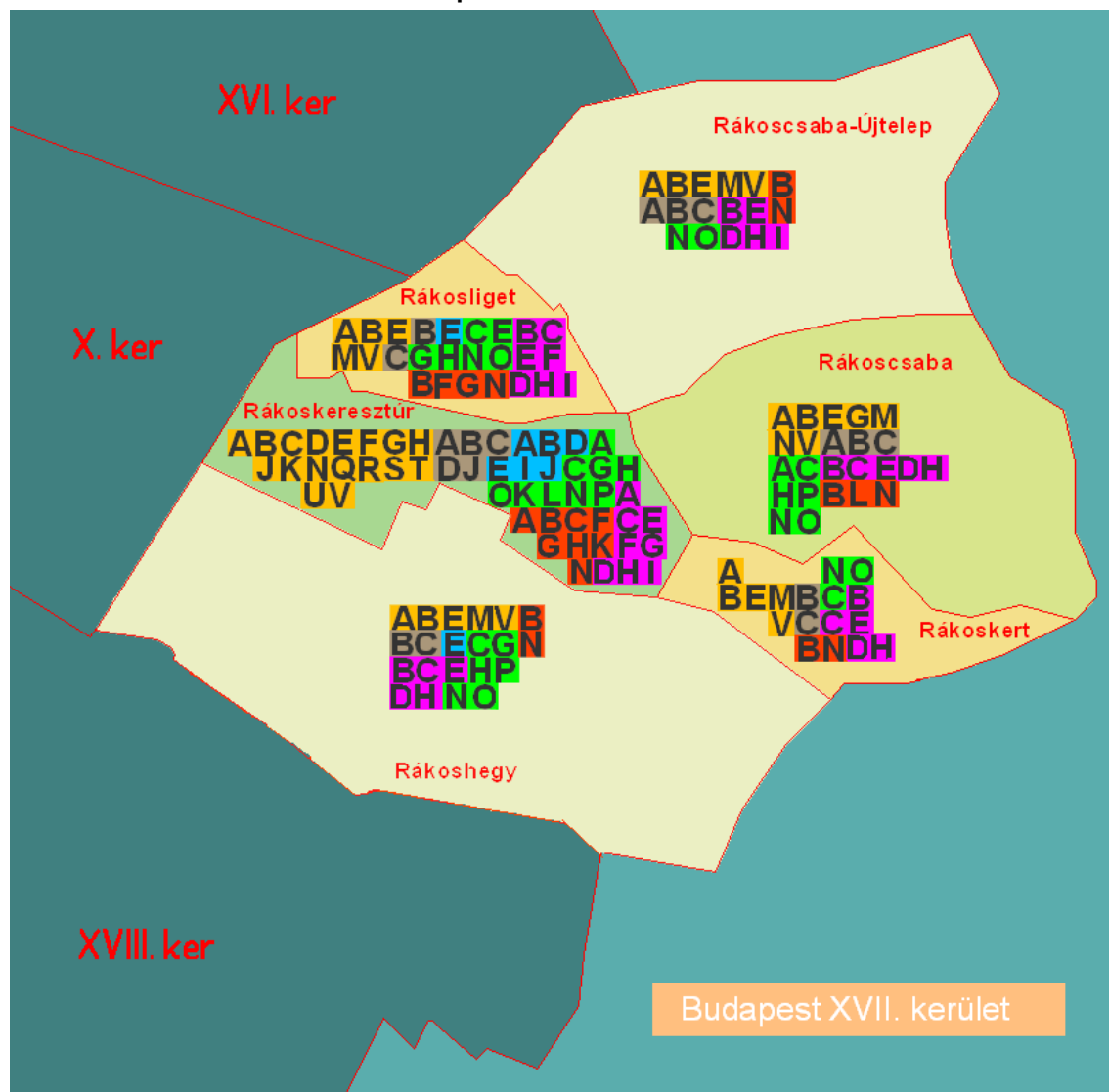
49. Diagram: A kerületrészek funkcióellátottsága

Ha a fenti mátrixot, mint ábrázolható elemeket (mennyiség nélküli funkciókat) a település részeire vetítjük, akkor az alábbi képet kapjuk.

15. ábra: A XVII. kerület funkciótérképe

Jelkulcsot lásd a fenti táblázatban.

A térkép megmutatja, hogy a funkciócsoportok és a funkciók egyes típusai a térben milyen megoszlásban vannak jelen. Ebből megállapítható, hogy a településen a funkciók eloszlása részben kiegyensúlyozott. A funkciók (funkciócsoportok) koncentrációja figyelhető meg a központi kerületek felőli oldalon, különösképp Rákoskeresztúron. Rákoskeresztúron a funkciók sűrűsödését magyarázza továbbá a nagyobb lakosságszám.

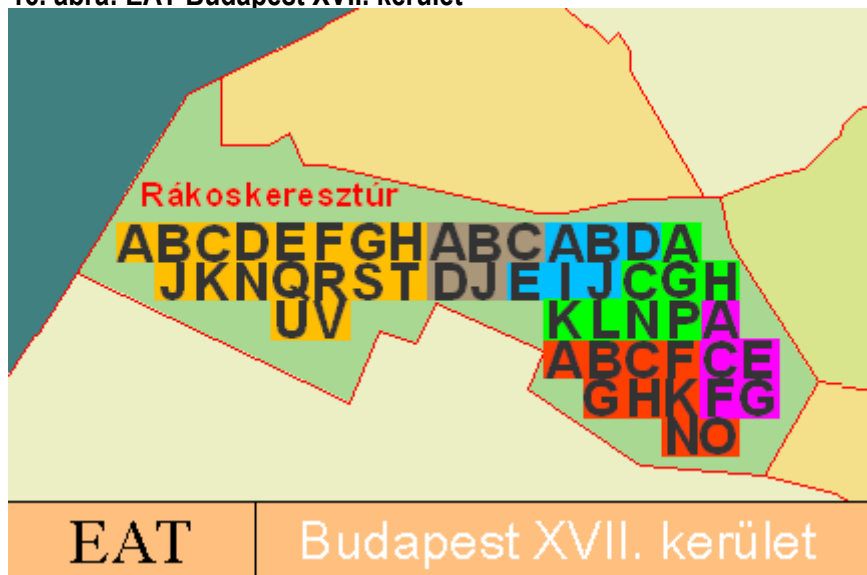
A Budapest belső kerületei felé koncentrációást ellensúlyozandó célszerű az agglomerációs térség felé eső kerületek – Rákoscserdő, Rákosszaba, Rákosszaba-Újtelep és Rákosliget – funkcióbővítése, mivel így erősödhet az agglomerációs központi szerepkör. Ezzel a megfogalmazott fejlesztési elképzelések összhangban vannak.

A fentieknek megfeleltethető és további információt nyújt a kitöltött funkciótáblák értékeivel való megfeleltetés, mely a funkciótérkép elemeinek súlyozását teszi lehetővé.

Amennyiben csak a település központi részét (városmagját) vizsgáljuk, akkor megállapítható, hogy a településmagban a funkciók eloszlása sokszínű és koncentrált.

16. ábra: EAT Budapest XVII. kerület

Összegezve, a kerület, mint település megfelelő, valós, részben koncentrált funkciókkal bír. A funkciók ellátása jórészt a belvároshoz közelebb eső területeken történik, ami jelzi a kerület inkább Budapest felé fordulását, a fővárost övező települések – Ecser, Maglód, Vecsés, Nagytarcsa – számára történő központi funkcióellátás helyett.

3. Kerületsrészek bemutatása

3.1. Kerületsrészek

Az 1950. január 1-jén hatályba lépett 1949. évi XXVI. törvény Budapest főváros területének új megállapításáról 1. §-a rendelkezik az akkori „nagyközségek³⁰ Budapest fővárossal” történő egyesítéséről. Ugyanezen törvény 2. § (1) bekezdése értelmében „a főváros egyesített területe”, a fent már említett nagyközségek csatlakozásával kerületekre tagozódnak. Így jött létre a XVII. kerület Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr, Rákosliget nagyközségek egyesülésével. A 873/1993. (VI.24.) sz. Fővárosi Közgyűlési határozat alapján a következő kerületsrészek kerültek lehatárolásra:

Rákoskeresztúr:

- Rákos-patak a X. és XVII. kerület közigazgatási határától
- Dunaszeg utca meghosszabbított vonala,
- Dunaszeg u. 2. – Péceli út 92. szám,
- Péceli út 69. – Tápióbicske u. 1. szám,
- Pesti út 237/m – Összekötő út
- Összekötő ú – MÁV Újszászi vonala – Ásvány utca,
- Ásvány u. 2. – Ferihegyi út 202. szám,
- Ferihegyi út 115-117. – Széchenyi u. 125381/1 hrsz.,
- Táncsics Mihály u. és a Flamingó utca közötti telek belső határvonala a Flamingó köztől,
- Táncsics Mihály utca – MÁV újszászi vonala,
- X. és XVII. kerület közigazgatási határa a Rákos-patakig.

Rákoscsaba:

- Dunaszeg utca meghosszabbított vonala – főváros határa, Pesti út,
- Szigetcsép u. 181. – Szigetcsép u. 88. – Csongrád u. 49. szám,
- Csongrád u. 1. – Pesti út
- Pesti út 320. – Tápióbicske u. 60. szám,
- Tápióbicske utca 126756/2 hrsz. – Péceli út 71. szám,
- Péceli út 94. – Dunaszeg u. 1. szám,
- Dunaszeg u. meghosszabbított vonala Rákos-patakig.

Rákoshegy:

- Táncsics Mihály u. 2. – Széchenyi u. 56. szám,
- Széchenyi u. 2. – Ferihegyi út 119. szám,
- Ferihegyi u. – Ásvány u. 124829 hrsz.
- Ásvány u. – MÁV újszászi vonala- főváros határa,
- XVII. és XVIII. kerület közigazgatási határa – X. és XVII. kerület közigazgatási határa – MÁV újszászi vonala – Táncsics Mihály u. és a Flamingó utca közötti telek belső határvonala a Flamingó közig.

³⁰ „(...) Rákoscsaba, Rákoshegy, Rákoskeresztúr, Rákosliget (...)”

Rákosliget:

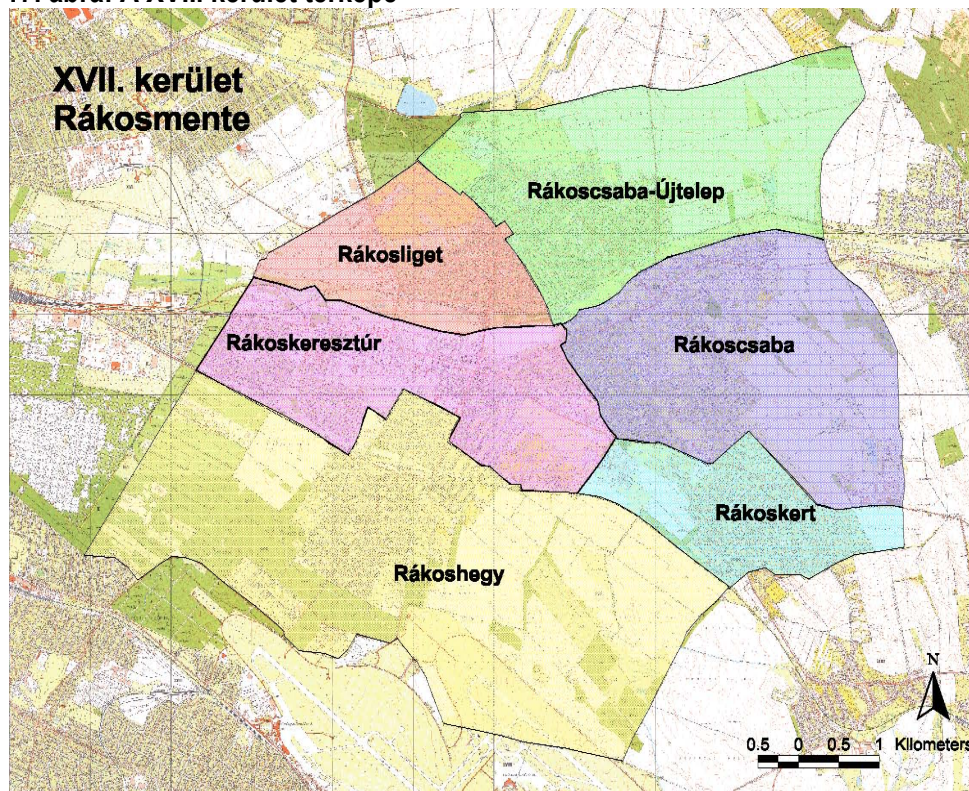
- Rákos-patak – Gázló köz,
- Jászladány utca 2. szám – Ároktő u. 40. szám,
- Ősagárd utca 100. szám – Ananász u. 1. – Ároktő u. 48. szám,
- XVI. és XVII. kerület közigazgatási határa az Ároktő u. meghosszabbított vonaláig,
- X. és XVII. kerület közigazgatási határa.

Rákoscsuba –Újtelep:

- XVI. és XVII. kerület közigazgatási határa az Ároktő u. északi meghosszabbított vonalától – főváros határa
- Gázló köz – Rákos-patak,
- Ősagárd u. 93. – Jászladány u. 3/b. – Jászladány u. 1. – Ároktő u. 97. szám,
- Ároktő u. 101. – Ananász u. 2. – Ősagárd u. 103. szám,
- Ároktő u. északi meghosszabbított vonala a XVI. és XVII. kerület közigazgatási határáig.

Rákoskert:

- Pesti út az Összekető úttól,
- Pesti út 370. – Csongrád u. 2. szám,
- Csongrád u. 46. – Szigetcsép u. 90. szám,
- Szigetcsép u. 152-154. – Pesti út 472-474. szám
- Főváros határa – MÁV ecseri vonala – Összekető út a Pesti útig.

17. ábra: A XVII. kerület térképe

3.2. *A kerületszervezés területi megközelítésű elemzése*

3.2.1. Rákoskeresztúr

18. ábra Szent Kereszt Római Katolikus Plébániatemplom

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

Rákoskeresztúr egykor önálló település volt. Lakói röviden Keresztúrnak nevezik.

Budapest XVII. kerületének központja a Rákospalota néven ismert területen fekszik. Már a honfoglalás környékén lakott volt a terület. Első írásos nyoma Pousarakusa (Posarákosa) néven egy 1265-ben kelt oklevélben található, nevét feltehetően első birtokosáról kapta. Az említett oklevélben a birtokot a felhévizi keresztések kapták meg, akiknek templomát (a szentély alapfalait) 1962-ben tárták fel. A középkori falu a török időkben teljesen elpusztult. 1727-től már mint község szerepel, tényleges újraterelése azonban meglehetősen későn, 1770-ben történt meg, amikor főleg svábok éreztek a faluba. A terület a Podmaniczky család tulajdonában volt, ők építették 1760 körül a Podmaniczky-Vigyázó kastélyt is. A 2002-ben önkormányzati tulajdonú épületet felújítás és későbbi felhasználás céljából egy vállalkozó vásárolta meg, ám a felvállalt tevékenységek részbeni megkezdése miatt az önkormányzat a kastély visszavásárlása mellett döntött, ami jelenleg is folyamatban van.

19. ábra Fuchs-kastély

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

Részben a kastély kertjének területén, részben közvetlen szomszédságában három további jelentős épület építésére is sor került: a Fuchs-kastélyt az 1890-es évek elején építették, a Podmaniczky-Vigyázó kastély kertjének területén 1908-ban épült fel a Podmaniczky Mauzóleum (1960-as évek közepén felrobbantottak), valamint a XIX. század során épült Bulyovszky-kúria, (műemlékjellegű épület) melyben a rákoskeresztúri Községháza működött.³¹ Nem hagyhatjuk figyelmen kívül a Kelet-Pest kapujában található a Dózsa Művelődési Házat, mely már közel az 50 éve működik.

Rákoskeresztúrról 1907-ben Rákosliget, 1921-ben Rákoshegy levált és önálló település lett.

Rákoskeresztúrt 1950. január 1-jével – számos fővároskörnyéki településsel együtt – Budapesthez csatolták. Az 1970-es évek – 1980-as évek folyamán kb. 8 000 lakótelepi lakás épült a Pesti út környékén, négy ütemben. Rákoskeresztúrhoz tartozik a kertvárosias Madárdomb és Akadémiaújtelep is.

³¹Vigyázó Ferenc életrajzi adatai, valamint a helytörténeti gyűjtemény munkatársainak szóbeli közlése alapján

20. ábra: Kerületrészi térkép

Madárdomb

A sorházakból és ikerházakból álló városrész elnevezését az itt található, madarokról elnevezett utcákról nyerte.

A környezetéből kevésbé kiemelkedő, tengerszint feletti 155 méter magas dombot 1941-ben kezdték felparcellázni, akkor még Podmaniczky telep néven, de a területet csak 1984-től kezdte beépíttetni a kerületi tanács. Itt található a kerület uszodája, az Összefogás óvoda, és az Idősek otthona. Orvosi rendelő és iskola is van a közelben.

Akadémiaújtelep

A terület tulajdonosának, gróf Vigyázó Sándornak (kinek 1873-ban Podmaniczky Zsuzsannával kötött házassága révén került birtokába) fia, Ferenc utód nélkül halt meg, és birtokait, valamint értékes gyűjteményeit – apja akaratának megfelelően – a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. A mezőgazdasági területeket az MTA két részre osztotta és felparcelláztatta, így alakult ki az 1930-as években Rákoskeresztúr részeként a családi házas Régiakadémiatelep, majd 1950. január 1. után, már Budapest részeként a szintén kizárólag családi házas Akadémiaújtelep. Önálló település sohasem volt.

Megközelítése

Gépjárművel

Leggyorsabban a Hungária körút - Kőbányai út - Jászberényi út (később Pesti út néven) lehet elérni, vagy az Örs vezér terétől Kerepesi út (később Veres Péter út néven) - Bökényföldi út - Cinkotai út, vagy a Fehér út - Élessarok - Jászberényi (később Pesti út, 31-es főút) vagy a Kerepesi út - Keresztúri út - Pesti út vonalán lehet elérni. Napközben állandó jelleggel mindkét irányban nagy a torlódás, de reggel befelé, késő délután kifelé különösen lassú az előrejutás. Pécel felől a Péceli út, Ecser felől a Pesti út vezet Rákoskeresztúrra.

Busszal

Rákoskeresztúr városközpontjában jelenleg 15 busz végállomásozik. A belvárosból nappal a 61, 61E (Örs vezér tere), 62 (Kőbánya városközpont), 98, gyors 98, Keresztúr busszal (Kőbánya-Kispest) lehet a kerület a kerület központját elérni. Éjjel a 911, 921, 980, 956-os buszokkal lehet kijutni ide.

A város külső kerületeibe a 80-as (Pestszentlőrinc), és a 46-os (Újpalota) buszok szállítanak.

A kerületen belül közlekedő buszoknak is a fent említett központ a kiindulópontja: a 69 (Pécel), a 69A és a 161-es Rákoscsaba, a 198-as Rákosliget és Rákoscsaba-Újtelep, a 162-es és a 97, 297-es Rákoscsabán keresztül Rákoskert, éjjel a 997-es Rákoscsaba és Rákoshegy, a 998-as Rákosliget és Rákoscsaba-Újtelep felé közlekedik.

23. Táblázat: Gazdasági funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Piacok száma	2	2
Ipartelepek (ipari területek)	2	1
Ipari parkok	1	1
Irodaházak	2	2
Kiskereskedelmi üzletek	904	539
Bankok, pü-i szolgáltatók	7	7
Vendéglátó egységek	136	86

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A kerület többi részéhez képest a gazdasági funkciók típusai vegyesek. A kerület piacai, egyetlen ipari parkja, illetve irodaházai is itt találhatók.

24. Táblázat: A lakó- és az állandó népesség számának alakulása (2001)

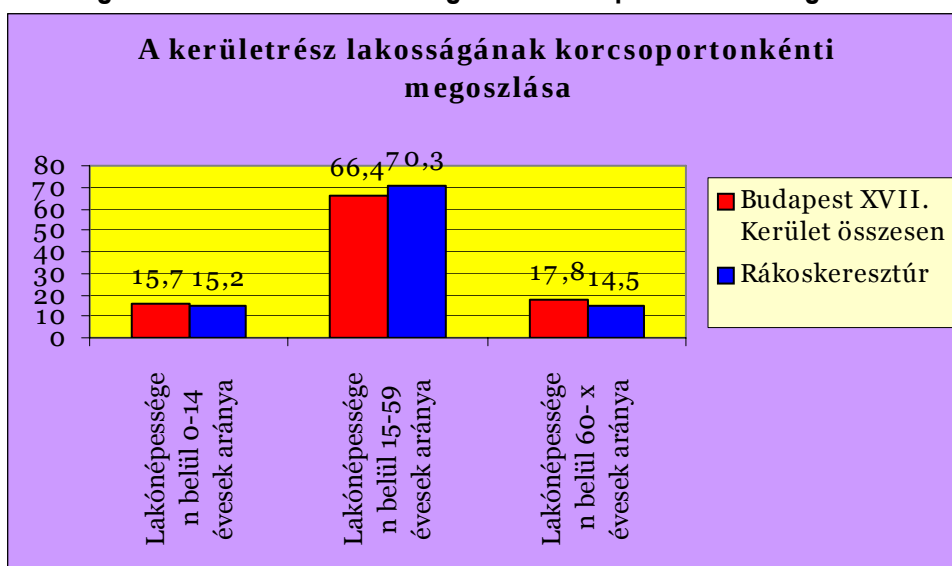
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Lakónépesség száma	79 989	33 812
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	15,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	70,3
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya	17,8	14,5

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

Rákoskeresztúr a kerület legsűrűbben lakott kerületrésze. A kerület lakosságának közel 40%-a él itt. Az aktív népesség a kerületrész 70%-át alkotja, mely a legmagasabb a kerület összességéhez, illetve a többi kerületrészhez képest is. Ennek ellenére meglepően alacsony a 60 év felettiek aránya, a kerület egészéhez és a többi kerületrészhez képest is a legalacsonyabb a számuk.

50. Diagram: A kerületrész lakosságának korcsoportonkénti megoszlása

Forrás: KSH, 2001. évi népszámlálás

25. Táblázat: A lakosság képzettségi foka (%) (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	17,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	16,7

Forrás: KSH 2001. évi Népszámlálás

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a harmadik legmagasabb a kerületben, ez az arány meghaladja a kerület egészének arányát. A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség aránya 16,2%, mellyel a második legmagasabb arányt éri el a kerületben.

26. Táblázat: A foglalkoztatottság mutatói (2001)

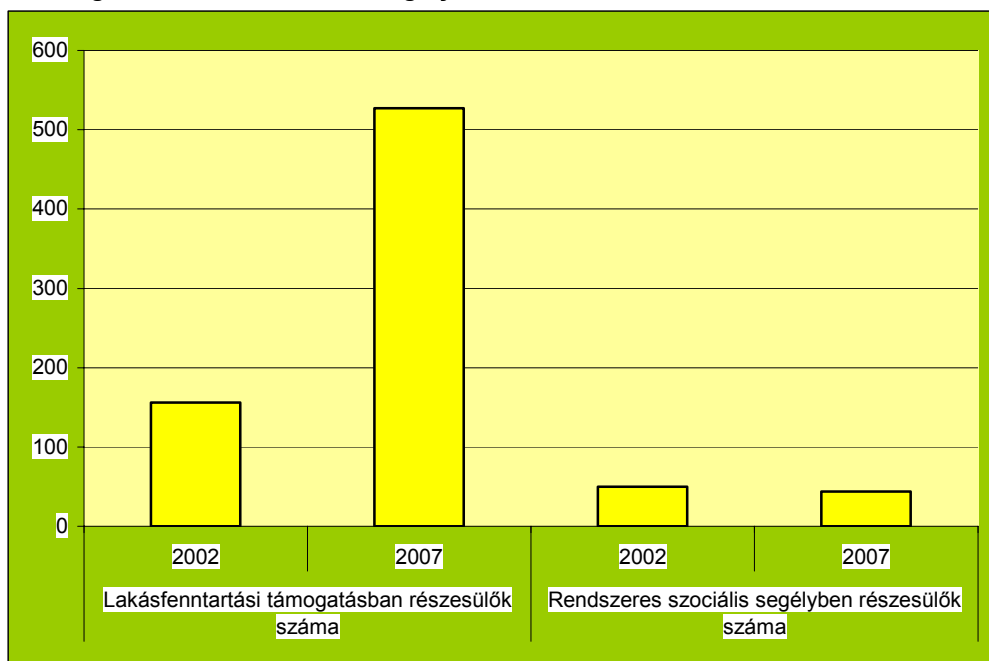
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Állandó népesség száma	79 186	33 454
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,6	35
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10	9,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,6	62
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	30,1	25,2

Forrás: KSH, 2001 évi Népszámlálás

A kerületrészen a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül a legmagasabb a többi kerületrészhöz, illetve magához a kerülethez viszonyítva és ehhez képest a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül és a foglalkoztatott nélküli háztartások arányán belül a legalacsonyabbak az adatok a kerület többi részéhez és a kerület egészéhez mérten.

51. Diagram: Rákoskeresztúr segélyezési mutatói 2002-ben és 2007-ben

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

Az általunk vizsgált segélyezési mutatók közül egyértelműen megállapítható, hogy a két segélyezési típus közül Rákospalota részesül a legnagyobb arányban a segélyekből, mivel ezen a településrészen koncentrálódik a lakosság 42%-a. A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2005 óta mutat jelentős növekedést, ami – a jogszabályváltozást követően – a lakásfenntartási támogatást és a kiteljesedő adósságkezelési szolgáltatást igénybevevők együttes számát tükrözi.

27. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Idősek klubja (nappali ellátás)	5	0
Időskorúak bentlakásos otthona	2	1
Idősek átmeneti otthona	1	0
Bölcsőde	6	3
Óvoda	21	9
Általános iskola	13	5
Középiskola	4	4
Felsőoktatási intézmény	0	0

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A kerület többi részéhez képest nagyobb arányban fordulnak elő oktatási intézmények, viszont a szociális ellátást biztosító intézmények száma a lakosság számához képest igen kevés.

28. Táblázat: Kulturális szolgáltatások mutatói

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Önkormányzati közművelődési könyvtár	2	1
Közművelődési intézmény	5	1
Színház	1	0
Mozi	0	0
Muzeális intézmény, kiállítóhely	5	2
Sportpálya, sporttelep	12	4
Rendezvénycsarnok	0	0
Uszoda	2	2
Strand	1	1
Temető	0	0

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A közösségi funkciókat ellátó intézmények száma is igen kevés, annak ellenére, hogy ebben a kerületrészben strand, uszoda, sportpályák találhatóak, de kulturális, szórakoztatási objektumok száma kevés. A kerület egyik leglátogatottabb művelődési háza a Dózsa Művelődési Ház, amely egy kb. 450 fő befogadására alkalmas színházteremmel is rendelkezik.

29. Táblázat: A lakásállomány mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Lakásállomány (db)	28 644	12 327
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	3,4

Forrás: KSH, 2001. évi Népszámlálás

Rákospalota lakássűrűségét vizsgálva megállapítható, hogy itt a legmagasabb ez az arány; a kerület lakásállományának 43%-a Rákospalotán található. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya ebben a kerületrészben a legalacsonyabb.

30. Táblázat: Közlekedés, távközlés

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERESZTÚR
Távolsági autóbusz – megálló	2	2
Vasútállomás, vasúti megállóhely	5	0
Postahivatal	6	2
Benzinkút	8	6

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

31. Táblázat: Infrastruktúra hiányok

Infrastruktúra hiány	Utcák száma
Járda	112
Közüvilágítás	1
Pormentes út	35
Szenyvízcsatorna	3
Vezetékes víz	28

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

Rákospalotán a legtöbb lakás vezetékes vízzel való ellátottsága megoldott. Több esetben tapasztalhatjuk, hogy a telkek megosztásával létrejött új ingatlanok közötti utcában nem épült ki a vízvezeték, azonban az itt található ingatlanok is rendelkeznek vezetékes vízzel.

32. Táblázat: SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
⇒ Rákospatak ⇒ legmagasabb az aktív korúak száma ⇒ magas a foglalkoztatottság aránya ⇒ alacsony az öregedő lakosság száma ⇒ alacsony az alacsony komfort fokozatú lakások száma ⇒ humán, igazgatási, közösségi funkciók megléte ⇒ a kerülethez viszonyítva központi elhelyezkedés, a főváros központjához legközelebb eső terület	⇒ központi közösségi tér hiánya ⇒ nincs önálló vasútállomása ⇒ közlekedési és parkolási problémák ⇒ épületállomány elöregedése ⇒ a lakóövezetek képe nem egységes
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
⇒ önkormányzati tulajdonú területekre gazdaságösztönző befektetők vonzása, ezzel gazdasági funkciók erősítése ⇒ P+R parkolók kiépítésével a közutak tehermentesítésének lehetősége ⇒ Buszkorridor létrehozása a Pesti úton, amely lecsökkenti a városba tartó buszok menetidejét, ezzel növelheti a közösségi közlekedéssel járók számát ⇒ Főtér és sétány kialakítása a Pesti út mentén ⇒ Zöldfelületi fejlesztések a lakótelepeken ⇒ Iparosított technológiával épült épületek korszerűsítését támogató pályázaton való részvétel javítja a kerület rész épületállományát, esztétikailag tetszetősebbé válhat a központ látképe	⇒ környezeti terhelés növekedése ⇒ számos közterület fővárosi tulajdon, ez kockázatot jelent a fejlesztési elképzelések megvalósításában ⇒ szlömösödés a lakótelepeken

3.2.2. Rákoscsaba

Rákoscsaba történelme az Árpád-korra vezethető vissza.

Legkorábbi elnevezése egy 1067-ben kelt oklevél alapján Chaba Racusa (Csabarákosa) volt.

A Rákos-patak völgye – mint azt a gazdag régészeti lelőhelyek is tanúsítják – évezredek óta fontos kereskedelmi útvonal volt, amely mellett a réz-, bronz- és vaskorban is laktak emberek.

A mai református templom helyén állt középkori templom lebontásakor 1222-ben vert pénzt találtak az alapfalban. A falu Árpád-kori templomának alapfalait és a körülötte lévő temető nyomait 1904-ben a református templom alapozásánál találták meg.

A tatárjárás során elnéptelenedett terület 1330-ban tűnik fel újra Csaba néven, mint a Széchy család birtoka. A falu gyakran szerepel a XIV. századi oklevelekben is. 1535-től Werbőczy István a birtokosa. A török kor végére elnéptelenedett falu a XVII. század végére újra benépesült. Az összeírások szerint 1699-ben Rákoscsabán 63 család élt.

A község lakói elsősorban búzát, zabot, árpát, kölest és lent termesztettek. Terményeik őrlésére a helyi malmokat - a Rákos-patak mellékágán, a máig nyomokban megtalálható Malom-árok mentén sorakozó vízimalmokat - vehették igénybe. A pesti piac közelsége ösztönzőleg hatott a paraszti termelésre.

A kerület rész jelentősebb középületei a Nepomuki Szent János Római Katolikus templom, mely 1740-ben épült, illetve a Bogáti-Hajdú kastély.

21. ábra Nepomuki Szent János Római Katolikus templom

Az ún. Süllyedő-kastély Bogáti Hajdu Imre táblabíró egykori vadászkastélya, amely a vasút mentén helyezkedik el. Az 1800-as évek végén, vagy a századforduló környékén épült, romantikus stílusú épület, neogótikus építészeti elemekkel. Az 1960-as években a kastély már eléggé lepusztult állapotba került és üresen állt, de ekkor még -az előcsarnok kivételével- a főbb építészeti elemei és tagozatai megvoltak. 1965-ben a BUVÁTI tervei alapján az épületet „felújították”, több nyílást megszüntetve vagy átalakítva és valószínűleg a belső térstruktúrát is

módosítva komfort nélküli lakásokat alakítottak ki benne. Az épületben jelenleg 4 db önkormányzati bérlakás található.

A lakosság 1840-ben megváltotta magát a földesúri terhek alól, és elindult az önálló községgé fejlődés útján, ekkor kb. 1 000 lakosa volt. Az itt lakók többsége még száz év múlva is elsősorban mezőgazdasággal foglalkozott, de fejlett kisiparral is rendelkezett.

A XIX. század végén megépült a két vasútvonal, mely összeköttetést adott a nagyvárossá fejlődő Budapesttel. Sokan kerestek letelepedési lehetőséget a főváros határán kívül, ezért hatalmas területeket parcelláztak. A lakosság száma 1910-ben 5 000-re, 1941-ben 15 000-re növekedett. Jelentős volt az iparosok aránya.

A község szintén a fővárosi egyesítését követően még mindig megtartotta – máig is meglévő – mezőgazdasági jellegét. 1959-65 között 10 mezőgazdasági üzem működött a területén, melyek ezután a Rákosvölgye és az Összefogas TSZ-ben tömörültek.

Rákoscsaba kulturális és szellemi központja jelenleg az 1911-ben egykori községházának épült épületben emelkedett Rákoscsabai Községi Ház.

22. ábra: Rákoscsabai Községi Ház

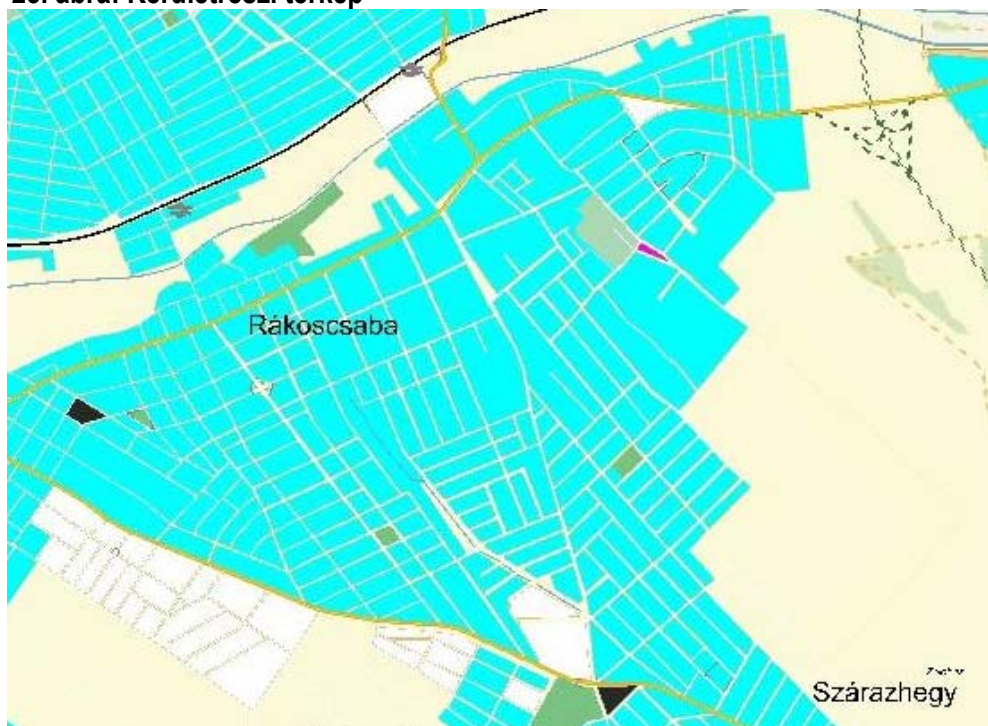

A városrészt szerencsére elkerülték a nagy lakótelep-építési hullámok, és ezáltal megőrizte családi jellegét.

A Rákoscsabai Strandfürdő sokáig kiváló szabadidős tevékenységet nyújtott az itt lakók számára, azonban a strand évekkel ezelőtt bezárt.

23. ábra: Kerületrészi térkép

33. Táblázat: Gazdasági funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Piacok száma	2	0
Ipartelepek (ipari területek)	2	0
Ipari parkok	1	0
Irodaházak	2	0
Kiskereskedelmi üzletek	904	102
Panziók	1	0
Vendéglátó egységek	136	13

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

Annak ellenére, hogy ez a második legsűrűbben lakott kerületrész, sem középiskola, sem távolsági buszjárat, sem benzinkút, illetve a vizsgálatban szereplő gazdasági funkciót betöltő kategóriák nincsenek.

34. Táblázat: A lakó- és az állandó népesség számának alakulása (2001)

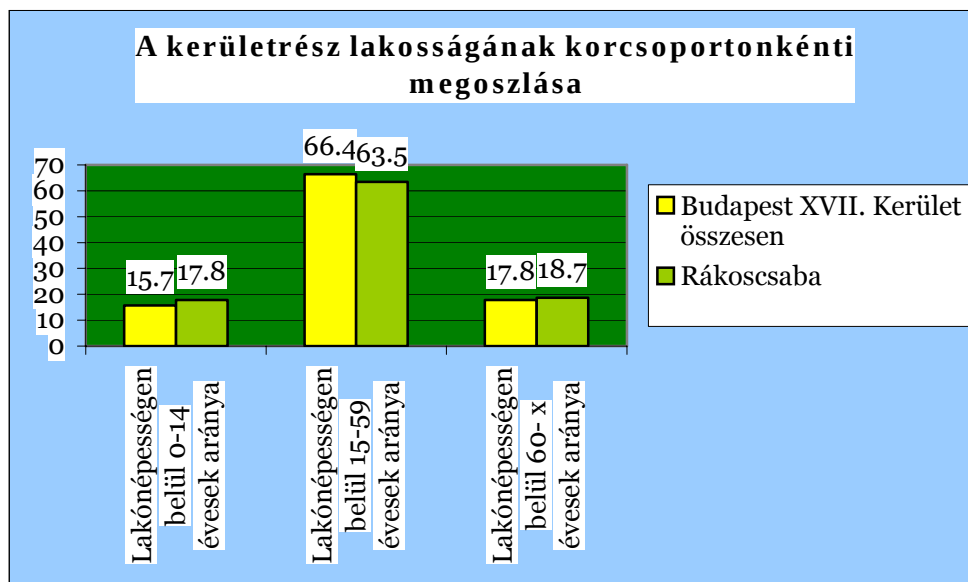
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Lakónépesség száma	79 989	13 145
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	17,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	63,5
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya	17,8	18,7

Forrás: KSH 2001

Ez a kerületrészt a második legnépesebb. Itt a legmagasabb a 0-14 évesek aránya (17,8%), viszont a 15 év felettiek aránya a többi kerületrészhöz viszonyítva nem mutat lényeges eltérést.

52. Diagram: A kerületrészt korcsoportonkénti megoszlása

Forrás: KSH 2001

35. Táblázat: A lakosság képzettségi foka (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	18,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	13,9

Forrás: KSH 2001

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a második legmagasabb a kerületben (18,9%), viszont a felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában a legalacsonyabb (13,9%).

36. Táblázat: A foglalkoztatottság mutatói (2001)

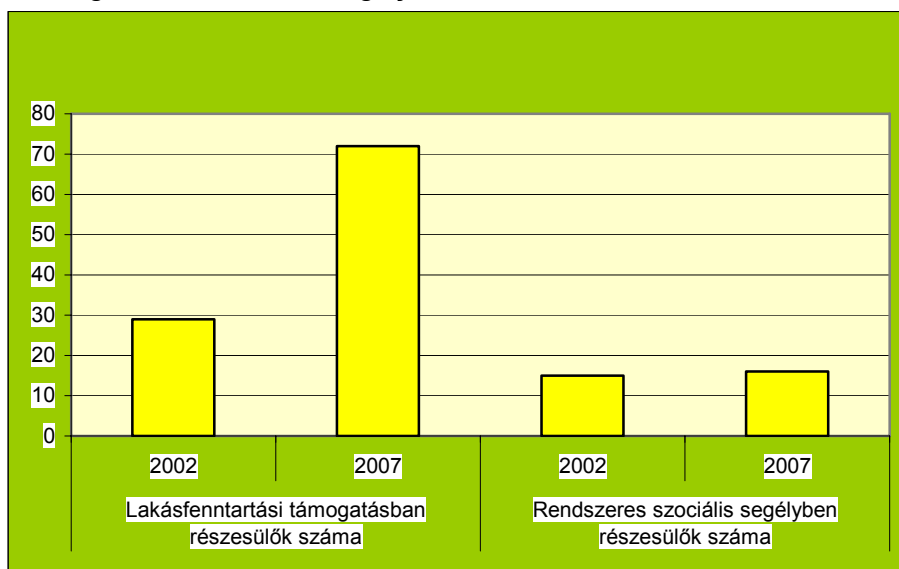
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Állandó népesség száma (fő)	79 186	12 985
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül (%)	36,6	37,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül (%)	10	10,7
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül (%)	59,6	58,6
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya (%)	30,1	32,3

Forrás: KSH 2001

A fenti táblázatból látható, hogy a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül igen magas, bár ennél magasabb arány is található a kerületben, megközelíti a kerületi arányt.

53. Diagram: Rákosszentmihály segélyezési mutatói 2002-ben és 2007-ben

Forrás: Rákosszentmihály Önkormányzata

A rendszeres szociális segélyben részesülők száma a második legmagasabb volt a kerületrészen 2002-ben és 2007-ben is, de ezen idő alatt a számuk lényegesen nem változott. Az LFT-ben részesülők száma és megháromszorozódott, ami a jogszabályváltozást tükrözi: 2005. év után a lakásfenntartási támogatás az adósságkezelési szolgáltatással bővült ki.

37. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Idősek klubja (nappali ellátás)	5	1
Időskorúak bentlakásos otthona	2	1
Idősek átmeneti otthona	1	0
Bölcsőde	6	1
Óvoda	21	5
Általános iskola	13	3
Középiskola	4	0
Szakiskola	1	1
Felsőoktatási intézmény	0	0

38. Táblázat: Községi funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Önkormányzati közművelődési könyvtár	2	1
Művelődési otthon jellegű intézmény	5	1
Színház	1	0
Mozi	0	0
Muzeális intézmény, kiállítóhely	5	0
Sportpálya, sporttelep	12	4
Rendezvénycsarnok	0	0
Uszoda	2	0
Strand	1	0
Temető	0	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

Az egész kerületrész kertvárosias jellegű, túlnyomó részt családi házak alkotják, találhatók azonban sorházak is. A sorházak nagy része a '90-es években épült, de azóta is egyre gyorsabban épülnek be a területek.

39. Táblázat: A lakásállomány mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Lakásállomány (db)	28 644	4 562
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	10,6

Forrás: KSH 2001

Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya elég magasnak mondható (10,6%) a XVII. kerület egészéhez képest. A lakásállomány tekintetében ez a második legsűrűbben beépített kerületrész.

40. Táblázat: Közlekedés, távközlés

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA
Távolsági autóbusz – megálló	2	0
Vasútállomás, vasúti megállóhely	5	1
Postahivatal	6	1
Benzinkút	8	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

24. ábra Rákoscsaba vasúti megállóhely

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

Az utakat 2000-től elkezdték felújítani, de még így is sok a rossz állapotú út. Rákoscsaba keleti részén számos út csatorna és aszfalt borítás nélküli. A buszjáratok nem fedik le a területet. A kerületrészt fő buszjártatai a 69, 69A, a 161 és a 162. „Rákoscsaba a Rákos-patak laposára dülő lapos parton kisebb-nagyobb domboktól körülvett, tehát mélyedésben fekvő község.”³² Ennek köszönhetően állandó problémát jelent a kerületrészt számára a csapadékvíz-elvezetés.

41. Táblázat: Infrastruktúra hiányok

Infrastruktúra hiány	Utcák száma
Közvilágítás	4
Pormentes út	65
Szenyvízcsatorna	20
Vezetékes víz	26

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

³² SZÁNTÓ Géza: Rákoscsaba község leírása – régi és újkori ismertetése, 1912

42. Táblázat: SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
⇒ magas lakónépsesség ⇒ források jelenléte ⇒ gazdag történelmi múlttal rendelkezik ⇒ lakónépsesség helyi identitása erős ⇒ családi hangulat ⇒ tisztaság ⇒ Rákospatak ⇒ zöld környezet ⇒ jó levegő ⇒ egységes lakóövezeti kép	⇒ alacsony a képzettségi szint ⇒ gazdasági funkciók hiánya ⇒ a belső közlekedési kapacitás korlátozott ⇒ csapadékvíz-elvezetési és közlekedési problémák ⇒ nem rendelkezik fűtővel
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
⇒ igény a közösségi funkciók erősítésére, ennek lehetősége a Sülyedő-kastély kulturális célú hasznosítása ⇒ útpadkák, vízvezető árkok gyepes kialakítása ⇒ közlekedési hálózat fejlesztése lehetővé teszi a közlekedési terheltség csökkenését (teljes infrastruktúra bővülése: MO, elővárosi vasút korszerűsítése, főutak, buszjáratok) ⇒ P+R parkolók kiépítése a vasúti megállóhelyen, ráhordó buszjáratok létrehozása ⇒ sportlétesítmény építésére alkalmas területen fejlesztések megvalósítása ⇒ Rákospatak rekreációs övezet ⇒ Piac tér, Csaba vezér tér megújítása	⇒ funkcióbővítés elmaradása, centralizáció fokozódása ⇒ környezeti szennyezések növekedése ⇒ épülő MO miatti zajhatás növekedése, a levegő-, illetve a közlekedés minőségének romlása. ⇒ légszennyező pontforrások jelenléte

3.2.3. Rákoshegy

Rákoshegy egykor szintén önálló település volt. A terület Rákoskeresztúrhoz tartozott és a Podmaniczky család tulajdonában volt. 1890-ben kezdődtek a parcellázások, miután a család a majd az egész „rákosokra” kiterjedő itteni birtokukat vállalkozóknak adták el. A mai Rákoshegy területét Fuchs Ignác vette meg, az első ház 1892-ben épült fel, a kiarcellázott területet feleségéről Zsuzsánna-telepnek nevezte el. Mai nevét az 1900-as évek közepétől viselte, de hivatalosan csak 1913-tól nevezték így. Rákoshegy 1921-ben vált ki Rákoskeresztúr közigazgatása alól, és 1922. január 1-jétől 1949. december 31-áig önálló község volt.

25. ábra: Víztorony

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A kerületrész látnivalói a Víztorony (1912), a katolikus templom (1934-1935), Bartók-emplékház valamint az Erdős Renée ház. Rákoshegyen nem található művelődési ház, a közösségi, művelődési szolgáltatásokat a Rákoshegyi Községi Ház látja el, amely egy családi ház átalakításával jött létre. Ezzel szemben található az egykori zsinagóga, mely jelenleg baptista imaházként működik.

Az Erdős Renée Ház egyike azon ritka XVII. kerületi épületeknek, amelyek alig változtak megépítésük óta. Bejárati ajtaja fölött kör alakú dombormű közli a látogatóval, hogy 1895-ben emelték Szűz Mária és Szent György lovag segedelmével. 1927-ben került Erdős Renée-nek, a kor neves írónőjének a tulajdonába, aki 1944-ig itt lakott. 1990-ben nyílt meg az épületben az Erdős Renée Ház – Közérdekű Muzeális Kiállítóhely.

A kerületben található további muzeális intézmények: a Néprajzi Emlékház, Helytörténeti Klubból megalakult a Rákosmenti Helytörténeti Gyűjtemény.

A kerületrész legismertebb természeti értéke a Merzse-mocsár, mely Budapest egyik legháborítatlanabb vizes élőhelye. Ez a fővárosi védettségű természetvédelmi övezet tele növényritkaságokkal, gazdag madárvilággal. A Merzse-mocsár a Fővárosi Közgyűlés kerületrészi lehatárolása alapján Rákoshegyhez tartozik, azonban megközelítése, elérhetősége Rákoskert felől a legegyszerűbb. A köztudatban is Rákoskerthez tartozik a terület, így ezt a sajátosságot a kerületrészek elemzésekor is figyelembe vettük. A Merzse-mocsár a főváros néhány még meglévő vizes élőhelye közül a pesti oldalra egykor jellemző mocsaras területek egyik utolsó megmaradt túlélője. A mocsár jellegzetes geológiai környezetben a Duna V. teraszán alakult ki. 1977-ben kapott törvényes védelmet a 27 hektáron elterülő vidék, védettségét 1999-ben bővítették ki 40 hektárra. A Merzse-mocsár és vidéke többször kiszáradt az utóbbi évtizedben az aszályos időjárásnak és a jelentős antropogén hatások miatt. (Repülőtéri építkezések, mezőgazdasági területeken épített vízelvezető árok, lakott területek csatornázottságának

bővülése stb.) ³³A Fővárosi Önkormányzat a víz – mindenkori szükségletek szerinti – pótlásával, egy élőhely rekonstrukciós program támogatásával, az építmények karbantartásával biztosítani kívánja a védett terület fennmaradását.

26. ábra: Kerületrészi térkép

43. Táblázat: Gazdasági funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Piacok száma	2	0
Ipartelepek (ipari területek)	2	0
Ipari parkok	1	0
Irodaházak	2	0
Kiskereskedelmi üzletek	904	80
Vendéglátó egységek	136	10

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

44. Táblázat: A lakó- és az állandó népesség számának alakulása (fő) (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Lakónépesség száma	79 989	9 653
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	14,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	62
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya	17,8	23,8

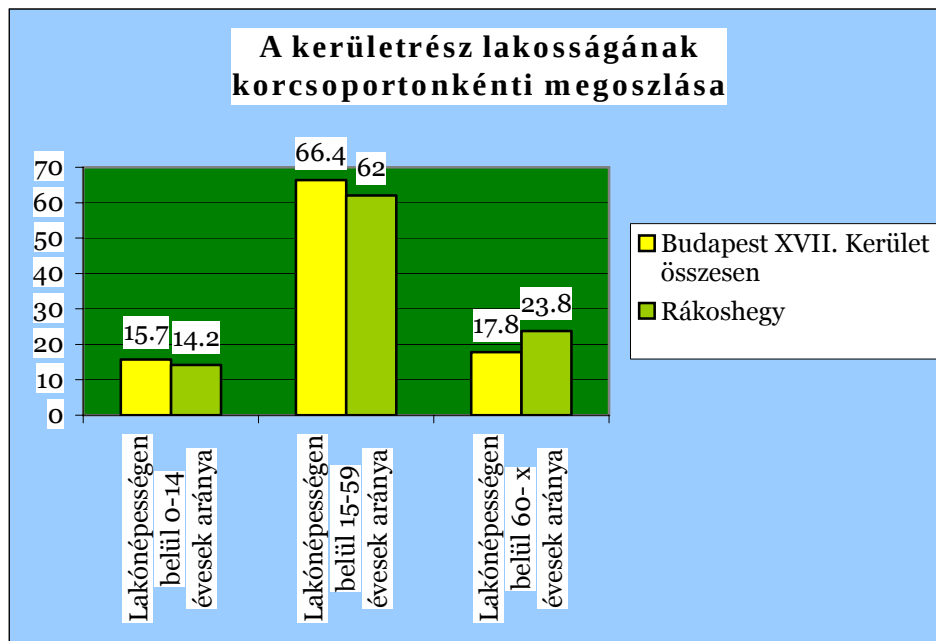
Forrás: KSH 2001

Rákoshegy lakónépességének számát tekintve a legritkábban lakott kerületrésznek számít. A 0-14 évesek aránya a második a legalacsonyabb, az aktív korcsoport aránya viszont ebben a kerületrészben a legalacsonyabb. A 60 év felettiek aránya 23,8%, ez az arány a kerület egészét tekintve is kiemelkedően magasnak számít, melyből megállapítható, hogy ebben a kerületrészben igen magas arányú az idős lakosság.

³³ A Merzse mocsár rehabilitációja az EU víz keretirányelvének figyelembevételével: Geohidro Kft., Geo-Aqua Kft.

54. Diagram: A kerületrészt lakosságának korcsoportonkénti megoszlása

Forrás: KSH 2001

45. Táblázat: A lakosság képzettségi foka (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	17,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	16

Forrás: KSH 2001

A kerületrészt képzettségét tekintve megállapítható, hogy eléri a XVII. kerület lakosságának átlagos képzettségi szintjét.

46. Táblázat: A foglalkoztatottság mutatói (2001)

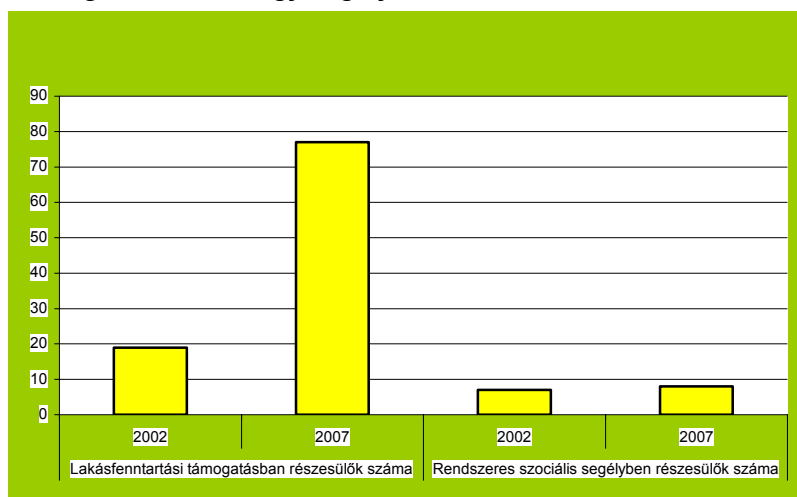
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Állandó népesség száma	79 186	9 538
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,6	38,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10	10,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,6	56,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	30,1	37,9

Forrás: KSH 2001

Rákosligethez hasonlóan a foglalkoztatott nélküli háztartások aránya a legmagasabb a kerületben, mely messze meghaladja az összkerületi arányt. A foglalkoztatottak aránya az aktív korú népességben belül a legalacsonyabb. A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül a második legmagasabb (38,5%), az általános iskolai végzettséggel rendelkezők esetében pedig a harmadik legmagasabb a kerület egésze tekintetében (10,4%), mely szinte megegyezik az összkerületi aránnyal (10%).

55. diagram: Rákoshegy segélyezési mutatói 2002-ben és 2007-ben

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a többi kerületrészhöz képest 2002-ben átlagosnak mondható, majd 2007-re közel négyszeresére emelkedett, amely tükrözi a jogszabályváltozással járó adósságkezelési szolgáltatást igénybevevők körét.

47. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Idősek klubja (nappali ellátás)	5	1
Időskorúak bentlakásos otthona	2	0
Idősek átmeneti otthona	1	0
Bölcsőde	6	0
Óvoda	21	2
Általános iskola	13	1
Középiskola	4	0
Felsőoktatási intézmény	0	0

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

48. Táblázat: Közösségi funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Önkormányzati közművelődési könyvtár	2	0
Művelődési otthon jellegű intézmény	5	1
Színház	1	0
Mozi	0	0
Muzeális intézmény, kiállítóhely	5	2
Sportpálya, sporttelep	12	1

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Rendezvénycsarnok	0	0
Uszoda	2	0
Strand	1	0
Temető	0	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

A kerület részre a szabadon álló családi házas környezet a jellemző. A társasházak száma a Helikopter lakópark területére koncentrálódik.

27. ábra Helikopter lakópark

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

49. Táblázat: A lakásállomány mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Lakásállomány (db)	28 644	3 557
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	14,6

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

A 2001-es adatok szerint a lakássűrűség a kerületben a harmadik legalacsonyabb. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya itt a legalacsonyabb, ez a XVII. kerület arányát tekintve a kétszeres. Rákosszentmihályon több olyan külterület van, ahova közepes illetve alacsony státuszú lakosság települt be. Ennek legfőbb oka az, hogy Rákosszentmihályon két olyan terület is található (Homoki szőlők, Rózsa-hegy), amely a Kerületi Városrendezési Szabályzatban mezőgazdasági besorolást kapott, ennek ellenére lakóterületként funkcionál. A közművesítés a besorolás miatt ezen a két területen nem történt meg egységesen, ezért a legtöbb lakóház komfort fokozata alacsony.

50. Táblázat: Közlekedés, távközlés

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSHEGY
Távolsági autóbusz – megálló	2	0
Vasútállomás, vasúti megállóhely	5	1
Postahivatal	6	1
Benzinkút	8	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

Egyes területrészekben a csatornázás hiányos, néhol (általában a külterületeken, mely beépített), még az alap-közműellátottság sincs meg.

51. Táblázat: Infrastruktúra hiányok

Infrastruktúra hiány	Utcák száma
Járda	88
Közvilágítás	3
Pormentes út	46
Szenyvízcsatorna	12
Vezetékes víz	24

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

52. Táblázat: SWOT analízis: Rákosszentmihály

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
⇒ vasútállomás ⇒ kertvárosias jelleg ⇒ Merzse mocsár, mint természetvédelmi terület ⇒ családi hangulatú kerület ⇒ zöld környezet ⇒ jó levegő ⇒ tisztaság ⇒ kiváló közbiztonság	⇒ öregedő lakosság ⇒ magas az alacsony komfort fokozatú lakások aránya ⇒ magas az inaktív által lakott lakások aránya ⇒ belső közlekedési kapacitás korlátozott ⇒ kevés a szomszédos kerületekkel összeköttetést teremtő utak száma, ezáltal a meglévő utak terhelése magas ⇒ szomszédos fekvése ellenére nincs közvetlen összeköttetés a Ferihegyi repülőtérrel ⇒ zajártalom a Ferihegyi repülőtér miatt ⇒ lakosság számára képest nem megfelelő tömegközlekedés ⇒ gyalogos átkelőhelyek hiánya
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
⇒ igény a kulturális és szórakoztató szolgáltatások fejlesztésére, rendelkezésre álló szabad terület megléte ennek megvalósítására: Rákosszentmihályi víztorony melletti területen a kerület új művelődési házának megépítése ⇒ meglévő területek övezeti átszervezésével lehetőség a gazdasági funkciók bővítése ⇒ az úthálózat bővítésével (M0, Külső-Keleti	⇒ lakosság további öregedése ⇒ védett épületek állagromlása ⇒ a környezeti szennyezés növekedése (illegális hulladéklerakók, közlekedésből eredő légszennyezettség) ⇒ funkcióbővítés elmaradása ⇒ Ferihegyi repülőtér zajterhelésének növekedése

körút, elkerülő út) az utak terhelése jobban eloszlik

⇒ elővárosi vasút fejlesztésével (korszerűbb vonatok bevezetése a Budapest-Szolnok vonalra) növekszik a közösségi közlekedést igénybe vevő lakosság aránya

⇒ P+R csomópont kialakítása a

vasútállomásnál

⇒ Ferihegyi út meghosszabbítása, Bélatelepi útba történő bekötése (így tehermentesítődik a jelenlegi főút - Baross utca - ami lakott területen keresztül vezet)

⇒ Magántulajdonban lévő sportpálya fejlesztésével bővül a közösségi funkció

⇒ frissen lakóövezetté vált korábbi külterületi részek infrastrukturális fejlesztésének elmaradása

⇒ Merzse mocsár tartós kiszáradása esetén védett állat és növényfajok tűnhetnek el

3.2.4. Rákosliget

Rákosliget egykor önálló település volt. Lakói röviden Ligetnek nevezik. Őrzi nyugodt, kellemes külvárosi-kisvárosi jellegét. Szinte kizárólag kertes családi házakból áll. Bár közigazgatásilag kezdetben Rákoskeresztúrhoz tartozott, azzal területi egységet a köztük futó Rákos-patak miatt sosem alkotott.

A 1896-1899 között a Munkásbiztosító Pénztár fogott munkáslakás-építésbe az akkor még Rákoskeresztúrhoz tartozó, gyéren lakott területen. Később a telkeket és házakat köztisztviselők, kisiparosok és kereskedők vették meg. A gyorsan fejlődő település 1907-ben levált Rákoskeresztúrról és önálló település lett.

A kerületrészt kis mérete ellenére rendelkezik katolikus, evangélikus és református templommal is. Általános iskolája a 2003-2004-es tanévben ünnepelte fennállásának 100. évfordulóját; 2007. szeptember 1-jén pedig felvette egykori diákja, s egyben Rákosliget legismertebb szülőtte, Gregor József nevét. A kerület színháza, a Gózon Gyula Kamaraszínház is itt található, melyet 1905 és 1910 között építettek a helyi lakosok adományaiból, színházi előadások, bálók rendezésére. Egy időre elveszítette eredeti funkcióját, ruhagyárként működött. 1998 óta szolgál újra a helyi közösségi élet egyik fontos elemeként. A színház a századforduló egyik híres színészéről, Gózon Gyuláról kapta nevét, aki több évtizeden keresztül élt Rákosligeten, egykori háza falán ma emléktábla látható.

28. ábra Gregor József Általános Iskola

Központjában a parkosított Hősök tere található, melynek közepén a Rákosligei Magyarok Nagyasszonya Római Katolikus templom áll, Liget egyik meghatározó, egyben talán legismertebb épülete. A kerülete részben található a rákosligei teniszkлуб, három szabadtéri, salakos pályával, mögötte a Csekovszky Árpád Művelődési Ház, mely Budapest – de lehet, hogy az egész ország – legrégibb közművelődési intézménye, művelődési háza, továbbá rendelkezik körzeti felnőttorvosi rendelővel, illetve itt található az 1990-es évek elején bezárt és azóta használaton kívüli Maros Mozi épülete.

29. ábra Csekovszky Árpád Művelődési Ház

Régiakadémiatelep

A Régiakadémiatelep Rákoslige nyugati részén helyezkedik el. Mint ahogy az már Akadémiatelep kapcsán említésre került a terület még az 1873-ban Podmaniczky Zsuzsannával kötött házassága révén került gróf Vigyázó Sándor tulajdonába. Fia, Ferenc, neves jogász és a főrendiház tagja, utód nélkül halt meg, és birtokait, valamint értékes gyűjteményeit – apja akaratának megfelelően – a Magyar Tudományos Akadémiára hagyta. A mezőgazdasági

területek parcellázását az új tulajdonos, az MTA kezdeményezte, és így alakult ki az 1930-as években Rákoskeresztúr község részeként a családi házas Régiakadémiatelep.

Megközelítése

Gépjárművel

Rákoskeresztúr felől a Ferihegyi úton, a belváros felől Kerepesi út – Bökényföldi út – Cinkotai út – majd Liget sor vagy Gyöngytyúk utca útvonalon érhető el. A Cinkotai út a Jászberényi később Pesti útról is elérhető.

Autóbusszal

Az Örs vezér teréről közvetlen járat indul Rákoscsaba-Újtelep felé, mely elhalad Régiakadémiatelep mellett, illetve keresztül megy Rákosliget központján, 276E jelzéssel, valamint hétköznapi reggel (8 óráig) közlekedik. A forgalomtól függően 30-40 perc, gyors busszal 20-30 perc az út. A 46-os busszal – mely a Régiakadémiatelep nyugati oldalán halad el a Cinkotai úton – közlekedhetnek a lakosok Rákoskeresztúr és Újpalota között.

Vasúttal

A Keleti pályaudvarról óránként kétszer induló, Gödöllőre, vagy Hatvanba tartó személyvonattal kényelmes 20 perces utazással érhető el.

30. ábra: térkép

53. Táblázat: Gazdasági funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Piacok száma	2	0
Ipartelepek (ipari területek)	2	1
Ipari parkok	1	0
Irodaházak	2	0
Kiskereskedelmi üzletek	904	85
Kereskedelmi központok	2	1
Vendéglátó egységek	7	136

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

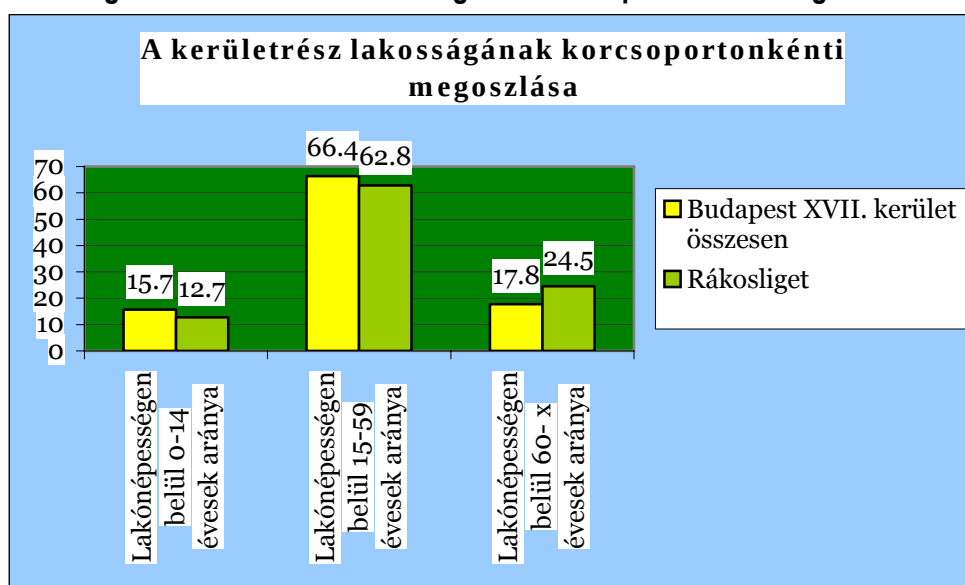
54. Táblázat: A lakó- és az állandó népesség számának alakulása (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Lakónépesség száma	79 989	4 670
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	12,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	62,8
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya	17,8	24,5

Forrás: KSH 2001

Rákosliget a legalacsonyabb népességszámmal rendelkező kerületrészt Rákosmentén. Kiemelkedően magas a 60 évesnél idősebbek aránya, a legmagasabb a kerületben. A 2001-es adatok alapján a 0-14 évesek aránya csupán 12,7%, mely alacsonyabb, mint a kerületi átlag. Rákosligen egy általános iskola található, mely 2005-ben egy új szárnyal, valamint új tornateremmel bővült.

56. Diagram: A kerületrészt lakosságának korcsoportonkénti megoszlása

Forrás: KSH 2001

55. Táblázat: A lakosság képzettségi foka (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	14,4
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	22,7

Forrás: KSH 2001

A kerületszt vizsgálva megállapítható, hogy az iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a kerület többi részéhez viszonyítva kiemelkedő. Az általános iskolai tanulmányaikat be nem fejezettek aránya sokkal alacsonyabb mind a kerület többi részében. A felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 22,7%, amely meghaladja a kerületi átlagot (16,2%).

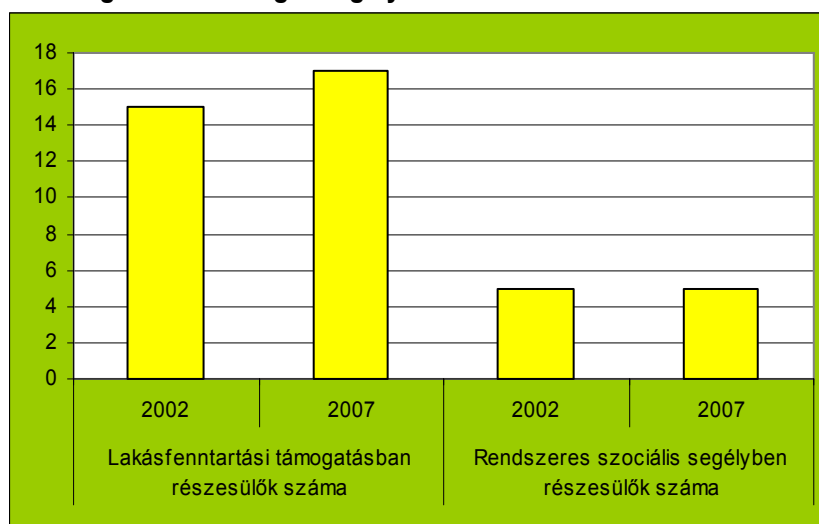
56. Táblázat: A foglalkoztatottság mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Állandó népesség száma	79 186	4 606
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,6	37,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10	9,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,6	58,2
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	30,1	37,9

Forrás: KSH 2001

A foglalkoztatottak aránya az egész kerülethez viszonyítva hasonlóságot mutat. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül ebben a kerületsztben a legalacsonyabb. A foglalkoztatottak nélküli háztartások aránya Rákoshegyhez hasonlóan kiemelkedően magas.

57. Diagram: Rákosliget segélyezési mutatói 2002-ben és 2007-ben

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A rendszeres szociális segélyben részesülők száma 2002 és 2007 között – csekély ingadozás mellett – nem változott. A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a vizsgált időszakban csekély változást mutat annak ellenére, hogy jogszabályi változást követően kibővült a kedvezményezettek köre.

57. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Idősek klubja (nappali ellátás)	5	1
Időskorúak bentlakásos otthona	2	0
Idősek átmeneti otthona	1	1
Bölcsőde	6	0
Óvoda	21	2
Általános iskola	13	1
Középiskola	4	0
Felsőoktatási intézmény	0	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

58. Táblázat: Közösségi funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Önkormányzati közművelődési könyvtár	2	0
Közművelődési intézmény	5	1
Színház	1	1
Mozi	0	0
Muzeális intézmény, kiállítóhely	5	1
Sportpálya, sporttelep	12	2
Rendezvénycsarnok	0	0
Uszoda	2	0
Strand	1	0
Temető	0	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

59. Táblázat: Közlekedés, távközlés

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET
Távolsági autóbusz – megálló	2	0
Vasútállomás, vasúti megállóhely	5	1
Postahivatal	6	1
Benzinkút	8	1

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

60. Táblázat: A lakásállomány mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSLIGET (RÉGIAKADÉMITELEP)
Lakásállomány (db)	28 644	1 780
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	9,4

Forrás: KSH, 2001.

A lakásállomány száma a lakónépesség számával arányosan ebben a kerületrészben a legalacsonyabb. Az alacsony komfort fokozatú lakások aránya meghaladja a XVII. kerület összarányát, de a kerületben nem ez a legrosszabb komfortfokozattal ellátott kerület rész. A lakásállományra egyébként jellemző, hogy azok 50%-a háború előtti, másik részük pedig '60-as,

'70-es évek házai (típusterv alapján készült). A régi építésűeket még nem védik a helyi rendeletek, de ennek a problémának a megoldása folyamatban van.

A kerületrészt a Rákosmente legjobban közművesített része, a közműháló értéke minimálisnak mondható. Ebben a kerületrészben nagyobb problémát jelentenek a szilárd burkolattal ellátott utak hiánya.

61. Táblázat: Infrastruktúra hiányok

Infrastruktúra hiány	Utcák száma
Járda	54
Közüvilágítás	1
Pormentes út	22
Szennyvízcsatorna	1
Vezetékes víz	9

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

62. Táblázat: SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
⇒ központja parkosított ⇒ kertvárosi jelleg, egységes településkép, századfordulón épített nagypolgári házakkal ⇒ családias hangulat ⇒ jelentős zöld állomány ⇒ jó levegő ⇒ a terület egyetlen színháza itt található ⇒ jó köztisztaság ⇒ vasúti megálló ⇒ közvetlen buszjárat az Örs vezér térről ⇒ Községi közlekedést megépült P+R parkoló segíti a vasúti megállóhelynél	⇒ a kerületrészt a Ferihegyi út szeli ketté ⇒ lakossága elöregedő ⇒ megnövekedett autóforgalom ⇒ szociálisan érzékeny terület,
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
⇒ közösségi funkcióbővítés lehetősége (pl. Maros-mozi hasznosítása) ⇒ vállalkozói, ipari övezet kialakítása - Rákosliget nyugati részein lévő ipari területek felhasználásával, ezzel munkahelyteremtés biztosítása ⇒ zöld övezet hasznosítása közösségi célokra ⇒ A Rákos-patak partján épülő kerékpárút és gyalogos sétány bővíti a szabadidős tevékenységek lehetőségét ⇒ elővárosi vasút fejlesztésével tömegközlekedésre való áttérés lehetősége	⇒ lakosság további öregedése ⇒ környezeti terhelés növekedése ⇒ a környezet fokozódó igénybevétele ⇒ lakó és gazdasági funkciók egyensúlyának megbomlása ⇒ illegális szemétkerítés növekedése

3.2.5. Rákospalota – Újtelep

„Az önkormányzatisággal elnyert nagyobb önállóság és a városrészi sajátosságok, érdekek elkülönülése, szabad képviselők vetette fel, hogy nevet kellene adni ennek a területnek. Rákosliget, Rákospalota – amelyek mellett a terület kialakult – már foglalt nevek voltak, és a tapasztalat is megmutatta, hogy az ott, szerencsére még élő tradíciók a hagyományos települést fogják át, ugyanakkor az ott élő emberek már nem érzik magukénak az újabb, távoli telepüket. Új nevet kellett tehát találni, mégpedig egyetlen, egységes és természetes nevet. Így esett, hogy a

történelmi hagyománytól némileg elrugaszkodva, a Vangel-és Bolza-telep területeket (mai nevén Rákoscscsaba-Újtelep) emelte városrészi rangra a kerületi Önkormányzat kezdeményezésére a fővárosi rendelet módosítása. Tehát e városrész születése és elnevezése valójában a jelenlegi településszerkezeti logika alapján jött létre, tulajdonképpen egy korábban másutt kialakult településrész nevét felvéve.”³⁴

Sokan már korábban is Rákoscscsaba-Újtelepnek nevezték a települést, amint azt az 1974. és 1981. évi budapesti utcajegyzék is tanúsítja, hivatalosan azonban a Fővárosi Tanács csak az 1990. április 10-ei döntésével nevezte el Rákoscscsaba-Újtelepnek.

Rákoscscsaba-Újtelep területe helyi földbirtokosok tulajdonában volt. Az utolsó földbirtokos, gróf Zichy Domonkosné (született gróf Bolza Marietta) anyai ágon örökölte ezt a birtokot, melyet házhelyekké parcelláztatott és eladott. A birtokot két dűlő: a Kavicsos-dűlő és az Anglia-dűlő alkotta.

A ún. Bolza-birtok 1925-ben felparcellázott része hamar benépesült. Szánthó Géza Rákoscscsabáról írt könyve szerint 1926-ban már Bolza-telepként említette ezt a területet. A '30-as évekre a ún. Vangel-telep területe kedvelt lakóterületté vált.

1949. április 13-án a képviselő-testület megállapította a község belterületeit. Ez a jegyzőkönyv hivatalosan is igazolja, hogy a Bolza- és Vangel-telep területe Rákoscscsaba része volt, a községhez tartozott.³⁵

Megközelítése

Gépjárművel

A városrészt az Örs vezér teréről a Kerepesi út (később Veres Péter út néven) – Bökényföldi út – Cinkotai útvonalon, valamint a kerületközpont irányából a Ferihegyi úton, illetve Nagytarcsa irányából a Tarcsai úton lehet megközelíteni.

Busszal

Az Örs vezér teréről nappal a 276E, 176-os buszokkal lehet megközelíteni a városrészt. Rákoskeresztúrról a 198-as busszal nappal, míg éjszaka a 998-as busszal lehet eljutni ide.

Vasúton

A kerületben található 5 működő vasúti megállóhely egyike a Rákoscscsaba-Újtelep megállóhely, mely a Budapest-Gödöllő-Hatvan fővonalon található. Innen 20 perc alatt érhető el a Keleti pályaudvar.

³⁴ Révész Szilárd cikke, *Rákoscscsaba-Újtelepi Krónika*, 1998/2.

³⁵ Szánthó Géza: Rákoscscsaba község leírása – régi és újkori ismertetése. Rákoscscsaba, 1912.

31. ábra: térkép

63. Táblázat: Gazdasági funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Piacok száma	2	0
Ipartelepek (ipari területek)	2	0
Ipari parkok	1	0
Irodaházak	2	0
Kiskereskedelmi üzletek	904	45
Vendéglátó egységek	136	11

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

Rákoscscaba-Újtelep területén található a Rauch Kft. telephelye, amely a kerület egyik legnagyobb árbevétellel rendelkező cége. Ezen kívül csak kisebb kereskedelmi üzletek és kevés szolgáltatás található Rákoscscaba-Újtelepen.

64. Táblázat: A lakó- és az állandó népesség számának alakulása (2001)

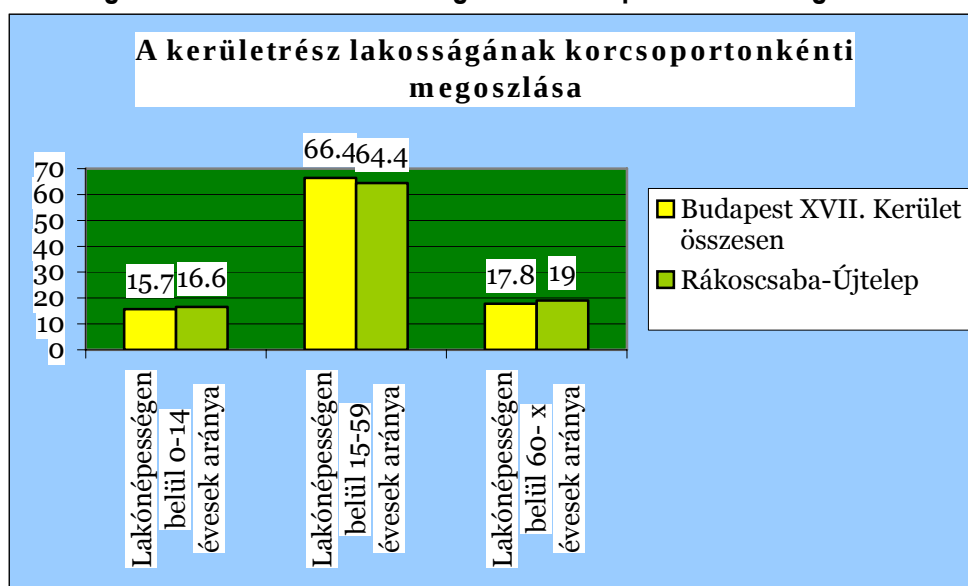
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Lakónépesség száma	79 989	11 027
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	16,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	64,4
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya	17,8	19

Forrás: KSH 2001

Rákoscscaba-Újtelep a kerület harmadik legnagyobb lakónépességgel rendelkező kerületrésze. Ez az állítás elmondható a a kerületrészben élő összes korcsoport arányáról is.

58. Diagram: A kerületszám lakosságának korcsoportonkénti megoszlása

Forrás: KSH 2001

65. Táblázat: A lakosság képzettségi foka (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	17
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	15,7

Forrás: KSH 2001

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a második legalacsonyabb a kerületben, mely a kerület egészéhez viszonyítva nem mutat jelentős eltérést.

66. Táblázat: A foglalkoztatottság mutatói (2001)

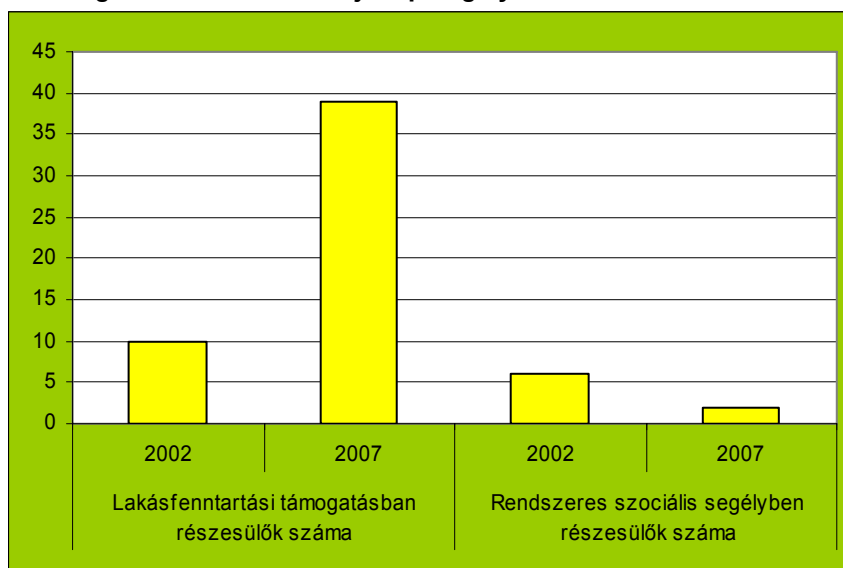
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Állandó népesség száma	79 186	10 954
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,6	37,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10	9,9
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,6	58,5
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	30,1	31,5

Forrás: KSH 2001

A kerületrészben a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül csekély mértékben tér el az egész kerülethez viszonyítva, a többi kerületrészhez viszonyítva közepén helyezkedik el. A foglalkoztatott nélküli háztartások aránya hasonlóságot mutat Rákoskerttel, viszont jóval alacsonyabb, mint Rákosligeten és Rákoshegyen.

59. Diagram: Rákoscsaba-Újtelep segélyezési mutatói 2002-ben és 2007-ben

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma a vizsgált időszakban 2002-ről 2007. évre szinte négyszeresére emelkedik, ami – a jogszabályváltozást követően – a lakásfenntartási támogatást és a kiteljesedő adósságkezelési szolgáltatást igénybevevők együttes számát tükrözi. A rendszeres szociális segélyben részesülők száma a harmadára csökken a 2007-re, mellyel a legalacsonyabb lett a kerületben.

67. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Idősek klubja (nappali ellátás)	5	1
Időskorúak bentlakásos otthona	2	0
Idősek átmeneti otthona	1	0
Bölcsőde	6	1
Óvoda	21	2
Általános iskola	13	2
Középiskola	4	0
Felsőoktatási intézmény	0	0

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

68. Táblázat: Községi funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Önkormányzati közművelődési könyvtár	2	0
Közművelődési intézmény	5	0
Színház	1	0
Mozi	0	0
Muzeális intézmény, kiállítóhely	5	0
Sportpálya, sporttelep	12	0
Rendezvénycsarnok	0	0
Uszoda	2	0
Strand	1	0
Temető	0	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

69. Táblázat: A lakásállomány mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Lakásállomány (db)	28 644	3 771
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	7,5

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

Kertvárosias jellegéből adódóan rendezett környezet jellemzi. A lakások 1/3-át új lakóházak teszik ki. A lakásállomány 2/3-a pedig régi (1960-as években épült) építésű ház. Általános jellemző, hogy a Demjén - Dormád térségtől eltekintve az egész kerületrészen sűrűn be van építve. Rákosszentmihály-Újtelep 10 ezer fős lakosságának a közösségi funkciókat ellátó szolgáltatások igénybevételére a kerületrészen nincs lehetőségük, kulturális, sportolási lehetőségeket a kerület ill. a város más részében tudják igénybe venni.

70. Táblázat Közlekedés, távközlés

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSCSABA-ÚJTELEP
Távolsági autóbusz – megálló	2	0
Vasútállomás, vasúti megállóhely	5	1
Postahivatal	6	0
Benzinkút	8	0

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

Rákosszentmihály-Újtelep közlekedési problémája összetett: egyrészt a BKV és a MÁV vonalainak megközelíthetősége jelent problémát az ott lakóknak, valamint a közvetlen metrókapcsolat elérésének időtartama.

A kerületrészen teljes mértékben csatornázott, víz, gáz, villany bekötésre került. A közvilágítás átlagosnak mondható. Kevés a szilárd burkolatú út, hasonlóan a kerület egészéhez képest. A meglévő főútvonalak nagyon rossz állapotban vannak.

71. Táblázat Infrastruktúra hiányok

Infrastruktúra hiány	Utcák száma
Járda	78
Közvilágítás	2
Pormentes út	36
Szennyvízcsatorna	1
Vezetékes víz	16

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

Rákosszentmihály-Újtelepről könnyen megközelíthető a XVI. kerületben található Naplás tó, amely az itt lakók számára nyújt kirándulási és egyéb szabadidős tevékenységek végzéséhez lehetőséget.

72. Táblázat: SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
⇒ kertvárosias jelleg, egységes településkép ⇒ magas lakónépesség ⇒ alacsony légszennyezettség ⇒ magas az értelmiségiek száma ⇒ vasúti megállóhely ⇒ Naplás tó közelsége, kiváló terület szabadidős tevékenység eltöltésére, hozzájárul a kerületrész levegőjének megtisztításához	⇒ a közösségi és gazdasági funkciók hiánya ⇒ szociálisan érzékeny terület ⇒ Naplási úti személtánya ⇒ alvó városrész ⇒ vízelvezetés problémái a terület jellegéből adódóan, és az ezzel kapcsolatos járulékos problémák ⇒ munkanélküliek számának növekedése
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
⇒ igény a kulturális szolgáltatások fejlesztésére ⇒ igény az egészségügyi szolgáltatások fejlesztésére ⇒ elővárosi vasút modernizációjával a tömegközlekedési lehetőségek javulnak ⇒ P+R kiépítése a vasúti megállóhelynél ⇒ a Naplás-bányatárság ökológiai rekultivációja	⇒ segélyekre rászoruló arányának növekedése ⇒ funkcióbővítés elmaradása ⇒ gazdasági funkciók erősödésének elmaradása ⇒ tömegközlekedést érintő fővárosi nagy fejlesztési projektek elmaradása

3.2.6. Rákoskert

Rákoshegy és Ecser között fekszik, hozzá tartozik a Strázsa hegyként ismert terület is.

A terület házhelyeinek értékesítése az 1933-tól vált lehetővé és az 1940-es évek első felében lényegében befejeződött. A telkek valódi birtokbavétele folyamatosan történt. Rákoskert első komoly lakóházai a Tárogató utca - Rózsa utca kereszteződésének környékén épültek fel, ezeket „Tízházak” néven ismerték a helyiek. Tulajdonosaik kispolgárok és hivatalnokok voltak. Természetesen, Rákoskert jellegéből fakadóan, az első időkben főleg hétvégi teleknek vásárolták meg az emberek a házhelyeket és aki tehette, kisebb nyaralót, rendszerint csak egyetlen helyiségből álló épületet épített rá. A nyaralók közül sok mind a mai napig az eredeti célt szolgálja, bár számuk rohamosan csökken.

A település állandó lakosainak a száma az első időkben még igen csekély volt, majd a '40-es évetől fokozatosan benépesült.

Rákoskert legmagasabb pontja a Vida domb (207 méter), ahonnan a pesti oldal egyik legszebb panorámája nyílik Budapestre, valamint a védett Merzse-mocsár és a Ferihegyi repülőtér területére. Területén rendszeresen rendeznek koncerteket, mulatságokat, ünnepségeket, helyi fesztiválokat.³⁶ A kerület egyik legszínesebb programjait kínáló művelődési háza a Rákoskerti Művelődési Ház. A művelődési ház otthont ad az Ascher Oszkár Színpadnak, amely ma Budapest egyik legrégebb, folyamatosan működő amatőr színpada.

32. ábra Látkép a Vida-dombról Rákoskertre

A Merzse-mocsár, mely a pesti oldal mocsaras területeinek egyik utolsó megmaradt túlélője, Rákoskerti természetvédelmi területét gazdagítja. Rákoskerten halad keresztül a kerület egyetlen turistaútja a Merzse-mocsár-Vida domb-Köszörűs tér vonalon.

33. ábra Merzse mocsár információs tábla a rákoskerti vasúti megállóhelynél

³⁶ Internet (www.szelepcsényi.hu)

34. ábra: Kerületrészi térkép

73. Táblázat: Gazdasági funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Piacok száma	2	0
Ipartelepek (ipari területek)	2	0
Ipari parkok	1	0
Irodaházak	2	0
Kiskereskedelmi üzletek	904	53
Vendéglátó egységek	136	9

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

74. Táblázat: A lakó- és az állandó népesség számának alakulása (2001)

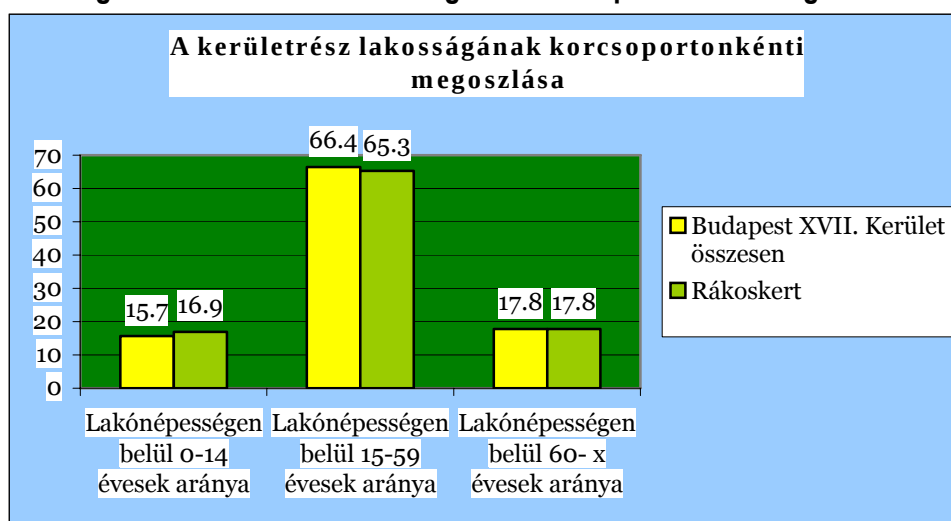
	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Lakónépesség száma	79 989	7 682
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	16,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	65,3
Lakónépességen belül 60-x évesek aránya	17,8	17,8

Forrás: KSH 2001

A lakónépesség különböző korosztályok arányai hasonlóképpen oszlanak el, mind a kerület többi részében, mind a kerület egészében.

60. Diagram: A kerületszám lakosságának korcsoportonkénti megoszlása 2001.

Forrás: KSH 2001

75. Táblázat: A lakosság képzettségi foka (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	19,3
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	14,6

Forrás: KSH 2001

A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a legmagasabb mind a kerülethez, mind a többi kerületrészhöz viszonyítva. A felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség aránya a kerülethez, illetve a többi kerületrészhöz képest a második legalacsonyabb.

76. Táblázat: A foglalkoztatottság mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Állandó népesség száma	79 186	7 649
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,6	39,3
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10	12,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,6	56,6
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	30,1	31,1

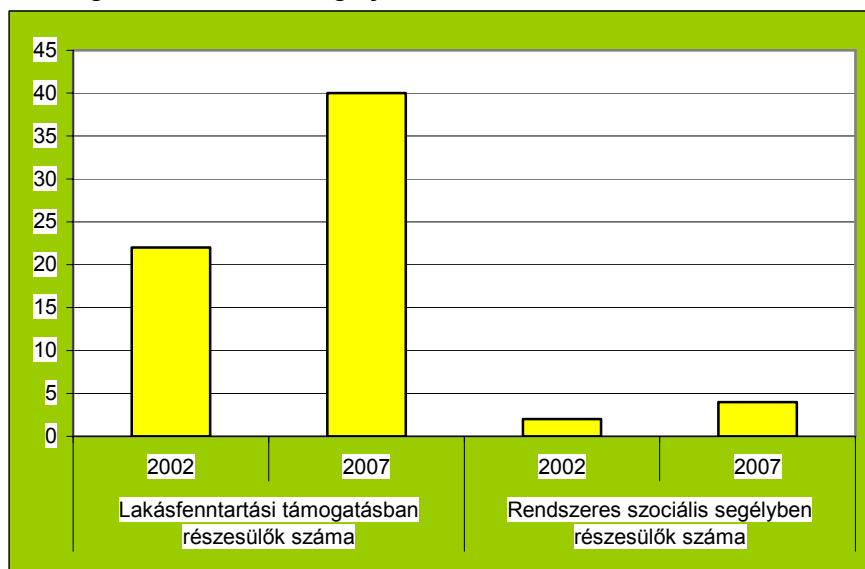
Forrás: KSH 2001

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül a legmagasabb a kerület egészére vonatkoztatva, illetve a többi kerületrészhöz viszonyítva is.

Ugyanez megállapítható a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányára az aktív korúakon belül is. Elmondható, hogy a foglalkoztatottak aránya az aktív népességben belül a második legalacsonyabb a kerületen belül.

61. Diagram: Rákoskert segélyezési mutatói 2002-ben és 2007-ben

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

2002-ben a rendszeres szociális segélyben részesülők száma a ebben a kerületrészben volt a legalacsonyabb, majd 2007-re ez az arány megduplázódott, mellyel a kerületben a második legalacsonyabb arányt érte el. A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 2002-ben 22 fő volt, 2007-re szinte megduplázódott, mely szintén a jogszabályváltozásnak tudható be, így nem mutat jelentős kiugrást a kerülethez képest.

77. Táblázat: Humán szolgáltatási funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Idősek klubja (nappali ellátás)	5	1
Időskorúak bentlakásos otthona	2	0
Idősek átmeneti otthona	1	0
Bölcsőde	6	1
Óvoda	21	1
Általános iskola	13	1
Középiskola	4	0
Felsőoktatási intézmény	0	0

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A nevelési és oktatási intézmények száma igen alacsony, a legalacsonyabb a kerületben. Ezek közül is csupán a helyben történő alapfokú képzettség megszerzésére van lehetőség.

78. Táblázat: Közösségi funkciók

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Önkormányzati közművelődési könyvtár	2	0
Közművelődési intézmény	5	1

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Színház	1	0
Mozi	0	0
Muzeális intézmény, kiállítóhely	5	0
Sportpálya, sporttelep	12	0
Rendezvénycsarnok	0	0
Uszoda	2	0
Strand	1	0
Temető	0	0

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

79. Táblázat: A lakásállomány mutatói (2001)

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Lakásállomány (db)	28 644	2 647
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	11

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A lakássűrűség arányát vizsgálva megállapítható, hogy a második legalacsonyabb az egész kerülethez képest, ezen lakások rendelkeznek a második legmagasabb arányban alacsony komfortfokozattal.

A kerületrész 70%-a L IV-es övezeti besorolásba tartozik, mely azt jelenti, hogy egy adott telek maximum 25%-a kerülhet beépítésre. Ebből következik egy sajátos, rurális jellegű, szabadon álló lakóépületekkel rendelkező családi házas épület szerkezet. 150-200 négyszögöles (600-800 m²) telkek, szabadon álló, átlag 180 m²-es alapterületű családi házas környezet a jellemző, a társasházak száma kevés.³⁷

80. Táblázat: Közlekedés, távközlés

	BUDAPEST XVII. KERÜLET	RÁKOSKERT
Távolsági autóbusz – megálló	2	0
Vasútállomás, vasúti megállóhely	5	1
Postahivatal	6	1
Benzinkút	8	1

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

A mai értelemben vett közművek közül teljes mértékben csak az elektromos hálózatot építették ki, a csatornázottság tizennégy utca kivételével teljesen megvalósult..

81. Táblázat: Infrastruktúra hiányok

Infrastruktúra hiány	Utcák száma
Közüvilágítás	1
Pormentes út	46
Szenyvízcsatorna	20
Vezetékes víz	7

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

82. Táblázat: SWOT analízis

ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
⇒ védett területek ⇒ kiemelkedő természeti adottságok (Vida-domb), a kerületből látható legszebb panoráma ⇒ gazdag kulturális eseményekben ⇒ kertvárosias jelleg ⇒ jó közbiztonság ⇒ tisztaság, nyugodt életkörülmények	⇒ gazdasági funkciók hiánya ⇒ Ferihegy közelsége (zaj- és légszennyezettség) ⇒ kevés a természetes vízutánpótlás ⇒ az agglomerációból bejárók jelentősen terhelik úthálózatát és infrastruktúráját ⇒ csatornázottság hiányossága (30%)
LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
⇒ Ferihegyhez kapcsolódó kereskedelmi és közlekedési funkciók bővítésének lehetősége ⇒ Ezáltal helyi munkahelyek teremtése ⇒ Természeti adottságok oktatási, szabadidős, kulturális célú hasznosítása (Merzse-mocsár területén tanösvény kialakítása, Vida dombon évente ismétlődő rendezvénysorozat megszervezése) ⇒ Meglévő ipari területre vállalkozói befektető kedv ösztönzése, ezzel gazdasági funkció növelése (Rákosszentmihály Rt. környéke) ⇒ A rákoskerti tempom felépítése esetén a helyi identitás növelése, közösségi élet erősítése ⇒ vasúti közlekedés lehetőségeinek kiaknázása ⇒ P+R parkolók kiépítése ⇒ lakó, pihenő övezeti sajátosság megőrzése	⇒ a Merzse mocsár kiszáradása, élővilág veszélyeztetése ⇒ a légszennyezettség növekedése ⇒ környezeti terhelés növekedése ⇒ MO miatt megnövekedő zajhatás ⇒ A városból való további kitelepülő lakosság „ingázása” során növelheti az utak terhelését ⇒ Tovább növekedhet a kerületrészi közösségi-, és egészségügyi szolgáltatásainak terhelése a környező települések lakossága által.

3.3. Antiszegregációs terv

3.3.1. Helyzetelemzés

Felhasznált dokumentumok

- IVS adatok táblázata, Központi Statisztikai Hivatal
- Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió
- Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés
- Települési Közoktatási Esélyegyenlőségi Program
- Budapest, XVII. kerület Rákoskeresztúr Kerületközpont Megújítása Megvalósíthatósági Tanulmány, 2007.

Az antiszegregációs terv egyeztetésében részt vevő szervezetek

- Budapest, XVII. Kerület Polgármesteri Hivatala, Polgármesteri Iroda
- Budapest, XVII. Kerület Polgármesteri Hivatala EU Programiroda
- Budapest, XVII. Kerület Polgármesteri Hivatala Oktatási, Kulturális és Sport Iroda
- Budapest, XVII. Kerület Polgármesteri Hivatala Egészségügyi és Szociális Iroda
- Budapest, XVII. Kerület Családsegítő Központ
- Rákosmenti Nagycsaládosok Madárfészek Egyesülete
- Cigány Kisebbségi Önkormányzat
- Mozgássérültek Budapesti Egyesülete XVII. kerületi Szervezete
- XVII. kerületi Mozgássérültek Egyesülete
- Egyesített Szolgáltató Központ (Pszichiátriai és Szenvedélybetegek Közösségi Ellátása)

3.3.2. Az antiszegregációs tervet megalapozó fontosabb adatok és információk

Budapest főváros XVII. kerülete lakosainak száma lassú, de folyamatos emelkedést mutat.

62. diagram: A XVII. kerület lakónépessége

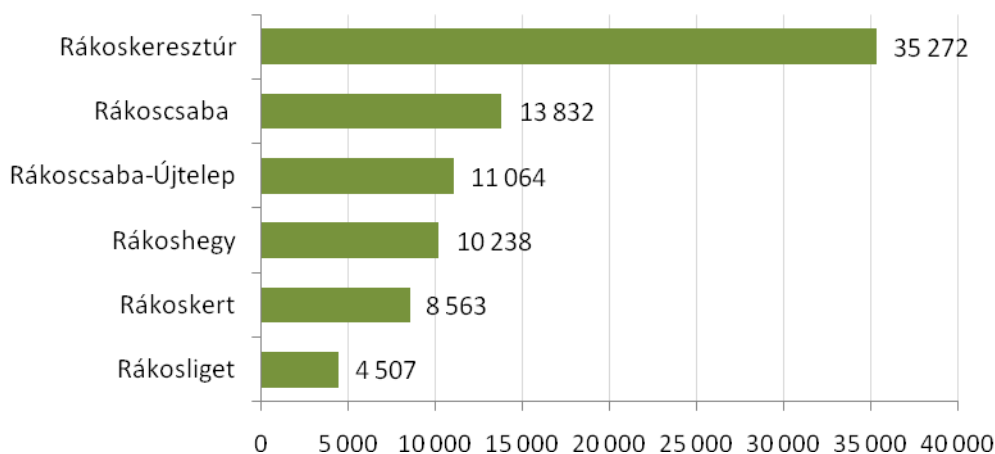

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A kerület földrajzilag hat történetileg kialakult városrészt foglal magában. A legnagyobb lakosságú központi településrész Rákoskeresztúr, több mint 35 ezer lakossal, a legkisebb Rákosliget, amelynek lakossága mindössze 4,5 ezer.

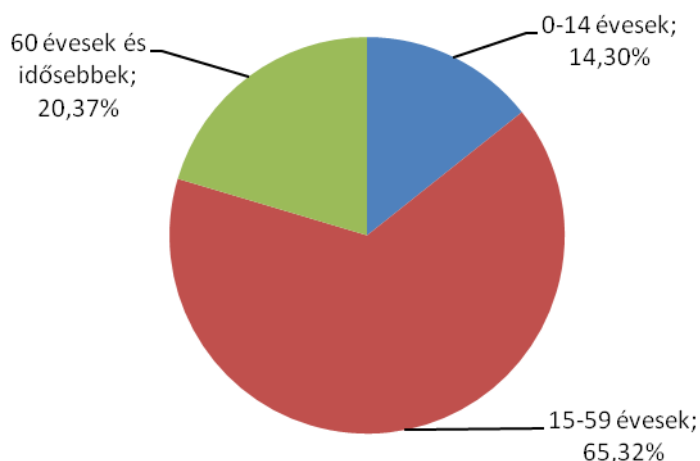
63. diagram: Lakónépesség városrészenként 2006

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

A kerület lakosságának korstruktúrája a demográfiai öregedés jeleit mutatja, amely előrevetíti **az idősök ellátását segítő szociális szolgáltatások fejlesztésének szükségességét**, egyben jelzi, hogy **növelni kell a helyi szociális védelmi rendszer teherbíró képességét**.

64. diagram: A XVII. kerület népességének korösszetétele, 2006

A demográfiai öregedés egyik jele, hogy az elkövetkezendő években nagyobb létszámú népesség (a jelenlegi 50–59 évesek) válik nyugdíjassá. Ez azzal is együtt jár, hogy a szociális ellátó rendszerben több ezer olyan idősödő, vagy idős ember jelenik meg, akik több-kevesebb gondoskodást igényelnek.

Az idősödés jellegzetességei közé tartozik, hogy származó legnagyobb problémák egyikét az **egyszemélyes idős háztartások nagy száma** jelenti. Ez a helyzet a családi-rokonsági segítő kapcsolatok folyamatos gyengülése miatt **az idősök elszigetelődéséhez, társadalmi**

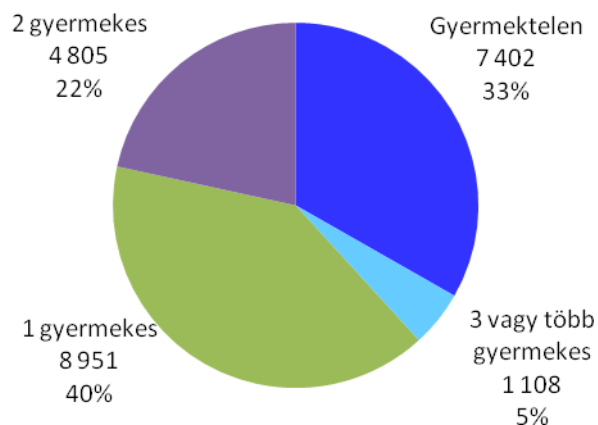

szegregációjához, szociális kapcsolataik beszűküléséhez vezethet. Ezért az antiszegregációs tervnek az időskori izoláció oldására, a kapcsolatok erősítésére is megfelelő figyelmet kell szentelnie. Valójában a társadalmi kohézió helyben akkor valósulhat meg, ha az idősök esetében is kiterjednek és hatékonyan működnek a társadalmi befogadás intézményei.

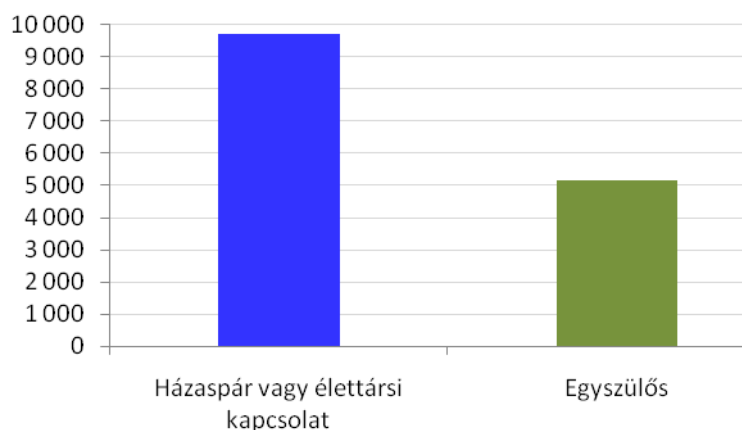
A demográfiai öregedés emellett az aktív korú népesség lassú, fokozatos zsugorodásával jár együtt. A helyzetet tovább nehezíti a kerület lakosságát is sújtó, egyre nehezedő munkaerőpiaci helyzet is. A foglalkoztatási lehetőségek bővítése tehát kulcskérdés a kerület eltartó képessége, vagyis jövője szempontjából. Az antiszegregációs tervnek ezért szükségképpen része az aktív korú népesség munkaerőpiaci integrációját elősegítő lépések megfogalmazása.

Az átlagos családnagyság folyamatos csökkenése mellett figyelemreméltó, hogy a – a 2001. évi népszámlálás adatai szerint – a kerületi családok között több mint 1100 olyan család van, ahol három vagy több gyermek él. Esetükben ismert a nagyobb szegénységi kockázat, és különösen lakásigényeikre kell tekintettel lenni.

65. diagram: A családok megoszlása gyerekszám szerint

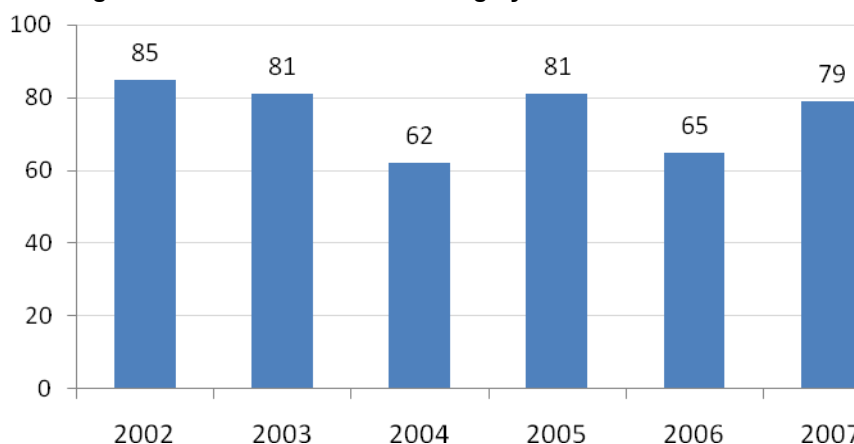

A gyermekes családok helyzetét tekintve fontos felhívni a figyelmet arra is, hogy az egyszülős családok aránya meghaladja az egyharmadot. Ebből az adatból arra lehet következtetni, hogy **a kerület fiatalkorú népességének viszonylag nagy hányada kerül a veszélyeztetettek közé.** Az egyéb veszélyeztetettségi tényezők mellett az egyszülős családok szegénységi kockázata is többszöröse a kétszülős családokénak. Ebből következően az antiszegregációs terv kitér az egyszülős családban élő gyermekek helyzetének javítását célzó törekvésekre is.

66. diagram: A gyermekes családok családtípus szerint

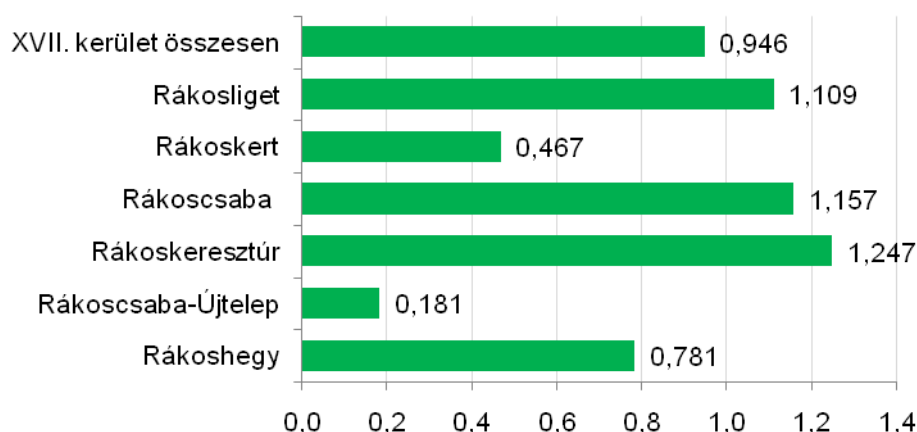
3.3.3. Szociális helyzet – társadalmi jelzőszámok

A kerület szociális helyzetét jellemző segélyezési adatok a helyi szociális védelem rendszerének átlagos terhelését mutatják, sőt e tekintetben némileg kedvezőbb a helyzet más fővárosi kerületekhez képest.

67. diagram: Rendszeres szociális segélyben részesülők száma

Forrás: Rákospalota Önkormányzata

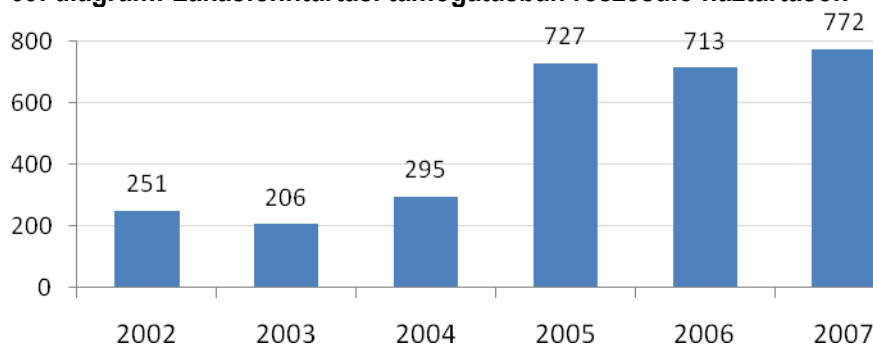
Kiemelt figyelmet érdemel viszont azoknak a családoknak a helyzete, amelyek tagjai rendszeres szociális segélyben részesülnek. Számuk jelenleg 80 fő körül ingadozik. Ez a viszonylag alacsony szám is jelzi, hogy a kerület szociális szempontból kevésbé érzékeny területnek számít. Ugyanakkor lehetőség nyílik arra, hogy a kerületi szociális szolgáltatások hatékony felzárkóztató, esélynövelő és segítséget nyújtsanak az érintetteknek, ezzel is támogatva integrációjukat.

68. diagram: Rendszeres szociális segélyben részesülők száma ezer lakosra

Forrás: Rákospalota-Rákosmente Önkormányzata

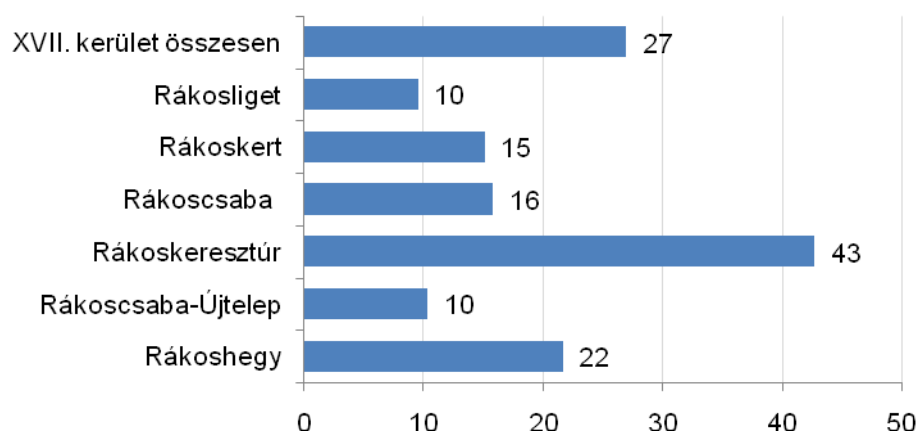
A rendszeres szociális segélyben részesülők arányának városrészenkénti alakulása jelzi, hogy Rákoskeresztúron és Rákoscscabán a szociális terhelés a kerületi átlagot valamivel meghaladja, míg Rákoscscabán és Rákoscscaba-Újtelepen lényegesen alacsonyabb a kerületi átlagnál.

A lakásfenntartási támogatásban részesülők száma növekedést mutat, a kerületben 2007-ben 772 háztartás részesült ebben a támogatási formában.

69. diagram: Lakásfenntartási támogatásban részesülő háztartások

Forrás: Rákospalota-Rákosmente Önkormányzata

Számuk 2004, de különösen 2005 óta mutat jelentős növekedést, ami – a jogszabályváltozást követően – a lakásfenntartási támogatást és a kiteljesedő adósságkezelési szolgáltatást igénybevevők együttes számát tükrözi.

70. diagram: Lakásfenntartási támogatásban részesülők száma 1000 lakásra, 2007

Forrás: Rákosszentmihályi Önkormányzata

A támogatást igénybe vevők számának városrészenkénti különbözőségei arra utalnak, hogy a városrészek közül Rákoskeresztúron a legnagyobb a rászoruló aránya.

Anti-szegregációs tervben elsősorban azon területeket ill. szegregátumokat kell feltüntetni, ahol az alacsony státuszú lakosok aránya minimum 50%. Az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium az anti-szegregációs tervre vonatkozó iránymutatásai alapján a szegregátum kritériumai a következőképp kerültek meghatározásra: az a terület tekinthető szegregátumnak, ahol az aktív korú, 8 általános iskolai osztállyal nem magasabb iskolai végzettségű és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező lakosok aránya meghaladja az 50%-ot.

A Központi Statisztikai Hivatal szegregátumokra vonatkozó lehatárolásai pontatlannak bizonyultak. A KSH által kijelölt legynagyobb, a kerület középső területén lehelyezkedő (lilával jelzett) terület valójában nem szegregátum, hanem egy idősek szociális otthona. Ennek szegregátumként kezelése szakmailag nem indokolt. A térképen (lilával) szegregátumként jelölt további két terület nem a XVII. Kerület közigazgatásához, hanem a szomszédos településekhez tartozik.

További területek:

Homoki szőlők (Orgoványi u. 65-69.) (A területen 3 ház található 3 fő lakossal).

Új lakók aránya (2001 után bejelentettek): 67%.

Régi lakók aránya (2001 előtt bejelentettek): 33%.

Kucorgó (Zrínyi u. 156-162., Lenkeház u. 1-9., Pesti út 241-249.):

Régi lakók aránya: 36,58%.

Új lakók aránya (tartalmaz 1 fő más tartózkodási hellyel rendelkező lakost): 63,41%.

Rákoscscaba (Mezőőr u. 2-4.) (A területen két ház található 5 fő állandó lakossal)

Régi lakók aránya: 80%,

Más tartózkodási hellyel rendelkező lakók aránya: 20 %

Rákoskeresztúr (Fodormenta u. 14-18., Csordás u. 32-36., Szárny u. 11-19., Mezőtárkány utca 31-35.):

Régi lakók aránya: 44,73%,

Új lakók aránya: 55,26%.

Ezek a területeken a szegregációs folyamat – az alacsony lakásszám és lakosság szám miatt – nem értelmezhető.

Az önkormányzat szakértőinek elemzése és a helyszíni bejárás alapján is megállapítható, hogy a KSH által szegregátumként lehatárolt többi apró terület rész sem tekinthető szegregátumnak. Így megállapítható, hogy a fent megjelölt kritériumok alapján **a XVII. kerületben nem található szegregátum.**

Bár szegregátum nincs a kerületben, mégis négy olyan kiemelt célterület került kijelölésre Rákosmentén, ahol a helyben vezetett nyilvántartások társadalomstatistikai adatai alapján szociális beavatkozás szükségessége merülhet fel. Ezek a területek a következők:

1. Homoki szőlők

Orgoványi utca – Felsőbabád utca – kerülethatár – Kerülethatár meghosszabbított vonala a Bélatelepi út 78. számától az Orgoványi utcáig

2. Rákoshegy

Ferihegyi út – Kerülő utca – Rózsahegy utca – Közlegelő utca – Katlan utca – Orgoványi szőlő utca

3. Rákoskeresztúr

Ferihegyi út – Ásvány utca – MÁV újszászi vonala – Összekötő út – Cséplő út – Napkelet utca – Napkelet köz

4. Rákoscaba

Izbég utca – Nemesbükki utca – Gombosi utca – Temető utca – Ecsedháza utca – Vízforrás utca – Csorbamező utca – Ecsedháza köz – Ecsedháza utca – Csordakút utca – Izbég utca meghosszabbított vonala a Csordakút utcáig

A lehatárolt beavatkozási célterületek közül a Homoki szőlők adatai mutatják a legnagyobb szociális terhelést. Ez a várostól valójában elkülönülő külterület, nem képez összefüggő lakóövezetet. A hétvégi telkeken az idők folyamán állandó ott lakásra berendezkedő idős és alacsony státuszú középkorú háztartások nehéz szociális helyzetére mutatnak rá az adatok. Eddig a helyi szociális szolgáltatások csak nagy nehézségek árán jutottak el a Homoki szőlők területén élőkhez. Ezért ezen a célterületen szükségletterképet kell készíteni, amely alapján a szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférést segítő programot kell kidolgozni.

A XVII. kerület funkcióbővítő akcióterülete, a Ferihegyi út - Pesti út - Bujákhida utca - Gyökér utca - Ferihegyi út - Egészség ház utca - Akácvirág utca - Diák utca - Pesti út - Kaszáló utca által határolt terület lakótelep jellegű. Az alább ismertetett társadalomstatisztikai adatok alapján látható, hogy a terület nem mutat sem szegregációs jellemzőket, sem az átlagot meghaladó szociális terhelést.

A XVII. kerület városközpont (Forrás: Népszámlálás, 2001)

83. Táblázat: Lakónépesség száma

Lakónépesség száma	6 790 fő
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	12,9
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	74,1
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	13,0
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 15-59 évesek között	19,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	11,9
Lakásállomány (db)	2 647 db
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	0,7
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 évesek között	34,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	9,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	62,9
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	24,9
Állandó népesség száma	6 712 fő
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 évesek között	19,9
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	11,9
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	33,8
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	47,5
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	6,1
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	2,2
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	6,0
A komfort nélküli, félkomfortos és szükség lakások aránya a lakott lakásokon belül	0,7
Az egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	0,3

A többi beavatkozási célterület – Rákoshegy, Rákoskeresztúr és Rákoscsaba – adatai létező, de alacsonyabb szociális terhelésről tanúskodnak.

Rákosmente Budapest legnagyobb kiterjedésű kerülete, de **nincsenek benne elkülönített telepek, nem képződtek sem ún. szociális zárványok, sem etnikailag szegregált egyéb területek.** Az adattáblák alapján megállapítható, hogy a kerület egyes városrészei és a kerületi átlagot megjelenítő értékek között nincsenek szélsőséges vagy kirívó eltérések. Ebből következik, hogy **az antiszegregációs terv a szegregációs hatások megjelenése elleni lépéseket mutatja be.**

84. Táblázat: népességi adatok célterületenként

Mutató megnevezése	1. Homoki szőlők beavatkozási célterület	2. Rákoshegy beavatkozási célterület	3. Rákoskeresztúr beavatkozási célterület	4. Rákoscsaba beavatkozási célterület
Lakónépesség száma	571	156	1448	391
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	21,4	21,2	16,1	20,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	55,9	60,3	66,9	69,3
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	22,8	18,6	17,1	10,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,4	26,6	22,2	26,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	3,8	12,7	10,1	12,1
Lakásállomány (db)	203	59	494	130
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	26,1	28,8	15,2	16,2
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	51,7	43,6	39,9	38,4
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	24,8	19,2	12,6	14,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	42,4	50,5	56,8	59,4
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	46,0	42,4	32,5	24,2
Állandó népesség száma	564	154	1440	386

Forrás: KSH 2001 Népszámlálási adatok, 2001.

3.3.4. Lakásviszonyok

A kerületben 28 600 lakás van. A lakásállományból 817 önkormányzati bérlakás, ami az összes lakás 2,85 százaléka. A 785 szociális bérlakás még ennél is kisebb arányt, 2,7 százalékot jelent. Az önkormányzati bérlakások állapota az országos helyzetnél valamivel kedvezőbb.

Az önkormányzati bérlakások elosztása a 4/2008 (I. 23.) lakásrendelet alapján szabályozottan, diszkriminációmentesen történik. A szegregátumok kialakulását továbbra is elkerülendő, az önkormányzat 2009-ben áttekinti helyi lakásrendeletét, melyben megerősíti a diszkriminációmentességet és a hátrányos helyzetű lakosságra vonatkozó integrációs követelményeket.

3.3.5. Foglalkoztatás – munkanélküliség

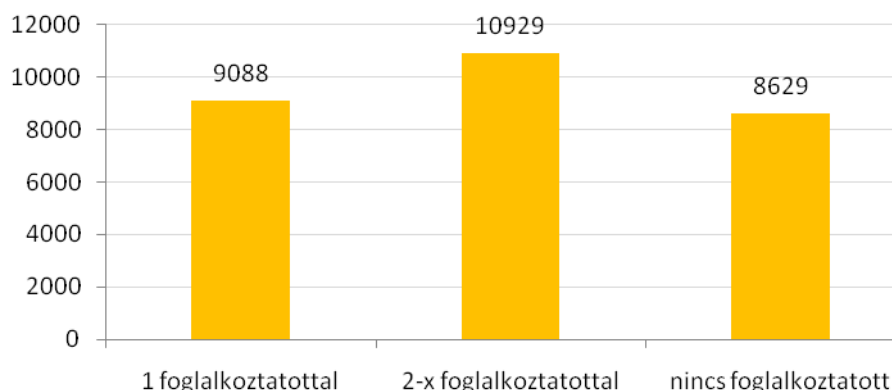
Bár a kerületben élő aktív korúak létszámához képest a munkahelyek száma viszonylag alacsony, a munkaerőpiaci adatok mégis kedvezőek. Ennek oka a kiemelkedően magas budapesti munkahelykínálat.

71. diagram: A háztartások aktivitási jellemzői, 2001

Forrás: KSH 2001.

72. diagram: A háztartások megoszlása a foglalkoztatottak szám szerint a XVII. kerületben, 2001

Forrás: KSH 2001.

A kerületben 2006-ban 870 munkanélküli volt. A munkanélküliek számát tekintve XVII. kerület messze az országos átlag alatt van, a kb. 1 %-ot kitevő adat alapján. Ezt támasztja alá a rendszeres szociális segélyt igénylők száma is, bár nagy valószínűséggel vannak olyanok is, akik - a lecsúszás miatti szegénység, vagy rosszul felfogott önértékből - nem jelentkeznek szociális segélyekért.

A kerület által megjelölt szociális beavatkozási területeken a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és a munkaerőpiacról kiszorult munkavállalási korú lakosság átlagot meghaladó aránya jellemző.

Az önkormányzat az aktív korú nem foglalkoztatottak számára speciális foglalkoztatást szervez. A foglalkoztatási kötelezettség közhasznú munka vagy közcélú munka végzésére irányul.

A kerületben az Egyesített Szolgáltató Központ foglalkoztatja a közhasznú és a közcélú munkásokat. A munkaügyi központ és az önkormányzat rendszeresen közvetít ki romákat, az ESZK jelenleg is 2-3 fő romát foglalkoztat.

A XVII. kerületi Önkormányzat a jövőben a fejlesztési beruházásoknál előnyben részesíti azokat a kivitelezőket, vállalkozókat, akik romákat és/vagy tartósan munkanélkülieket foglalkoztatnak.

85. Táblázat: Végzettségi mutatók célterületenként

Mutató megnevezése	1. Homonki szőlők beavatkozási célterület	2. Rákoshegy beavatkozási célterület	3. Rákoskeresztúr beavatkozási célterület	4. Rákoscsaba beavatkozási célterület
Legfeljebb általános iskola 8 osztályával rendelkezők aránya a 15-59 éves népesség körében	36,4	26,6	22,2	26,2
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 év feletti népesség körében	3,8	12,7	10,1	12,1
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	54,8	41,8	39,8	37,5
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az akcióterületi lakónépességen belül	68,7	62,2	54,6	51,7
Munkanélküliek aránya az akcióterületen (munkanélküliségi ráta)	13,4	6,8	10,1	11,1
Tartós munkanélküliek (legalább 360 napig) aránya. (Számítás: tartós munkanélküliek száma/ munkanélküliek+foglalkoztatottak száma)	1,7	5,1	3,5	5,3
Azon aktív korúak (15-59 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelemforrásuk kizárólag állami vagy helyi támogatás volt	10,7	10,6	8,5	5,9

Forrás: KSH 2001 Népszámlálási adatok, 2001.

3.3.6. A fogyatékkal élők problémái

A kerületre vonatkozó konkrét, tételes adatok egyelőre nem állnak rendelkezésre a fogyatékosok pontos számáról. A mozgáskorlátozottak helyi szervezetétől és a kerület Egészségügyi és Szociális Irodájától kapott tájékoztatás szerint a fogyatékkal élők aránya eléri az országos adatoknak megfelelő 5–6 százalékos arányt. Az ebből a helyzetből származó feladatok súlyának megfelelően a kerület esélyegyenlőségi terve kiemelten foglalkozik ezen lakossági csoport életminőségének javításával. Az idősek növekvő, valamint a fogyatékkal élők, különösen a mozgáskorlátozottak magas számára, továbbá a kisgyermekes családok akadálymentes közlekedési igényeire tekintettel a kerület határozott intézkedéseket és fejlesztéseket tervez az akadálymentesítés területén, mind a közlekedési, mind a kommunikációs akadályok elhárítása érdekében.

A XVII. kerület Szociális Szolgáltatásszervezési Konceptiójának SWOT analízise a gyengeségek között említi a környezeti és kommunikációs akadálymentesítés alacsony szintjét.

A Szociális Szolgáltatásszervezési Konceptióban szerepel a fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítés megvalósításának szükségessége, ugyanis a kerületben ez még nem valósult meg.

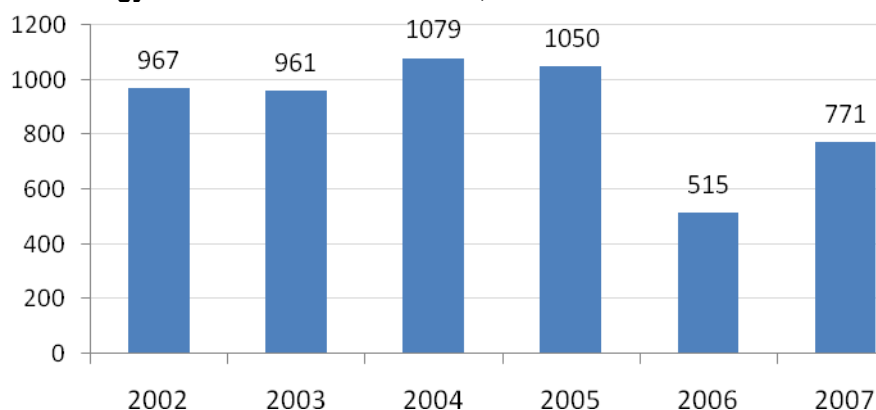
A fogyatékosokat segítő szociális szolgáltatások egy része azonban már működik a kerületben. Így rendelkezésre áll a fogyatékosok nappali intézménye, valamint gondozóháza és támogató szolgálatok is működnek a kerületben.

Rákosmente Önkormányzata elkötelezett a közintézmények akadálymentesítésének kérdésében, ezért 2007. őszén három darab európai uniós pályázatot nyújtott be ebben a témakörben. A kiválasztás szempontjánál fontos szerepet játszott, hogy olyan intézmények kerüljenek elsőként akadálymentesítésre, amelyeket a fogyatékosok naponta látogatnak. Így módon a Péceli úti orvosi rendelő mellett a sajátos nevelési igényekkel rendelkező tanulókat is oktató Móra Ferenc Általános Iskola és EGYMI komplex fizikai és kommunikációs akadálymentesítésére készültek el a tervek. Ezen felül egy olyan épület akadálymentesítésének pályázata került beadásra, amely több szociális intézményt is magába foglal: a Virágoskert Értelmi Sérültek Napközi és Átmeneti Otthonát, a Rákoskeresztúri Családsegítő Központot és a Segítő Közösség Támogató Szolgálatot.

3.3.7. A közösségi gondoskodást igénylő gyermekek helyzete

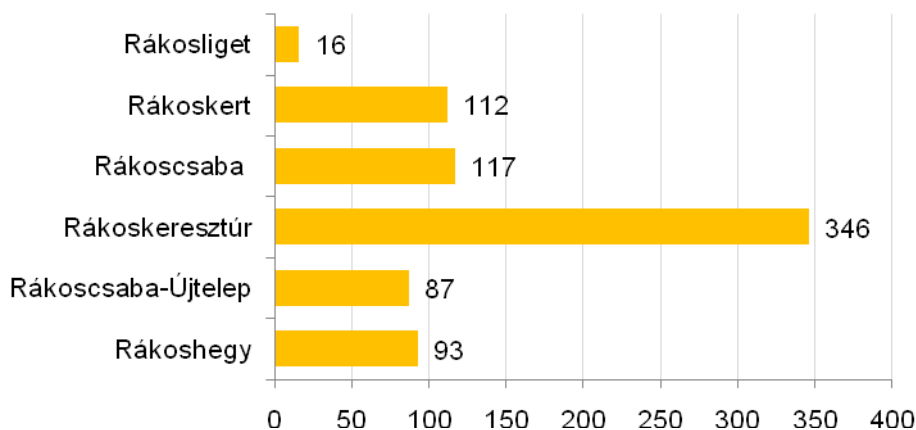
Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményért 10% feletti arányban jelentkezik igény Rákosmentén. A kerületben élő szülők közül összesen tizen nyilatkoztak gyermekük halmozottan hátrányos voltáról. A kerületben a továbbiakban is figyelemmel kell kísérni a gyermekeket ebből a szempontból, és mindent el kell követni azért, hogy a HHH-s gyermekek folyamatosan regisztrálva legyenek, és így még hatékonyabban lehessen támogatni hátránykompenzálásukat, esélyük növelését. Ebben a folyamatban azoknak a szakembereknek jut a legnagyobb feladat, akik személyes és gyakori kapcsolatban vannak a szülőkkel, hiszen meg kell értetniük a szülőkkel, hogy a gyermekekre fordítható plusz támogatási formáktól esnek el, amennyiben nem nyilatkoznak.

73. diagram: A rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kedvezményben részesülő gyermekek a XVII. kerületben, 2002-2007

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

74. diagram: Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma, 2006

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

3.3.8. Oktatás

A kerület lakói az alábbi közszolgáltatások mindegyikét helyben érhetik el. Ez szinte egyedülálló lehetőség.

86. Táblázat: Közoktatási feladatok

Közszolgáltatások	Helyben	Más településen	A szolgáltatás ellátatlan
KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNYI FELADATOK			
Óvodai nevelés	X		
Általános iskolai oktatás 1-4.	X		
Általános iskolai oktatás 5-8.	X		
Alapfokú művészetoktatás	X		
KÖZOKTATÁSI SZAKSZOLGÁLATI FELADATOK			
Gyógypedagógiai tanácsadás	X		
Korai fejlesztés és gondozás	X		

Közzolgáltatások	Helyben	Más településen	A szolgáltatás ellátatlan
Fejlesztő felkészítés	X		
Nevelési tanácsadás	X		
Logopédiai ellátás	X		
Továbbtanulási, pályaválasztási tanács-adás	X		
Gyógytestnevelés	X		
GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK			
Gyermekjóléti szolgáltatás	X		
Bölcsőde	X		
Családi napközi	X		
Iskolai napközi	X		
Házi gyermekfelügyelet	X		
GYERMEKJÓLÉTI SZAKELLÁTÁSOK			
Családok átmeneti otthona	X		

Közzoktatási Esélyegyenlőségi Terv, Rákosmente Önkormányzata 2007

A kerületben 20 óvodai feladat-ellátó hely van. A **sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése 2008-ig bezárólag koncentráltan egy** (Kuckó óvoda) az átlaghoz viszonyítva kisebb összlétszámú óvodában történt. Ebben az óvodában a sajátos nevelési igényű gyermekek nevelése **integráltan és nem szegregáltan folyt.**

87. Táblázat: A kerületben az óvodáztatási jellemzők a következők

Óvodai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	17+3
Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	2235 ³⁸
Óvodába beíratott gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	2621
Óvodába beíratott halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	2
Az óvodába be nem íratott 3-5 éves gyermekek száma	nincs adat
Az óvodába be nem íratott 3-5 éves halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek száma	nincs adat
Gyógypedagógiai nevelésben részesülő óvodás gyermekek száma (integráltan neveltek nélkül)	3
Az óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	95

Közzoktatási Esélyegyenlőségi Terv, Rákosmente Önkormányzata 2007

A 69/2008 (II.21.) KT határozat a kerület összes óvodáját – alapító okiratuk módosításával – alkalmassá nyilvánította a különböző sajátos nevelési igényű (pl. testi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő) gyermekek integrált nevelése-oktatására.

A kerületben élő 3-18 éves korosztály alapfokú közzoktatási ellátási feltételei biztosítottak saját fenntartású intézményekben, illetve kiszervezett formában. A kerületben 12 általános és 4 középiskola és egy alapítványi szakiskola működik. Létszám tekintetében **biztosítottak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek teljes körű óvodáztatásának és közzoktatási ellátásának feltételei.** Az általános iskolákban 73 napközis csoport működik. A gyermekek napközbeni ellátását megvalósító, a gyermekek védelmét fokozottan lehetővé tevő és a szülők munkavállalását könnyítő ellátási forma fontosságát nem lehet eléggé hangsúlyozni.

³⁸ Az önkormányzati fenntartású óvodákban

Nyilvántartott HHH-s gyermekek száma jelenleg a tíz fő. (Rákosc kert: 1 fő, Rákoskeresztúr: 6 fő, Rákoscsaba 2 fő, Rákoscsaba-Újtelep: 1 fő.) Ilyen adatok mellett sem intézmények közötti, sem párhuzamos osztályokat érintő **szegregációról nem beszélhetünk**.

Míg az óvodákban 0,9%, az iskolákban 7,8% az SNI gyermekek aránya. Szükséges a **korai szűrések** kiterjesztése. Az intézményekben – két kivételtől eltekintve - folyik sajátos nevelési igényű gyermekek oktatása, bár a döntő többség jelenleg még négy iskolára koncentrálódik. A kerület szándéka szerint a szakértői bizottságok által kiadott vélemények alapján **az integrálható gyermekeket integrálják** az iskolai képzésben.

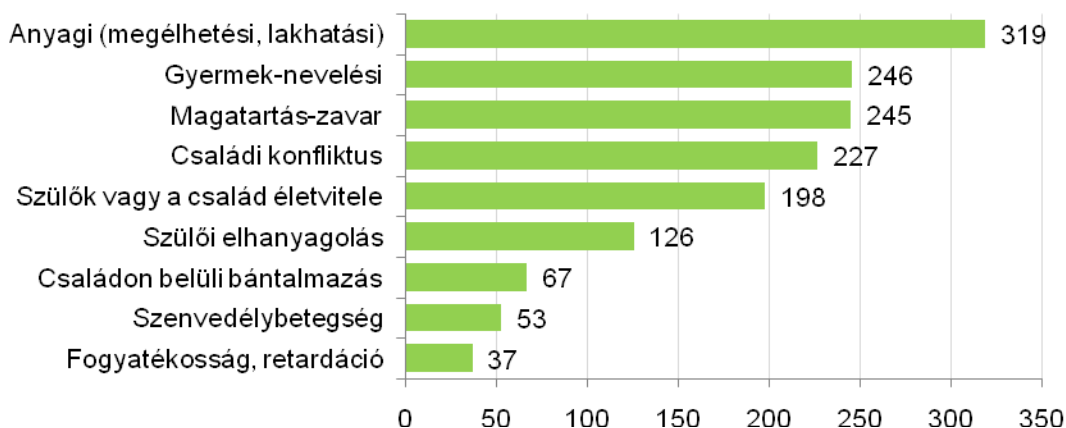
A 69/2008 (II.21.) KT határozat a kerületi oktatási-nevelési intézményeket – alapító okiratuk módosításával – alkalmassá nyilvánította a különböző sajátos nevelési igényű (pl. testi fogyatékos, érzékszervi fogyatékos, a megismerő funkciók vagy a viselkedés fejlődésének organikus okra vissza nem vezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő) gyermekek integrált nevelése-oktatására.

Az iskolában az SNI tanulók száma meghaladja a hét százalékot, a gyógypedagógiai tagozaton foglalkoztatottakkal együtt a nyolc százalékot, azaz az országos átlagot. Indokolt folyamatosan vizsgálni a státusukat, a fejlesztések eredményeit, minősítésük indokoltságát.

A valamilyen magatartási, beilleszkedési zavarral küzdő **sajátos nevelési igényű gyermekek** száma 456. 7,8 %-os arányuk kicsivel bár, de meghaladja az országos átlagot, éppen ezért folyamatosan vizsgálni kell a státusukat, a fejlesztések eredményeit, minősítésük indokoltságát. Ezen tanulók, **több mint 80%-a integráltan oktatott**. A halmozottan hátrányos helyzetű tanulók számának megállapítása folyamatos.

Ennél lényegesen nagyobb a veszélyeztetett gyermekek száma és aránya. A kerületi Gyermekjóléti Központ nyilvántartása alapján 2007-ben Rákosmentén 1198 veszélyeztetett gyermek volt. Az alábbi táblázatban a gyermekek veszélyeztetettségének okait feltáró tényezőket kerülnek bemutatásra (egy gyermek több veszélyeztetettségű csoportba tartozhat).

75 diagram: A veszélyeztetett gyermekek megoszlása személyiségfejlődésüket veszélyeztető tényezők szerint

Forrás: Gyermekjóléti Központ, 2008.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők számának csökkenése, majd emelkedése a jogszabályok változásával magyarázható. A 2006 előtti adatok valójában a Rendszeres Gyermekvédelmi Támogatásra vonatkoznak, de annak megszűnése, majd az új segélynem belépése nem teljesen fedi le ugyanazt az alanyi kört.

3.3.9. Egészségügy

A kerület kiépítette a jogszabályi előírásoknak megfelelően az egészségügyi alapellátást. A szakellátást a Fővárosi Önkormányzat által fenntartott Szakrendelő biztosítja, amely ellátási körzete lefedi a település egészét. **Szolgáltatásai valamennyi lakos számára hozzáférhetők.**

A szakrendelő mellett Rákoskeresztúron a Medical Centerben TB által is finanszírozott egészségügyi szolgáltatásokat széles körben vehetnek igénybe a kerület polgárai.

Az egészségügyi alapellátás harminc felnőtt háziorvosi, valamint 19 házi gyermekorvosi körzetbe szerveződött.

A szakorvosi ellátás a járóbeteg szakellátást biztosító szakorvosi rendelőintézetekben történik. Az alapellátást kiegészíti 8 felnőtt és 6 gyermek fogorvosi körzet. A sürgősségi ellátást a Rákoskeresztúron lévő mentőállomás biztosítja. A XVII. kerületben 10 gyógyszertár működik.

3.3.10. A roma kisebbség helyzete

A XVII. kerületben a roma kisebbség lélekszáma vonatkozó rendelkezésre álló adatok ellentmondásosak. A 2001. évi népszámlálás alkalmával mindössze **222 személy vallotta magát cigány etnikumhoz tartozónak.** A közelmúltban (2007-ben) elkészült Kerületi Közoktatási Esélyegyenlőségi Helyzetelemzés és Program megállapítása alapján a városrészben **nincsenek elkülönített telepek, etnikailag szegregált lakókörnyezetben pedig nem élnek gyerekek.** A cigánycsaládok nehezen beazonosítható módon, elszórtan – részben asszimiláltan – élnek a kerületben. Szükség szerinti támogatásuk, felzárkóztatásuk, integrálásuk, munkaerőpiaci esélyeik növelése a helyi szociális és közoktatási rendszerben célzott szakmai megközelítéssel megoldható.

3.3.11. Antiszegregációs terv

A kerület szociális viszonyai és az adatok egyidejű elemzéséből világossá válik, hogy **a XVII. kerületben nincs szegregátum,** tehát a szociális válsághelyzetek fokozott, teletszerű és tömeges jelenléte nem igazolt. A KSH által kiadott térképen megjelölt területek egyikén mégis szükséges, hogy a Családsegítő Központ és a Gondozási Központ célzott szükségletfelmérést végezzen, és **programot dolgozzon ki az átlagot meghaladó szociális terhelés enyhítésére, a szociális zárvány kialakulásának megelőzésére.** Megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a Homoki szőlők területére, amely a várostól valójában elkülönülő külterület, nem képez összefüggő lakóövezetet., a hétvégi telkeken azonban az idők folyamán állandó ott lakásra berendezkedett idős és alacsony státuszú középkorú háztartások nehéz szociális helyzetére mutatnak rá az adatok. A szociális szakmai beavatkozás 4 kiemelt célterületéhez az Önkormányzat területi esélyegyenlőségi és szociális mentort jelöl ki.

Tehát mindenképpen törekedni kell arra, hogy szegregációs folyamatok ne induljanak el Rákosmentén.

Az antiszegregációs terv prevenciós jellegű, és elsősorban azon rétegek helyzetének javítását célozza, amelyek esetében a társadalmi leszakadás és a szociális elszigetelődés lehetősége fennáll. Célja továbbá, hogy a kerület funkcióbővítési beruházásainak esetleges szegregáló hatását időben kiszűrje.

A kerület Integrált Városfejlesztési Stratégiájának szerves részét képezi az antiszegregációs terv. A helyzetelemzés adataiból és az adatok értelmezéséből következik, hogy, **a település esetében cél a kialakulható szegregációs folyamatok kialakulásának elkerülése. A terv valójában egyfajta preventív antiszegregációs tevékenység alapját jelenti.**

A kerület 2004-ben megalkotta a Szociális Szolgáltatásszervezési Konceptióját azzal a céllal, hogy átfogó képet nyújtson a szociális ellátások és a személyes szolgáltatások rendszeréről és fejlesztési irányairól, nem csak az egyes intézmények szintjén, hanem átfogó módon a kerületben felismert szükségleteket és a

lehetőségeket összhangba hozva. Tehát a szociális szolgáltatások átfogó rendszerben történő fejlesztése jelenleg is folyik.

Az antiszegregációs szemlélet és tevékenység így Rákosmente működésének alapvető jellemzői közé tartozik. Ennek érdekében a XVII. kerület **még 2008-ban áttekinti az önkormányzati rendeleket és az intézmények és szolgáltatások működésének keretet adó szabályokat** és a jövőben valamennyi helyi szabály, intézkedés és rendelet megalkotásakor horizontális szempontként követelménynek tekinti a szegregáció megakadályozását.

3.3.12. Az idősok elszigetelődésének, társadalmi szegregációjának oldása

A korstruktúra jelenlegi helyzetéből és a várható fejleményekből egyértelműen következik, hogy a kerületben élő idős emberek szegregációjának, társadalmi elszigetelődésének megelőzése és szociális szükségleteinek kielégítése céljából az alábbi feladatok végrehajtása szükséges.

- **Az idősok segítését célzó helyi szociális védelmi rendszer** megerősítése a területi ellátásban.
- A kerületet is érintő demográfiai öregedésből következően jelentősen növekszik az idősok száma és aránya. Az idősoket célzó szociális szolgáltatások többsége azonban jelenleg nem jut el az adott korosztályhoz. Ezért fel kell erősíteni és multi-professzionálissá kell fejleszteni a szociális jelzőrendszert a kerületben, külön figyelmet fordítva azokra a kerületrészekre, ahol a nyugdíjasok elszegényedése, izolációjuk erősödése várható.
- Ez konkrétan a **házi szociális gondozás 2009–2013-ig terjedő tervszerű kiterjesztését** jelenti, azzal a céllal, hogy minden **gondozásra, kapcsolati rehabilitációra** szoruló idős ember részesülhessen ebben az otthoni biztonságot erősítő szolgáltatásban. Ennek előfeltétele, a **szociális információáramlás helyi rendszerének kiépítése**, amely intézményesen és tervszerűen képes feltérképezni a szükségleteket, és közvetíteni az információt az ellátást biztosító szolgálathoz. A rendszer működtetését a kerületi idősok klubjainak keretei között célszerű ellátni.
- A házi segítségnyújtás időtartamát a jelenlegi átlagosan 1–1,5 órától 4–8, illetve 12 órás gondozási időtartamra kell lépcsőzetesen fejleszteni. Ezt a lépést a legrászorultabb idős személyek fokozott ápolási gondozási, ápolási szükséglete indokolja.
- Mivel a mentálisan hanyatló idősok napközbeni ellátása teljesen megoldatlan a kerületben, kialakítjuk a **demens idősok speciális ellátását**.
- Az **időskori biztonság megerősítésének egyik leghatékonyabb eszköze a jelenleg már 50 készülék bekapcsolásával működő jelzőrendszeres házi segítségnyújtás** kiépítése.

A szolgáltatás **intenzív kiterjesztésével** megvalósulhat az a fontos célkitűzés, hogy az ellátórendszerre nehezedő terhelés mérséklése mellett erősödjön az egyedül élő rászoruló idős emberek biztonságérzete. A tapasztalatok szerint a jelzőrendszeres házi segítségnyújtásba bevont idősok gyógyszerfogyasztása, veszélyeztetettség érzése jelentősen csökken, pszichés állapotuk stabilizálódik.

3.3.13. Munkaerőpiaci esélyek

A munkaerőpiactól való távolság jelenti az egyik legnagyobb veszélyt a családok anyagi helyzetének megrendülése, elszigetelődése, végső soron a szegregációs folyamatok elindulása szempontjából.

A munkaerőpiaci folyamatok országos szintű általános kedvezőtlenebbé válása kerületet is érinti. Ezért különösen fontos, hogy **a közmunka, közhasznú és a közösségi munkavégzés eszközrendszere fennmaradjon, és a jövedelemmel nem rendelkezők minél szélesebb körét elérjék ezek a lehetőségek.**

A Homoki szőlők területén a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező aktív korúak KSH által kimutatott közel 52 százalékos arányának (ld. 12. oldal adattábla) csökkenése várható a területre tervezett ipari–kereskedelmi célú fejlesztés során létrejövő munkahelyek révén. (Az 51,7 %-os arányszám nem csak a munkanélkülieket, hanem egy ennél lényegesen bővebb kört, a korosztályba tartozó inaktívak körét is tartalmazza.)

A kerületben élők elhelyezkedési lehetőségeit segítő az Önkormányzat folyamatosan együttműködik a munkaügyi központtal. Az együttműködés keretében ú.n. munkaadói fórumokat is szerveznek. Ennek célja a kerület lakosai körében a jelenleginél magasabb foglalkoztatási szint elérése, aminek az a természetes vállalkozói szerkezet szab gátat, amelynek legfőbb jellemzője az 1-2 főt foglalkoztató mikrovállalkozások elterjedtsége a kerületben.

3.3.14. Kisgyermekesek, gyermeküket egyedül nevelők és nagycsaládosok

- A Családsegítő Központ megnövekedett feladatai, illetve az ehhez kapcsolódó létszámbővítés eredményeként az intézményben dolgozók megosztott, a funkcióhoz kevésbé megfelelő helyiségekben tevékenykednek. A kihelyezett szolgáltatásra évek óta igény mutatkozik a lakosság részéről, ugyanis egyes kerületszervezetekből az intézmény nehezen közelíthető meg. A **kihelyezett telephelyek** megválasztásánál fokozott figyelmet fogunk fordítani azokra a területekre, ahol viszonylag nagy számban élnek hátrányos helyzetű emberek, vagyis **elsősorban a négy kiemelt szociális beavatkozási célterületen**. A szolgáltatások kialakítása is az ő felzárkóztatásukat, izolációjuk oldását célozza (önsegítő csoportok működtetése, képzések beindítása, munkanélküli tanácsadások, speciális adósságcsökkentő programok szervezése, fiatalok hétvégi elfoglaltságának - sport, életmód-tanácsadás - megszervezése, stb.).
- A 2007. évi bölcsődei felvételeknél a helyhiány aggasztó méretűvé vált, 2008-ban több, mint 150 kisgyermek vár bölcsődei elhelyezésre. Különösen nagy gondot okoz ez azokban a családokban, ahol a gyermek veszélyeztetett, illetve ahol a szülők vagy az egyedül álló szülő a „magánbölcsőde” díját nem tudja kifizetni. Ez a helyzet megnehezíti, sőt egyes esetekben lehetetlenné teszi az anyák munkába való visszatérését, s ez leginkább az anyagi okokból veszélyeztetett gyermekek családjainál okoz gondot.
- A kisgyermekesek, a gyermeküket egyedül nevelők és a nagycsaládosok terheinek csökkentése és a közösségi kohézió erősítése érdekében szükséges, hogy a kerület közművelődési intézményeinek és a szociális rendszer munkatársai, valamint a civil szervezetek összefogásával **rendszeres családbarát programok és rendezvények működjenek**. Ezért a Családsegítő Központ 2009. március 31-ig, 5 éves időtartamra **családi kapcsolatokat erősítő és intergenerációs programot dolgoz ki**, és ezt folyamatosan működteti.
- **Civilek bevonásával ki kell dolgozni a családi kapcsolatok belső kohézióját erősítő és fenntartó ún. Házassági Hétvége mozgalom civil adaptációját**. A prevenciós jellegű program bevezetésének célja a válások számának csökkentése.
- **Az önkormányzat bevezeti és meghonosítja a Rákosmentén az „Otthon segítünk” alapítvány szolgáltatásait**. Ennek érdekében a családsegítő szolgálat egy-egy munkatársát 2009 januárjáig beiskolázza az alapítvány felkészítő tanfolyamára, és biztosítja az otthoni segítő tevékenység folyamatosságát.
- **A Gyermekjóléti Központ szolgáltatásainak bővítése**

- **Felnőtt pszichológusi szolgálat felállítása.** Egyre növekszik azoknak a gyermekeknek a száma, aki a szülő pszichés problémái miatt válnak veszélyeztetetté. A gyermek hatékony segítése lehetetlen a szülő pszichés kezelése, támogatása nélkül és a családgondozók nem rendelkeznek ehhez megfelelő ismeretekkel, képesítéssel.
- **Mentor program beindítása**
- A kerületben olyan elérhető szakemberek adatbázisának felállítására van szükség, akiket az intézmények és a lakosság is igénybe vehet. Elsősorban pszichológus, pszichiáter, mentálhigiénés szakember, egészségnevelő, családterapeuta, addiktológus szakemberek bevonását tervezzük.
- **FI-MO-TA program beindítása.** Az iskolás korú gyermekek között (az enyhébb eseteket is figyelembe véve) 7-17 % a **figyelemzavar, magatartászavar, tanulászavar** (FI-MO-TA) tünetcsoporttal érintettek száma. Az ő hatékony segítségüket jelenti ez a program, amely egy egyszerű, megtanulható technikán alapul.
- **Veszélyeztetettségi felmérés** elkészítése az oktatási intézményekben - A felmérés a prevenciót szolgálja és lehetővé teszi, hogy a beavatkozások a leginkább megfelelő időben, módon és mélységben történjenek.
- **Gyermekevédelmi információs tár létrehozása.** Az intézménynek minden élethelyzetben segítséget kell nyújtania vagy saját szolgáltatással, vagy máshol működő szolgáltatás ajánlásával. Ehhez feltétlenül szükséges egy naprakész információs adatbázis rendelkezésre állása.
- **Neveléssel kapcsolatos képzés megszervezése szülőknek.** A gyermekek közvetlen segítségén túl szükség van erre a közvetett támogatásra, mellyel a szülőket a neveléssel kapcsolatos képzési programba lehet bevonni.
- **Integratív-interaktív családi játéktár létrehozása.** A családi játéktár – minőségi környezet biztosítása mellett – szociálpedagógusok és játékpedagógusok, szociális szakemberek állandó jelenlétével olyan szocializációs teret hoz létre, amely elősegíti a társadalmi befogadást. A gyermekek a szülőkkel együtt játszhatnak az intézményben, de a játékok kölcsönzése is biztosított. Ez a módszer segíti a kötődés kialakulását, erősödését, segít oldani a feszültségeket, prevenciót valósít meg.

3.3.15. A közoktatási szegregáció elkerülését szolgáló intézkedések

A helyzetelemzés alapján általános **célkitűzésünk a közoktatási intézményeinkben a további szegregációmentesség, valamint az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényre juttatása.** Az intézményi szolgáltatásokhoz való **hozzáférés egyenlőségének biztosításán** kívül az esélyteremtés, a támogató lépések, szolgáltatások széles körű megvalósítása a hátrányos helyzetű, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek hátrányainak kompenzálása és az egyenlőség előmozdítása érdekében az intézmények minden tevékenysége során.

Horizontálisan érvényesítendő szempont a közoktatás-fejlesztésben az esélyegyenlőség és az egyenlő hozzáférés biztosításának elve. Az esélyegyenlőség érvényesítése érdekében különös figyelmet kell fordítani minden infrastrukturális és szakmai fejlesztés támogatása esetén a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók és a sajátos nevelési igényű tanulók oktatási helyzetére a beruházásban, fejlesztésben. Kiemelten fontos az érintett intézmények oktatásszervezési gyakorlatának áttekintésével, illetve a tanulók összetételének összehasonlításával annak vizsgálata, hogy érvényesül-e a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség, és a halmozottan hátrányos helyzetű tanulók oktatási és társadalmi integrációjának támogatása.

Az esélyegyenlőségi programban a következő hangsúlyos elemek megvalósítására törekszünk.

- Teljes körű óvodáztatás, iskoláztatás, kiemelten koncentrálva a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekre.
Ennek érdekében a védőnői, a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálat munkatársai felméri az óvodáskorú, de óvodába be nem iratott gyermekek számát és helyzetét, és a szülőkkel folytatott személyes konzultációkon törekszenek arra, hogy a hátrányos helyzetű gyermekek korai óvodai szocializációja megoldódjon.
- Az Önkormányzat a hátrányos helyzetű gyermekek részére minden esetben biztosítja az óvodai nevelést, amennyiben a szülő ezt kérelmezi. 2008. évtől kezdődően az önkormányzat az óvodai beiratkozás során figyelembe veszi a gyermekek és családjuk szociális helyzetét, és ennek megfelelően bírálja el az óvodai felvételeket.
- Az integrált oktatás feltételeinek fenntartása valamint a megfelelő módszertani kultúra interiorizálása.
- Kiemelt teendők a HH és a HHH gyermekek felzárkóztatása érdekében
 - A területben meg kell teremteni a HHH-s gyermekek pontos, naprakész nyilvántartását
 - A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek bekapcsolása az óvodai és iskolai fejlesztő programokba, a sajátos nevelési igények, fejlesztési lehetőségek feltárása, kezelése
 - A hátrányos helyzetű gyermekek teljeskörű bevonása a diákjóléti (napközi stb.) szolgáltatásokba.
- A területben iskolába járó roma kisebbséghez tartozó gyermekek felzárkóztatását és tehetséggondozását segíti az ú.n. MACIKA ösztöndíjprogramba való bekapcsolásuk. A helyi CKÖ adatai szerint 60 tanuló vett részt a programban. Az Útravaló programban 17 tanuló bekapcsolására került sor. Az ösztöndíjhoz jutást a gyermekjóléti központ munkatársai is segítették a szükséges dokumentumok beszerzésében és kitöltésében.
- Az integrációs és képesség kibontakoztató program folytatása, illetve kiterjesztése.
- Az intézményi környezet és oktatás átalakítása a mozgássérültek, valamint a vakok és gyengénlátók speciális igényeit is figyelembe véve.
- Az esélyegyenlőséget biztosító infokommunikációs eszközrendszer kialakítása, és az ehhez kapcsolódó oktatás személyi feltételeinek is a megteremtése.
- A XVII. kerület közoktatási intézményeiben is célszerű az ún. **Helyreállító Gyakorlatok (Restorative Practices)** programjának a bevezetése, adaptálása. Ez a program olyan konfliktuskezelő, az empátikus képességeket és készségeket, valamint a közösségi normaképződés megerősítését célzó módszer alkalmazását jelenti, amelynek segítségével jelentős eredmények érhetők el a gyermek közösségekben. A program képes megteremteni a nevelőközösség, a gyermekközösség és a helyi társadalom normakövetési összhangját, harmonikus, gyermekbarát légkörben.
- A gyermek- és ifjúsági korosztályt érintő **drogprevenációs munka** megköveteli a **DADA** és/vagy az **Életvezetési Ismeretek** program bevezetését valamennyi kerületi közoktatási intézményben.
- Az **inkluzív nevelési eszközöket használó felzárkóztató és közösségépítő munkaprogramokat** a kerület valamennyi középiskolájában bevezetjük.
- Meg kell valósítani a város közoktatási intézményeinek fizikai és info-kommunikációs akadálymentesítését.

3.3.16. Fogyatékkal élők

A fogyatékkal élők helyzetének, életminőségének javítása érdekében az önkormányzat külön intézkedési tervet dolgoz ki. A feladatok végrehajtása céljából esélyegyenlőségi referenst bíz meg a kerület, aki a feladatok koordinálásáért felel.

A fogyatékkal élők sajátos igényeinek kielégítésére az egészségügyi intézmények még nem kellően felkészültek. A jövőben az épületekbe való akadálymentes bejutás biztosítása mellett fontos az épületen belüli közlekedés feltételeinek megteremtése.

Tovább kell lépni a kommunikációs akadálymentesítés megvalósítása terén. A tájékozódást segíthetjük feliratok, formák, szimbólumok, fények, színek, burkolatok, hangok érzékelhetővé tételével.

- A gyengénlátók, színtévesztők számára is érzékelhető nagyságban, formában, színben kell elkészíteni a tájékoztatást szolgáló látványelemeket.
- A vakok számára hanggal, tapintható, letapogatható, megfogható elemekkel kell kiépíteni az információs elemeket.
- A hallássérültek számára a hangos információkat szöveggel, képekkel, fénnnyel kell kiegészíteni. Az egészségügyi ellátásban résztvevőknek figyelemmel kell lenni a fogyatékkal élők érzékenységre, törekedni kell a rehabilitáció, a társadalmi beilleszkedés elősegítésére, és arra, hogy ne erősítsék a betegségtudatot abból kiindulva, hogy a fogyatékoság nem betegség, hanem állapot.

Rákosmente Önkormányzata ennek érdekében terveket készít a közintézmények akadálymentesítésére vonatkozóan és minden olyan pályázati lehetőséget megragad, amelynek segítségével a teljes körű akadálymentesítés megoldható.

A szociális ellátórendszerrel, támogató szolgáltatásokkal együttműködve elő kell segíteni, hogy a fogyatékkal élők is részt vegyenek az egészségügyi szűrővizsgálatokon.

A megváltozott munkaképességű, de speciális munkakörben még dolgozni tudó és akaró emberek foglalkoztatása jelenleg teljesen megoldatlan a kerületben. Fontos célunk az ő egyre növekvő elszigeteltségének megszüntetése. Ezért meg kell teremteni a kerületben a szociális foglalkoztatás lehetőségét.

3.3.17. Roma kisebbség

A legutóbbi népszámlálás alkalmával **222 személy vallotta magát cigány etnikumhoz tartozónak**. Összlétszámuk valószínűsíthetően félezer körülire, a kerület lakosságának mintegy 0,6 százalékára tehető.

A kerületben **nincsenek elkülönített telepek**, etnikailag szegregált lakókörnyezetben pedig nem élnek gyerekek. A cigánycsaládok nehezen beazonosítható módon, elszórtan – részben asszimiláltan – élnek a kerületben. Szükség szerinti támogatásuk, felzárkóztatásuk, integrálásuk, munkaerőpiaci esélyeik növelése a helyi szociális és közoktatási rendszerben célzott szakmai megközelítéssel megoldható.

A cigány lakosság általános szociológiai jellemzőinek ismeretében szükségesnek mutatkozik, hogy az esélyegyenlőségi megbízott koordinációja mellett **célzott felzárkóztató munka** induljon, amely kiemelt figyelmet fordít a cigány családok, különösen a gyermekek helyzetének javítására. Ennek részeként a Cigány Kisebbségi Önkormányzat bevonásával, az **esélyegyenlőségi referens koordinálásával** biztosítani kell a roma származású diákok bevonását a Magyar Cigányokért Közalapítvány tanulmányi pályázataiba. Ezt kiegészítheti egy helyi (kerületi) ösztöndíj-pályázati rendszer is. Megvizsgáljuk a nehezen tanuló roma gyermekek korrepetálásának, tanulmányi fejlesztésének és pályaaorientációjának elősegítését biztosító ún. Tanoda felállításának lehetőségét.

Anti-Szegregációs Terv mellékletei

88. Táblázat: Budapest XVII. ker. városrész adatok IVS

Mutató megnevezése	Budapest XVII. ker. összesen	Rákosliget (Régi-akadémia-teleppel)	Rákos-csaba-Újtelep	Rákos-csaba	Rákoskert	Rákos-keresztúr (Akadémia-újteleppel és Madár-dombról)	Rákoshegy
Lakónépesség száma	79 989	4 670	11 027	13 145	7 682	33 812	9 653
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	15,7	12,7	16,6	17,8	16,9	15,2	14,2
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	66,4	62,8	64,4	63,5	65,3	70,3	62,0
Lakónépességen belül 60- x évesek aránya	17,8	24,5	19,0	18,7	17,8	14,5	23,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	17,8	14,4	17,0	18,9	19,3	17,9	17,1
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	16,2	22,7	15,7	13,9	14,6	16,7	16,0
Lakásállomány (db)	28 644	1 780	3 771	4 562	2 647	12 327	3 557
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	7,5	9,4	7,5	10,6	11,0	3,4	14,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	36,6	37,5	37,1	37,3	39,3	35,0	38,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	10,0	9,1	9,9	10,7	12,1	9,4	10,4
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,6	58,2	58,5	58,6	56,6	62,0	56,4

Forrás: KSH 2001 Népszámlálási adatok, 2001.

89. Táblázat: A szociális szakmai beavatkozás négy kiemelt célterületének népesség- és lakásszáma

Mutató megnevezése	1. Homoki szőlők beavatkozási célterület	2. Rákoshegy beavatkozási célterület	3. Felső Rákoshegy beavatkozási célterület	4. Rákoscsaba beavatkozási célterület
Lakónépesség száma	571	156	1 448	391
Lakásállomány (db)	203	59	494	130
Állandó népesség száma	564	154	1 440	386

Forrás: KSH 2001 Népszámlálási adatok, 2001.

90. Táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési és demográfiai mutatói
(Adatév: 2007, amennyiben nem számítható 2006)

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok	LFT*-ben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	HHH gyerekek száma és aránya a településrészen a lakások számához viszonyítva
Rákoshegy	77	8	93	
Rákoscsaba-Újtelep	39	2	87	
Rákoskeresztúr	527	44	346	4
Rákoscsaba	72	16	117	2
Rákoskert	40	4	112	
Rákosliget	17	5	16	
A XVII. kerület egészére az adott segélytípus száma	772	79	771	6

* LFT-be beletartozik a normatív, helyi és adósságkezelési LFT egyaránt

91. Táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési és demográfiai mutatói (Adatév: 2006)

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok	Lakónépesség száma (Népesség-nyilvántartási adatok alapján)	LFT*-ben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva
Rákoshegy	10 238	58	2	86
Rákoscsaba-Újtelep	11 064	45	2	37
Rákoskeresztúr	35 272	501	35	218
Rákoscsaba	13 832	58	16	76
Rákoskert	8 563	36	2	65
Rákosliget	4 507	15	8	33
A XVII. kerület egészére vetített mutató	83 476			
A XVII. kerület egészére az adott segélytípus száma		713	65	515

92. Táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési és demográfiai mutatói (Adatév: 2005)

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok	Lakónépesség száma (Népesség-nyilvántartási adatok alapján)	LFT*-ben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva
Rákoshegy		57	4	179
Rákoscsaba-Újtelep		40	1	114
Rákoskeresztúr		528	47	405
Rákoscsaba		49	19	151
Rákoskert		34	1	172
Rákosliget		19	9	29
A XVII. kerület egészére vetített mutató	81430			
A XVII. kerület egészére az adott segélytípus száma		727	81	1050

93. Táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési és demográfiai mutatói (Adatév: 2004)

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok	Lakónépesség száma (Népesség-nyilvántartási adatok alapján)	LFT*-ben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva
Rákoshegy		21	5	198
Rákoscsaba-Újtelep		17	2	120
Rákoskeresztúr		195	36	428
Rákoscsaba		33	11	154
Rákoskert		20	1	151
Rákosliget		9	7	28
A XVII. kerület egészére vetített mutató	81178			
A XVII. kerület egészére az adott segélytípus száma		295	62	1079

94. Táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési és demográfiai mutatói (Adatév: 2003)

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok	Lakónépesség száma (Népesség-nyilvántartási adatok alapján)	LFT*-ben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva
Rákoshegy		15	5	184
Rákoscsaba-Újtelep		15	2	118
Rákoskeresztúr		132	44	371
Rákoscsaba		21	20	107
Rákoskert		16	3	149
Rákosliget		7	7	32
A XVII. kerület egészére vetített mutató	81027			
A XVII. kerület egészére az adott segélytípus száma		206	81	961

95. Táblázat: Városrészek és szegregátumok segélyezési és demográfiai mutatói (Adatév: 2002)

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok	Lakónépesség száma (Népesség-nyilvántartási adatok alapján)	LFT*-ben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők száma és aránya a lakások számához viszonyítva
Rákoshegy		19	7	213
Rákoscsaba-Újtelep		10	6	110
Rákoskeresztúr		156	50	360
Rákoscsaba		29	15	101
Rákoskert		22	2	149
Rákosliget		15	5	34
A XVII. kerület egészére vetített mutató	80 620			
A XVII. kerület egészére az adott segélytípus száma		251	85	967

Forrás: Rákosmente Önkormányzata

96. Táblázat: A HH és HHH, valamint SNI gyermekek száma a közoktatási intézményekben

intézmény neve	gyermek-, tanulólétszám az intézményben			tanulólétszám az iskolában az osztályszervezés módja szerint (csak általános iskola!)							
				Normál (általános) tanterv			Emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			Gyógypedagógiai tagozat	
	Összesen	HH/HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH
Aprófalva Napköziotthonos Óvoda	220	0	0								
Bóbita Napköziotthonos Óvoda	112	0	0								
Csicsergő Napköziotthonos Óvoda	103	5	1								
Csillagszem Napköziotthonos Óvoda	210	0	0								
Eszterlánc Napköziotthonos Óvoda	190	0	0								
Gesztenyész Napköziotthonos Óvoda	84	0	0								
Hétszínvirág Óvoda	186	0	0								
Hófehérke Napköziotthonos Óvoda	137	0	0								
Kuckó Napköziotthonos Óvoda	113	0	21								
Mákvirág Napköziotthonos Óvoda	197	0	2								
Mézeskalács Óvoda	138	1	0							0	
Micimackó Óvoda	122	0	0							0	
Napsugár Napköziotthonos Óvoda	156	9	0							0	
Összefogás Óvoda	106	0	0							0	
Piroska Óvoda	131	0	0							0	
Robogó Napköziotthonos Óvoda	110	0	0							0	
Százszorszép Óvoda	133	2	1							0	
Apponyi utcai Waldorf Óvoda											
Mazsola Alapítványi Óvoda											

Rákoscabai Református Egyházközség Bethlehem Óvoda	107	0	0							
Óvodák összesen:	2458	17/2	25							0
Balassi Bálint Nyolcévfolyamos Gimnázium	577	0	11	577	0	11	0	0	0	0
Czimra Gyula Általános Iskola	685	0	2	685	0	2	0	0	0	0
Diadal Úti Általános Iskola	537	1	11	537	1	11	0	0	0	0
Hősök Tere Általános Iskola	611	0	88	274	0	58	337	0	30	0
Jókai Mór Általános Iskola	253	5	101	80	4	57	173	1	44	0
Kossuth Lajos Általános Iskola	465	21	6	0	14	6	0	7	0	0
Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola és Gimnázium	823	0	37	169	0	25	653	0	12	0
Laborcz Ferenc Általános Iskola	352	1	0	173	0	0	179	1	0	0
Móra Ferenc Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény	117	1	68	49	1	0	0	0	0	68
Szabadság sugárúti Általános Iskola	355	0	0	175	0	0	180	0	0	0
Újlak utcai Általános Német nemzetiségi és Magyar-angol Két Tanítási nyelvű Iskola	857	8	4	246	8	4	611	0	0	0
Zrínyi Miklós Általános Iskola	592	9	60	592	9	60	0	0	0	0
Békesy György Posta- és Tavközlésforgalmi Szakközépiskola ³⁹	388	4	22	388	4	22	0	0	0	0
Pál Apostol Katolikus Általános Iskola és Gimnázium										
Általános iskolák összesen:	6612	50	410	3945	33	256	2133	9	86	68

³⁹ Fővárosi fenntartású

97. Táblázat: Gondozott gyermeke adatai – Dátum összesítő 2007-es év

KORCSOPORT											OKTATÁSI INTÉZMÉNY				GONDOZÁSI FORMA			
0-3 év	3-6 év	6-14 év	14 évtől	össze- sen	bölcsőde	óvoda	általános iskola	közép- iskola	egyik sem	dolgozik	alapellátás (a)	védelemben vétel (b)	átmeneti nevelés (c)	2007-ban összesen a+b+c				
138	186	491	383	1198 fő	35	177	533	295	143	15	gyermek: 986	gyermek: 95	gyermek: 117	gyermek: 1198				
											család: 677	család: 61	család: 84	család: 822				
JELZÉST KÜLDŐ																		
CSV csoport	Gyám-hivatal	Oktatási intézmények	Védőnő	Szülő	Rendőrség	Kórház	CSSK	CSÁO	más GYJSZ	egyéb jelző								
96	71	221	50	253	88	7	23	48	40	66								

98. Táblázat: A GYERMEK SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉSÉT VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK

Anyagi (megélhetési, lakhatási)	Gyermek- nevelési	Magatartás-zavar	Családi konfliktus	Szülők vagy a család életvitele	Szülői elhanyagolás	Családon belüli bántalmazás	Fogyatékoság, retardáció	Szenvedély- betegség
319	246	245	227	198	126	67	37	53

Elhelyezés helyettes szülőnél	2007-ban CSÁO-ban	Kapcsolat- tartás	Családba fogadás	GYJK által javasolt ÁT 2007- ban	Nevelőszülőnél élő átmeneti nevelt	Utógondozás	ÁT megszűnése	Alapellátás megszűnése	Védelembevétel megszűnése
gyermek: 12	gy.: 59	gy.: 92	gy.: 15	gy.: 6	gy.: 49	gy.: 10	gy.: 13	gy.: 446	gy.: 22
család: 7	cs.: 30	cs.: 71	cs.: 12	cs.: 6	cs.: 32	cs.: 7	cs.: 11	cs.: 311	cs.: 17

99. Táblázat: A GONDOZOTT GYEREKEK SZÜLEINEK ADATAI

KORCSOPORT					ISKOLAI VÉGZETTSÉG					PSZICHÉS PROBLÉMÁK		
15-25 év	25-45 év	45-60 év	60 évtől	összesen	Általános iskola	Közép- iskola	Szakmunkás- képző	Főiskola	Egyik sem	Kezelt	Nem kezelt (kezelésre szoruló)	Szenvedély- betegség
70	792	375	23	1260	389	333	409	84	45	42	54	72

LAKÁSKÖRÜLMÉNYEK			CSALÁDI ÁLLAPOT				
Albérlet	Saját tulajdon	Önkormányzati bérlemény	Házaspár	Élettárs	Válófélben lévők	Egyedül nevelő szülő	
						apa	anya
272	488	47	272	183	38	66	283

Volt állami gondozott	Rendőrségi ügye van folyamatban	BV. intézetben van	Munkanélküli	Alkalmi munkából él	Főállású anya	Rokkant-nyugdíjas	Családsegítő Központtal közös eset	Más intézménnyel közös eset	Közös eset
30	15	13	75	135	52	43	gy.: 35	gy.: 81	gy.: 25
							cs.: 21	cs.: 60	cs.: 19

Forrás: Rákosmente Önkormányzata: Gyermekjóléti Központ, 2008.

4. Stratégiai fejezet

4.1. Bevezetés, áttekintés

A városstratégia során a város megtervezi hosszú távú céljait és a városról (kerületről) kialakítandó imázsát, azaz úgynevezett **jövőkép**et határoz meg. A jövőkép minden esetben az adottságokra alapul, és ezek minél hatékonyabb kihasználására irányul.

A jövőképhez kapcsolódóan a kerület kidolgozza azokat a stratégiai fontosságú lépéseket, amelyek a reálisan megfogalmazott célok eléréséhez vezetnek.

A jövőképet meghatározó tervező munka során az alábbi szempontokat vettük figyelembe:

- folyamatok, jelenségek a kerületben
- helyi igények, tervek, elképzelések

A jövőkép megalkotásakor figyelembe vettük a kerületben zajló nagyobb, részben szociális és társadalmi változásokat, folyamatokat, trendeket. A kerület gazdasági szerkezetének és a globális trendek releváns hatásainak vizsgálata szintén a stratégia részét képezi.

A másik fontos figyelembe vett szempont a helyi igények megismerése és rendszerbe foglalása. Ennek első lépése a kerület fejlesztésével kapcsolatos, írott dokumentumok összegyűjtése, a hasonlóságok kiszűrése, továbbá a tervek, elképzelések közötti fontossági sorrend felállítása, az önkormányzati munkacsoport és a döntéshozók segítségével.

A jövőkép ún. tematikus, vagy más néven program alapú városfejlesztési tervet eredményez. Ez meghatározza a város karakterét, a fejlesztendő társadalmi alrendszereket, a városfejlesztés irányait. A tematikus tervezés azonban a területi lehetőségeket csak érintőlegesen vizsgálja.

Ahhoz, hogy a fejlesztési irányokat lokalizáljuk, szintén megelőző elemzésre van szükség, amely feltárja egy-egy városrész előnyeit, lehetőségeit, vagy éppen új területekre irányítja a figyelmet.

A kerületfejlesztési elképzelések elfogadása az önkormányzat feladata, figyelembe kell vennie a külső aktorok (lakosság, gazdasági és civil szereplők) véleményét. Az elképzelések kommunikációja tehát kulcsfontosságú eleme a városfejlesztési tevékenységnek, hogy a visszacsatolási folyamat eredményeként az érintettek véleménye is beépítésre kerülhessen.

A meglévő adottságok felhasználásával és azok célirányos fejlesztésével a szektorok közötti szinergiák kialakításával megvalósítható egy erős gazdasági bázis, amely kapcsolódva a megfelelő irányítással az életminőség javításához vezet.

Rákosmente Integrált Városfejlesztési Stratégiájának kidolgozása során alkalmazott **partnerségi modellnek megfelelően megtörtént a külső szereplők bevonása (lakosság, civil szervezetek, gazdasági szereplők)**, akik véleményükkel, javaslataikkal segítették a tervezési munkát. Ezáltal lehetőség nyílt arra, hogy egy adott terület szereplői feltárják a kerülettel kapcsolatos elképzeléseiket, terveiket, ötleteiket. A magánszféra szereplőinek megszólaltatása és bevonása az önkormányzat nyitottságáról, partneri szándékáról tanúskodik.

A kerület legfontosabb értékei és adottságai a következőkben kerültek meghatározásra:

Földrajzi adottságok:

Nemzetközi repülőtér (Ferihegy) közelsége

Két országos jelentőségű vasútvonal halad át a kerületen

M0 autópálya határolja Rákosmentét, 3 leágazás köti össze a kerület útjaival

Épített és természeti környezeti értékek:

Főváros szerte a legnagyobb zöldfelületek (Budapest tüdeje)

Budapesti jelentőségű „ökofolyosó”: Rákos-patak

Természetvédelmi terület (Merzse-mocsár: Budapest egyetlen mocsaras területe számos védett és ritka növény- és állatfajjal)

Műemlékek, műemléki környezetek (Budapest pesti oldalának egyik meghatározó barokk kastélya: Podmaniczky-Vigyázó kastély, Szent Kereszt templom, Bulyovszky-ház, Rákoscsabai katolikus templom, Erdős Reneé Ház, Fuchs-kastély)

Gazdasági értékek:

Multinacionális kereskedelmi vállalatok aktív jelenléte a kerületben

Nagy átmenő forgalom, sok szempontból térségi központ

Kulturális értékek:

Erős civil kapcsolatrendszer, a kerületterészek egyesítése előtt fennálló kisvárosi jellegből adódó erős kerületterési identitástudat

Művésztelep: Hagyományosan kedvelt lakóhely művészek számára

Bartók Emlékház és Bartók Béla Alapfokú Művészeti Iskolához kapcsolódóan hagyományosan magas színvonalú komolyzenei képzés

A kerületterési művelődési házak magas színvonalon, jó kihasználtsággal működnek

4.1.1. SWOT (GyELV) analízis

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia helyzetelemzése („A kerület egészére vonatkozó rövid helyzetértékelés” c. fejezete) a Központi Statisztikai Hivatal 2001-es népszámlálási adatainak, a TelR adatbázis adatainak és az önkormányzati adatok felhasználásával tárta fel a XVII. kerület jellemzőit.

Ezen fejezet alapján készült el a kerület egészére vonatkozó SWOT analízis.

A helyzetelemzés munkarész megállapításai és a kerületi adottságok figyelembe vételével elkészítettük a SWOT-elemzést. Ennek lényege, hogy táblázatba szedve sorakoztatja fel Rákosmente gyenge és erős pontjait, valamint azt, hogy milyen erőforrásokat képes mozgósítani, azaz melyek a külső tényezőkből adódó lehetőségei és milyen, külső tényezőkből fakadó veszélyekre számíthat.

Belső tényezők:

Erősségek = **Strengths**

Gyengeségek = **Weaknesses**

Külső tényezők:

Lehetőségek = **Opportunities**

Veszélyek = **Threats**

100. Táblázat: SWOT analízis

BELSŐ FELTÉTELEK		
	ERŐSSÉGEK	GYENGESÉGEK
POLITIKAI SZEMPONTOK	Konszenzus az önkormányzati fejlesztések tekintetében Megfelelő időben előkészített és transzparens városközpont-fejlesztési koncepciók megléte	A periféria imázsa
KÖRNYEZETI SZEMPONTOK	Budapest legnagyobb kerülete jelentős zöldfelületekkel és jó környezeti adottságokkal	Egyetlen fővárosi kerület, amelyben nincs kötöttpályás városi tömegközlekedési eszköz (metró, HÉV, villamos).
	Jelentős természeti-táji környezet (Rákos-patak és térsége, Merzsemocsár) és fővárosi jelentőségű zöldfelületek	Jelentős a járműforgalomból származó zaj és légszennyezettség, állandó átmenő forgalom Magas zajhatás (Ferihegyi reptér)
	Nemzetközi repülőtér közelsége	Csapadékelvezető rendszer hiányosságai
	Vasúti összeköttetés (2 fővonal)	A lakások 2/3-a rendelkezik csatornárakötéssel
	M0 autópálya közelsége	Közlekedési infrastruktúra alacsony minősége
		Parkolási problémák a kerület központjában
		Zöldfelületek elhanyagoltsága, találkozhelyek hiánya, illegális hulladéklerakók a kerület határán
TÁRSADALMI SZEMPONTOK	Évszázadok óta létező településrészek	Rákosmenti (összkerületi) identitás csekély
	Erős szociális támogatási rendszer	Szórakozási lehetőségek hiánya a kerületben, főként a fiatalok számára
	Erős kerület-rész identitás és lokálpatriotizmus	Szlömösödés jelei a panelházas övezetben
	Aktív civil szervezetek, erős beágyazottság	A közszféra a legnagyobb foglalkoztató, kevés a magánszektorban biztosított munkahely
	Jelentős helyi kulturális élet a művelődési létesítményekben, jelentős művészeti bázisok	
GAZADSÁGI SZEMPONTOK	A kerület központjához közel egy fejlesztésre alkalmas 20 ha-os önkormányzati tulajdonú terület (ún.	Budapesten belüli periférikus jelleg

BELSŐ FELTÉTELEK		
	Nyilas-tábla) található	
	Szakképzett munkaerő, magas iskolázottsági szint	Vállalkozások alacsony száma (alacsony gazdasági aktivitás)
	Növekvő lakosságszám	A magas hozzáadott értéket hordozó szolgáltatások-termékek hiánya
	Alacsony munkanélküliség	Idegenforgalom hiánya
	Kerületközpontban található, környékbeli lakosságot is ellátni képes vásárcsarnok kiépítése	Kevés kerületi munkahely – növekvő aktív korú lakosság
	1,5 milliárdos beruházás keretében turisztikai vonzerővel bíró élményfürdő kialakítása Rákoskeresztúron	

101. Táblázat: SWOT analízis Külső feltételek

KÜLSŐ FELTÉTELEK		
	LEHETŐSÉGEK	VESZÉLYEK
POLITIKAI SZEMPONTOK	Konszenzus erősödése és szélesedése a fejlesztési tervek további ütemeinek előkészítésekor	Budapest Főváros Önkormányzata, mint számos kerületi ingatlan tulajdonosa nem támogatja a kerületi fejlesztéseket
		A Fővárosi Önkormányzat az övezeti keretszabályozás eszközrendszerével nem támogatja a kerületi fejlesztéseket
		A fejlesztések megvalósításához szükséges külső forrásokat nem sikerül előteremteni
KÖRNYEZETI SZEMPONTOK	M0 autópálya következtében csökken az átmenő forgalom	Épített kulturális értékek amortizációja
	Intermodális csomópontok kialakítása Elővárosi vasúthálózat kiépítésével a kerület és a belváros gyorsabban, kényelmesebben elérhető (S-bahn koncepció)	Táji és természeti értékek elhanyagolása, pusztulása
	Tömegközlekedés helyzetének jelentős javítása (buszkorridor, járatösszevonások)	Tömegközlekedés korszerűsítése és elővárosi vasút fejlesztések elmaradása miatt nő az átmenő forgalom (agglomeráció – Bp. központ viszonylatban)
TÁRSADALMI SZEMPONTOK	Fiatalok számának kedvező alakulása (Fővároshoz képest)	Függő foglalkoztatási helyzet erősödése

KÜLSŐ FELTÉTELEK		
	Nyugodtabb lakókörnyezetre vágyó lakosság becsábítása, magasabb jövedelemmel rendelkező, fiatal-középkorú lakosság megjelenése	Lakosságmegtartó erő csökkenése: kivándorlás a kerületből az agglomerációba
	Európai uniós pályázatok lehetőséget biztosítanak az oktatási, képzési infrastruktúra bővítésére	A Főváros központjából kiszoruló, alacsonyabb státuszú rétegek megjelenése a kerület széléin
	Hatékonyabb együttműködés az agglomeráció településével és a környező kerületekkel	A tehetősebb rétegek megjelenésével nő a bűnözés Rákosmentén
GAZDASÁGI SZEMPONTOK	Gazdaságfejlesztési projektek megvalósítása	Vállalkozások más területet keresnek beruházásaikhoz
	Az ország legerősebb gazdasági övezetében található, a kelet-budapesti régióban és agglomerációjában a gazdasági szakértők szerint az ország egyik legjobb gazdasági potenciálja rejlik az elkövetkezendő 10-15 évet vizsgálva	Fejlesztéseket hátráltató „zárványok” a városközpontban (Plus, volt Humanic, stb.)
	Új vásárcsarnok kialakítása, új kereskedelmi szolgáltatóház építése	A kerületben található, az önkormányzat számára kedvezőtlen feltételekkel megkötött bérleti szerződésekkel rendelkező pavilon-tulajdonosok hátráltathatják a fejlesztéseket
	Ipari park, vállalkozói övezet kialakítása az M0 mentén	Az M0 menti területek városrendezési átszervezése nem történik meg, mely megghiúsítja a fejlesztési elképzelések megvalósítását
	Idegenforgalmi potenciál a Rákos-patak mentén, öko-folyosó, rekreációs, sport és szabadidő funkciók erősítése	
	Növekvő lakosságszám miatt új fogyasztói csoportok kialakulása	
	A helyi vállalkozók intenzívebb bekapcsolódása a helyi gazdasági folyamatokba	

4.2. *Rákosmente hosszú távú jövőképe*

Rákosmente, Budapest azon kerülete, amelyben a lakosságszám növekedő tendenciát mutat. A kerület az itt élők számára továbbra is biztosítja a nyugodt, tiszta lakókörnyezetet. A megnövekedett lakossági igényeket a kerület a közszolgáltatások minőségi fejlesztésével, valamint a gazdaság élénkítésével elégíti ki.

A decentralizáció elveinek megfelelően Rákosmente lakosságának egyre nagyobb aránya vállal munkát a kerületben, erősítve ezzel a helyi gazdaságot. A főváros központjával és más kerületekkel kialakult közlekedési kapcsolatok biztosítják az itt lakók számára ezen területek kiszámítható és gyors megközelítését.

A gazdaságfejlesztéshez szükséges adottságokat kihasználja, így a kerület ideális terepévé vált a további tőkebefektetéseknek: gazdasági potenciál további erősödésére lehet számítani.

A kerület jelentős táji és épített örökségét megőrzi. Budapest egyetlen mocsaras területének természetes élőhelyének élővilágát megőrzi, valamint az itt található Rákospatak mentén kialakított rekreációs lehetőségekkel teszi élhetőbbé a kerület zöldterületeit. A természeti és épített örökségek megőrzésével fontos ökológiai és identitás-erősítési célokat ért el.

A civil szervezetekkel kialakított intenzív kapcsolat révén, valamint kulturális és művelődési lehetőségeinek kínálatával a lakosság identitástudatát megőrzi, a közösségi erőket aktivizálja.

XVII. KERÜLET RÁKOSMENTE

„MODERN KERTVÁROS”

4.3. *A jövőbeni fejlesztési irányok meghatározása*

Rákosmente a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban” című kézikönyv ajánlásainak megfelelően strukturálta célrendszerét, melyet a 92. táblázat szemléltet. A kerületi szintű átfogó cél 4 tematikus (ezen belül 9 rész cél) és 6 városrészi célon keresztül realizálódhat. A célrendszer elemei időben és térben kiegészítik egymást. A helyzetelemzés munkarészre alapozva arra törekedtünk, hogy a városrészekre a funkcióiknak megfelelő fejlődési pályát fogalmazzunk meg, ugyanakkor a kerületi tematikus célok megvalósításához is hozzájáruljanak. A tematikus célokhoz kapcsolódóan olyan célok kerültek kidolgozásra, melyek több városrészt is érintenek.

A fejezetben bemutatjuk Rákosmente átfogó (15-20 éves) célját, majd az ennek elérését szolgáló tematikus célokat és alcélokat. Ezek után kerül sor az egyes városrészi célok bemutatására. Így teszünk eleget a Városrehabilitációs Kézikönyv előírásainak, és összefoglaló táblázatokban prezentáljuk a célhierarchia hármass rendszerét. A hierarchia legfelső részén található tehát a kerület átfogó célja, majd egy szinttel alatta helyezkednek el a tematikus célok és alcélok, majd a hierarchia harmadik szintjén a városrészek céljai.

4.3.1. Az átfogó (15-20 éves) cél

Rákosmente hosszú távú stratégiájának meghatározásakor két fő hangsúly jelenik meg, amelyek részben átfedik egymást:

1. A hiányzó infrastrukturális feltételek pótlása (csapadékvíz-elvezetés, csatornázás, utak aszfaltozása, közösségi és egyéni közlekedési lehetőségek fejlesztése, bölcsődei és óvodai férőhely-bővítés) és alakítása a növekvő lakosságszámhoz
2. Minőségi élet kialakítása (funkcióbővítéssel) oly módon, hogy megmaradjon a kerület zöld, kertvárosias hangulata

A kerületi átfogó cél kialakítása szempontjából alapvető fontosságú, hogy hosszú távon (15-20 év múlva) folyamatosan növekvő lakosságra számíthatunk. A megnövekedett létszám mellett szükség van a kerület épített környezetének és természeti adottságainak harmonikus fejlesztésére és működtetésére.

A versenyképesség megteremtése érdekében a gazdaságfejlesztésre, a gazdasági versenyképesség növelésére is hangsúlyt kell fektetni. Ahhoz, hogy a kerület valódi versenyképes és önfejlődő fővárosi alközponttá válhasson, szüksége van a meglévő hagyományokra építve kiépíteni a kerület imázsát, egyedivé, megkülönböztethetővé téve a kerületet. Ennek egyik legmeghatározóbb és legcélravezetőbb eszköze lehet a turizmus fejlesztése, a nemzetközi repülőtér közelségében rejlő lehetőségek és a természeti értékekben rejlő lehetőségek kiaknázása.

A gazdaságfejlesztésben alapvető érték az elérhetőség fejlesztése, amely nem csupán a főváros felé, hanem az agglomeráció felé történő nyitást jelenti, az észak-déli közlekedési útvonalak fejlesztése mellett. Ma a gazdasági befektetők eléréséhez nem elegendő csupán a versenyképes és a XXI. századi igényeknek megfelelő ipari-gazdasági területekkel rendelkezni, hanem olyan szolgáltatási háttérrel is nyújtania kell, ami a gazdasági szereplők választásában kiemelik, kívánatos célponttá teszik a területet. Olyan közösségi kiszolgáló funkciókat, társadalmi életteret, háttérrel kell kínálni, amely a gazdasági befektetők számára csábító, vonzó környezetet teremtenek a mindennapi működéshez.

Ki kell alakítani továbbá a terület (és egyben a kelet-budapesti térség) gazdaságpolitikáját, amely meghatározhatja a tradíciókat is figyelembe vevő stratégiai orientációt, a gazdasági fejlesztések fő csapásának irányát.

Rákosmente hosszú távú céljának meghatározásakor a másik fő szempont, hogy a megnövekedett lakosság igényeinek kielégítését célzó különböző fejlesztések alapvetően ne változtassák meg a kerületre jellemző kertvárosias településképet.

A rákosmenti fejlesztések a terület földrajzi helyzetéből adódóan nem csupán a helyi lakosságra gyakorolnak hatást, hanem a környező agglomerációban található települések lakosságára is. A stratégia kialakításakor tehát ezen településekkel, környező kerületekkel együttműködve kell cselekedni, felismerve az egymást erősítő hatásokat. Rákosmente vonzó hatása nem ér véget Budapest közigazgatási határánál, térségi gondolkodás szükséges az egyes szereplőktől.

Egy kelet-budapesti központ nem képzelhető el megfelelő közlekedési infrastruktúra nélkül, amely magában foglalja az agglomerációból a főváros belső kerületeibe vezető kelet-nyugati közlekedési útvonalakat (közút és vasút egyaránt), és az észak-déli (közúti) közlekedési útvonalakat.

A nemzetközi repülőtér közelsége igen nagy helyzeti előny, amely a világ bármely pontjával összeköti a területet. A repülőtér személyforgalmának egy része Rákosmentén találja meg azt a területet, amely megfelelő egy pár napos konferencia lebonyolításához, és amelyhez egyedülállóan párosulnak a rekreációs, wellness és sport lehetőségek.

A vasútfejlesztés szempontjából a területnek kedvező adottságai vannak. Két fontos vasútvasút is keresztül halad a területen. Az elővárosi vasúti közlekedés fejlesztése a nyugat-európai mintákat követve fog megvalósulni a főváros környékén is (S-bahn koncepció). Budapest ehhez jó adottságokkal rendelkezik, hisz szinte a városmagig közlekednek a fő vasútvasútvasút, ahonnan átszállással lehet eljutni a célpontokig. A kötöttpályás közlekedés fejlesztése ugyanakkor nem csupán a vasúti pálya állapotának fejlesztését jelenti, hanem a környezetének fejlesztését is: a vasútállomások intermodális csomópontokká alakulnak. A vasútállomások környékén parkolóhelyi fejlesztések történnek, és az egész városi tömegközlekedési rendszer összekapcsolódik a vasúti közlekedéssel. Kiemelkedő jelentősége van az ilyen fejlesztéseknek egy olyan területben, ahol a lakosság nagy része nem a területben dolgozik, vagy tanul (jelentős része tehát ingázik), nem beszélve a területen nap, mint nap minimum kétszer áthaladó agglomerációs lakosságról.

A megfelelő infrastrukturális háttérrel hatékony és szoros gazdasági kooperációt kell kialakítani a térség településeivel, kerületeivel, ahol az egyes felek egymás gazdasági potenciáljaira építenek. Ennek csak egyik terepe a turizmus, de ennél fontosabb, hogy a térség megtalálja saját arcát.

A kelet-budapesti térségben márkát jelent a rákosmenti művészet, a pezsgő kulturális élet. A művészet a terület önálló arculatának megtalálásához vezet.

4.4. *Tematikus célok*

4.4.1. A Kerület gazdasági versenyképességének növelése

- A helyi vállalkozások megerősödése, melynek következtében munkahelyeket teremtenek az itt élők számára.
- Külső tőkebefektetők vonzása hogy nagyobb volumenű fejlesztésekkel gazdagítsák a kerületet, és további munkahelyeket teremtsenek.
- A kerületi vállalkozások kerüljenek helyzetbe, hiszen az itteni tőkefelhalmozódás kezdeti fázisban tart. A helyi vállalkozások erősödjenek meg, hogy felvehessék a versenyt. A helyi vállalkozások teremtsenek munkahelyeket a kerületben, annak érdekében, hogy a megnövekedett lakosság megfelelő megélhetést találjon a kerületben. A gazdaság használja ki a tradíciókból és a térségi helyzetéből adódó lehetőségeket, a meglévő és fejlesztendő területi és infrastrukturális adottságokat, a rendelkezésre álló humán erőforrásokat.
- A térséggel együttműködve olyan helyi gazdaságra van szükség, amelynek különböző méretű egységei egyaránt képesek alkalmazkodni a változó piaci, gazdasági és környezeti követelményekhez.
- A kerület vezetésének olyan környezet megteremtésén kell fáradoznia, amely vonzóvá teszi a kerületet a nem helyi befektetők számára is. Mérlegelni kell az önkormányzat által adandó kedvezményeket, és arra kell törekedni, hogy a helyi és külső befektetők szimbiózisban folytassák tevékenységüket.

E stratégiai cél elérése érdekében kiemelt feladatok:

- Kerületi és térségi gazdaságfejlesztési koncepció kialakítása
- Helyi gazdaságpolitika eszközrendszerének bővítése
- Minél szélesebb körű foglalkoztatást eredményező gazdaság létrehozása, amely környezetbarát, magasabb szakértelmet kíván, és magasabb átlagkeresetet biztosít
- Megkülönböztető, egyedi szolgáltatások kialakítása (pl. biopiac kialakítása, élményfürdő, jégpálya)
- Turisztikai lehetőségek kihasználása, turizmus fejlesztése. A turizmus fejlesztésének lehetőségeit a kerület elhelyezkedése, peremkerületi szerepe alapvetően befolyásolja. E lehetőségek a konferenciaturizmus, illetve valamilyen hagyományteremtő rendezvény implementálása köré összpontosulhatnak. A kerület épített értékei - részben Budapest belső területeinek turisztikai kínálata miatt - sajnos jelentős idegenforgalmi potenciált nem hordoznak magukban.
- Új gazdasági területek kijelölése: M0-hoz és a Férihegyi reptérhez kapcsolódóan
- A meglévő és fejlődő vállalkozások működési feltételeinek javítása, az EU követelményekhez való alkalmazkodáshoz szükséges fejlesztések elősegítése a különböző támogatási források felhasználásával
- Szolgáltatóház létrehozása és eredményes működtetése
- Vállalkozóbarát programcsomag megalkotása a helyi vállalkozók erősítésének érdekében
- Megfelelő infrastrukturális háttér megteremtése
- Oktatási-szakképzési rendszer alakítása az igényekhez mérten

4.4.2. Társadalmi kohézió és a helyi identitás megerősítése

- A közösségi terek és közösségi épületek megújításával, a civil szervezetek erősítésével
- A közszolgáltatások elérhetőségének és minőségének javítása
- A helyi kulturális élet színvonalának megőrzése mellett a szabadidő-eltöltési, szórakoztatási és sportolási lehetőségek kínálatának szélesítése (főként a fiatalok számára).
- Rákosmente legyen az itt élők valódi otthona, nem csak alvókerület, hanem egy olyan kerület, amelyben elérhetőek a szórakozási és szabadidős tevékenységeket éppúgy, mint a mindennapi életet befolyásoló közösségi szolgáltatások. A kultúra, mint fontos identitást hordozó és kifejező elem kerüljön előtérbe, és a „művésztelapi” hagyományokra építve járuljon hozzá a közösség építéséhez és a saját öntudat kialakításához.
- Fontos a társadalmi összetartó erő fenntartása, a hátrányos helyzetű rétegek integrálása a munkaerőpiacra.
- Helyismereti versenyek megtartása, helyi emlékek meghirdetése.
- A lakosság elvárásaihoz mérten növekednek az igények a közszolgáltatások iránt. Ez jelenti az infrastrukturális ellátottság javulását, az ellátotti kör bővülését, de elvárásként jelentkezik, hogy az irányító szervezet (önkormányzat) egyre gyorsabban és pontosabban reagáljon a megnövekedett és bonyolultabb lakossági igényekre

E stratégiai cél elérése érdekében kiemelt feladatok:

- Községi identitást hordozó épületek megóvása a közösségi funkció fenntartásával
- Helyi identitást erősítő programok kidolgozása
- Községi rendezvények megszervezése, bonyolítása
- Kerületi történelem, hagyományok, kulturális értékek felé fordulás (pl. helyismereti tananyag kialakítása)
- Helyi kulturális élet, civil szervezetek támogatása, mecenatúra rendszer ösztönzése
- Közterek megújítása, kerületközponti és alközponti fejlesztések megvalósítása
- Lakásfeltételek javítása a kerület arculatának megőrzésével, és az infrastruktúra egyidejű fejlesztésével
- Erős szociális ellátórendszer fenntartása: az alapellátáshoz tartozó szolgáltatások fejlesztése
- Leszakadó területek, rétegek integrálása, programok kidolgozása, „jelzőrendszer” kialakítása
- Egészségügyi ellátórendszer fejlesztése, preventív módszerek elterjesztése
-
- Helyi munkahelyek létrehozásának ösztönzése
- Foglalkoztatási projektek lebonyolítása
- eKözigazgatás megvalósítása
- akadálymentesített közhivatalok

- A Polgármesteri Hivatal megnövekedett feladataihoz mért apparátus létrehozása (átláthatóság, rugalmasság)
- Közbiztonság javítása (térfigyelő rendszerek kiépítése)

4.4.3. Közlekedési infrastruktúra javítása

A kerület elhelyezkedéséből adódóan az ingázók és átutazók aránya hosszútávon is magas marad, ezzel adottságként kell számolni. A szilárd útburkolatú fejlesztések, a kötöttpályás városi közlekedés meghonosítása a helyi döntéseken és lehetőségeken túlmutató feladat. A megvalósításhoz fővárosi, kormányzati szándék is szükséges.

Alapvető célok:

- a Főváros központja elérési idejének rövidülése
- a kerületszomszédos közlekedés javítása

A kerület földrajzi elhelyezkedéséből adódóan, valamint a munkahelyek számának szűkös kerületi volta miatt a kerületi lakosok többsége jelenleg ingázik. Ehhez járul hozzá az agglomerációból a főváros magja felé tartó ingázók jelentős száma. A környezeti terhelés csökkentése és a városközpont könnyebb megközelítése érdekében szükség van mind a közúti, mind a városi-elővárosi kötöttpályás közlekedési rendszerek fejlesztésére. A fejlesztések együtt járnak a szomszédos kerületek és az egyes kerületszomszédos közlekedési rendszerek fejlesztésével, a budapesti tömegközlekedési rendszer szerves részeként. A kerületszomszédos tekintetében olyan tömegközlekedési rendszert kell előnyben részesíteni, amely csökkenti az átszállások számát.

A közlekedési infrastruktúra javításakor különös figyelemmel kell lenni a 2007-ben elkészült Rákosmente Közlekedésfejlesztési Akcióterve 2008-2020 – „Start 17” Beindítjuk Rákosmentét című dokumentumra. A dokumentum által megfogalmazott stratégiai célok között szerepel a tömegközlekedés, a kerületen belüli közösségi közlekedési kapcsolatok, a kerület közúti kapcsolatainak fejlesztése, a tranzitforgalom csökkentése, vagy a kerékpáros közlekedés infrastrukturális feltételeinek megteremtése.

E stratégiai cél elérése érdekében kiemelt feladatok:

- Intermodális csomópontok kialakítása: P+R parkolók létesítése a kerület vasúti megállóhelyein, vasútállomásán, ráhordó buszjáratok létesítése a vasúti kapcsolatokhoz.
- Budapest központját és az alközpontok elérését szolgáló úthálózat fejlesztése.
- Kötöttpályás közlekedés kiépítése a belváros irányába.
- Vasúti külön-szintű felüljárók építése
- A kereskedelmi gócpontok/fejlesztendő területek elérhetőségének javítása.
- Forgalomracionalizálás (átmenő forgalom csökkentése), sebességkorlátozások a főbb csomópontokban, új forgalom-szabályozó megoldások telepítése.
- Parkolási problémák felszámolása, új parkolóhelyek létesítése.
- Kerékpárutak, kerékpársávok létesítése.
- Gyalogos- és kerékpáros zónák kialakítása.
- Biztonságos gyalogos átkelőhelyek létesítése.

4.4.4. A helyi természeti és épített örökség megőrzése és fenntartható fejlesztése:

Tudatos kerület-marketing megteremtése:

Tudatos kerület-marketing keretében a "Rákosborzasztó" asszociáció helyét **„Rákosmente, a modern kertváros”** vegye át a helyi, valamint országos köztudatban. A földrajzi távolságon a kerület nem tud változtatni, de intenzív városfejlesztési eszközökkel meg tudja változtatni az emberek véleményét a kerületről, más adottságok: „modern”, „zöld”, „családias”, „kertváros” hangsúlyozásával és erősítésével.

Természeti értékek és épített környezet védelme és fenntartható fejlesztése:

Rákosmente igen jelentős táji, természeti és épített környezeti értékekkel rendelkezik, amelyek a fővárosban is egyedülállónak számítanak. Mivel ezek egyben a kerületi identitás jelentős reprezentánsai, célként kell kitűzni ezek megóvását, felújítását, funkciókkal történő feltöltését.

A minőségi élethez hozzátartozik a megfelelő épített infrastruktúra megléte. A megnövekedett lakossági igényekhez mérten kell fejlődnie a közművekkel való ellátottságnak éppúgy, mint az akadálymentes közlekedést lehetővé tevő fejlesztések megvalósításának.

E stratégiai cél elérése érdekében kiemelt feladatok:

- „Kerületmarketing” kialakítása, a kerület imázsának megtalálása és kommunikációja.
- Találkozóhelyek, zöldfelületek kialakítása és fenntartása, megóvása.
- Rákos-patak menti területek környezettudatos fejlesztése, az öko-folyosó kialakítása az érintett településekkel.
- Merzse-mocsár revitalizációja és oktatási/turisztikai célú fejlesztése.
- Zaj- és környezeti terhelés csökkentése (a Ferihegyi repülőtér zajártalma elleni fellépés).
- Szelektív hulladékgyűjtés kiterjesztése, illegális szemétkukák felszámolása.
- Helyi közművek fejlesztése.
- Szélessávú internet-hozzáférhetőség javítása.
- Ipari technológiával épült lakóépületek humanizálása, energiahatékonyságának javítása.
- Környezettudatosság erősítése a lakosságban.
- Játsszóter-fejlesztési program folytatása.
- Műemléki és helyi védettség alatt álló területek, objektumok fokozott védelme.
- Közlekedés-biztonság javítása.

Az előzetes akcióterületi tervben szereplő tervezett fejlesztések, projektelemek az IVS célrendszeréhez teljes mértékben illeszkednek.

A célokhoz kapcsolódó fejlesztéseket és programokat összefoglaló táblázatban pirossal jelöltük azokat a projekteket, amelyeket jelen pályázat keretében kívánunk megvalósítani.

4.4.5. Célhierarchia rendszere

A célokhoz kapcsolódó fejlesztéseket és programokat összefoglaló táblázatban pirossal jelöltük azokat a projekteket, amelyeket jelen pályázat keretében kívánunk megvalósítani.

102. Táblázat: Átfogó cél és a tematikus célok bemutatása

ÁTFOGÓ CÉL (15-20 év) MINŐSÉGI ÉLET MEGTEREMTÉSÉVEL A NÖVEKVŐ LAKOSSÁG KISZOLGÁLÁSA, A KERTVÁROSI HANGULAT MEGŐRZÉSE MELETT									
TEMATIKUS CÉLOK (5-8 év)	A KERÜLET GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGÉNEK NÖVELÉSE		A TÁRSADALMI KOHÉZIÓ ÉS A HELYI IDENTITÁS MEGERŐSÍTÉSE			KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA JAVÍTÁSA		HELYI ÖRÖKSÉG MEGŐRZÉSE, VONZÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA	
ALCÉLOK	A) Erősödjenek meg a helyi vállalkozások, munkahelyeket teremtv az itt élők számára	B) Jelenjenek meg a külső tőkebefektetők, hogy nagyobb volumenű fejlesztésekkel gazdagítsák a kerületet, és további munkahelyeket teremtsenek	C) Legyen szélesebb a helyi szabadidő-eltöltési, sportolási és szórakoztatási lehetőségek kínálata	D) Jöjjenek létre (újuljanak meg) közösségi terek, épületek a kerületben, erősödjenek a civil szervezetek	E) Javuljon a közszolgáltatások színvonala és elérhetősége	F) Legyen gyorsabban elérhető a Főváros központja	G) Javuljon a kerületrészek közötti közlekedés	H) Legyen tudatos kerület-marketing: „Rákosborzasztó” helyét vegye át „Rákosmente, a modern kertváros” a köztudatban	I) Óvjuk és fejlesszük a kerület természeti és épített környezetét..

103. Táblázat: A tematikus célok és a városrészi célok kapcsolatrendszere

KERÜLETRÉSZEK	1) Rákoskeresztúr	2) Rákoscsaba	3) Rákoskert	4) Rákoshegy	5) Rákoscsaba- Újtelep	6) Rákosliget
KERÜLETRÉSZEK CÉLJAI	A) B) C) D) E) F) G) H) I)	A) B) C) D) G) H)	A) C) E) G) H)	A) B) D) E) F) G) I)	A) B) E) G)	A) B) C) D)
Küzölt célok	A vállalkozók dinamizálása, szolgáltatóház létrehozása	Csaba vezér tér és régi Piac tér együttes megújítása	Kulturális funkciók erősítése (Művelődési ház bővítése)	Intermodális csomópont kialakítása (P+R és B+R parkoló rákoshegyi vasútállomás mellett), vasúti külön-szintű felüljáró építése a Táncsics Mihály u.- Szabadság u. vasúti átjárónál	Oktatási/nevelési funkciók erősítése (Diadal Úti Általános Iskola felújítása, Dormánd utcai bölcsőde felújítása)	Szolgáltatóház létrehozása
	A közigazgatás minőségének javítása Szociális szolgáltatások (bölcsőde) férőhely bővítése	A csabai strand területének hasznosítása	Közlekedés-fejlesztés Kerékpárút építése a Pesti út és a Zrínyi út mentén Jelzőlámpás csomópont kialakítása a Zrínyi út – Rákoskert sugárút kereszteződésében	A Homoki szőlők** területén új (ipari-kereskedelmi) funkciók megjelenésének ösztönzése	Kereskedelmi funkciók megjelenésének ösztönzése	Közösségi/kulturális funkció kialakítása a vasútállomás melletti villaépületben
	Helyi épített örökség megóvása	Kereskedelmi funkciók erősítése	Templom építése (Rózsaszál u.)	Közművek építése	Csapadékvíz-elvezetés	Maros mozi épületének közösségi célú használata

KERÜLETRÉSZEK	1) Rákoskeresztúr	2) Rákoscsaba	3) Rákoskert	4) Rákoshegy	5) Rákoscsaba- Újtelep	6) Rákosliget
KERÜLETRÉSZEK CÉLJAI	A) B) C) D) E) F) G) H) I)	A) B) C) D) G) H) Kerékpárút- fejlesztések megvalósítása a Rákos-patak mentén, valamint a Rákoscsaba u. – Zrínyi út mentén	A) C) E) G) H) P+R és B+R parkolók , valamint buszforduló kialakítása	A) B) D) E) F) G) I) Közlekedési infrastruktúra fejlesztése	A) B) E) G) Csatornázás és útépítés Kerékpárút építése a Naplás út mentén	A) B) C) D) Gózon Gyula színház felújítása, parkoló kialakítása
	Uszoda felújítása és élményfürdő létrehozása a Flamingón	Süllyedő- kastély felújítása	Kereskedelmi központ építése (Kucorgó tér)	Merzse-mocsár megőrzése, és oktatási/turisztikai fejlesztése	P+R parkoló kialakítása a Szent Imre herceg út és a vasút közötti területen	VIII. u. 2. volt iskolaépületének kereskedelmi célú hasznosítása
		A volt Volán sportpálya hasznosítása	Sportpálya kialakítása	Rákoshegyi Közösségi Ház megépítése a víztorony mellett	Új orvosi rendelő építése	

KERÜLETRÉSZEK	1) Rákoskeresztúr	2) Rákoscsaba	3) Rákoskert	4) Rákoshegy	5) Rákoscsaba- Újtelep	6) Rákosliget
KERÜLETRÉSZEK CÉLJAI	A) B) C) D) E) F) G) H) I)	A) B) C) D) G) H)	A) C) E) G) H)	A) B) D) E) F) G) I)	A) B) E) G)	A) B) C) D)
	Sportcsarnok építése Új vasúti megállóhely, P+R és B+R parkolók létrehozása a Madárdomb, az Akadémia-Újtelep és a Helikopter lakópark által alkotott terület középpontjában P+R parkoló kialakítása Rákoskeresztúr volt vasúti megállóhelyénél (a megálló üzembe helyezését követően) Keresztúri úti felüljáró felújítása	P+R, B+R parkoló és buszforduló kialakítása a vasúti megállóhelyénél	Közművek építése			Vidor utca meghosszabbítása a Keresztúri út irányába
	Kerékpárút építése a Rákos-patak, valamint a Pesti út és a Ferihegyi út mentén		Közlekedési infrastruktúra	A Ferihegyi út meghosszabbítása (Bélatelepi út irányába), Elkerülő út építése az Összekötő út-Erdő utca vonalán		Vasúti külön-szintű felüljáró építése a rákosligeti vasúti megállóhelyénél

KERÜLETRÉSZEK	1) Rákoskeresztúr	2) Rákoscsaba	3) Rákoskert	4) Rákoshegy	5) Rákoscsaba- Újtelep	6) Rákosliget
KERÜLETRÉSZEK CÉLJAI	A) B) C) D) E) F) G) H) I)	A) B) C) D) G) H)	A) C) E) G) H)	A) B) D) E) F) G) I)	A) B) E) G)	A) B) C) D)
	Panel lakóházak energiatakarékos felújítása		P+R, B+R parkoló és buszforduló kialakítása a vasúti megállóhelynél			
	Utak, közművek építése a kerületrész nyugati részén		Esőbeálló kialakítása			
Indikátorok	szolgáltatóház létrehozása (1 db)	felújított épületek száma (2 db)	felújított épületek száma (1 db)	Új közösségi épület (1 db)	felújított oktatási- nevelési intézmény száma (2 db)	felújított épületek száma (2 db)
	elektronikusan intézhető ügyek számának növekedése (10%)	épített kerékpárút hossza (2 km)	épített buszforduló száma (1 db)	létrehozott parkolóhelyek száma (50 db)		lakásállomány növekedése (400 db)
	felújított védett épületek száma (1 db)	épített buszforduló száma (1db)	lakásállomány növekedése (db)			szolgáltatóház létrehozása (1 db)
	lakásállomány növekedése (600 db)	létrehozott parkolóhelyek száma (50 db)	létrehozott parkolóhelyek száma (50 db)		létrehozott parkolóhelyek száma (50 db)	létrehozott parkolóhelyek száma (50 db)
	megvalósított élményszálló (1 db)					
	épített kerékpárút hossza (3 km) felújított lakótömb (3 db)					

*Flamingó: a Képviselő-testület 552/2004. (X.21.) Kt. határozatában szereplő terület

**Homoki szőlők területe, Csévéző utca – Nagyhangács utca – Orgoványi utca – Bélatelepi út – Lőrinci út által határolt terület

4.5. A kerületszervezés céljai

A kerületszervezés céljai a célhierarchia harmadik szintjén helyezkednek el. A fejezetben bemutatásra kerül a hat kerületszervezéshez kapcsolódó jövőkép, valamint a jövőkép elérése érdekében kitűzött célok. Az alfejezetek végén két táblázat található, amelyek a konkrét beavatkozásokat tematizálva ismertetik az adott kerületszervezésben.

4.5.1. Rákoskeresztúr

Jövőkép:

Rákoskeresztúr a kerület kereskedelmi, intézményi, idegenforgalmi, oktatási, államigazgatási és tömegközlekedési központjaként funkcionáló, vegyes, de egyre vonzóbb képet mutató városrész. A kerület központi találkozóhelye, igényes és jól karbantartott zöldterületeivel, védett műemlékeivel az egyre magasabb életminőségi elvárásoknak megfelelni képes területi egység.

A kerületszervezés fejlesztési céljait a következőkben határozza meg:

- Kerületközponti szerep erősítése, az építészeti örökség és közösségi terek karakterének megőrzésével, felújításával, új funkciók kialakításával
- Kulturális funkciók erősítése
- Kelet-budapesti és agglomerációs központi szerepkör erősítése
- Közösségi rendezvények lebonyolítása a megújult közterületeken
- A kerület tökevonzó képességének javításával az intézmények, munkahelyek és ingatlanfejlesztések számának növelése
- A vállalkozói aktivitás dinamizálódásának kihasználása, gazdasági együttműködések, közös fejlesztések generálása és koordinálása érdekében erősebb partnerség kiépítése a civil szférával, a lakossággal és a vállalkozói szektorral
- Közlekedési hálózat és Infrastruktúra javítása, építése (út, csapadék elvezetés, járda, közvilágítás)
- Kerékpárutak fejlesztése (Rákospatak, Pesti és Ferihegyi út mentén)
- Szociális szolgáltatások férőhely bővítése

104. Táblázat: Rákoskeresztúr funkciói

Jelenlegi funkciója	Gazdasági, intézményi és közösségi funkciók
Elérhetőség, hozzáférhetőség	Buszközlekedéssel, vasúttal, gépjárművel Kevés a parkolóhely, P+R nem épült ki, jelentős átmenő forgalom, tömegközlekedési központ
Közösségi terek állapota	Kerékpárutak hiánya A közterületek állapota elhanyagolt Panel lakóházak állapota fokozatosan romlik, fenntartásuk sokba kerül Főterét a BKV-buszpályaudvara foglalja el
Jelentős társadalmi probléma	Egyes lakótelepeken szlömösödés indulhat el
Jövőben tervezett funkció	Közösségi, igazgatási és gazdasági funkciók erősítése

Jelenlegi funkciója	Gazdasági, intézményi és közösségi funkciók
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások, közigazgatásban dolgozók

105. Táblázat: Rákoskeresztúr – tervezett fejlesztések

Lakóterület	Panel lakóházak felújítása Panel lakóházak közötti zöldfelületek fejlesztése Játsszóterek kialakítása, felújítása Parkolóhelyek kialakítása Közművek fejlesztése, járdák építése Csapadékvíz-elvevezető rendszer fejlesztése
Vegyes, intézményi, idegenforgalmi	Polgármesteri Hivatal akadálymentesítése Podmaniczky-kastély felújítása Podmaniczky mauzóleum romjainak és környezetének megújítása Szent Kereszt templom előtti köztér kertépítészeti felújítása, közösségi térré történő alakítása Népkert felújítása, zöldfelületi fejlesztése Fuchs-kastély előtti terület felújítása Dózsa Művelődési Ház és környezetének felújítása Az ún. Nyúldomb hasznosítása (Dózsa MH. mögötti terület): szabadtéri színpad kialakítása Bölcsődei férőhelyek bővítése
Gazdasági	Új piac kialakítása a Kaszáló utcában Strand felújítása, élményfürdő építése, a Meglévő szolgáltatások fejlesztése mellett új szolgáltatások betelepítése
Különleges	Sportcsarnok építése Szelektív hulladékgyűjtő szigetek kialakítása
Közlekedés	Buszkorridor az Őrs vezér térre Sebességkorlátozások a mellékutcákban Alternatív útvonalak kijelölése, a kerületközpont tehermentesítése (Vidor utca meghosszabbítása) Kerékpárút építése a Rákos-patak, valamint Pesti út és a Ferihegyi út mentén 2 új vasúti megállóhely kialakítása (régii Rákoskeresztúr megállóhely, Akadémia-Újtelep – Madárdomb – Helikopter Lakópark megállóhely)

4.5.2. Rákoscscaba

Jövőkép:

Rákoscscaba a kerület gazdag történelmi hagyományokkal rendelkező kulturális alközpontja és rekreációs-szabadidős tevékenységek helyszíne.

A kerületrész fejlesztési céljait a következőkben határozza meg:

- Csaba vezér tér és régi Piac tér megújítása
- Kulturális funkciók erősítése
- Kereskedelmi funkciók erősítése
- Sport-rekreációs funkciók erősítése
- A strand területének hasznosítása
- Közlekedési fejlesztések megvalósítása
- Csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése
- Kerékpárút fejlesztések megvalósítása a Rákos-patak mentén
- Süllyedő-kastély felújítása
- Rekultiváció megvalósítása

106. Táblázat: Rákoscscaba funkciói

Jelenlegi funkciója	Közösségi, gazdasági, lakó funkció
Elérhetőség, hozzáférhetőség	A kerület központjából tömegközlekedéssel Vasúti megállóhellyel rendelkezik Jelentős tranzitforgalom
Közösségi terek állapota	Fejlesztés szükséges (pl. Rákoscscaba főtér)
Jelentős társadalmi probléma	nincs
Jövőben tervezett funkció	Közösségi, gazdasági, szabadidős és lakófunkciók erősítése
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások

107. Táblázat: Rákoscscaba – tervezett fejlesztések

Lakóterület	Utak, járdák, közművek (csapadék-elvezetés), játszóterek fejlesztése, csatornahálózat bővítése, járdák építése
Vegyes, intézményi, idegenforgalmi	Süllyedő kastély felújítása, kulturális, turisztikai célú hasznosítása Csaba vezér tér és régi piactér megújítása
Gazdasági	Volt Volán sportpálya hasznosítása
Különleges	Szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása
Közlekedés	Csabai út – Pesti út közlekedési csomópont fejlesztése Kerékpárút-fejlesztések megvalósítása a Rákos-patak mentén P+R és B+R parkolók létesítése a vasúti megállóhelynél Rákoscscabai és rákoskerti vasútállomás buszjárárral való összekötése

4.5.3. Rákoskert

Jövőkép:

Rákoskert közigazgatási és kereskedelmi fejlesztések erősítésével a kerület fejlett alközpontja

A kerületrész fejlesztési céljait a következőkben határozza meg:

- Kucorgó tér fejlesztése, megújítása igazgatási és kereskedelmi funkciók kialakításával
- Kulturális funkciók és a civil élet további erősítése
- Közlekedés-fejlesztés megvalósítása
- Templom építése
- Sport funkciók erősítése

108. Táblázat: Rákoskert funkciói

Jelenlegi funkciója	Lakó funkció
Elérhetőség, hozzáférhetőség	Tömegközlekedéssel a városközpontból Vasúttal (rendelkezik vasúti megállóhellyel), de BKV kapcsolata nincs a megállóhelynek tranzitforgalom jelentős
Közösségi terek állapota	Fejlesztés szükséges (pl. Kucorgó tér)
Jelentős társadalmi probléma	nincs
Jövőben tervezett funkció	Lakó funkció megerősített gazdasági és közigazgatási funkciókkal
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások

109. Táblázat: Rákoskert: tervezett fejlesztések

Lakóterület	Csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése, csatornahálózat bővítése, utak aszfaltozása, járdák építése
Vegyes, intézményi, idegenforgalmi	Művelődési ház felújítása Templom építése Óvoda bővítése a Kucorgó téren Kihelyezett okmányiroda a Kucorgó téren
Gazdasági	Kereskedelmi központ kialakítása a Kucorgó téren
Különleges	Sportpálya kialakítása Szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása
Közlekedés	Az átmenő forgalom enyhítését célzó útfejlesztések megvalósítása Biztonságos közlekedés feltételeinek megteremtése a Pesti út mentén Strázsa hegyi utcák rendezése Az M0 és a 31-es főút csomópont kialakítása Intermodális kapcsolatok kialakításának ösztönzése A vasúti megállóhely buszkapcsolattal való

ellátása

Csomópont fejlesztése a Kucorgó téren

4.5.4. Rákoshegy

Jövőkép:

Rákoshegy a vasúti kapcsolat kihasználásával intermodális csomópontként kapcsolódik a kerület központjához és a térséghez, erős híd szerepet tölt be a déli és a nyugati szomszédos kerületek irányába.

A kerületrész fejlesztési céljait a következőkben határozza meg:

- Ipari-kereskedelmi funkció kialakítása a Homokiszőlők területén
- Közművekkel való ellátottság szintjének növelése
- Utak építése
- Természetvédelmi terület megóvása
- FERIHEGYI út meghosszabbítása
- Zajcsökkentés, zajvédelem (Ferihegy)

110. Táblázat: Rákoshegy funkciói

Jelenlegi funkciója	Lakó funkció
Elérhetőség, hozzáférhetőség	Tömegközlekedéssel a kerület központjából Közúton a XVIII. kerület felé (észak-déli közlekedési útvonal)
Közösségi terek állapota	Fejlesztés szükséges (pl. játszótérfejlesztés a Helikopter lakóparkban)
Jelentős társadalmi probléma	Kezdeti szegregációs jelenségek a Homoki szőlők területén Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya magas
Jövőben tervezett funkció	Intermodális közlekedési funkció
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások

111. Táblázat: Rákoshegy – tervezett fejlesztések

Lakóterület	Lakások építése (Helikopter lakópark), közművek kiépítése, utak, járdák, építése
Vegyes, intézményi, idegenforgalmi	Merzse-mocsár turisztikai/oktatási célú fejlesztése Óvodabővítés Játszótér építés a Helikopter lakóparkban Rákoshegyi Községi Ház megépítése a víztorony mellett
Gazdasági	A Homokiszőlők területre ipari-kereskedelmi funkció telepítése
Különleges	Sportpálya fejlesztése

Közlekedés	Szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása P+R parkoló létrehozása a vasútállomás mellett szilárd burkolatú utak építése Biztonságos gyalogos átkelőhelyek létesítése Külső kerületi körút Ferihegyi út meghosszabbítása Elkerülő út megépítése
-------------------	--

4.5.5. Rákoscscaba - Újtelep

Jövőkép:

Rákoscscaba-Újtelep a kerület egyik legfiatalabb, főként lakófunkcióval ellátott városrésze.

A kerületrész fejlesztési céljait a következőkben határozza meg:

- Oktatási-nevelési funkciók erősítése
- Kulturális funkciók megteremtése
- Sportolási lehetőségek megteremtése
- Kereskedelmi funkciók megjelenésének ösztönzése
- Közlekedési fejlesztések az M0 nagytarcsai csomópontja kapcsán
- Rekultiváció a Kavicsbánya és a Kopolya környékén

112. Táblázat: Rákoscscaba – Újtelep funkciói

Jelenlegi funkciója	Lakó, közösségi
Elérhetőség, hozzáférhetőség	Tömegközlekedéssel a kerület központjából Közúton, a XVI. kerület irányából a Naplás úton Vasúti megállóhellyel rendelkezik
Közösségi terek állapota	fejlesztendő (pl. sportpálya)
Jelentős társadalmi probléma	nincs
Jövőben tervezett funkció	Kulturális funkciók megteremtése és gazdasági funkciók megerősítése, oktatás infrastruktúrájának fejlesztése
Célcsoport	Lakosság

113. Táblázat: Rákoscscaba – Újtelep – tervezett fejlesztések

Lakóterület	Közvilágítás, úthálózat fejlesztése, járdák építése, csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése
Vegyes, intézményi, idegenforgalmi	Diadal Úti Általános Iskola felújítása Móra Ferenc Óvoda és EGYMI felújítása Új bölcsőde építése Új orvosi rendelő építése
Gazdasági	Vállalkozások betelepítése
Különleges	Rekultiváció az egykori bánya területén Vízárak elhárítása folyamatos Sportpálya építése Szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása
Közlekedés	A két vasúti kapcsolódási pont kihasználása

4.5.6. Rákosliget

Jövőkép:

Rákosliget a kerület kulturális alközpontja, erős civil szervezetekkel

A kerületrész fejlesztési céljait a következőkben határozza meg:

- Gazdasági funkciók erősítése
- Közösségi és kulturális funkciók erősítése
- Színház épületének felújítása

114. Táblázat Rákosliget funkciói

Jelenlegi funkciója	Lakó és kulturális funkciók
Elérhetőség, hozzáférhetőség	Tömegközlekedéssel a kerület központjából, északról a XVI. kerületből közúton Vasútállomással rendelkezik (Rákoskeresztúrral közösen)
Közösségi terek állapota	Fejlesztés szükséges: pl. Hősök tere
Jelentős társadalmi probléma	nincs
Jövőben tervezett funkció	Lakó és kulturális funkciók megerősítése mellett a gazdasági jelleg ösztönzése
Célcsoport	Lakosság, vállalkozások

115. Táblázat: Rákosliget – tervezett fejlesztések

Lakóterület	Úthálózat fejlesztése, járdák kiépítése Csapadékvíz-elvezető rendszer fejlesztése
Vegyes, intézményi, idegenforgalmi	A volt Maros mozi épületének felújítása, közösségi, kulturális célú hasznosítása A Gózon Gyula színház épületének felújítása
Gazdasági	A meglévő ipari terület fejlesztése a Cinkotai út mentén Szolgáltatóház létrehozása (VIII. utcában) Panzió kialakítása
Különleges	Klubhelyiség kialakítása idősek számára Közösségi internetes oldal létrehozása Szelektív hulladékgyűjtő sziget kialakítása
Közlekedés	úthálózat fejlesztése (észak-déli közlekedési irány) Jelzőlámpás csomópontok kialakítása (a Ferihegyi út -XVII. utca és a Gyöngytyúk utca-Cinkotai utca kereszteződésekben), Vidor utca meghosszabbítása a Keresztúri út irányba

5. A stratégia koherenciája, konzisztenciája

5.1. *Illeszkedés a településfejlesztési koncepcióhoz, településrendezési tervhez*

A Városrehabilitációs kézikönyv ajánlásai alapján elkészített helyzetelemzési és stratégiai munkarészt követően azt vizsgáljuk meg, hogy az egyes kerületszempontok céljai hogyan, milyen módon illeszkednek a kerület fejlesztési dokumentumaihoz.

A kerületszempontok fejlesztési céljai összevetésre kerültek Budapest Főváros XVII. kerület Önkormányzatának 3/2006. (III.2.) rendeletével (Budapest XVII. kerület Városrendezési és Építési Szabályzat – 17. KVSZ), valamint összegyűjtöttük és feltüntettük az egyes kerületszempontokra vonatkozó szabályozási terveket is, amelyek alapján a koncepció néhány eleme már a megvalósulás útjára léphetett. A kerületszemponti funkciók meghatározásánál az elkészült tervlapokat vettük alapul.

5.1.1. A kerületszempontok illeszkedésvizsgálata:

Rákoskeresztúr

Rákoskeresztúr kerületszempont, mint kerületi központ, fejlesztési céljait tekintve az alábbiakban foglalhatók össze: kerületközponti szerep erősítése, az építészeti örökség és közösségi terek karakterének megőrzésével, felújításával, új funkciók kialakításával, kulturális funkciók erősítésével.

Fontos szegmensként jelenik meg a közösségi rendezvények lebonyolítása a megújult közterületeken. Kelet-budapesti központi szerepkör erősítése, tekintettel az egyre intenzívebb agglomerációs folyamatokra.

Határozott cél a kerület tökevonzó képességének javításával az intézmények, munkahelyek és ingatlanfejlesztések számának növelése, a vállalkozói aktivitás dinamizálódásának kihasználása, gazdasági együttműködések, közös fejlesztések generálása és koordinálása érdekében erősebb partnerség kiépítése a civil szférával, a lakossággal és a vállalkozói szektorral. A fenti fejlesztésekkel összhangban az infrastruktúra javítása, kiépítése (út, csapadék elvezetés, járda, közvilágítás).

Településrendezési-szabályozási tervvel való összhangban a fővárosi és a kerületi szabályozási tervekben foglaltak lehetővé teszik és előirányozzák a központi vegyes használat kialakítását. Erősödik a valódi kerületközponti arculat a meglévő értékek védelme mellett. A kitűzött kerületközponti céloknak megfelelően új szolgáltatások telepednek meg, új munkahelyek jönnek létre, a zöldfelületek használata intenzívebbé válik.

A városkép védelméről a KVSZ 11-12.§ rendelkezik. A kerületközpontokra vonatkozóan elfogadott szabályozási tervek vannak. További elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/9., TRT/XVII/30., TRT/XVII/8., TRT/XVII/24., TRT/XVII/23., TRT/XVII/14., TRT/XVII/18.

A **változtatási igényeknek** megfelelően Rákosmente önkormányzata városrehabilitációs tevékenységet, akcióterületi terv elkészítését, a panel lakótömbök felújítására vonatkozóan koncepciót dolgoz ki a helyi lakosság bevonásával, valamint szociális (ún. „szoft”) elemek, programok kidolgozását tűzi ki célul.

A **szomszédos kerületszempontokhoz való illeszkedés** kapcsán kiegészíti, összekapcsolja a környező kerületszempontok gazdasági, kulturális és lakófunkcióit.

Rákoscsaba

Rákoscsaba kerületszempont fejlesztési céljai a kulturális, kereskedelmi, sport-rekreációs funkciók erősítése, a strand területének hasznosítása, közlekedési fejlesztések megvalósítása, csapadék-

elvezető rendszer fejlesztése, kerékpárút fejlesztések megvalósítása a Rákos-patak mentén, a Hajdú-Bogáti kastély felújítása, rekultiváció megvalósítása.

Településrendezési-szabályozási tervvel való összhangban a KVSZ övezeti besorolása alapján városközponti és intézményi terület övezetei találhatóak, amelyek alátámasztják a tervezett célok megvalósulását.

Szabályozási tervek készültek a területekre, ezek közül kiemelkedő a TRT.XVII/22. számú. (További szabályozási tervek: TRT/XVII/1., TRT/XVII/2., TRT/XVII/25., TRT/XVII/17.)

A szomszédos kerületszomszédokhoz való illeszkedés kapcsán az infrastrukturális fejlesztések (főleg a csapadékvíz-elvezetés és a forgalmi csomópontok fejlesztése) teremti meg a kapcsolódást más kerületszomszédok céljaihoz.

A Rákos-patak menti ökológiai folyosó koncepciója mentén nem csak a kerületközpont, de az agglomerációhoz és a Főváros belső részeihez is szervesen kapcsolódik.

Rákoskert

Rákoskert kerületszomszédok fejlesztési céljai a kulturális funkciók, kereskedelmi funkciók erősítése, közlekedés-fejlesztés megvalósítása, közművekkel való ellátottság szintjének növelése, templom építése, sport funkciók erősítése.

Településrendezési-szabályozási tervvel való összhangban a természeti környezet védelméről a KVSZ 13-18. § ad tájékoztatást, a fentieknek való megfelelés a célok alapján biztosított.

Elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/18., TRT/XVII/21. és TRT/XVII/12.

A szomszédos kerületszomszédokhoz való illeszkedés kapcsán közlekedési folyosót vezet át az agglomerációból a kerületközpontba. Közműfejlesztései Rákoscsabához kapcsolódnak, természeti értékek védelme pedig a rákoshegyi fejlesztési célokkal áll összhangban.

Rákoshegy

Rákoshegy kerületszomszédok fejlesztési céljai intermodális csomópont kialakítása, ipari-kereskedelmi funkciók erősítése a Homoki szőlők területén, közművekkel való ellátottság szintjének növelése, utak építése, valamint a természetvédelmi terület megőrzése.

Településrendezési-szabályozási tervvel való összhangban a KVSZ 47/B § külön foglalkozik az Orgoványi utca – Nagyhangács köz – Nagyhangács utca – Baross utca által határolt területtel. A terület felhasználása szempontjából M-XVII-02 munkahelyi területnek minősül.

Elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/4., TRT/XVII/26., TRT/XVII/19., TRT/XVII/27., TRT/XVII/3.

A **változtatási igényeknek** megfelelően cél egy gazdaságfejlesztési koncepció kidolgozása a Homoki szőlők területére, az itt élők szociális problémáinak kezelése, a Merzse-mocsár programjának kidolgozása.

A szomszédos kerületszomszédokhoz való illeszkedés kapcsán az észak-déli közlekedési folyosó vezet a kerület központjából a szomszédos XVIII. kerületbe (a repülőtérre is).

Rákoscsaba – Újtelep

Rákoscsaba-Újtelep kerületszomszédok fejlesztési céljai az oktatási-nevelési funkciók erősítése, kulturális funkciók erősítése, kereskedelmi funkciók megjelenésének ösztönzése, közlekedési fejlesztések az M0 nagytarcsai csomópontja kapcsán, valamint rekultiváció a Kavicsbánya és a Kopolya környékén.

Településrendezési-szabályozási tervvel való összhangban az intézményi fejlesztések tekintetében a KVSZ övezeti besorolása támogatja a kerületszomszédok megfogalmazott célokat. Az

alközponti fejlesztési területre szabályozási terv készült (TRT/XVII/20.). Egyéb szabályozási tervek: TRT/XVII/32., TRT/XVII/13.

A szomszédos kerületekhez való illeszkedés kapcsán Rákoscsaba és Rákosliget köti össze a kerület központjával. Bekapcsolódik a Rákos-patak menti ökológiai folyosóba. Átvezető funkcióval bír az északi szomszéd, XVI. kerület irányába.

Rákosliget

Rákosliget kerülete rész fejlesztési céljai a gazdasági funkciók erősítése, közösségi és kulturális funkciók erősítése, színház épületének felújítása.

Településrendezési-szabályozási tervvel való összhangban a KVSZ övezeti besorolásai támogatják a célok elérését. A kerülete részre elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/11., TRT/XVII/31., TRT/XVII/5.

A szomszédos kerületekhez való illeszkedés kapcsán jelentős tranzit szerepet vállal az észak-déli irányú közlekedésben a XVI. kerület irányában. A kerület központjától a Rákos-patak választja el.

Az alábbiakban táblázatos formában is bemutatásra kerülnek a kerületek rész illeszkedés vizsgálata:

116. Táblázat: kerületszomszédos illeszkedésvizsgálata

Kerületszomszédos	Kerületszomszédos céljai	Településrendezési- szabályozási tervvel való összhang	Változtatási igények	Szomszédos kerületszomszédos illeszkedés
1) Rákoskeresztúr	- Kerületközponti szerep erősítése, az építészeti örökség és közösségi terek karakterének megőrzésével, felújításával, új funkciók kialakításával - Kulturális funkciók erősítése - Kelet-budapesti központi szerepkör erősítése - Közösségi rendezvények lebonyolítása a megújult közterületeken - A kerület tökevonó képességének javításával az intézmények, munkahelyek és ingatlanfejlesztések számának növelése - A vállalkozói aktivitás dinamizálódásának kihasználása, gazdasági együttműködések, közös fejlesztések generálása és koordinálása érdekében erősebb partnerség kiépítése a civil szférával, a	A fővárosi és a kerületi szabályozási tervekben foglaltak lehetővé teszik és előirányozzák a központi vegyes használat kialakítását. Erősödik a valódi kerületközponti arculat, a meglévő értékek védelme mellett. A kitűzött kerületközponti céloknak megfelelően új szolgáltatások telepednek meg, új munkahelyek jönnek létre. A zöldfelületek használata intenzívebbé válik. A városkép védelméről a KVSZ 11-12.§ rendelkezik. A kerületközpontra vonatkozóan elfogadott szabályozási tervek vannak. További elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/9., TRT/XVII/30., TRT/XVII/8.,	Városrehabilitációs tevékenység Akcióterületi terv Koncepció a panel lakótömbök felújítására vonatkozóan a helyi lakosság bevonásával. Szociális (ún. soft) elemek, programok kidolgozása	Kiegészíti, összekapcsolja a környező kerületszomszédos gazdasági, kulturális és lakófunkcióit.

Kerületrész	Kerületrészek céljai	Településrendezési-szabályozási tervvel való összhang	Változtatási igények	Szomszédos kerületrészekhez való illeszkedés
	- lakossággal és a vállalkozói szektorral - Közlekedési hálózat és Infrastruktúra fejlesztése, építése (út, csapadék elvezetés, járda, közvilágítás)	TRT/XVII/24., TRT/XVII/23., TRT/XVII/14., TRT/XVII/18.		
2) Rákoscsaba	- Kulturális funkciók erősítése - Kereskedelmi funkciók erősítése - Sport-rekreációs funkciók erősítése - A strand területének hasznosítása - Közlekedési fejlesztések megvalósítása - Csapadék-elvezető rendszer fejlesztése - Kerékpárút fejlesztések megvalósítása a Rákos-patak mentén - Hajdú-Bogáti-kastély felújítása - Rekultiváció megvalósítása	A KVSZ övezeti besorolása alapján városközponti és intézményi terület övezetei találhatóak, amelyek alátámasztják a tervezett célok megvalósulását. Szabályozási tervek készültek a területekre, ezek közül kiemelkedő a TRT.XVII/22. számú. (További szabályozási tervek: TRT/XVII/1., TRT/XVII/2., TRT/XVII/25., TRT/XVII/17.)	Műszaki tervek, engedélyek Rekultivációs program Gazdaságfejlesztési koncepció	Infrastrukturális fejlesztések (főleg a csapadékvíz-elvezetés és a forgalmi csomópontok fejlesztése) teremti meg a kapcsolódást más kerületrészek céljaihoz. A Rákos-patak menti ökológiai folyosó koncepciója mentén nemcsak a kerületközpont, de az agglomerációhoz és a Főváros belső részeihez is szervesen kapcsolódik.
3) Rákoskert	- Kulturális funkciók erősítése - Kereskedelmi funkciók erősítése - Közlekedés-fejlesztés megvalósítása - Közművekkel való	A természeti környezet védelméről a KVSZ 13-18. § ad tájékoztatást, az ezeknek való megfelelés a célok alapján biztosított. Elkészült szabályozási tervek:	Műszaki tervek, engedélyek Gazdaságfejlesztési koncepció	Közlekedési folyosót vezet át az agglomerációból a kerületközpontba. Közműfejlesztései Rákoscsabához kapcsolódnak, természeti értékek védelme pedig a

Kerületrész	Kerületrészek céljai	Településrendezési-szabályozási tervvel való összhang	Változtatási igények	Szomszédos kerületrészekhez való illeszkedés
	ellátottság szintjének növelése • Templom építése • Sport funkciók erősítése	TRT/XVII/18., TRT/XVII/21. és TRT/XVII/12.		rákoshegyi fejlesztési célokkal van összhangban.
4) Rákoshegy	• Intermodális csomópont kialakítása • Ipari-kereskedelmi funkciók erősítése a Homokiszőlők területén • Közművekkel való ellátottság szintjének növelése • Utak építése • Természetvédelmi terület megóvása • Zajteher csökkentése, zajvédelem • Férihegyi út meghosszabbítása	A KVSZ 47/B § külön foglalkozik az Orgoványi utca – Nagyhangács köz – Nagyhangács utca – Baross utca által határolt területtel. A terület felhasználása szempontjából M-XVII-02 munkahelyi területnek minősül. Elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/4., TRT/XVII/26., TRT/XVII/19., TRT/XVII/27., TRT/XVII/3.	Gazdaságfejlesztési koncepció kidolgozása a Homokiszőlők területére Az itt élők szociális problémáinak kezelése A Merzse-mocsár programjának kidolgozása	Észak-déli közlekedési folyosó vezet a kerület központjából a szomszédos XVIII. kerületbe (a repülőtérre is).
5) Rákoscsaba-Újtelep	• Oktatási-nevelési funkciók erősítése • Kulturális funkciók erősítése • Kereskedelmi funkciók megjelenésének ösztönzése • Közlekedési fejlesztések az	Az intézményi fejlesztések tekintetében a KVSZ övezeti besorolása támogatja a kerületrészi megfogalmazott célokat. Az alközponti fejlesztési területre szabályozási terv készült (TRT/XVII/20.)	Műszaki tervek, engedélyek Gazdaságfejlesztési koncepció	Rákoscsaba és Rákosliget köti össze a kerület központjával. Bekapcsolódik a Rákos-patak menti ökológiai folyosóba. Átvezető funkciója van az északi szomszéd XVI. kerület irányába

Kerületsz	Kerületsz céljai	Településrendezési-szabályozási tervvel való összhang	Változtatási igények	Szomszédos kerületszhez való illeszkedés
	M0 nagytarcsai csomópontja kapcsán • Rekultiváció a Kavicsbánya és a Kopolya környékén • Egészségügyi szolgáltatás fejlesztés	Egyéb szabályozási tervek: TRT/XVII/32., TRT/XVII/13.		
• 6) • Rákosliget	• Gazdasági funkciók erősítése • Közösségi és kulturális funkciók erősítése • Színház épületének felújítása • Lakófunkciók bővítése	• A KVSZ övezeti besorolásai támogatják a célok elérését. • A kerületszre elkészült szabályozási tervek: TRT/XVII/11., TRT/XVII/31., TRT/XVII/5	• Műszaki tervek, engedélyek; • Gazdasáfejlesztési koncepció	• A kerület központjához szervesen kapcsolódik, attól a Rákos-patak választja el. Jelentős tranzit szerepet vállal az észak-déli irányú közlekedésben a XVI. kerület irányába.

5.2. *Célrendszer koherenciája*

A Városrehabilitációs kézikönyv ajánlásai alapján elkészített helyzetelemzési és stratégiai munkarészt követően azt vizsgáljuk meg, hogy az egyes kerületszempcek céljai hogyan, mily módon illeszkednek a kerület fejlesztési dokumentumaihoz.

A kerületszempcek céljai összevetésre kerültek Budapest Főváros XVII. kerület Önkormányzatának 3/2006. (III.2.) rendeletével (Budapest XVII. kerület Városrendezési és Építési Szabályzat – „17. KVSZ), valamint összegyűjtöttük és feltűntettük az egyes kerületszempcekre vonatkozó szabályozási terveket is, amelyek alapján a koncepció néhány eleme már a megvalósulás útjára léphetett. A kerületszempzsi funkciók meghatározásánál az elkészült tervlapokat vettük alapul.

A célrendszer elemzésekor fontos kihangsúlyozni, hogy az átfogó cél csak a tematikus és a kerületszempzsi célok maradéktalan teljesülésén keresztül érhető el. Az előző fejezetben bemutatott háromszintű célhierarchia jól mutatja a kapcsolatot a tematikus és az átfogó célok között, de igaz ez a kerületszempzsekre is, hisz egy fejlődésben elmaradó kerületszempz visszahúzhatja a többieket.

Mindezek alapján elkészítettük a tematikus célok kerületszempzsekből történő megjelenését bemutató táblázatot. A táblázatban „+” jellel jelöltük a célok megjelenését, erősségét pedig a jelek számával jeleztük.

Ezek alapján elmondható, hogy a gazdaságfejlesztési funkció szinte minden kerületszempzseben szerephez jut, mégis legmarkánsabban a központi kerületszempzseben (Rákoskeresztúron) valamint a Rákoshegyen jelenik meg. A társadalmi kohézió és a helyi identitás erősítésének célja Rákoskeresztúron és Rákoskerten a legerősebb, de a többi alközpontban is erős jelek mutatkoznak. A közlekedési infrastruktúra megerősítésére, fejlesztésére vonatkozó cél leginkább Rákoskeresztúron, Rákoskerten és Rákoshegyen jelenik meg, míg a helyi örökség megőrzése, védelme Rákoskeresztúron és Rákoshegyen figyelhető meg.

117. Táblázat: A tematikus célok megjelenése az egyes kerületek részében

TEMATIKUS CÉLOK / KERÜLETRÉSZEK	A KERÜLET GAZDASÁGI VERSENYKÉPESSÉGÉNEK NÖVELÉSE		A TÁRSADALMI KOHÉZIÓ ÉS A HELYI IDENTITÁS MEGERŐSÍTÉSE			KÖZLEKEDÉSI INFRASTRUKTÚRA JAVÍTÁSA		HELYI ÖRÖKSÉG MEGŐRZÉSE, VONZÓ TELEPÜLÉSI KÖRNYEZET KIALAKÍTÁSA	
	A) Erősödjenek meg a helyi vállalkozások, munkahelyeket teremtv az itt élők számára	B) Jelenjenek meg a külső tőkebefektetők, hogy nagyobb volumenű fejlesztésekkel gazdagítsák a kerületet, és további munkahelyeket teremtsenek	C) Kulturális, szórakozási, sportolási lehetőségek teremtése az itt élők számára	D) Jöjjenek létre (újuljanak meg) olyan közösségi terek, épületek a kerületben, ahol az itt élők a szabadidejüket el tudják tölteni	E) Legyenek megfelelő minőségűek és könnyen elérhetőek a közszolgáltatások	F) Legyen gyorsabban elérhető a Főváros központja	G) Javuljon a kerületek közötti közlekedés	H) Legyen tudatos kerület-marketing A modern kertváros kommunikálása	I) Védjük meg a természeti értékeinket és óvjuk a kerület épített környezetét.
1) Rákoskeresztúr (Akadémiaújteleppel és Madárdombbal)	+++	+++	++	+++	+	+++	+	+++	+
2) Rákoscsaba	++	++	++	++	++	+	+	+	+
3) Rákoskert	++	+	++	+	+++	+	+++	+	+
4) Rákoshegy	+++	+++	+	++	++	+	++	+	+++
5) Rákoscsaba-Újtelep	++	++	+	+	++	+	++	+	++
6) Rákosliget	++	++	++	++	+	+	+	+	+

5.2.1. Kapcsolódás a különböző szintű (európai, hazai, regionális és budapesti) fejlesztési koncepciókhoz és más programokhoz

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiával, mint új szemléletű fejlesztési dokumentummal szemben támasztott elvárás, hogy biztosítsa a kapcsolatot a különböző településfejlesztési eszközök és a tervezett beavatkozások között, másrészt illeszkedjen az európai, hazai, regionális, budapesti és kerületi terület- és városfejlesztési koncepciókba.

Kapcsolat az Európai Unió városfejlesztésre vonatkozó stratégiáival

Bár az Európai Unió nem rendelkezik formális hatáskörrel a városfejlesztésre vonatkozóan, számos olyan rendeletet, irányelvet és ajánlást fogadtak el, mely hatással van napjaink városfejlesztési gyakorlatára. Ezek részben implementálásra kerültek a hazai jogszabályokba – amit a tervezés szintjén szükséges figyelembe venni – részben alapjául szolgáltak városfejlesztési stratégiák megfogalmazásához. Mivel a jelen fejlesztés döntő hányadában a strukturális alapok forrásaiból valósul meg, indokolt, hogy a fejlesztési program kialakításánál figyelembe vegyük az eddigi stratégiák kiemelt és a gyakorlat által igazoltan megvalósítható céljait, a legfontosabb tapasztalatokat, valamint a jövőre vonatkozó főbb iránymutatásokat.

Az Európai Unió városfejlesztéssel kapcsolatos főbb dokumentumaiban lefektetett célokat, megjelenésük sorrendjében, a következő táblázat tartalmazza. Ezek érvényesítésénél szem előtt kellett tartanunk, hogy bizonyos célkitűzések és szempontok csak országos és budapesti szintre vonatkoztathatók, míg mások tartalmilag nem kapcsolódnak a kerületi fejlesztésekhez. A releváns célokat és szempontokat a táblázatban kiemelve jeleztük.

118. Táblázat: Európai Unió stratégiák dokumentumai, és a főbb célkitűzések áttekintése

A dokumentum neve (megjelenés éve)	Főbb célkitűzések, javaslatok a városfejlesztésre vonatkozóan
Green Paper on the Urban Environment (1990)	- városi gazdasági, társadalmi és környezeti problémák egységes kezelése - megfelelő város- és közlekedéstervezés - a kulturális örökség (épített környezeti értékek megőrzése és fenntartása) - a természeti környezet megőrzése és fenntartása - megfelelő víz- és energia gazdálkodás - települési hulladék kezelése - szociális kezdeményezések támogatása - együttműködés, információcsere
Towards an Urban Agenda in the European Union (1997)	- élhető város feltételeinek megteremtése - városok szerepének erősítése az európai társadalmi fejlődésben - városi munkanélküliség csökkentése - a fokozott környezetterhelés megszüntetése - közlekedésből származó környezetterhelés csökkentése - bűnözés és szegénység kezelése - megfelelő várostervezés
„Holnap városa” elképzelés az 5.	

A dokumentum neve (megjelenés éve)	Főbb célkitűzések, javaslatok a városfejlesztésre vonatkozóan
Keretprogram 3. részében (1998)	• városrehabilitáció – szennyezett és barnamezős területek rehabilitációja és újrahasznosítása • intelligens közlekedési rendszerek kiépítése • társadalmi integráció
Sustainable urban development in the European Union: a framework for action (1998)	• gazdasági termelékenység és foglalkoztatás (innovációs szerep) erősítése • egyenlőség • társadalmi befogadás és rehabilitáció • környezetvédelem és fenntarthatóság • helyi kormányzás és társadalmi részvétel • rehabilitáció integrált megközelítése, vagyis a gazdasági, társadalmi, környezeti, közlekedési és biztonsági szempontok együttes figyelembe vétele
Európai Területfejlesztési Perspektíva (ESDP – 1999)	• a városok fizikai terjeszkedésének kézben tartása • különféle funkciók elérése minden társadalmi csoport számára • a városi ökorendszerrel való ésszerű és forrástakarékos gazdálkodás • jobb elérhetőség biztosítása környezetbarát közlekedési formákkal • természeti és kulturális örökség megőrzése és fejlesztése • elhanyagolt területek és lepusztult ipari telepek helyrehozatala • olcsó, jó minőségű lakások kiegyensúlyozott biztosítása
Cities for Cohesion – The Urban Dimension of European Policy (szakértői jelentés – 2002)	• munkanélküliség és társadalmi kirekesztés kezelése • migráció csökkentése (különösen a nyelvi problémák miatti integrációhiány) • biztonság növelése • környezeti degradáció és zsúfoltság csökkentése • lakónegyedek elkülönüléséből származó negatív hatások mérséklése • zöld területek és közösségi terek számának és minőségének növelése • szegregáció csökkentése • együttesen megvalósuló gazdasági, társadalmi és fizikai rehabilitáció
Urban I. program Ex-Post értékelése (2003)	• programok kombinálása más fejlesztési programokkal • projektek közötti szinergia

A dokumentum neve (megjelenés éve)	Főbb célkitűzések, javaslatok a városfejlesztésre vonatkozóan
	megteremtése - helyi közösségek aktív részvétele és kapacitásépítése - jó gyakorlatok, „best practices” átvétele - magánszektor támogatásának, részvételének növelése - a közösségi dokumentációk megfelelő értelmezése - egységes városrész-város-régió stratégia szükségessége
The future of cohesion policy in Europe – Establishing a strong urban dimension in the future Structural Funds (2003)	- barnamezős rehabilitáció előnyben részesítése a zöldmezős beruházásokkal szemben - szociális infrastruktúra fejlesztése (fiatalok számára munkaerő-piaci beilleszkedés, bűnözés elkerülése, idősek számára ellátási rendszerek) - fenntartható városi közlekedés
Az eddigi jó gyakorlatokból származó legfontosabb tapasztalatok	- városfejlesztésben érintett sokféle szereplő együttműködése pontosan tisztázott szervezeti keretek között - formális és informális módszerekkel biztosított legyen a lakosság aktív részvétele - a városi lakókörnyezet állapotának javulása mellett a lakók közötti kapcsolatok erősödjenek

A releváns célkitűzések és szempontok közül mindenképpen kiemelendő a **Modern Kertvároshoz** kapcsolódó zöld területek és közösségi terek számának és minőségének növelése, mely a városi zöld felületek megőrzéséhez és fejlesztéséhez, a városi lakókörnyezet állapotának javulásához és ezen keresztül a lakók közötti kapcsolatok erősítéséhez járul hozzá.

A tervezett fejlesztések hozzájárulnak ahhoz, hogy a kerületben **új gazdasági és közösségi funkciók jelenjenek meg, melyek valamennyi társadalmi csoport számára elérhetővé válnak.** (szolgáltatóházak, turizmus fejlesztése.)

A jelenlegi fejlesztés, és a várható további ütemek szervezeti rendszerét úgy határoztuk meg, hogy a **különböző szereplők együttműködése megfelelő szervezeti keretek között történjen**, továbbá biztosított legyen a **helyi közösségek és a lakosság aktív részvétele.** (Lásd részletesen a partnerség fejezetnél.)

Budapest Főváros XVII. kerülete esetében a jobb életminőséghez való hozzájárulást a zöldfelületi fejlesztéseken, a közterek és sétányok kialakításán túl a **közlekedési kényszer mérséklése, a közlekedési rendszer racionalizálása és ezáltal a környezetterhelés csökkentése jelentheti**, mely konkrét projektek formájában a kerület központjában található buszpályaudvar átalakításával, intermodális csomópontok kialakításával és a BKV járatok újjászervezésével érhető el. E fejlesztések előkészítése már megkezdődött, megvalósításuk érdekében a kerület partneri együttműködést alakított ki a Budapest Főváros Önkormányzata, a Budapesti Közlekedési Vállalat Zrt. és a Magyar Államvasutak Zrt. vezetőivel és munkatársaival.

Az együttműködés létrejötte a kerületközpont kialakítása program újabb innovatív elemét is jelenti.

Az Unió célja, hogy az európai városokat ismét dinamizálja, olyan vonzó, egészséges, jó minőségű helyekké tegye, ahol az emberek szívesen élnek, és amelyek lehetővé teszik közösségeik és gazdaságaik fejlődését. Ennek érdekében *fenntartható városgazdálkodásra van szükség, mely a város által ellátott funkciókból származó környezeti hatások csökkentése, átfogó stratégia és cselekvési terv*, (← a fővárosi stratégiába illeszkedő stratégiai terv és akcióterv kidolgozása kerületi szinten) *megfelelő szinten történő és átlátható döntéshozatal*, (← jelen program esetében jól kialakított, és a szervezeti struktúrába illeszkedő településfejlesztési szervezet és kommunikációs terv) valamint *az állampolgárok aktív szerepe* (← partnerség) révén valósulhat meg. A városok dinamizálásának, élhetőbbé tételének további kulcselemei a *fenntartható közlekedés*, és a *fenntartható építés*. Utóbbi a fenntarthatósági, elsősorban *energiatakarékosági szempontok érvényesítését jelenti új épületek és infrastruktúra építése, illetve meglévő épületek felújítása esetén*. (ez az elképzelés egyik Rákoskeresztúrra vonatkozó táblázatban sincs benne, a 216. oldalon pedig szabadidő-parkká való fejlesztést említi a Nyilas-táblán, el kellene dönten, hogy melyiket hagyjuk benne)

A városok élhetőbbé tételének további eszköze a *fenntartható várostervezés*, ami a területhasználat városi területeken belüli szerkezetével és típusaival foglalkozik, ezáltal közvetlenül kapcsolódhat nemcsak az egész város, hanem egyes városrészek fejlesztéséhez is. A dokumentum felhívja a figyelmet arra, hogy a város peremén elhelyezkedő hatalmas, alapszolgáltatásokkal rosszul ellátott lakóterületeket fenntartható közösségekké kell alakítani. E területek (és ilyen a XVII. kerület is) tipikus problémája, hogy a napi tevékenységek (otthon, munka, vásárlás) egymástól távoli területeken zajlanak, jelentős közlekedési kényszerszert és környezeti terhelést idézve elő. A közlekedési rendszer racionalizálása, kevésbé környezetszennyező gépjárművek beszerzése, csak részben jelenthet megoldást. A probléma valódi orvoslása, *ha a funkciók többsége* (a bevásárláson és munkavégzésen túl a szórakoztató, oktatási-nevelési, kulturális, sport és egészségvédelmi funkciók is) *a lakóhelyen elérhetővé válik*. Éppen ezért a *monofunkciós területeket át kell alakítani, vagy utólagosan kell kiépíteni, hogy fenntarthatóbbak legyenek*. Szintén a fenntartható várostervezésnél fogalmazódik meg az elvárás **a zöldterületek és parkok védelmére, új zöld felületek és közterek kialakítására**, mivel azok lehetőséget teremtenek a sportra, közösségi életre, pihenésre, békére és nyugalomra, vagyis jelentősen befolyásolhatják az életminőséget. (← **kapcsolat a zöldterületek felújításával, a Rákos-patak környezetének rendezésével**)

5.2.2. Kapcsolat az országos és regionális fejlesztési koncepciókkal

Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció (2005.)

A várostervezésre, városfejlesztésre vonatkozóan országos szinten az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció fogalmaz meg iránymutatásokat. A „Befektetés az emberbe” prioritáscsoport Társadalmi és területi zárványok oldása célkitűzése komplex ágazatközi fejlesztések révén az *élhető települések és elérhető közszolgáltatások kialakítását kívánja előmozdítani*. A dokumentum szerint az élhetőbb települések kialakulásának a legfontosabb lépései:

- a központi településrészekben található lakónegyedek megújítása és a városok panelrekonstrukciós programjai.
- a szabadidős programoknak helyet adó közösségi terek kialakítására, a szabadidő aktív és kreatív eltöltését szolgáló háttér megteremtésére.
- a városmagok értékörző megújítása, a műemlékek védelme és felújítása valamint a települési zöldterületek védelme és fejlesztése.

A Közép-magyarországi Régió Stratégiai Terve 2007-13 (2006.)

A Közép-magyarországi régió stratégiai célja, hogy a régió „legyen a minőség elvein nyugvó, élhető, az itt élők számára egészséges, lakó és munkakörnyezetet biztosító, ugyanakkor a fenntarthatósági kritériumokat gazdasági, környezeti és társadalmi vonatkozásban egyaránt teljesítő, kreatív, nemzetközileg is vezető, regionális identitással rendelkező, a Kárpát-medence fő szervező erejét jelentő térség.” A stratégiai cél teljesülését átfogó célok segítik elő, melyek közül az „Élhető régió megvalósítása” az itt élők számára az egészséges lakó- és munkakörnyezet megteremtéséhez járul hozzá. A Stratégiai Terv kiemeli, hogy a régióban olyan természeti és (épített) környezeti fejlesztésekre van szükség, melyek a lakosság testi és mentális egészségét pozitívan befolyásolják. Speciális célként jelenik meg a természeti- és épített környezet védelmének és fejlesztése, mely megközelítés az operatív célok szintjén is megjelenik: a természetes zöldfelületi egységek és vízbázis-védelmi területek védelménél a nagy kiterjedésű zöld területeken túl a települési, kerületi aktív zöld felületek (parkok) kialakítása, megújítása is szerepel, míg az alközpontok revitalizálásánál a szokásos köztér és intermodális csomópont kialakítás és funkcióbővítés mellett a játszóterek illetve parkok fejlesztésére is felhívják a figyelmet. *Így a települési alközpontok létrehozásához a zöld felületi elemek fejlesztése nemcsak közvetetten, a funkcióbővítésen keresztül, hanem közvetlenül is kapcsolódik.* (Lásd a települési (al)központok fejlesztése identitást erősítő funkciókkal operatív cél értelmezését.)

A célok elérését „A minőségi élethez szükséges települési tényezők fejlesztése, természeti környezet revitalizálása” című prioritás segíti elő, mely egyúttal hozzájárul a „Régió gazdasági versenyképességének növelése” átfogó cél teljesüléséhez is. (Az egészséges, nyugodt életkörülményeket valló és biztosító régió ugyanis jelentős versenyképességi előnyöket hordoz magában, azáltal is, hogy erősíti az itt élők identitástudatát. Az identitás tehát a versenyképesség szempontjából is fontos tényező lehet.) A prioritásban, hasonlóan az eddig bemutatott stratégiai dokumentumokhoz, komplex beavatkozásokat irányoznak elő, ami alatt az épített és természeti környezet fejlesztését illetve a társadalom megújítására irányuló intézkedéseket együttesen értik.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozásánál ezeket a megközelítéseket figyelembe vették, ezért a koncepció szorosan illeszkedik a Közép-magyarországi Régió Stratégiai Tervébe.

5.2.3. Kapcsolat Budapest Főváros fejlesztési programjaival

Budapest Városfejlesztési Koncepció

Budapest Főváros átfogó és a jövőt tekintve leginkább előremutató programját a 2003-ban elfogadott Budapest Városfejlesztési Koncepció fogalmazza meg. A program nemcsak a hosszú távra, azaz 15 évre vonatkozó stratégiai célokat jelöli ki, hanem előrevetíti az elkövetkezendő 30 év nagy távlatú jövőképét is. *Ebbe a jövőképbe illeszkednek a hosszú távú kerületközponti és alközponti fejlesztési programok, (azoknak több ütemét és a kapcsolódó magán beruházásokat is figyelembe véve) mivel a jövőkép a térszerkezet, városszerkezet átalakulásánál fontos folyamatként jelöli meg a többközpontú térbeli városi rendszer kialakítását, mely a hagyományos városrészközpontok, az intermodális csomópontok és a bevásárlóközpontok egyensúlyos kapcsolatának megteremtésével jön létre. Mivel a 15 évre vonatkozó célkitűzések a jövőképből kerültek levezetésre, a városi térszerkezet fejlesztésére vonatkozó stratégiai céloknál ismét megjelenik a városi központrendszer fejlesztése, prioritásként kezelve az alközpontokat, hiszen azok mind funkcionálisan, mind az érintett városrészek identitásának meghatározó elemeként hozzájárulhatnak a kiegyensúlyozott térszerkezet kialakulásához. Az alközpontok fejlesztéséhez intermodális csomópontok kialakítására, bevásárlóközpontok építésére, városi terek kialakítására és minőségi funkció bővítésre van szükség az otthonosság újbóli megteremtése, valamint a helyi társadalom kötődésének elősegítése érdekében. A városi térszerkezet fejlesztésére vonatkozó stratégiánál az egyközpontúság oldása, mint a főváros teljes területén elérendő célkitűzés mellett megjelenik a külső városrészek fejlesztése is. Itt az ismert beavatkozásokon túl, (közlekedési*

infrastruktúra fejlesztés, intermodális csomópontok fejlesztése, az utcák szilárd burkolatának teljes körű kiépítése, a csatorna ellátottság bővítése) a terület jellegzetes problémáira adandó válaszokra hívják fel a figyelmet, mint például a helyi belvárosok fejlesztése ingatan beruházásokkal, *közterület javítással, zöld felületi beavatkozásokkal*, továbbá a „lakótelepeken költségtakarékos, de érzékelhető javulást hozó, a lakosság kezdeményezőkézségére is építő *zöldfelületi, környezetjavítási beavatkozások*.”

A XVII. kerület központjának fejlesztése, mint program, és a külső kerületi helyi belvárosok fejlesztése koncepció közötti illeszkedésen túl szükséges arra is rámutatni, hogy a fejlesztések nemcsak a **központi-alközponti funkcióbővítést**, hanem a **lakókörnyezet fejlesztését**, az ott élők **életminőségének javulását** is szolgálja.

A stratégiai másik csoportját a funkcionális stratégiai célok képezik, melyek az alábbiak szerint kerültek meghatározásra: geopolitikai helyzet kihasználása, a fővárosi gazdaság hatékonyságának elősegítése; a közlekedési rendszer fejlesztése; az épített környezet minőségének javítása; a természeti környezet minőségének javítása; a kultúra és szabadidő városa, fenntartható társadalom és a közösségi gondoskodás; város és környéke térségi integrációja. A funkcionális stratégiai célok közül kiemelendő a *közlekedési rendszer fejlesztése valamint az épített és a természeti környezet minőségének javítása*, melyekhez számos kerületi projekt kapcsolódik. A közlekedési rendszer fejlesztése a gépkocsi használat visszafogását és alternatívaként a *színvonalas közösségi közlekedés megteremtését* irányozza elő. Ez a célkitűzés a **XVII. kerületben az intermodális csomópontok kialakításával, P+R parkolók telepítésével, a közlekedési rendszer racionalizálásával, színvonalas fel- és leszállóhelyek, kapcsolódási pontok kialakításával érhető el**. Az épített környezet minőségének javításán belül jelenik meg a *külső városrészközpontok fejlesztése*, az itt található *közterületek megújítása*. Budapest Városfejlesztési Koncepciója kiemelt stratégiai célként kezeli a természeti környezet minőségének javítását, ami egyrészt horizontálisan, a stratégia egyes elemeibe integráltan, másrészt önálló pontként is szerepel a koncepcióban. A városfejlesztési program a környezetminőség javítása érdekében a *városi parkok fejlesztését, kisebb zöldfelületi rendszerek bővítését, a városon átfolyó patakok revitalizációját, a lakótelepek közterületeinek és zöldfelületeinek felújítását, valamint a játszótér-rekonstrukciót kívánja előmozdítani*. A kerületben kialakított fejlesztési irányok szinte teljes egészében megegyeznek a koncepcióban foglaltakkal: **a zöldfelületek felújítás után ismét a természet közeli pihenés, kikapcsolódás helyszínévé válhat**, a beépítetlen területek fejlesztésével **új szabadidős és sport funkciók jelennek meg** a kerületben, a **Rákos-patak revitalizációjával megvalósul Budapest egyik kis vízfolyásának környezeti szempontokat és az eredeti állapotot figyelembe vevő fejlesztése**.

Budapest Zöldfelületi-rendszerének Fejlesztési Koncepciója és Programja (Pro Verde)

A 2006-ban készült dokumentum legfőbb célja, hogy megfelelő következtetéseket vonjon le az elmúlt 10-15 év főváros zöldfelületi-rendszerét érintő történéseiből, kialakítson egy egységes fogalmi lehatárolást a zöldfelületi elemekre vonatkozóan, áttekintse és rendszerezze a zöldfelületekkel kapcsolatban felmerülő kormányzati, fővárosi, kerületi és társadalmi feladatokat, ezek nyomán kijelölje a rövid és hosszú távú fejlesztési célokat, valamint kísérletet tegyen a budapesti zöldfelületi rendszer mennyiségi és minőségi változásait ellenőrizni képes monitoring rendszer kidolgozására. A dokumentum jelentősége, hogy a zöldfelületi fejlesztéseknél nemcsak a településfejlesztés integrált rendszerébe való illeszkedést, a városökológiai és környezetvédelmi, valamint a városszerkezeti és –esztétikai funkciók fontosságát hangsúlyozza, hanem kiemeli a fejlesztések társadalmi és gazdasági jelentőségét is.

Míg a XVII. kerületben megvalósuló zöldfelületi fejlesztések településfejlesztési és -szerkezeti tervbe való illeszkedése a szabályozási terv(ek) szintjén biztosított, illetve a bővülő városökológiai funkciók (városklímára, levegőminőségre gyakorolt hatás, zaj- és rezgéscsillapító szerepkör, talaj állapotára gyakorolt pozitív ökológiai hatás, stb.) elsősorban a környezetvédelem és

fenntarthatóság szempontjából fontosak, addig a városszerkezeti és –esztétikai funkcióknak számos olyan eleme van, melyek hozzájárulnak az életminőség javításához, az identitás kialakításához, illetve megőrzéséhez, továbbá alkalmasak a helyi vonzerő növelésére is. Az életminőséget tekintve mindenképpen kiemelendő, hogy a *zöldfelületi fejlesztések a lakosság természeti szépség iránti igényét képesek (részben, inkább pszichikailag) kielégíteni*. Ez különösen fontos egy olyan terület esetében, mely nagy kiterjedésű külterületekkel, sőt ökológiailag jelentős természetvédelmi területtel is rendelkezik (Merzse-mocsár). A zöldfelületi elemek másik fontos településszerkezeti és –esztétikai funkciója, hogy *vizuális és mentális kapcsolatot teremtsen az egyes településrészek között*.

A zöldfelületi-rendszer fejlesztési koncepció dokumentum sajátossága, hogy a városökológiai és környezetvédelmi illetve városszerkezeti és –esztétikai szempontok mellett azonos súllyal kezeli a megvalósuló fejlesztések társadalmi-rekreációs és gazdasági hatását is. Utóbbi hatások részletes bemutatása elsősorban azért szükséges, mert a kerületközpont fejlesztési program és különösen annak első üteme zöldfelületi és köztér fejlesztésekre összpontosít, vagyis a KMOP Akciótervében előirányzott gazdasági és társadalmi hatásokat, funkció-bővülést ezen fejlesztések megvalósításával kell elérni. *A zöld felületek társadalmi-rekreációs funkcióinál szinte evidens az aktív és passzív pihenési funkció*. (passzív: piknik, napozás, ücsörgés, szemlélődés; aktív: séta, közösségi játékok, kocogás, további sportok) Kevésbé ismert viszont a *kulturális-szórakozási és nevelési funkció, illetve az agóra szerepkör*, amire a Pro Verde dokumentum hívja fel a figyelmet. A kerületben megvalósuló fejlesztéseknél fontos célkitűzés, hogy azok ne csak az aktív és passzív pihenést szolgálják, hanem helyet biztosítsanak szabadtéri eseményeknek (kultúra-szórakozás) ünnepi rendezvények és spontán szerveződések helyszínévént hozzájáruljanak a helyi közösség formálásához, (agóra szerepkör) valamint lehetőséget biztosítsanak a városi gyerekeknek, hogy érintkezésbe lépjenek a természettel, kialakuljon bennük a környezettudatos életmód és szemlélet.

A zöld felületi fejlesztések közvetett gazdasági hatása mellett (*környező ingatlanok felértékelődése, költséges környezetvédelmi műszaki megoldások kiváltása*) szükséges kiemelni azok közvetlen gazdaságra gyakorolt hatását is: egyrészt *a megújult területek használata során többlet bevételek keletkezhetnek*, (rendezvényhelyszín foglalás, sportesemények, stb.) másrészt *a területet használó egyének igényeinek kielégítésére új funkciók telepednek meg a helyszínen*. (elsősorban vendéglátóipari egységek; cukrászdák, bárók) Nem elhanyagolható továbbá az *egyéni tevékenységek fokozódásából, új tevékenységek „üzéséből” és szórakozási formák megjelenéséből származó kereslet-növekedés sem*, melyek együttesen fognak hozzájárulni a helyi gazdaság fejlődéséhez, új munkahelyek létrejöttéhez.

A Fejlesztési Koncepció és Program a zöldfelületi elemek lehetséges funkcióinak csoportosításán és leírásán túl stratégiai iránymutatást is ad Budapest zöldfelületi-rendszerének további fejlesztésére vonatkozóan, melyet szem előtt kellett tartani a kerületi programelemek meghatározásakor.

A program felhívja a figyelmet arra is, hogy a zöld terület nem rendeltetésszerű használata kétszeresen is kedvezőtlen hatású: egyrészt a terület károsítása többlet költséget jelent a fenntartó számára, másrészt a zöld területek potenciális használóit riasztja el a rendeltetésszerű használattól.

A szintén releváns második pillér (A városi élet zöldfelületi élettereinek megőrzése, fejlesztése) első programja *a zöldfelületek esztétikai értékének, városszerkezeti funkciójának növelését célozza*. Felhívja a figyelmet arra, hogy a fővárosi zöldfelületek fontos funkciója a környezetminőség javításán túl, hogy *a lakosság számára vonzó, változatos rekreációs szolgáltatásokat kínáló területek legyenek*. A program a főváros kezdeményezése, koordinálása mellett megvalósítandó projekteknél szerepelteti a **Rákospatakot övező zöld területek fejlesztését és a külső kerületek zöldterületeinek minőségi javítását**. A programmal

nyilvánvalóan egybevágó Rákos-patak revitalizáció mellett **a Nyilas-tábla szabadidő parkká fejlesztése bizonyos rekreációs célokra** szintén egyezik a dokumentumban megfogalmazott fejlesztési elképzelésekkel.

Budapest Középtávú Városfejlesztési Programja – Podmaniczky Program (2006-os, felülvizsgált változat)

Amint arra már a 2003-ban elfogadott Budapest Városfejlesztési Koncepciói is rámutat, a hosszú távú stratégiai célokból szükséges kiemelni, és egy középtávú városfejlesztési programban keretbe foglalni azokat a fejlesztéseket, melyek az elkövetkezendő 7-8 évben valósulnak meg. E középtávú program elkészítésére 2005-ben került sor és döntően csak a Fővárosi Önkormányzat által megvalósítandó projekteket tartalmazta. A programot 2006-ben felülvizsgálták és beépítették a főváros fejlődését szolgáló, de a külső partnerek által (állam kerületek, magántőke) megvalósítandó fejlesztéseket is, melyek valamilyen módon kötődnek a Fővárosi Önkormányzat döntési kompetenciájához, többnyire annak együttműködése révén.

A Középtávú Városfejlesztési Program, az ún. Podmaniczky Program a fejlesztési feladatokat térségek, tematikus programok és fenntartási típusú fejlesztési feladatok szerint strukturálja. Mivel a kiemelt fejlesztési térségek és tematikus programok a hosszú távú stratégia szerint lettek kialakítva, *a területhez kötött beavatkozásoknál ismét megjelenik a városi központrendszer kiegyensúlyozott fejlesztésének programja. A kiegyensúlyozott központrendszer a kerületi központok és alközpontok fejlesztésével, az igazgatási, kereskedelmi, közlekedési és szabadidős funkciók megteremtésével érhető el.* Saját programunk ezek közül az igazgatási funkciók fejlesztéséhez, további szabadidős funkciók megteremtéséhez, a közlekedés racionalizálásához és részben a kereskedelmi funkciók ösztönzéséhez kíván hozzájárulni. Utóbbi feladat teljes kivitelezése a magántőkére hárul. További kereskedelmi beruházások megvalósítására azonban reális esély van, legalábbis szakértői szinten, hiszen **Budapest Főváros Kereskedelemfejlesztési Stratégiája szerint a kerület központjában** (melyet a stratégia hibásan Szent Kereszt térnek nevez) **kívánatos egy kiskereskedelmi súlypont kialakítása.** Bár a Podmaniczky Program szerint kifejezetten azoknak a központ javaslatoknak kell prioritást adni, melyet a Kereskedelemfejlesztési Stratégia intermodális kereskedelmi központként nevesít, jól látható az a törekvés, mely szerint a kialakítandó/revitalizált központokban a különböző funkciók összekapcsolása szükséges. A Podmaniczky Program térségi lehatárolásánál maradva a leírtakhoz érdemes hozzátenni, hogy **a kerületi elképzelések egy része a közlekedési kapcsolatok révén a Keleti-kapu projektteréséghez (Kőbánya) is kapcsolódik.**

A tematikus programok közül projektjeink a közösségi és környezetbarát közlekedés előnyben részesítéséhez, (közösségi közlekedés minőségi fejlesztése, személygépkocsi használat arányának csökkentése érdekében intermodális csomópontok kialakítása, P+R parkolók rendszerének bővítése) valamint a Környezettudatos Budapest programhoz kapcsolódnak. A Környezettudatos Budapest tematikus program, többek között, a zöldfelületi ellátottság növelését, a „zöldvagyonnal” való megfelelő gazdálkodást illetve fővárosi és kerületi Környezetvédelmi Programok végrehajtását célozza. Zöldfelületi fejlesztések a fenntartási típusú fejlesztési feladatoknál is szerepelnek, melyeket az eddigi tapasztalatok szerint a fővárosi és kerületi önkormányzat közösen látottak el, vagyis a csak részben a fővárosi önkormányzat kompetenciájába tartozó beruházások megvalósításával a kerület hozzájárulhat e fejlesztési célkitűzések eléréséhez.

A 2006-os, felülvizsgált Podmaniczky Program jelentősége abban áll, hogy a térségi és tematikus programokban felsorolt fejlesztéseken belül meghatározta azokat a középtávon mindenképpen megvalósítandó elemeket, melyek biztosítják a főváros számára a leginkább súlyos problémák megoldását és lehetőséget teremtenek a további dinamikus fejlődési pályák kialakítására. Az így létrejött Budapest Magprogram a fejlesztési feladatokat prioritásokba, azon belül intézkedésekbe rendezi, majd meghatározza az egyes programelemeket és finanszírozásuk lehetséges/tervezett

módját. A terület fejlesztései szempontjából az Integrált Közösségcentrikus Közlekedés prioritás, azon belül az „Intermodális csomópontok” intézkedés és „A város és a városkörnyék integrált közlekedési rendszerének fejlesztése, különös tekintettel a Budapesti Közlekedési Szövetségre” intézkedés; a Környezettudatos Budapest prioritás „Települési környezetvédelem, a városi zöldterületek és zöldfelületi elemek fejlesztése” intézkedés valamint a Vonzó Városi Környezet prioritás „A városi központrendszer kiegyensúlyozott fejlesztése, alközpont funkciók erősítése” intézkedés releváns. A települési környezetvédelem, **a városi zöldterületek és zöldfelületi elemek fejlesztése című intézkedésnél nevesítve szerepel a Rákos-patak mint kisvízfolyás revitalizációja „uniós és kerületi források felhasználásával, fővárosi partnerség mellett”**. A megújítási programok megkezdését meg kell hogy előzze az alapállapot felmérése, rögzítése, vízgyűjtő területek lehatárolása, tipológiai besorolása és a vízminősítési monitoring rendszer kidolgozása. További kapcsolódási pontot jelent, **hogy a Budapesti Magprogram fenti intézkedésében a kisvízfolyások mellett szerepel a zöld felületek revitalizációja is, melyek így a lakosság számára vonzó és változatos, környezetbarát rekreációs szolgáltatásokat kínáló területté válnak.**

Természetesen mint a hosszú távú stratégiánál, a Podmaniczky Terv térbeli programjainál, a Magprogramban is szerepel a városi központok megújítása/kialakítása „A városi központrendszer kiegyensúlyozott fejlesztése, alközpont funkciók erősítése” intézkedésnél. Ezek a fejlesztések kiemelt figyelmet kaptak a Podmaniczky Program felülvizsgálata során, hiszen a kerületközpontok ekkor kerültek be a fejlesztési térségek közé. A felülvizsgálat során beépített programok sajátossága azonban, hogy azokhoz nem társul a Fővárosi Önkormányzat pénzügyi kötelezettségvállalása, vagyis a kitűzött célokat (a helyi közösségek városrészhez való kötődésének erősítése – művelődési házak felújítása –, valamint a közlekedési, kereskedelmi és szolgáltatási funkciók egy csomópontba való telepítésével kényelmes és kellemes közlekedés, átszállás, találkozási pont, a szolgáltatások jó elérhetőségének biztosítása) a közpénzek és a magán források orientálásával kell elérni. Mindez előirányozza a strukturális alapok és a kerületi önkormányzati források bevonásának szükségességét az intézkedés céljának elérése érdekében.

Kapcsolódás a Budapesti Agglomeráció Területfejlesztési Konceptiója és Stratégiai Programjához (BAFT)

A Budapesti Agglomerációs Területfejlesztési Konceptió átfogó célja a várostérség versenyképességének javítása, a versenyképességet hosszú távon biztosító faktorok fejlesztése. Az átfogó cél további három stratégiai célra bomlik:

Az életminőség javítása: a várostérség koordinált, harmonikus és vonzó kiépítése;

A „kapu” szerep kiépítése (tőke, áru, információ és munkaerő cserefolyamatainak irányításában meghatározó intézmények, kapcsolatok, infrastruktúrák fejlesztése;

A „híd” szerep erősítése: a térségből a nagyrégió felé vezető kapcsolatok kiépítése, fejlesztése

A stratégiai célokat prioritásokon és megvalósított programokon keresztül érhetjük el, amelyek mellett az alábbi táblázatban szerepelnek a kerületi intézkedések, elképzelések

119. Táblázat: BAFT programok, prioritások, és a kerületi intézkedések összefüggései

Prioritás	Program	Kerületi intézkedés
1. A térszerkezet kiegyensúlyozása, élhető és hatékony várostérség feltételeinek megteremtése	1. Urbanizált centrumok, társközpontok rendszerének kialakítása és fejlesztése; 2. Fenntartható fejlődés térbeli struktúráinak meghatározása és irányított koordinált fejlesztése 3. Közlekedési rendszerek és hozzáférés fejlesztése 4. A környezeti állapot, környezetminőség védelme és fejlesztése	P+R parkolók, intermodális csomópontok utak, közművek építése Zöldfelületi fejlesztések, természeti értékek megóvása
2. Társadalmi Innováció, térségi kohézió erősítése, a társadalmi tőke növelése	5. Keresletre reagáló és felkészülő foglalkoztatási és képzési rendszer feltételeinek megteremtése 6. Szociális és egészségügyi ellátórendszerek területi összehangolása, hozzáférhetőség biztosítása	
3. Gazdaságfejlesztés, piac és hálózatépítés	7. Turizmusfejlesztés 8. A gazdasági szektor innovációjának támogatása 9. Térségmarketing, információszolgáltatás	Élmenyfürdő Szolgáltatóház Új vásárcsarnok Kerületi marketingstratégia

Kapcsolódás az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez (ÚMFT)

Az Új Magyarország Fejlesztési Terv Magyarország Nemzeti Stratégiai Referenciakerete 2007-2013 átfogó célja a foglalkoztatás bővítése és a tartós növekedés elősegítése. Az átfogó cél elérése érdekében specifikus célokat illetve területi és tematikus prioritásokat határoztak meg, melyek megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani a fenntarthatóság feltételeinek biztosítására és a kohézió erősítésére, mint horizontális politikákra. Ennek megfelelően egy-egy adott fejlesztésnek egyrészt illeszkednie kell tematikus és/vagy területi prioritásokba (amelyek a Nemzeti Akcióprogramban, illetve a Felülvizsgált Lisszaboni Akcióprogramban megfogalmazott célok elérése érdekében fogalmazódtak meg), másrészt ki kell elégítenie a fenntarthatóság feltételeit és a kohézió erősítésére vonatkozó követelményeket.

A prioritások az alábbiak:

- Gazdaságfejlesztés
- Közlekedésfejlesztés

- Társadalmi megújítás
- Környezeti és energetikai fejlesztés
- Területfejlesztés
- Államreform

Az ÚMFT által megfogalmazott prioritásokhoz és a releváns beavatkozási csoportokhoz kapcsoltuk a tervezett intézkedéseket (amelyek lehetnek állami, fővárosi, önkormányzati, magán-fejlesztések is), ezt mutatja az alábbi táblázat:

120. Táblázat: az ÚMFT prioritásai, beavatkozási csoportok és a kerületi intézkedések összefüggései

Prioritás	Releváns beavatkozási csoportok	Kapcsolódó intézkedés
Gazdaságfejlesztés	Üzleti infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése	Szolgáltatóház, élményfürdő, új vásárcsarnok, sportcsarnok kialakítása, vállalkozóbarát környezet létrehozása, turizmus fejlesztés, Egyes területek ipari-kereskedelmi célú fejlesztése (pl. Homoki szőlők)
Közlekedésfejlesztés	A térség elérhetőségének javítása Városi és agglomerációs közösségi közlekedés fejlesztése Közlekedési módok összekapcsolása	Közútfejlesztések Intermodális csomópontok P+R parkolók Buszkorridor
Társadalmi megújítás	Minőségi oktatás és hozzáférés biztosítása Humán infrastruktúra fejlesztése	Oktatási-nevelési intézmények felújítása, újak létrehozása Akadálymentesítés Közművelődési intézmények fejlesztése
Környezeti és energetikai fejlesztés	Egészséges és tiszta települések megteremtése Vizeink jó kezelése Természeti értékeink jó kezelése Energiahatékonysági fejlesztések	Rákos-patak revitalizációja Merzse-mocsár revitalizációja Fűtési rendszerek korszerűsítése az intézményekben Öko-városnegyed projekt
Területfejlesztés	Közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztésén keresztül a hozzáférés javítása Természeti környezet revitalizálása	Átfogó kerületközponti fejlesztés megvalósítása Átfogó alközponti fejlesztések megvalósítása Panel lakóépületek rehabilitációja

Prioritás	Releváns beavatkozási csoportok	Kapcsolódó intézkedés
Államreform	A civil társadalom közügyekben való részvételének erősítése A közigazgatás szolgáltatóvá tétele, az elektronikus ügyintézés elterjesztése Közigazgatási intézmények költséghatékonyabb működtetése	eÖnkormányzat Közigazgatási feladatokat ellátó, közszolgáltatást nyújtó intézmények felújítása, fejlesztése Polgármesteri Hivatal szervezetfejlesztése, ügyfélbarát szolgáltatás kialakítása Közigazgatási funkciók (okmányiroda) kihelyezése az alközpontokba

5.3. Kelet-budapesti regionális együttműködés

Rákosmente a kelet-budapesti régió központja, egyben Budapest Főváros keleti határa. Szomszédai budapesti kerületek és az agglomerációban található városok, községek.

A XVII. kerületet északról a XVI. kerület, nyugatról a X. kerület, délről a XVIII. kerület határolja. Az agglomerációban a következő településekkel szomszédos:

- Pécel Város Önkormányzata
- Nagytarcsa Község Önkormányzata
- Maglód Város Önkormányzata
- Ecser Község Önkormányzata
- Vecsés Város Önkormányzata

Az együttműködés előzményei

A XVII. kerület önkormányzata hagyományosan jó kapcsolatokat ápol a szomszédos kerületekkel és a környező agglomerációs településekkel. Az átfogó fejlesztésekkel kapcsolatosan folyamatos és rendszeres egyeztetések zajlanak a települések között. Az együttműködés egyik kiemelt területe a Rákos-patak revitalizáció, itt a 80-as években már megkezdődtek az egyes települések elképzeléseinek egyeztetése és a projekt előkészítése.

Az alábbi táblázat az eddigi nagyobb együttműködési területeket mutatja, a XVII. kerület mellett partnerként részt vevő felekkel:

121. Táblázat: Az együttműködési területek, és Rákosmente partnerei

Érintett terület	Résztevők
M0 autópálya	XVI., Nagytarcsa, Pécel,, , Maglód, Ecser, Vecsés, XVIII. kerület
Tömegközlekedés fejlesztése	Szomszédos kerületek, agglomeráció települései
Rákos-patak revitalizációja	X., XIII., XIV., XVI., Kerület, Pécel, Isaszeg, Gödöllő
Ferihegyi zajvédelem	X., XVI., XVIII. kerület, Vecsés, Ecser
MO Nagytarcsai ipari park	Nagytarcsa
Rákoskerti vasútállomás – intermodális csomóponttá fejlesztése	Ecser
Integrált városfejlesztés	X., XVI., XVIII. kerület, Pécel, Isaszeg, Nagytarcsa, Maglód, Ecser, Vecsés
Külső-keleti körút	XVIII., X., XVI. kerület

Rákosmentén a kerület földrajzi elhelyezkedése miatt jellemző, hogy egyes közszolgáltatásokat (pl. oktatás, közigazgatás (okmányiroda), egészségügyi szolgáltatások), kerületi infrastruktúrát az agglomerációból érkezők is igénybe veszik. Az ehhez kapcsolódó kérdések kezelését a szomszédos települések, kerületek megfelelő társirodái végzik.

Az együttműködés szintjei, formái

A kerületek és a települések közötti együttműködésnek több szintjét különböztethetjük meg:

- Vezetői (polgármesteri);
- Jegyzői;
- Főépítész;
- Építési hatósági;
- „Társirodák”: pl. oktatási, sport és szociális területért felelős irodák

Rákosmente kezdeményezésére 2008. március 26-én tartották azt a szakmai napot integrált városfejlesztés témakörében, amelynek keretében polgármesterek, főépítészek, és a városfejlesztésért valamint EU-s pályázatok kezeléséért felelős irodavezetők ismertették fejlesztési elképzeléseiket, majd az egyeztetések szekciók formájában tovább folytatódtak. Eddig ez bizonyult az eddigi legszélesebb körű, minden fejlesztést érintő találkozóknak, amelyen a települések illetékesei fejthették ki fejlesztési elképzeléseiket. A megbeszélés számos olyan fejlesztési pontra világított rá, amelyben az egyes településekkel Rákosmente további egyeztetések keretében folytatja az együttműködés elmélyítését.

Az együttműködések tovább folytatódnak a jövőben is. A tervek szerint évi egy alkalommal gyűlnek össze az aktuális fejlesztésekkel, felmerült problémákkal kapcsolatosan a szomszédos települések képviselői, hogy ismertessék elképzeléseiket, innovativitásukkal járuljanak hozzá a közös együttműködéshez és végső soron a térség fejlődéséhez.

5.4. Környezeti állapot

A fejlesztések jelentősen befolyásolhatják a környezeti állapotot.

A stratégiában szükséges megfogalmazni azokat az elveket, célokat és feladatokat, amelyek a környezeti állapotban történő változás esetén a veszteségek és azok hatásainak kompenzálása területén elvártak, mivel a városban és közvetlen környezetében élők életminőségét a települési környezet minősége, az ellátottság színvonala jelentősen befolyásolja.

Cél: minden egyes fejlesztés tervezésekor szem előtt kell tartani, vizsgálni szükséges, hogy hozzájárul-e egy kevesebb környezeti stresszhatást eredményező, jobb környezeti állapotjellemzőkkel rendelkező települési környezet kialakításához. Ehhez alapvető fontosságú a város és az érintettek közötti, a környezetminőség javítását célzó együttműködés kialakítása, a környezeti nevelés hatékonyságának növelése.

Feladatok:

Városrendezés, beépítés

- A városfejlesztési, városrendezési feladatok megoldásánál fokozott gondot kell fordítani az épített örökség védelmére. A zsúfoltság enyhítése, a parkolási gondok megoldása (zaj- és légszennyezés mérséklésére), a tehermentesítő utak megépítése elsődleges fontosságú.
- A jelentős környezetterhelő források, létesítmények környezeti hatásainak (víz- és légszennyezés, hulladékkeletkezés, zaj- és rezgéskeltés) csökkentése, a kibocsátási normák betartása és folyamatos ellenőrzése szükséges. Új beruházásoknál meg kell követelni a már meglévő terheléseket is figyelembe vevő környezet-terhelési vizsgálatot, szükség esetén a környezeti hatásvizsgálatot.
- A létesítmények, tevékenységek környezettől való védelme vagy azok környezetterhelő hatása kapcsán a létesítmények közötti védőtávolság figyelembe vételével valósítandó meg minden telepítés, fejlesztés. Az ezektől való eltérést csak a csökkentéssel arányos műszaki védelem esetén és környezeti hatásvizsgálat alapján lehet engedélyezni.

Az Akcióterületi Tervek elkészítésekor részletesen kell kidolgozni a környezeti hatásokat, a beruházások környezeti terhelés szempontjából való besorolása alapján.

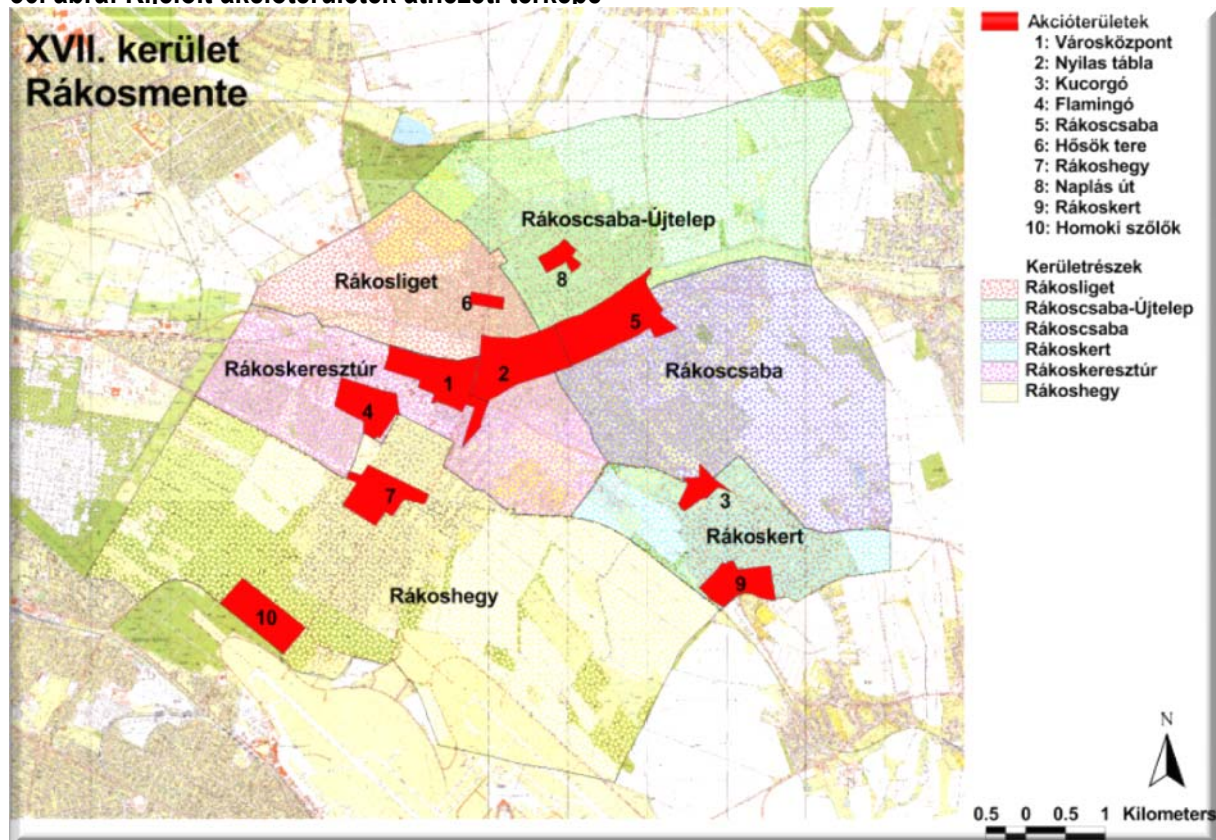
Környezeti szemlélet kialakítása:

Fejleszteni szükséges a kerület oktatási és közművelődési intézményeiben a környezeti nevelés hatékonyságát, a környezeti nevelést célzó tevékenységek számát.

A lakosság körében a tájékoztató kampányok, akciók számát és aktivitását növelni szükséges.

6. 2007-2013 során fejleszteni kívánt akcióterületek kijelölése

36. ábra: Kijelölt akcióterületek átnézeti térképe

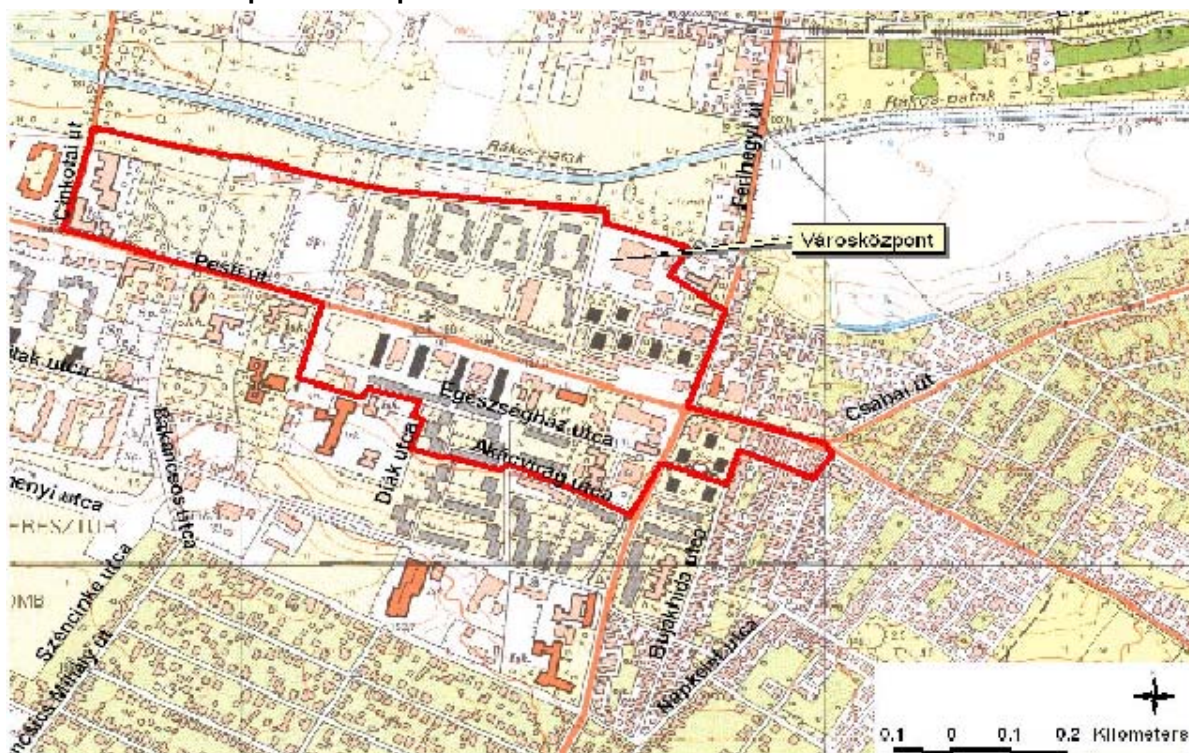

6.1. Városközpont

Lehatárolás:

Ferihegyi út – Pesti út – Napkelet utca – 125772 hrsz-ú ingatlan – 125771 hrsz-ú ingatlan – 125770 hrsz-ú ingatlan – 125709 hrsz-ú ingatlan – 125708 hrsz-ú ingatlan – 125707 hrsz-ú ingatlan – 125706 hrsz-ú ingatlan – Bujákhida utca – VK-XVII-01 övezeti határ – Egészség ház utca – Akácvirág utca – Diák utca – Pesti út – Cinkotai út – (128582) hrsz-ú út – (128576) hrsz-ú út által határolt terület.

37. ábra. Városközpont – térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közzféra tervezett beruházásai:

- A jelenlegi buszpályaudvar átalakítása, főtér létrehozása;
- Sétány kialakítása a Pesti út mentén;
- A Szent Kereszt templom előtti köztér kertépítészeti felújítása, közösségi térré történő alakítása
- Pesti út fejlesztése (buszkorridor kialakítása);
- Csárdás játszótér kialakítása;
- Lakóépületek közötti zöldfelületek fejlesztése;
- Polgármesteri Hivatal épületének felújítása, akadálymentesítése;
- Fuchs-kastély előtti zöldfelület felújítása;
- Egészségügyi intézmény fejlesztése
- Vendéglátó egységek kialakítása (étterem, kávézó)

Magánszféra-közzféra együttes beruházásai:

- Szolgáltatóház létrehozása;
- Népkert felújítása, új funkciókkal történő fejlesztése;

Magánszféra tervezett beruházásai:

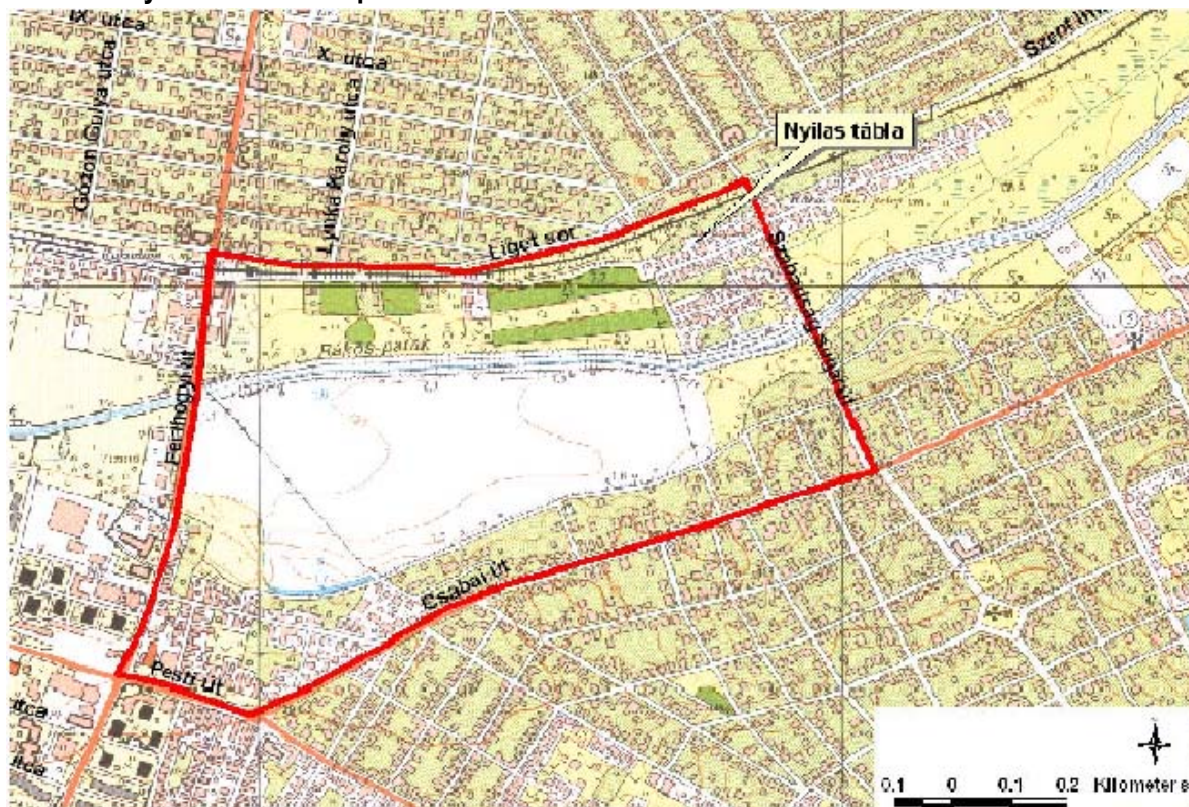
- Hagyományos technológiával épült lakóépületek felújítása;
- Ipari technológiával épült lakóépületek felújítása;
- Kereskedelmi, szolgáltató egységek felújítása
- Új vásárcsarnok építése

6.2. Nyilas tábla

Lehatárolás:

Pesti út – Csabai út – Szabadság sugárút – Szent Imre herceg út – Liget sor – Férihegyi út

38. ábra: Nyilas tábla - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közfélra tervezett beruházásai:

Új öko-városnegyed kialakítása a következő elemekkel:

Polgármesteri Hivatal áthelyezése;

Közművek fejlesztése;

Infrastruktúra fejlesztése;

Kerékpárút építése;

Közpark létrehozása

Magánszféra tervezett beruházásai:

Szálláshelyek létrehozása;

Szórakozási lehetőségek megteremtése;

Sport és szabadidős létesítmények kialakítása;

Kereskedelmi és vendéglátó egységek létrehozása;

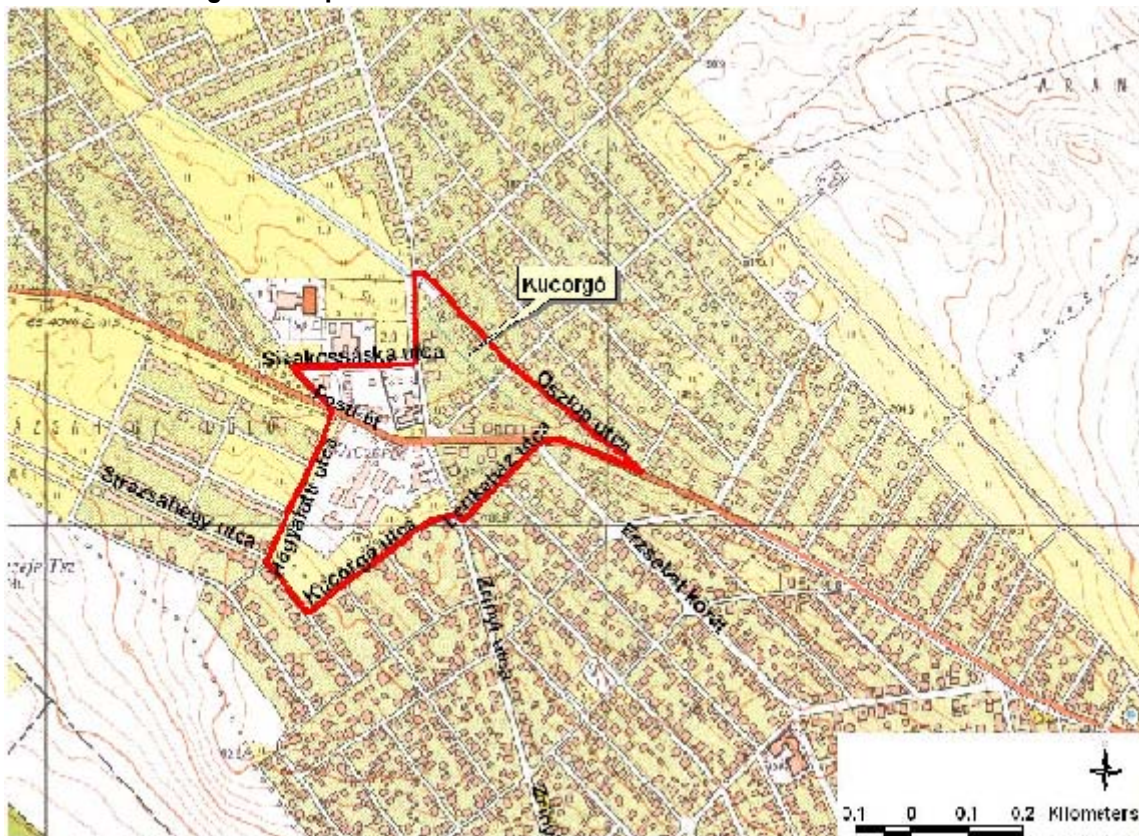
Parkolóház (mélygarázs) kialakítása;

6.3. Kucorgó tér

Lehatárolás:

Sisakossáska utca – Hegyalatti utca – Strázsahegy utca – Kucorgó utca – Lenkeház utca – Pesti út – Oszlop utca-Zrínyi utca

39. ábra: Kucorgó - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közzsféra tervezett beruházásai:

Kucorgó téri csomópont bővítése: Zrínyi és Pesti út vonatkozó szakaszainak kapacitás-bővítése
 Óvoda áthelyezése (Budapest Főváros Önkormányzatával együttműködésben)
 Sportpálya fejlesztése
 Kihelyezett okmányiroda működtetése
 Közlekedésbiztonsági kerékpárút kialakítása

Magánszféra tervezett beruházásai:

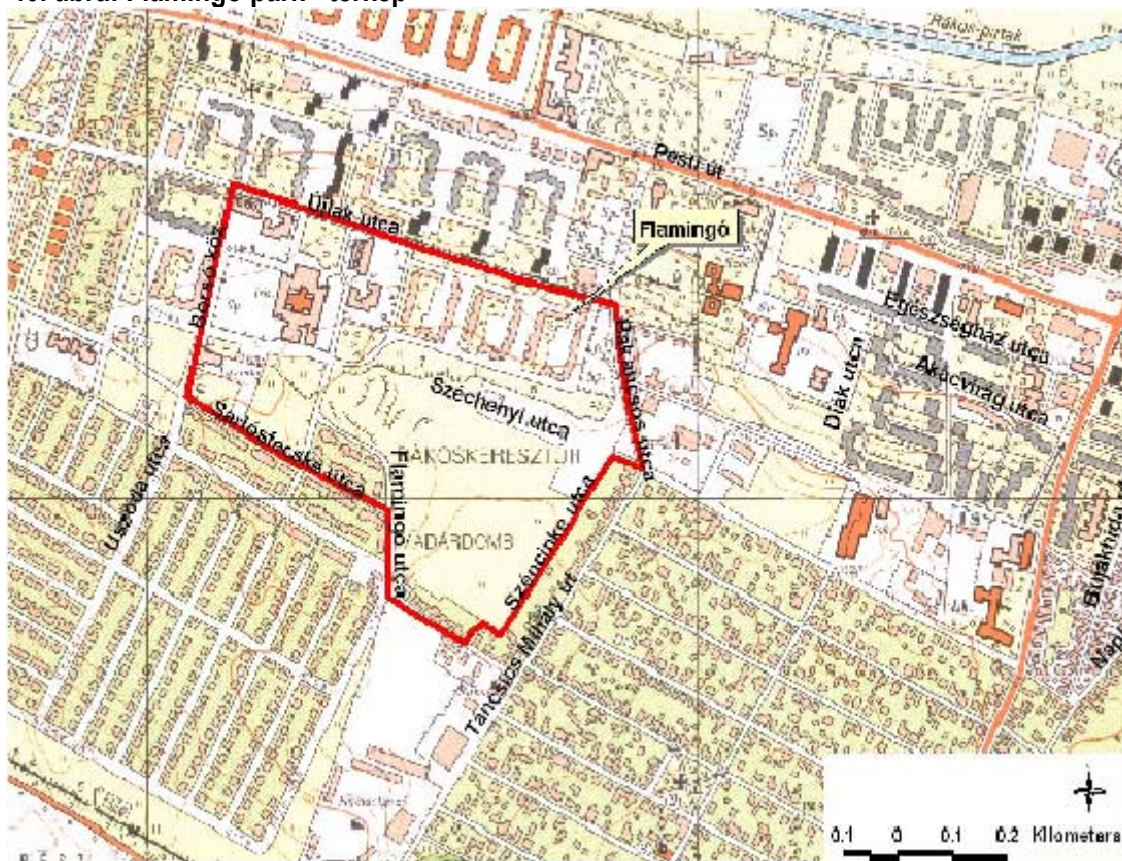
Magán-forrásokból kereskedelmi és lakáscélú ingatlan-fejlesztési projektek

6.4. *Flamingó park*

Lehatárolás:

Újlak utca 114-94 sz. – 94-88. sz. – 88-16. sz. – Bakancsos utca – Széchenyi utca – Széncinke utca – Flamingó utca – Füstifecske utca – Sarlósfecske utca – Uszoda utca – Újlak utca – Borsó köz

40. ábra: Flamingó park - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Magánszféra és közszféra együttes beruházásai:

Önkormányzati uszoda és magánberuházásként épülő élményfürdő valamint jégpálya együttes fejlesztése

Magánszféra tervezett beruházásai:

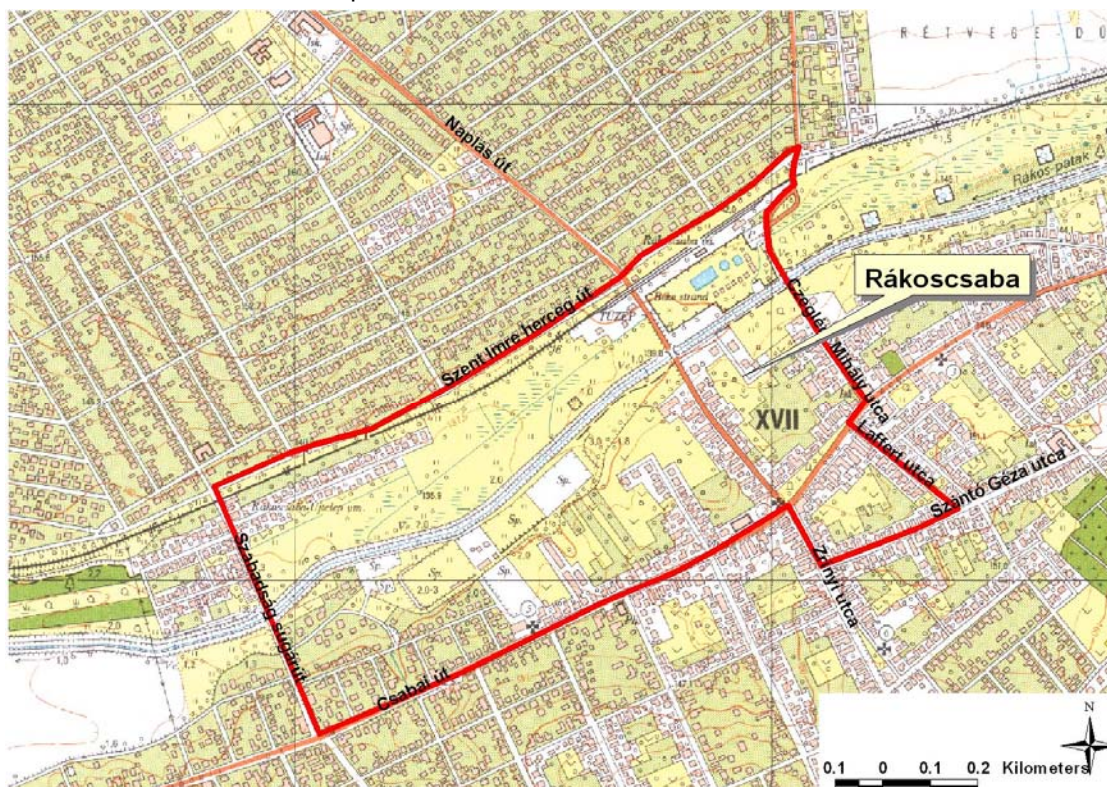
Kereskedelmi szolgáltatások

6.5. Rákoscscsaba

Lehatárolás:

Péceli út – Zrínyi utca – Szánthó Géza utca – Laffert utca – Péceli út – Czeglédi Mihály utca – Szent Imre herceg út – Szabadság sugárút

41. ábra: Rákoscscsaba - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közfélra tervezett beruházásai:

Kerületi alközpont fejlesztése: Csaba vezér tér és régi piactér felújítása, egységes Rákoscscsaba főtér kialakítása;

Turisztikai kerékpárút-építés: A Hajdú-Bogáti kastély és a kerületközpont között

Csapadékvíz-elvezetési rendszer kialakítása

P+R parkoló és buszforduló kialakítása a vasúti megállóhelyeknél

Rákos-patak menti kerékpárút és gyalogos sétány, rekreációs övezet

Magánszféra tervezett beruházásai:

Kereskedelmi funkciók erősítése a magántőke bevonásával.

Magánszféra és közfélra együttesen:

Hajdú-Bogáti kastély felújítása (közösségi, éttermi, művelődési és szabadidő funkció)

Csbai strand területének hasznosítása

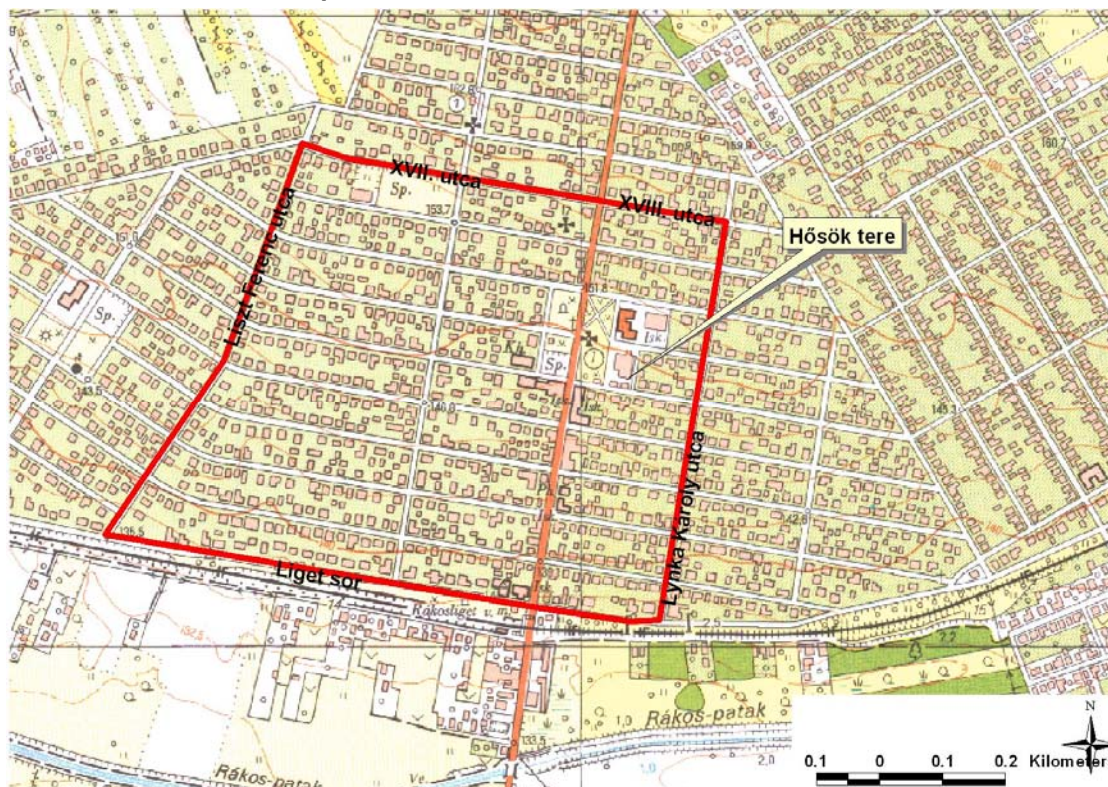
Volt Volán-pálya hasznosítása

6.6. Hősök tere

Lehatárolás:

XVII. utca – XVIII. utca – Lyka Károly utca – Liget sor- Liszt Ferenc utca

42. ábra: Hősök tere térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közsféra és magánszféra együttes beruházásai:

Gózon Színház épületének felújítása

Vasútállomás melletti régi villaépület új funkciókkal történő bővítése (kulturális, közösségi);

Régi Maros Mozi épülete: kulturális funkció kialakítása. (Pl.: Kiállító-terem, közösségi tér, stb.);

Szolgáltató ház kialakítása VIII. utcában kereskedelmi funkciók erősítése

6.7. Rákoshegy

Lehatárolás:

Táncsics Mihály út – Szabadság utca – Lőrinci út – Sóska utca – Baross utca – Szilárd utca – Podmaniczky Zs. Utca – Szabadság utca – Ferihegyi út – Bánya part

43. ábra: Rákoshegy - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közfélra tervezett beruházásai:

A Kodolányi János téren, a Szent István téren és környékén (vasútállomás) egy csökkentett forgalmi zóna kialakítása

Rákoshgyi Községi Ház megépítése a víztorony mellett

Vasúti külön-szintű felüljáró

Magánszféra és közfélra együttes beruházásai:

Petőfi utca mellett P+R parkoló kialakítása

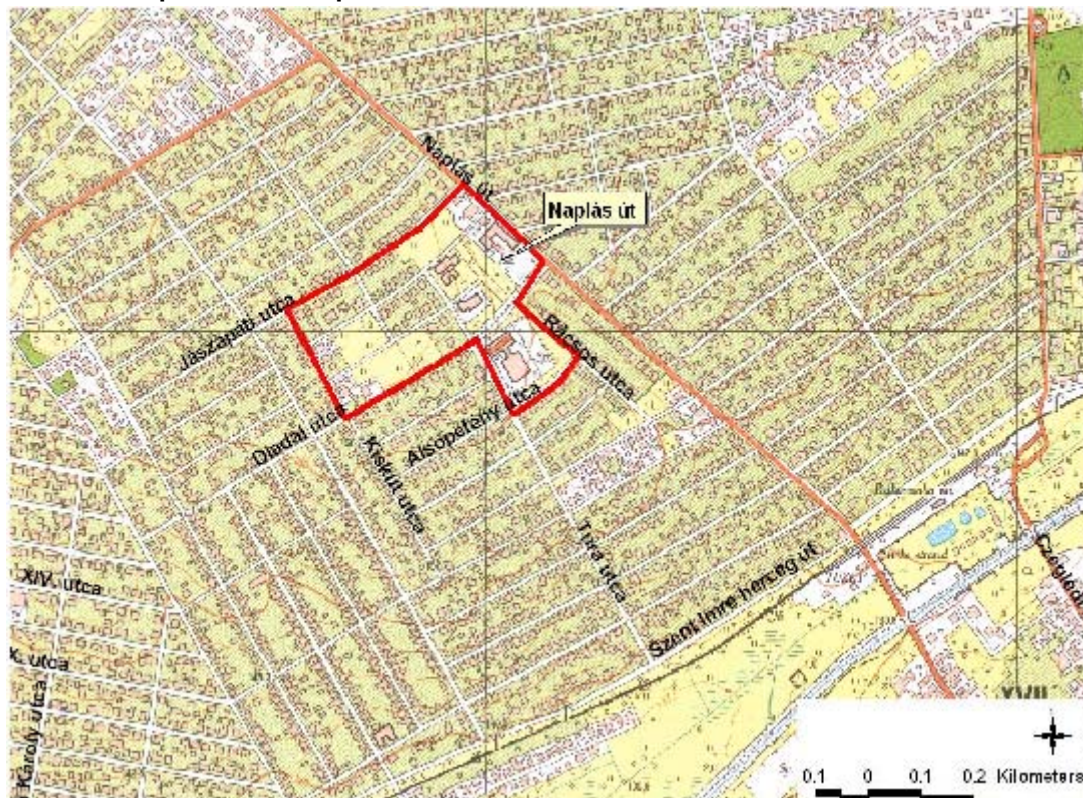
Sporttelep fejlesztése

6.8. Rákoscaba-Újtelep

Lehatárolás:

Jászapáti utca – Naplás út – Rácsos utca – Alsópetény utca – Tura utca – Diadal utca – Kiskút

44. ábra: Naplás út a térkép

utca

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közsféra tervezett beruházásai:

Diadal Úti Általános Iskola felújítása

Móra Ferenc Óvoda és EGYMI akadálymentesítése, felújítása

Új bölcsőde építése

6.9. Rákoskert

Lehatárolás:

Kísérő utca – Kerülethatár – Erzsébet körút – Rákoskert sugárút – Lila orgona utca – Toldi Miklós utca – Zrínyi utca – Rezgő utca

45. ábra: Rákoskert - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közférta tervezett beruházásai:

Művelődési ház felújítása és bővítése (Belső és külső felújítás; akadálymentesítés, parkolók kialakítása.)

Természetes környezet védelme, járdák térkövezése.

Tiszaörs és Rózsaszál utca kereszteződésében templom építése

Buszforduló kialakítása, P+R parkolók létesítése a rákoskerti vasúti megállóhelynél

Közférta és magánszféra együttes beruházásai:

Zrínyi utca Nyomdász utca és Rákoskert sugárút közötti szakaszán területrendezés (díszburkolat, parkolóhelyek kialakítása, csapadékvíz-elvezetés, aszfaltozás)

6.10. Homoki szőlők)

Lehatárolás:

Orgoványi utca – Baross utca – Bélatelepi utca – Telephatár

46. ábra: Homoki szőlők - térkép

Tervezett városrehabilitációs tevékenység: funkcióbővítő

Közfőszféra tervezett beruházásai:

Közlekedési infrastruktúra fejlesztése

Magánszféra tervezett beruházásai:

A terület ipari-kereskedelmi célú fejlesztése (az itt lakók más helyen történő lakhatásának megoldását követően)

7. A stratégia megvalósíthatósága

7.1. Ingatlangazdálkodási terv elkészítése

7.1.1. Bevezető rész

Rákosmente Önkormányzata a terület- és településtervezés, illetve ingatlanfejlesztés terén sikeressé váló, az értékeit, ingatlan-vagyonát fejleszteni kívánó, progresszív helyhatósággá kíván válni. A tervezett fejlesztéssel érintett területeken célul tűzte ki a városi szövet, struktúra megújítását, a szükséges működőképes struktúra kialakulását. Célja közterei, városközpontja megújítása és vitális helyi közösségi terek teremtése, a kerülethez méltó színvonalú, vonzó városrészközpont kialakítása. Orvosolni kívánja a közterek, kulturált pihenő-találkozó-várakozóhelyek, a gyalogos és kerékpár közlekedés fő irányait szervező gyalog- és kerékpárutak, passzázsok hiányát, és rendezni a kaotikus gépjármű- és tömegközlekedés helyzetét, illetve enyhíteni kívánja a parkolási gondokat.

Fentiekén túl a helyi közsféra olyan programokat kíván létrehozni, amelyek mellett, hogy a kerület hosszú távú struktúráit fejlesztik, egyúttal a gazdasági szféra ingatlanfejlesztő szereplőit is stimulálják a kerület fizikai terének megújításában, átalakításában. Az önkormányzat olyan terv kidolgozását irányozta elő, amely figyelembe veszi a helyhatóságok fejlődését meghatározó piaccgazdasági környezet mechanizmusait, a fejlesztés-fejlődés meghatározó folyamatainak logikáját, a megvalósításban érdekelt fejlesztők szempontjait, ugyanakkor a fenntarthatóság társadalmi-környezeti-gazdasági szempontrendszerét is kiegyensúlyozottan érvényesíti.

A terek, területek, helyek, ingatlanok használata és hasznosítása összetett folyamat eredménye, amelyhez tapasztalatra, bevált minták ismeretére, modellekre, a kereslet ismeretére, városmarketingre, gazdaságfejlesztési, finanszírozási és társadalomépítési módszerekre van szükség. A várospolitikai irányítói felismerték, hogy a helyhatóságok önmagukban nem rendelkeznek azokkal a kapacitásokkal, amelyekkel egy ilyen közösségi tér-revitalizációs programot képesek lennének egyedül megszervezni, menedzselni. Rájöttek, hogy amennyiben a kerület vezetése szeretne sikeres megújítási és értéknövelő programokat megszervezni, be kell vonniuk mindazon eszközöket, szakértelmet és készségeket, amelyekkel gyakran csupán a gazdasági szféra szereplői rendelkeznek és amelyekkel az ilyen programok közös munka eredményeként megszervezhetőek, finanszírozhatóak és megvalósíthatóak.

Számos forrás létezik, az állami, valamint európai uniós pályázatok mellett a privát szektor is lényegesen hozzájárulhat a városi terek megújításához, a kerület értéknövelő fejlesztéséhez. Ezeket a támogatásokat, forrásokat kell tudni erős hálózatba szervezni, vonzani a fogyasztókat, városhasználókat és befektetőket, harmonizálni a felek közös érdekeit.

A cél az, hogy a lakosság és a megvalósítás majdani résztvevői is aktív részesei legyenek a tervezésnek. A közösségi részvételen alapuló és a megvalósíthatóságot előtérbe helyező tervezési folyamatok a megfelelő lakossági kommunikációval elő tudják segíteni a hosszú távra szóló fejlesztést. A széleskörű participáció hozzájárul a kockázatok minimalizálásához, ill. megosztásához. Ezáltal a terv fő mondanivalója, hogy a fejlesztés miként tudja gerjeszteni a közvetlen környezetének fejlődését, hozzájárulva ezzel a térség/település egészének megújításához.

Rákosmente önkormányzata az akcióterületeken tervezett fejlesztésekben fel kívánja használni a magánszektor kreativitását, innováció erejét és tapasztalatát, és mobilizálni kívánja a több milliárd forint értékű magántulajdont és a gazdaságban jelen lévő magántőkét a városfejlesztési, városmegújítási projektekbe való beruházásra.

Erre tekintettel a korábbi gyakorlatnak megfelelő elméleti stratégiaalkotáson és hagyományos programkészítésen túl az önkormányzatnak szüksége volt:

- A beruházói logika megismerésére, a közterei, kerületközpontja megújításába és közösségi terek teremtésébe bevont vállalkozói szféra gondolkodásmódjának, elvárásainak és sajátos üzleti logikájának megértésére;
- Az ingatlanvagyon valódi piaci értékének meghatározására;
- A finanszírozási lehetőségek és a legoptimálisabb – akár a magánszférával közös - fejlesztési konstrukciók feltárására;
- A fejlesztések megtérülésének – az önkormányzat és a beruházó szempontjából is vizsgált – számítására.

A magánszektor bevonása különös súllyal veti fel az ingatlan- és városfejlesztési döntések, beruházások előtt, a döntés-előkészítés fázisában az adott piaci szektor(ok) (lakás, kiskereskedelem, iroda, ipari-logisztikai, szálláshely, stb.) részletes felmérését. Első lépésként tehát definiálni kell a fejlesztési célokat, lehetőségeket, meg kell vizsgálni azok illeszkedését a tágabb városi környezetbe. Ezután történhet a részletes piaci szektorelemzés. Ez magában foglalja a kereslet, kínálat, szektorális és érintett vonzáskörzetre vonatkozó versenyhelyzet elemzését, a hozzáférhető statisztikák, illetve a megbízói adatszolgáltatás felhasználásával.

Az ingatlanpiaci elemzés elkészítése során fontos cél, hogy a kerület vezetésének döntését segítve más – elsősorban beruházói - szempontból is támpontokat kapjunk az adott akcióterületen tervezett fejlesztésre, annak részleteire vonatkozó döntés meghozatalához: hol mit érdemes építeni/felújítani, mekkora területen, milyen ingatlan-mixet létrehozni, hogyan illeszthető a koncepció a meglévő piaci környezetbe. A későbbiek során képet formálhatunk a beruházás várható sikeréről, meghatározható a leendő termék fogyasztóinak köre.

A település fejlesztési stratégiájának és az eléréséhez szükséges tennivalóknak a meghatározása után ki kell dolgozni a megvalósítási programot, azt, hogy az egyes fejlesztéseknek milyen terület-felhasználási, övezeti és szabályozási vonzatai vannak. Szükséges azt is kidolgozni, hogy ehhez az önkormányzatnak milyen döntéseket kell meghoznia és mely tennivalókat kell felvállalnia. Külön feladatkört képez annak felmérése, hogy a terv megvalósítása során hogyan lehet a különböző – önkormányzati, közösségi, vállalkozói és egyéni – igényeket, érdekeket, területi szándékokat úgy összehangolni, a település fejlődése környezeti, városképi/arculati szempontból egyaránt kedvező irányban tudjon alakulni.

Ahhoz, hogy mindez elvégezhető legyen, több fázisú tervezésre van szükség, amelynek során az önkormányzat a menet közben felmerülő döntési pontokra választ tud adni, a felvetett elágazási pontoknál állást tud foglalni, prioritásokat tud meghatározni a továbbtervezés számára. A munka készítése során elengedhetetlen az önkormányzat és a tervezők szoros együttműködése, a tervezésben a döntéshozóknak, civil szervezeteknek, gazdasági szereplőknek és a lakosságnak biztosítani kell a véleményezési, javaslattételi, részvételi lehetőségeket.

Az ingatlangazdálkodási tervben és annak rendszeres felülvizsgálatakor meg kell fogalmazni, hogy a fejlesztési területekhez kapcsolódó ingatlantulajdont az Önkormányzat pontosan miként kívánja hasznosítani. Jelölni és 2-3 évenként felülvizsgálni szükséges, hogy mi az értékesíthető, rehabilitációba bevonható vagyon, és mely az, amelyet hosszú távon önkormányzati tulajdonban és kezelésben kíván az önkormányzat tartani. Melyek azok az ingatlanok, amelyek azonnal értékesíthetők, és melyek azok, amelyeket a felújítás után megtart, illetve a felújított ingatlanok mekkora hányadát adja ki piaci bérleti díjjal, és hányat ad ki a támogatott célok működtetőinek. Tehát pontosítani kell, hogy mekkora az értékesíthető, és mekkora a rehabilitációba bevonható vagyonelem, és a felújítás után melyek azok, amelyeket hosszú távon önkormányzatai tulajdonban és kezelésben kíván tartani, és azt piaci vagy támogatott bérleti díj fizetése mellett.

Fontos, hogy forgalomképtelen ingatlanai esetében is felmérje a város, hogy azok hogyan állíthatóak a városfejlesztő célok szolgálatába.

Valamennyi ingatlangazdálkodási intézkedésnél biztosítani szükséges a fejlesztési célokkal való összhangot. A forgalomképes ingatlanok esetében akcióterületenkénti bontásban kívántuk ábrázolni, hogy mely ingatlanokat kíván az önkormányzat megtartani, értékesíteni, bontani, esetleg funkcióváltást elérni. Az akcióterületeire vonatkozóan jelezni kívánjuk az önkormányzat beruházási szándékait és ingatlanvásárlási szándékát, illetve a megvásárlandó ingatlanok tekintetében programozni szükséges, hogy melyek tartandók önkormányzati kezelésben és mely újonnan vásárolt ingatlanokat kívánja a kerület értékesíteni.

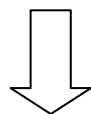
Az önkormányzati ingatlangazdálkodási terv több összetevőből áll:

- *az akcióterületekre eső önkormányzati tulajdonú ingatlanok hasznosítása*
 - eladással – és rajta a befektetői tőke által végrehajtandó fejlesztéssel
 - önkormányzati tulajdonban megtartással és a terület
 - ✓ új, közösségi célú beépítésével (pl. iskola-, közintézmény építés)
 - ✓ rehabilitálásával, a rajta levő önkormányzati ingatlanvagyon értékének növelésével
 - ✓ közterületként, közösségi térként hasznosításával (pl. közpark, szabadidő-terület)
 - ✓ környezetvédelmi célú hasznosításával (pl. véderdő)
- ❖ *egyes – kulcspozícióban levő – akcióterületekre eső nem önkormányzati tulajdonú ingatlanok megvásárlása, önkormányzati tulajdonba vétele*
 - a megvalósulás elősegítése – önkormányzati megvalósítás, terület-előkészítés – érdekében
 - a későbbi
 - ✓ hasznosítás lehetőségének megőrzése/biztosítása érdekében, vagy
 - ✓ önkormányzati jövedelemszerzés (a terület felértékel(őd)ése utáni értékesítés) érdekében

Összefoglalóan:

Rákosmente Önkormányzata a terület- és településtervezés, illetve ingatlanfejlesztés terén sikeressé váló, az értékeit, ingatlan-vagyonát fejleszteni kívánó, progresszív helyhatósággá kíván válni. Ehhez kapcsolódóan alapvető célkitűzései az alábbiak:

- Közterei, városközpontja megújítása és vitális helyi közösségi terek teremtése;
- A kerülethez méltó színvonalú, vonzó városrészközpont kialakítása;
- Közterek, kulturált pihenő-találkozó-várakozóhelyek, a gyalogos közlekedés fő irányait szervező gyalogutak, passzázsok kialakítása, kerékpárutak fejlesztése;
- Kaotikus gépjárműközlekedés, megoldatlan parkolás problémáinak enyhítése

Olyan programokat kíván létrehozni, amelyek amellett, hogy a kerület hosszú távú struktúráit fejlesztik, egyúttal a gazdasági szféra ingatlanfejlesztő szereplőit, a civil szervezeteket és a lakosságot is stimulálják a kerület fizikai terének megújítására, átalakítására.

7.1.2. Vagyongazdálkodással összefüggő jogszabályok**122. Táblázat: A vagyongazdálkodással összefüggő jogszabályok**

Önkormányzati törvény	1990. évi LXV. tv.
Vagyonrendelet	Rákosmente Önkormányzatának 12/2008. (III. 21.) rendelete az önkormányzat vagyonáról való rendelkezési jog gyakorlásának szabályairól szóló 52/2004. (X.27.) rendelet módosításáról
Lakásrendelet	Budapest Főváros XVII. kerület Önkormányzatának 4/2008. (I. 23.) rendelete a lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadására és elidegenítésére vonatkozó helyi szabályokról

7.1.3. Az Önkormányzat vagyonszerkezete az érintett akcióterületek vonatkozásában**123. Táblázat: Az önkormányzat vagyonelemei**

Vagyonelem megnevezése	Ingatlan db száma
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	49 db
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	28 db
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	2 db

A forgalomképtelen törzsvagyon körébe tartoznak a közutak, járdák és műtárgyaik, közparkok, közterek, emlékművek. Épületek közül a Polgármesteri Hivatal.

Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon körébe tartozó főbb vagyonelemek:

Önkormányzat intézményei: óvodák (4 db), iskolák (2 db), bölcsődék (2 db), mentőállomás, vásárcsarnok, sportpálya, orvosi rendelő, uszoda, park, áruház, bank

Egyéb, forgalomképes vagyon körébe tartoznak a lakás céljára szolgáló létesítmények: lakóházak

Összefoglalóan megállapítható, hogy a vagyonszerkezetben magas a forgalomképtelen, illetve a korlátozottan forgalomképes, azaz nehezen „mobilizálható”, jelenlegi állapotában nem, vagy csak szigorú kötésekkel értékesíthető vagyonelemek aránya. Ez a rövidtávú, gyors beavatkozások szempontjából negatív adottság a közép- és hosszútávú stratégiai tervezés szempontjából kifejezetten előnyösnek mondható, hiszen ezek a korlátozottan forgalomképes vagyonelemek (ingatlan-)fedezetet biztosíthatnak a stratégiai tervekben szereplő beruházások megvalósítására.

7.1.4. Az akcióterületek bemutatása – ingatlangazdálkodási szemmel

Helyzetértékelés

A korábban született stratégiai dokumentumok jól jellemzik a kerület jelenlegi állapotát és adottságait. Budapest XVII. Kerület Szabályozási Terve (MŰ-HELY Rt. 1999); Budapest XVII. Kerület Központ Nyugati Szektor Kerületi Szabályozási Terve és Építési Szabályzata (Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. 2007. június); Budapest XVII. Kerület Önkormányzata Közlekedésfejlesztési Akcióterve 2008-2020) az alábbiak szerint foglalják össze a kerület jellemzőit.

Rákosmente a Fővárosnak az a peremkerülete;

- amely a legtávolabb helyezkedik el a főváros központjától,
- ahol a népesség száma évtizedeken keresztül dinamikusán növekedett, melynek foglalkoztatása jelentős részben a kerületen kívül került biztosításra,
- ahol a kereskedelmi-szolgáltató sport- és kulturális intézmények fejlődése elmaradt a népességszám növekedéstől,
- és ahol az infrastruktúra kiépítése és a közösségi tömegközlekedés színvonala szintén elmaradt a népességszám nagyságától és növekedésétől.

A hivatkozott dokumentumok helyzetértékelésükben megállapítják, hogy kertvárosi részek általában vonzóak és szépek. A hatást azonban időnként lerontja az utak vagy a környezet rossz állapota. Szubjektív vélemény szerint az öt kerületrész közül talán Rákoshegy a legszebb és legegységesebb. A kerületnek vannak azonban olyan pontjai, amelyek egyértelműen rontják a hangulatát. Ilyen például a Pest felől bevezető útvonal, az állandó zsúfoltsággal, a két oldalon látható lakótelepi épületekkel, építészeti értéket nem képviselő, építészeti nem megfelelő formájú és anyaghasználatú és rossz műszaki állapotú szolgáltató házakkal.

Két kiemelt akcióterület – a Kerületközpont és Kucorgó tér – közvetlenül a rendkívül forgalmas Pesti út mentén található. A Pesti út, mint a kerület fő közlekedési útvonala – a közlekedési nehézségekkel együtt - mindkét akcióterületet vonzó befektetési helyszínné teszi. A kereskedelmi-szolgáltató szektor számára a forgalmi adatok önmagukban is a magántőke célterületévé avatják a két akcióterületet. A Pesti úthoz képest értelemszerűen kisebb forgalom

jellemzi a Széchenyi – Flamingó – Táncsics – Bakancsos utak által szabdalts harmadik, Flamingó-akcióterületet, melyet kevésbé a tranzit, inkább a célforgalom jellemez.

Közlekedés

A nagy átmenő- és célforgalom komoly vásárlói potenciált, jelentős potenciális vevőszámot gerjeszthet, valódi előny azonban csak akkor realizálható belőle, ha átgondolt, megfelelően megtervezett és kiépített közlekedési csomópontokon halad át a gépjárműtömeg, azaz érintett útszakasz áteresztőképessége is jelentős és nem csak az egybefüggő, lassan araszoló gépkocsisor miatt tűnik forgalmasnak. Az áthaladó járművek nagy száma csak akkor jelent automatikusan nagyobb forgalmat az adott útszakasszal érintett ingatlanokon található kereskedelmi-szolgáltató egységek számára, ha azok gyorsan és könnyen megközelíthetők, a megközelítésüket szolgáló csomópont biztonságosan megépített és mindenekelőtt – lehetőség szerint jól látható – nagyszámú kiépített parkolóhellyel rendelkeznek. Sajnálatos módon jelenleg ezen feltételek egyike sem adott a Rákosmente vizsgált Pesti úti szakaszain. Az egységes kirakattal és homlokzattal nem rendelkező, a településképet jelentős mértékben romboló Pesti út menti pavilon-kereskedőváros forgalmát döntőrészt a helyi lakosok generálják, a jelentős átmenőforgalomból megfelelően megépített csomóponti leágazások, kellő számú parkoló hiányában nem képesek profitot termelni.

A Közlekedés Kft-től származó forgalomszámlálási adatok alapján a jelenlegi kétirányú napi közúti forgalom Rákosmente Pesti út Cinkotai út - Ferihegyi út közötti szakaszán az alábbiak szerint alakul:

124. Táblázat: forgalomszámlálási adatok

Személygépkocsi és könnyű tehergépkocsi	Közepes tehergépkocsi	Nehéz tehergépkocsi és autóbusz
Jármű/nap		
32.000	1.500	2.200

A 2x1 sávós bevezető utakon az autóbuszok a torlódások hatásait a személygépkocsikkal együtt kénytelenek elszenvedni, a közösségi közlekedés lassú és versenyképtelen. A lassúság egyébként a közösségi közlekedés elégtelen utasvonzó-képességének egyik legfőbb oka: a BKV Zrt. által végzett kutatások egyértelműen alátámasztották, hogy az autósok elsöprő többsége a BKV járatok lassúságát nevezte fő indokként a személygépkocsi használata mellett. Ez a Kerület Közlekedésfejlesztési akcióterve szerint azt jelenti, hogy a BKV járatainak azonnali beavatkozásokkal történő gyorsítása vonzóbbá teheti a tömegközlekedést, ezzel egy olyan folyamatot indítva el, ami hosszabb távon magával hozhatja a környezetvédelmi értékek javulását és a torlódások csökkenését. Bizonyára nem növeli azonban a beavatkozás hatékonyságát az a tény, hogy Rákosmente az egyetlen kerület, amelyben nincs kötőpályás közlekedés.

A kerület központjában egy nagy kiterjedésű, fővárosi tulajdonban álló buszvégállomás található, mely központi átszállóhelyként funkcionál a négy égtáj felé kiinduló járatok számára. Ennek eredményeként a Ferihegyi úttól keletre eső területekről a kettes vagy a hármas metró, de akár csak a városközponttól keletre fekvő területek (pl. bevásárlóközpontok) elérése csak kényszerátszállással érhető el. A rákoskeresztúri gyűjtőpontú autóbusz-hálózat fentiek melletti másik óriási hátránya, hogy kerületen belül, városrészek között jellemzően csak egy, de több esetben csak két átszállással lehet közösségi közlekedést igénybe véve eljutni. Ugyancsak negatívan, a kerületközpont áteresztőképességére csökkentően hat, hogy a keleti irányba

Rákoscaba és Rákoskert felé induló autóbuszok a rendelkezésre álló mind a 4 forgalmi sáv keresztezésével jutnak el első megállójukba. Rákosmentén lakóknak – az elővárosi vasútvonalak szolgáltatásait leszámítva – az egyedüli közlekedési eszköze az autóbusz, és ez legalább 2013-ig biztosan így is marad – szól a Közlekedésfejlesztési akcióterv konklúziója. A kétszer egysávos utakon csúcsidőben óriási torlódások alakulnak ki, a buszok csúcsidőben rossz esetben akár 50-70 perc alatt teszik meg az egyébként menetrend szerint 15-20 percig tartó utat. Így Budapest külvárosai közül Rákosmentének van a legrosszabb a kapcsolata Budapest belvárosával, még számos budai agglomerációs településről (Budaörs, Törökbálint) is hamarabb lehet beérni a városközpontba, mint Rákosmentéről.

Ezt a sajátos adottságot valamennyi, a területben fejleszteni szándékozó beruházónak figyelembe kell vennie. A napjainkra valamennyi ingatlanberuházás egyik fő sarokpontjává váló kapcsolódó közlekedésfejlesztési beruházások során tekintettel kell lenni ezen körülményre és időben fel kell készülni a tervezett fejlesztés közötti kapcsolatainak tervezése és megépítése során az illetékes közútkezelő által a jelentős átmenőforgalom, a kis áteresztőképesség miatt támasztott sajátos feltételekre. Gyakori példa, hogy az illetékes közútkezelő – a Pesti út esetében Budapest Főváros Önkormányzata – a hosszú évek óta konzervált rossz közúti adottságokat egy, a leendő beruházó által tervezett ingatlanfejlesztés kapcsán kívánja megoldani, vagy legalább is kezelni. Azaz a befektető által megvalósítandó egység útépitési engedélyezési és használatbavételi eljárása során olyan mélyépítési kötelezettségeket ír elő, melyekkel a beruházástól függetlenül, azt megelőzően kialakult, akut közlekedési problémákat kívánja megoldani.

Vagyis Rákosmente esetében a jobb életminőséghez való hozzájárulást a zöldfelületi fejlesztéseken, a közterek és sétányok kialakításán túl a közlekedési kényszer mérséklése, a közlekedési rendszer racionalizálása és ezáltal a környezetterhelés csökkentése jelentheti, mely konkrét projektek formájában a terület központjában található buszpályaudvar átalakításával, intermodális csomópontok kialakításával és a BKV járatok átgondolásával érhető el. E fejlesztések megvalósítása hosszú távú feladat, melyhez a kerületi és fővárosi önkormányzat, a Budapesti Közlekedési Vállalat Zrt. és a Magyar Államvasutak Zrt. együttműködése szükséges.

A területen áthaladó jelentősebb közlekedési pályák: a 31-es főút és a hatvani és szolnoki vasútvonal. A Közlekedésfejlesztési akcióterv negatív jóslata szerint a fenti okok miatt a jövőre nézve az várható, hogy a terület belső térszerkezeti feldaraboltsága nehezen oldódik, az egyes településrészek - mondhatni önálló települések - között kapcsolatok nem alakultak ki, s kialakulásuk a jelenlegi trendek folytatóságát feltételezve nem is várható.

A közösségi közlekedés színvonalát erősen befolyásoló, az ingatlan-beruházások kapcsán is rendszeresen felmerülő tényező a megállóhelyek megközelíthetőségének színvonala és a várakozás helyének minősége, az időjárás viszonyosságaitól való védelem és az utastájékoztatók biztosíthatósága. Napjainkban az autóbusz-, vagy más közösségi közlekedési megállóhelyet érintő fejlesztés esetén az ingatlan-beruházó kifejezett célja, hogy a megállóhelyet a fejlesztésben kiemelten kezelve, azt a beruházás elkészültekor a korábbinál jobb színvonalon, korszerű, tiszta és utasbarát módon adja vissza az utazóközönségnek. Elemi érdeke ugyanis minden befektetőnek, hogy az átadott objektum tömegközlekedéssel is jól megközelíthetővé váljon. Fentiekre kapcsán így az is megfigyelhető, hogy a jelentős átmenőforgalmat bonyolító útszakaszokon az ingatlanfejlesztésekhez kapcsolódóan a beruházók szívesen áldoznak új tömegközlekedési megállóhely kiépítésére is, hiszen az új megállóhely lehet az a kapocs, amellyel fejlesztésüket bekapcsolhatják a közösségi közlekedés rendszerébe és nagy tömegek számára is megközelíthetővé tehetik azt. A Pesti út tárgyban szakasza mindkét szempontból érintett lehet, az ingatlangazdálkodás során az autóbuszjáratok útvonalát, jelenlegi és lehetséges

megállóhelyeit -, mint a gyakorlatilag egyetlen tömegközlekedési lehetőséget – folyamatosan szem előtt kell tartani.

Az M0 autópályát keleti szektorának megépülésével a teherforgalom és az egyéb észak-déli tranzitforgalom jelentős átrendeződése várható a kerületben. A tranzitútvonal M0 autópályára történő áthelyezésével a kelet-nyugat irányú teherforgalom is jelentősen enyhülni fog azáltal, hogy a Pest megyei településekről érkező teherforgalom a jelenlegi töredékére fog visszaesni. Az M0 autópályát keleti szektorának átadásához kapcsolódó, a tranzit teherforgalmat korlátozó intézkedések mellett szükséges a városon kívülről a kerületen át érkező nagy járműtömeg számának korlátozása.

Demográfiai jellegű jövőkép

A fentiek ellenére szembevetendő, hogy a Rákosmentén a lakosság száma folyamatosan növekszik. A lakosságszám és a vásárlóerő-paritás régen átlépte azt a kritikus tömeget, illetve szintet, amely alapján a kerület gyakorlatilag bármely típusú (akár intézményi-, szociális-, lakó- kereskedelmi- ipari- stb.) ingatlanfejlesztésnek megfelelő helyszínéül szolgálhat, funkciótól, iparágtól függetlenül elvileg akármilyen beruházásnak terepet adhat. 2006-ban – az országos tendenciát kissé késve követve - azonban mégis drasztikusan esett az épített lakások száma az előző évhez képest. Ez a tendencia viszont a kerület vezetésének stratégiai céljaival is összhangban van, hiszen a korábbi, mindenféle várospolitikai szempontot mellőző, kizárólag az üzleti racionalitást követő lakásépítési „boom”-ot nem követte sem a kerület szociális, alap, iskolai, óvodai, szakellátási, stb. intézményhálózatának bővülése, sem az infrastruktúra fejlődése, és természetesen a fentiekben részletezett közlekedési hálózat bővülése sem. Az **infrastrukturális- és intézményhálózat** (úthálózat, bölcsődék, óvodák, iskolák, egészségügyi intézmények) fejlesztésre és kapacitásbővítésre szorulnak a nagy számmal épülő lakóparkok miatt (a kerület lélekszáma jelentősen megnövekedett az utóbbi években, ezért az önkormányzat lakásépítési stop-ot hirdetett ki) – ez a kerület fő célkitűzése

Kijelenthető, hogy Rákosmentén ezen adottságok miatt középtávon nem preferált a tömeges méretű lakóingatlan-fejlesztés. Az 2000-2005 között tapasztalt mennyiségi szempontú fejlesztés különösen nem, amelynek egyetlen célja a rendelkezésre álló telekingatlanon a lehető legnagyobb lakásszám elérése és amelynek eredménye az átlagos lakásalapterület fokozatos csökkenése.

Tovább árnyalja a képet azonban, hogy - kerületi sajátosságként - a szuburbanizációban részt vevő közepes státuszú rétegek keleti-délkeleti irányban vándorolnak ki a fővárosból. Ez viszont arra enged következtetni, hogy a minőségi lakóingatlan-fejlesztés mégiscsak preferált és középhosszútávon is kívánatos lenne. A kerület számára ugyanis ezen rétegek Rákosmentén tartása jelenthet újabb növekedési potenciált.

Mindezzel a kerület célja egy fiatalos modern kertváros kialakítása lehet, ahol sok a fiatal, illetve a nagycsaládos és ezt az állapotot szeretnék hosszútávon is megőrizni.

1. akcióterület – Kerületközpont

Lehatárolás: Ferihegyi út – Pesti út – Napkelet utca – 125772 hrsz-ú ingatlan – 125771 hrsz-ú ingatlan – 125770 hrsz-ú ingatlan – 125709 hrsz-ú ingatlan – 125708 hrsz-ú ingatlan – 125707 hrsz-ú ingatlan – 125706 hrsz-ú ingatlan – Bujákhida utca – VK-XVII-01 övezeti határ – Egészség ház utca – Akácvirág utca – Diák utca – Pesti út – Cinkotai út – (128582) hrsz-ú út – (128576) hrsz-ú út által határolt terület

Az Önkormányzat vagyonszerkezete az érintett akcióterület vonatkozásában

125. Táblázat: Az Önkormányzat vagyonszerkezete - kerületközpont

Vagyonelem megnevezése	Ingatlan db száma
Városház	
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	16 db
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	13 db
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	2 db

Sokat elárul magáról a város, melynek rendezett, kellemes érzést nyújtó belvárosa van. Éppen ezért nagyon fontos, hogy a városkép kialakítása során komoly hangsúlyt helyezzünk a kerületközpont szépítésére irányuló törekvésekre. Van min javítani, hiszen mint a korábbi stratégiai anyagok is megállapítják, a kerületnek vannak olyan pontjai, amelyek egyértelműen rontják a hangulatát. Sajnos ilyen a Pest felől bevezető, a kerület központi részén a leendő Főteret érintő és annak képét egyértelműen rontó (fő)út vonal is, az állandó zsúfoltsággal, a két oldalon látható lakótelepi épületekkel, és könnyű szerkezettel épített pavilonokkal.

Meg kívánjuk határozni a tágabb kerületközpont egyes részeinek jövőbeli szerepét (fejlesztési irányát), és ennek megfelelően ösztönözni a kereskedelmi, szolgáltató, intézményi és lakófunkciók fejlődését. Kiemelten kell kezelni a kerületben sajnálatos módon egyelőre nem létező hagyományos „főtér”-funkció kialakítását. A kerület leglátogatottabb részein (a leendő „főtér” szerepét betölteni hivatott kerületközpontban, valamint közvetlen környezetében) különösen fontos a nívós kereskedelmi-szolgáltató egységek és vendéglátóhelyek fejlesztésének támogatása.

Nagyon kevés agora-funkciót betöltő hely és intézmény található ugyanis a kerületben. Egy jelentősebb - megfelelő fejlesztések esetén akár ezt a feladatot is betölteni képes - park van, a Pesti út északi oldalán fekvő Népkert. Az egyetlen igazán nagy tér azonban, ami valóban alkalmas lenne sétára, bevásárlásra, esetleg egy kis korzózásra, az a rákoskeresztúri városház, amit jelenleg a BKV buszpályaudvara, illetve könnyűszerkezetes pavilon épület foglal el.

Az akcióterület fejlesztésének céljai vázlatosan:

- Városközponti szerep erősítése;
- Üzleti, ezen belül kiskereskedelmi, vendéglátó-ipari forgalom bővítése a közponban;
- A kerületközpontot körülvevő településrész üzleti-gazdasági tevékenységeinek élénkítése;
- Parkolási gondok enyhítése;
- Az építészeti és közösségi terek karakterének megőrzésével, az összességében jó fizikai állapotban lévő épületek továbbfejlesztésével;
- A város tökevonzó képességének javításával a kerületközponti intézmények, munkahelyek és ingatlanfejlesztések számának növelése;
- A vállalkozói aktivitás dinamizálódásának „kihasználása”, gazdasági együttműködések, közös fejlesztések generálása és koordinálása érdekében erősebb partnerség kiépítése a civil szférával, a lakossággal és a vállalkozói, fejlesztői szektorral.

Ha a statisztikai adatokat nézzük, akkor a kerületi kereskedelmi vállalkozások száma kis ingadozást követ, ugyanez a tendencia az arányok tekintetében is mind a kerületi, mind az országos, mind a budapesti viszonylatban. A **kereskedelem, javítás** ágazatban 1999-ben 1588 vállalkozás működött. Számuk 2001-re érte el a csúcst: 1 745 db. 2005-re az a szám 1 551-re süllyedt.

1999-ben a kereskedelmi vállalkozások Rákosmentén az összes működő ágazat tekintetében a legnagyobb arányt képviselik. Arányuk az összes vállalkozáshoz viszonyítva 2006-ban 13,26%-ra csökkent. A nemzetgazdasági ágban betöltött arányának csökkenésével párhuzamosan a kereskedelemben részt vevő vállalatok száma is csökkent. A vállalkozások számait nézve az országos és budapesti számok tükrében hasonló csökkenés tapasztalható. 2000-ben ezek az adatok országosan 172 808, Budapesten 43 933, majd 2005-re országosan 156 274, Budapesten 37 607-re csökken.

Városképi és szociológiai szempontból is fontos további szempont, hogy a központi városrészben jelentős a panel állomány. A kerületközpont arculatának szempontjából ezt olyan adottságként kell kezelni, amin sem rövid, sem pedig középtávon nem lehet változtatni, legfeljebb építészeti megoldásokkal, terekkel, sétányokkal oldani és tompítani. Szociológiai szempontból is súlyos gond és nem könnyíti a helyzetet, hogy az itt lakó réteg egy jelentős része jellemzően még jobban elszegényedik, egyre magasabbak a lakások fenntartási költségei. A központi részen pedig kiemelkedő ez a probléma, itt koncentráltan találhatóak a lakótelepek.

A Pesti út jellemzően tranzitforgalmán túl a kerületközpont, mint a kerület igazgatási-szolgáltatási központja is jelentős (cél-)forgalmat gerjeszt. A jelentős átmenőforgalom mellett a vállalkozói szféra szívesen települ oda, ahol a potenciális ügyfelek mindennapi hivatali ügyeiket (is) intézik, a magánszektor szívesen vesz részt olyan fejlesztésekben, amelyek jelentős ügyfélforgalmú állami vagy önkormányzati intézmények szomszédságában – esetleg azzal együtt - valósulnak meg. A Kerületközponti akcióterületen több hivatali intézmény található, melyek közül pontos adatok a Polgármesteri Hivatal heti ügyfélforgalmára vonatkozóan állnak rendelkezésünkre. A hivatal átlagosan 1.777 ügyfelet fogad hetente, de csak az Okmányirodában és az Ügyfélszolgálaton van minden nap félfogadás, a hivatal főépületében hétfő-szerda-péntek van ügyfélfogadás. A Ferihegyi úti orvosi rendelőintézet telefonon történt tájékoztatása alapján betegforgalmuk naponta cca. 1000 fő, de ennél sosem kevesebb. Az akcióterületen található még a XVII. Kerületi rendőrkapitányság, mely szintén jelentős, az egész kerületet érintő ügyfélforgalmat bonyolít. Az Igazgatásrendészeti Osztályt, a Bűnügyi Osztályt és a Főügyeletet mintegy 50 fő keresi fel naponta.

Problémák és célok:

Rákoskeresztúr Városközpont fejlesztés – az adottságok és lehetőségek szintjén:

- kevés a zöldfelület
- a buszpályaudvar elfoglalja a városközpont potenciális főterét, a városképi funkciók nem érvényesülnek
- hiányoznak a közösségi terek
- a múltban jelen lévő központi kertvárosi jelleg a panelosítással megszűnt → városközpont jelleg nem alakult ki; ezért az ennek megteremtését hivatott intézkedések létjogosultak
- közlekedési csomópont → kereskedelmi funkciók (bankok), közszolgáltatások kialakításának lehetősége

Tervezett beavatkozási pontok – a startégiai célok szintjén:

- BKV buszvégállomást területének csökkentése forgalomátszervezéssel, helyén park, közösségi tér kialakítása. A hálózatszervezés során megoldást találni arra, hogy a járatok a városközpontban található metrókapcsolatokhoz vigyék az utasokat.
- Új szolgáltatóház létrehozása a Fő téren - építészeti tervpályázat alapján
- Gyalogosövezetek kialakítása, elavult pavilonok lebontása
- Szent Kereszt tér környezetének rendezése a pavilonok lebontásával, a cél, hogy a több száz éves múltú templom méltó környezetben legyen
- Polgármesteri Hivatal akadálymentesítése, valamint energetikai korszerűsítése
- Egészségház utca 3. alatti épület akadálymentesítése, hivatali funkciók elhelyezése
- Népkert közparkká történő fejlesztése, új funkciókkal történő bővítése, sport-, pihenő-, játszópark kialakításával történő megújítása (sportpálya, játszótér, dísztó kialakítása, pihenő- és sakkozó-padok telepítése, zenepavilon felállítása)
- Csárdás játszótér bővítése, új funkciókkal történő fejlesztése, környékének parkosítása, rendezése
- Fuchs kastély parkjának köztérre való átalakítása zöldfelületi rendezés, díszburkolattal való ellátás, szökőkút és pihenőpadok elhelyezésének segítségével
- A Podmaniczky-Vigyázó kastély és a szociális otthon megközelítésének vizsgálata és ennek a területnek a rendezése
- Reprezentatív sétány és kerékpárút kialakítása a Pesti út déli oldalán. Ennek keretében tér- és járda burkolat, sétány kialakítása a Ferihegyi úttól a Cinkotai útig terjedő szakaszon az OTP, Polgármesteri Hivatal, Podmaniczky-Vigyázó kastélyig, kisebb kiteresedések kialakításával a Napsugár ABC, a Papír-Írószerszám és Használati tárgyak bolt, valamint a Kínai Áruház előtti területen.
- Sétány kialakítása a Pesti út északi oldalán, azaz a buszpályaudvartól az első világháborús emlékmű, római katolikus templom és a sportpálya, Népkert közötti területen a katolikus templom és a bútoráruház előtti tér parkosítása, díszburkolattal történő ellátása.
- Helyi identitást erősítő akciók szervezése (pl. helytörténeti oktatási tananyag kidolgozása)

Ingatlan- és városfejlesztési döntések, beruházások előtt, a döntés-előkészítés fázisában az adott piaci szektor(ok) (lakás, kiskereskedelem, iroda, ipari-logisztikai, szálláshely, stb.) részletes felmérése mindenképpen szükséges. Első lépésként definiálni kell a fejlesztési célokat, lehetőségeket, meg kell vizsgálni azok illeszkedését a tágabb városi környezetbe. Ezután történhet a részletes piaci szektorelemzés. Ez magában foglalja a kereslet, kínálat, szektorális és érintett vonzaskörzetre vonatkozó versenyhelyzet elemzését, a hozzáférhető statisztikák, illetve a

megbízói adatszolgáltatás felhasználásával. Az ingatlanpiaci elemzés elkészítése során mindenképpen segíteni kell a beruházásra, annak részleteire vonatkozó döntés meghozatalát: mit érdemes építeni, mekkora területen, milyen ingatlan-együttest létrehozni, hogyan illeszthető a koncepció a meglévő piaci környezetbe; képet kell adni, a beruházás várható sikeréről, meg kell tudni határozni a termék fogyasztóinak körét. Megítélésünk szerint a fent említett funkciók telepítése hosszú távon is fejlődési potenciált jelent a kerületközpont számára és lehetőséget teremt arra, hogy egy olyan szekunder fejlesztést generáljon a magán- és vállalkozói szférában is, melynek eredményeként az eddigiekkel szemben valódi központként töltheti be funkcióját.

A fejlesztési célok kibontása - a korábbi stratégiai dokumentumok, mindenek előtt a Kerületközpont-nyugat hatályos szabályozási terve alapján:

A kerületközpont nyugati szektorának szabályozási tervével összhangban megállapítható, hogy a kerülethez méltó színvonalú, vonzó városrészközpont kialakításához elengedhetetlen feladat a Pesti út – Ferihegyi út kereszteződésének forgalomcsillapítása, amelynek legfontosabb eleme a BKV autóbusz-pályaudvar területe mintegy 2/3-ának felszabadítása, melyet a kerület vezetése a BKV-val és a fővárossal egyeztetett forgalom-átszervezéssel kíván megoldani.

A tárgyban településrész szabályozási tervének megállapításaival összhangban kijelenthető, hogy a kerületközpontban nem alakultak ki a jelentős közönségforgalmú helyeken elengedhetetlenül szükséges közterek, kulturált pihenő-találkozó-várakozóhelyek, s hiányoznak a gyalogos közlekedés fő irányait szervező gyalogutak, passzázsok is. Kaotikus a gépjárműközlekedés helyzete, és megoldatlan a parkolás problémája. Bár jelen van az igazgatás, a kereskedelem és a szolgáltatás, de néhány kivételtől eltekintve (Polgármesteri Hivatal, OTP, Posta) az ellátás nem városrészközponti szintű, megjelenésében, arculatában kifejezetten alulexponált.

A vonatkozó, hatályos szabályozási tervnek megfelelően, azzal összhangban a terület térstruktúráját szervezendő szükségesnek tartunk egy, a Pesti úttal párhuzamos gyalogos sétány kialakítását, amely a Ferihegyi út kereszteződésétől a Népkertig illetve a Podmaniczky-Vigyázó kastélyig mindkét oldalon végigkíséri a főútvonalat. Összekapcsolja az út menti intézményeket, és kialakításánál, építészeti minőségénél fogva környezetében a kereskedelem és vendéglátás színvonalát is emeli, ezért szükséges, hogy mellette ilyen funkciók is helyet kapjanak. A sétányt a meglévő és tervezett közönségvonzó létesítmények előtt kialakított teresedések láncolata tagolja; az út két oldala között a jelenleginél több gyalogosátkelő teremt kapcsolatot.

Az új piac- és lakókomplexum, a jelenlegi piac helyére tervezett új rendeltetésű épületegyüttes és az önkormányzat illetve a könyvtár között a központot érintve egy merőleges, észak-déli gyalogos keresztengely jelölhető ki, amely a buszpályaudvar átalakítása révén létrejövő köztéren – Rákosmente főterén – kapcsolódik a kelet-nyugati tengelyhez.

Környezetalakítási javaslat

Rákoskeresztúr-központ rehabilitációjának első lépése a reprezentatív sétány kialakítása és a kapcsolódó közterületek rendezése a Pesti út mentén. A díszburkolatú, színvonalas utcabútorokkal és világítótestekkel ellátott, fasorral szegélyezett útvonal a Ferihegyi út csomóponttól a Podmaniczky-Vigyázó kastélyig délről kíséri a fő útpályát.

Az OTP bankfiók és a PLUS áruház elé a nagy gyalogosforgalomra való tekintettel túlnyomórészt burkolt felületek kerülnek. A mai állapothoz hasonlóan a buszra várakozókat és az üzletekbe igyekvőket a terepadottságokat kihasználva néhány lépcsőfok választja el egymástól. Már a szabályozási terv is foglalkozik a méltatlan megjelenésű élelmiszer-áruházzal, melyet a bankfiók F+1+T szintes, téglaburkolatú épületéhez hasonló karakterrel és léptékben, magastetővel

javasolja átépíteni, akár részben árkádossal kialakítással. Emeletén iroda és szolgáltatás helyezhető el.

Ez az átalakítandó épület ezután kirakatos oldalhomlokzatával fordul a Fuchs-kastély (ma: könyvtár) előtt kialakítandó fásított köztér felé csakúgy, mint az önkormányzat kibővített épülete – utóbbiban az akadálymentesen megközelíthető ügyfélszolgálat és a hiányzó liftek kaphatnak helyet. Az intim hangulatú téren a meglévő fák alatt árnyas kávézó teraszt lehet létrehozni, ahol a hivatali ügyintézés és várakozás ideje is kellemesen eltölthető. Innen a könyvtár megnyitott kertjén át gyalogos kapcsolat jön létre az Egészségház u. és az Akácvirág u. felé.

A Földműves u. és a Diák u. közötti szakaszon a sétány elhelyezése a Pesti út déli szervízútjának – és az ott található parkolóhelyeknek – a kiváltását igényli.

A sétányon továbbhaladva oldalról elének feltárul a Podmaniczky-Vigyázó kastély és kertje, illetve a hozzá vezető díszlépcső mint Rákosmente központjának nyugati lezárása.

A kisebb forgalomra való tekintettel a Pesti út északi oldalán keskenyebb, de szintén kettős fasorral kísért járda vezet a Szent Kereszt templomig. A szabályozási terv megállapítása szerint itt van a sétány „csuklópontja”, ahol a gyalogosok áramlásának fő iránya a délről az északi oldalra vált. A gyalogátkelőhöz buszmegálló is tartozik. Ez a parkban vezető szakasz hagyományosabb megjelenésű, amit a templom előtti vízmedence tengelyes elhelyezése és az ide kerülő világháborús emlékmű is hangsúlyoz. Élettel a Kaszáló u. mellett (a jelenlegi bútorbolt helyén) tervezett kiülős cukrászda-étterem tölti meg – vetíti előre a hatályos szabályozási terv.

A jelenlegi autóbusz-pályaudvar melletti földszintes üzletsor és szolgáltatóház az egyik legérzékenyebb és leglátványosabb beavatkozási pont. A szabályozási terv az elbontását irányozza elő, mely után igényes, 3-4 emeletes városias térfalképző beépítés valósulhat meg, a köztérre néző főhomlokzattal ill. főbejáratral, a földszinteken üzletportálokkal, az emeleti szinteken szolgáltató és vendéglátó egységekkel, irodákkal, fölöttük esetleg zöldtetővel és tetőterasszal. Az leromlott állapotú, műszakilag és építészeti megjelenésében is elavult épület döntőrészt Rákosmente Önkormányzatának tulajdonában van, a kerület az ingatlanban működő közforgalmú gyógyszerár tulajdonosával osztozik az egyébiránt stratégiai helyzetű épületen. Az ingatlanban található, a kerület tulajdonában álló üzlethelyiségek jelenleg bérleti konstrukcióban hasznosítottak. A központi fekvés és a bejáratott üzlethelyiségek a magánszféra érdeklődését is felkeltették, konkrét befektetői igény mutatkozik a felépítmény alatt található telekrész megvásárlására és a jelenlegi épület elbontása után egy 3-4 emeletes kereskedelmi-szolgáltató központ („mini-pláza”) mélygarázzsal történő megépítésére. A kerületben – Budapesten talán egyedülálló módon – nem ment végbe a nagy kiterjedésű bevásárlóközpontok egyoldalú térhódítása és furcsamód – talán a közlekedéssel foglalkozó fejezetekben jelzettek miatt is, de egyáltalán nem elítélendő módon – továbbra is jobbra a kis alapterületű, elszórtan elhelyezkedő kereskedelmi-szolgáltató egységek jellemzik (ld. pavilonüzletek a Pesti út mentén). Ilyen környezetben, a fővárosi komplex szolgáltatást nyújtó bevásárlóközpontok relatív távolsága miatt is nyilvánvalóan életképes lehet egy több különböző profilú egységet magában foglaló, mégis emberi léptékű, kis kereskedelmi-szolgáltató központ kerületközpontban való megépítése. A kerületnek, mint az ingatlan többségi tulajdonosának „csupán” abban kell állást foglalnia, hogy milyen módon kíván mindebben részt venni. A megvalósításban alapvetően három lehetősége kínálkozik:

1. Teljes tulajdoni hányadát értékesíti egy szakmai befektetőnek, aki ezt követően a saját ingatlanán, saját beruházásban valósítja meg az – akár az adásvételi szerződésben is rögzített, visszavásárlási kötelezettséggel biztosított – konkrét fejlesztést;

126. Táblázat: az ingatlankezelési megoldások előnyei és hátrányai

Előnyei:

Hátránya:

Előnyei:	Hátránya:
Jelentős, egyszeri ingatlanértékesítésből származó bevétel	A bevétel csak egyszeri, a városvezetés véglegesen kizárta annak lehetőségét, hogy a későbbiek során a fejlesztésből – pl. bérleti díj formájában – rendszeresen visszatérő és tervezhető bevétele származzon
Nem szakmai befektetőként az önkormányzat nem vállalja magára az ingatlanfejlesztés rizikóit	A kerület gyakorlatilag csak mint engedélyező hatóság vesz részt a fejlesztés megvalósításában, csupán a jogszabályok (helyi építési szabályzat, szabályozási terv) adta keretek között képes kontrollálni azt
Az esetleges visszavásárlási jog kikötésével az önkormányzat korlátozott keretek között, de továbbra is ura maradhat a fejlesztésnek, lehetősége van a megvalósítás kontrolljára. A szabályozási terv természetesen korlátként értelemszerűen egyébként is köti a befektetőt	Az értékesítés csak pályázat útján történhet, a nyertes személye egyáltalán nem, az általa megvalósítani kívánt beruházási cél pedig csak bizonyos keretek között befolyásolható

2. Tulajdoni hányadát megtartva, a szintén nem szakmai befektető társ tulajdonossal közösen, de alapvetően egyedül fog bele a fejlesztésbe, melyet nyilvánvalóan hitelből finanszíroz;

127. Táblázat: az ingatlankezelési megoldások előnyei és hátrányai (2)

Előnyei:	Hátránya:
Az önkormányzat szinte kizárólag a maga ura lehet a megvalósításban; a beruházásban, a megépítendő egység kialakításában nem köti más fejlesztő elképzelése	Nincs egyszeri, jelentős, az ingatlanértékesítésből származó bevétel, sőt a fejlesztés nyilvánvalóan jelentős hitelleterheléssel jár
A városvezetés megteremtette annak lehetőségét, hogy a későbbiek során a fejlesztésből – pl. bérleti díj formájában – rendszeresen visszatérő és tervezhető, jelentős bevétele származzon, mely az ingatlan fekvését és adottságait ismerve várhatóan kitermeli a fejlesztésre felvett hitelek törlesztőrészeit	Nem szakmai befektetőként, megfelelő szakmai stáb és az ingatlanfejlesztésben szerzett tapasztalat hiánya miatt az önkormányzat egyedül jelentős fejlesztői kockázatot vesz a nyakába
Bizonyos vállalkozói réteget erősíthet, ösztönözhet, amennyiben az önkormányzat tulajdonában marad a terület és a beruházás is (pl. őstermelők)	Az önkormányzat a fejlesztés tekintetében sem ÁFA-körös, vagyis nem képes visszaigényelni a beruházás ÁFA-ját
	Gondoskodnia kell a tulajdonában maradó épületegyüttes folyamatos üzemeltetéséről, melyre külön stábot szükséges fenntartania

3. Az önkormányzat közös projektcéget hoz létre egy szakmai befektetővel és ezen projektcéggel valósítja meg a fejlesztést. Az ingatlant az önkormányzat adja el, vagy apportálja a közös

ingatlanfejlesztő társaságba, míg a finanszírozást és a szakértelmet alapvetően külső szakmai befektető hozza

128. Táblázat: az ingatlankezelési megoldások előnyei és hátrányai (3)

Előnyei:	Hátránya:
Az önkormányzat a partner bevonásával közösen döntheti el a fejlesztés fő irányait	Nincs egyszeri, jelentős, az ingatlanértékesítésből származó bevétel, sőt a fejlesztés nyilvánvalóan jelentős, de a saját beruházásnál alacsonyabb hiteltelherrel jár
A városvezetés megteremtette annak lehetőségét, hogy a későbbiek során a fejlesztésből – pl. bérleti díj formájában – rendszeresen visszatérő és tervezhető, jelentős, de a kizárólag saját beruházásban történő megvalósításhoz képest alacsonyabb bevétele származzon, mely az ingatlan fekvését és adottságait ismerve várhatóan kitermeli a fejlesztésre felvett hitelek törlesztőrészeit	A részben tulajdonában maradó épületegyüttest folyamatosan üzemeltetni szükséges, melyre külön stábot szükséges fenntartania – legalább a szakmai befektető kontrolljára
Tőkeerős, tapasztalt beruházóval az oldalán az önkormányzat nem szakmai befektetőként, megfelelő szakmai stáb és az ingatlanfejlesztésben szerzett tapasztalat hiányában is nyugodtabban vághat bele a fejlesztésbe	
A közös projekt cég értelemszerűen ÁFA-visszaigénylő	

Az előnyök és hátrányok vázlatos számbavétele alapján is a harmadik alternatíva tűnik a legelőnyösebbnek a terület számára. Amennyiben egy külső, semmilyen tulajdoni hányaddal nem rendelkező befektetőnek megéri adásvétellel megszerezni az ingatlan tulajdonjogát és a jelentősnek mondható kivitelezési költségen túl komoly vételárat hajlandó fizetni az ingatlanért, akkor a többségi tulajdonos önkormányzatnak értelemszerűen még jobb befektetésnek ígérkezik mindez. Megfelelő tapasztalat hiányában azonban bátorság lenne egymagában belevágnia a fejlesztésbe – még projekt cégén keresztül sem, a tapasztalatok ugyanis azt mutatják, hogy az önkormányzati vállalkozásoknál alkalmazottakat még legnagyobb jóindulatuk és hozzáértésük ellenére sem szerencsés ilyen típusú fejlesztésekbe bevonni, ahol a piac napról napra változik és szükség van egy professzionális, kizárólag ilyen típusú beruházásokkal foglalkozó, abban nagy tapasztalatot szerzett csapatra.

A szakmai befektetővel való konkrét együttműködés formája szintén megfontolás tárgya lehet. Adja magát a közös cég gondolata, melyet adózási és az önkormányzat szempontjából az együttműködés biztosítékainak, illetve a partnerség garanciái kiépítése szempontjából érdemes megvizsgálni. A közös társaság működőképes szervező elve lehet az a társasági forma, amikor az önkormányzat az ingatlanforgalmi értékbérlés által pontosan felértékelt ingatlantulajdonnal vesz részt a vállalkozásban.

Zöldfelületek

A hatályos szabályozási terv zöldfelület-rendezési javaslata a meglévő értékek megőrzését, azok minőségi fejlesztését, valamint a zöldfelületek területének növelését és újabbak létesítését tartalmazza. Meglévő zöldfelületi értékek a Népkert növényállománya, a Pesti úti fasor, a Szent Kereszt templom előtti közkertben és a Fuchs kastély (könyvtár) kertjében található értékes faegyedek.

A szabályozási terv zöldfelület-rendezési akcióterületeit jelen dokumentummal is meg kívánjuk erősíteni:

- sétány kialakítása a központtól a Népkertig,
- fásított köztér kialakítása a Fuchs-kastély kertjében,
- a Népkert kertépítészeti felújítása,
- Szent Kereszt templom melletti közkert kertépítészeti felújítása,
- a Podmaniczky-Vigyázó kastély melletti közpark felújítása, a kastélykert és sétány kapcsolatának megteremtése,
- játszótérfejlesztések,

A javaslat gerincét képező Pesti úti sétány megépítése a kerületközpont további fejlődésnek alapja is: a sétányra mint vonalas zöldfelületi elemre fűződnek fel a területi zöldfelületi elemei. A sétány képezi a kerületközpont zöldfelületi tengelyét, és a központ fásított közterével együtt meghatározza a kerület arculatát, ezért igényes kialakítása mindenképpen indokolt.

A kerületközpont 2007-ben elfogadott hatályos szabályozási terve zöldfelületi szempontból kiemelkedő értéket tulajdonít a Népkert-nek. E fővárosi védettséget élvező közpark a XIX. században létesült, egykor a Podmaniczky-Vigyázó kastély kertjének részét képezte. Növényállománya idős faegyedeket is tartalmaz, a fák 40 %-a 50 cm feletti törzsátmérőjű. A lombkorona-borítottság igen magas, mintegy 80 %. Főbb állományalkotó fajai a juharok, kőrisek és nyárfák. Kiemelkedően szépek a park idős platánjai. A cserjék és örökzöldek aránya rendkívül alacsony.

Ingtatlanhasznosítási szempontból megállapítható, hogy a park funkcionális szempontból jelenleg alulhasznosított, két salakos sportpályán, néhány padon és a Pesti út melletti emlékhelyen kívül egyéb parkberendezési tárgy vagy funkció nincs a parkban. A közpark mögötti részen füzekből, nyárból álló természetközeli vízparti növényállomány található a Malom-árok mentén.

A Pesti út mellett, a Szent Kereszt templom előtt elhelyezkedő közkert szintén nem tölti be funkcióját. A kert berendezése, burkolata rossz állapotban van, az elhanyagoltság miatt hajléktalanok használják. Növényzetének közel negyede gyengébb állagú. Ezek leginkább a kiöregedés időszakába érő akácok és japánakácok. Ebben a közkertben is található több értékes zöldfelületi elem, mint a templom bejárata előtt álló platán és vadgesztenye, a templom mögötti vadgesztenyék és egy hét egyedből álló vadgesztenyefasor.

Tulajdonvizsgálat

A kerületközpont hatályos szabályozási terve részletesen feltárja a központ úgynevezett nyugati szektorának tulajdonviszonyait. Az alábbiakban ezen összefoglalót hivatkozunk be azzal, hogy az

egyes, jelen fejlesztési stratégiával érintett ingatlanok konkrét hasznosítási javaslatát értelemszerűen még nem tartalmazza, arra a következő szakaszokban teszünk javaslatot.

A közterületek a Fővárosi Önkormányzat illetve a Rákosmente Önkormányzat tulajdonában vannak. A rendőrség és a Pesti út 149. szám alatti társasház a magyar állam tulajdona, míg állami és kerületi önkormányzati vegyes tulajdonban van a jelenlegi piac területe. A többi lakóépület társasházi, illetve magántulajdonban van. Szintén magántulajdon a Pesti út 159. szám alatti szolgáltatóház Egészségház utca felőli része, a Népkerttől északra eső terület, továbbá egy a rendőrségtől délre eső, keskeny közterületi sáv. A kereskedelmi-szolgáltató létesítmények gazdasági társaság, illetve gazdasági társaság és a kerületi önkormányzat vegyes tulajdonában vannak. A kerületi önkormányzati fenntartásban lévő oktatási és az egészségügyi, valamint a szociális létesítmények a kerületi önkormányzat tulajdonát képezik, kivéve az Egészségház utcai orvosi rendelőt, amelyen az önkormányzat egy társasházzal osztozik.

129. Táblázat: területek rendeltetése, és tulajdonviszonyai, helyrajzi számok szerint

HRSZ	Utca, házszám	Rendeltetés	Terület, m ²	Tulajdonviszonyok	Tulajdonos	Kezelő	Szolgalmi jog
125393/7	Földműves u.	közterület	7 854	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/18	Pesti út 149.	lakóház	1 064	állam	Magyar Állam	1. sz. Lakás-fenntartó Szöv.	
125393/19	Pesti út 153.	lakóház	1 063	társasház			
125393/20	Pesti út 157.	lakóház	1 064	társasház			
125393/21	Pesti út 161.	lakóház	1 066	társasház			
125393/29		közterület	3 264	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/30	Egészségház u.	lakóház	2 540	társasház			
125393/46		közterület	4 340	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/47		park	5 279	föv. önkormányzat	Föv. Önk.		
125393/48		park	1 877	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/49		közterület	11 195	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/52		közterület	13 832	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/53	Egészségház u.	lakóház	1 296	társasház			
125393/62		orvosi rendelő	1 510	társasház+önkorm.			
125393/63	Pesti út 151.	üzlet	1 520	gazdasági társaság	RÁFÉSZ-COOP		
125393/64	Pesti út 155.	üzlet	510	gazdasági társaság	RÁFÉSZ-COOP		
125393/65	Pesti út 159.	üzlet	968	gazdasági társaság	RÁFÉSZ-COOP		
125393/70		park	8 299	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125393/71		üzlet-szolgáltatás	1 003	gazd. társ.+magán			
125614/1		bank	1 604	gazd. társ.+önkorm.			
125614/2	Egészségház u.	óvoda	3 951	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125616/5	Egészségház u.	út	3 036	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125630/5	Pesti út 169.	üzlet	2 181	gazdasági társaság	PLUS Zrt.		
125630/6	Egészségház u.	mentőállomás	862	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125630/7	Pesti út 165.	önkormányzat, könyvtár	7 096	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125631		üzlet-szolgáltatás	6 868	gazd. társ.+önkorm.			
125634	Ferihegyi út	közterület	18 539	föv. önkormányzat	Föv. Önk.		
125637/4	Ferihegyi út 80.	lakóház	545	társasház			használati jog (T-Com Zrt.)
125637/5	Ferihegyi út 78.	lakóház	639	társasház			
125637/6		üzlet	1 454	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125637/7		lakóház	659	gazdasági társaság			
125637/8		lakóház	546	társasház			
125637/9	Ferihegyi út 82.	lakóház	550	társasház			
125637/10		lakóház	728	társasház			

HRSZ	Utca, házszám	Rendeltetés	Terület, m ²	Tulajdonviszonyok	Tulajdonos	Kezelő	Szolgalmi jog
125637/20		községi terület	20 890	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
125653/2		községi terület	2 109	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125706	Pesti út 179.	üzlet	403	magán			gázátvezetési szolgalmi jog
125707	Pesti út 181.	lakóház, söröző	1 003	magán			gázátvezetési szolgalmi jog
125708	Pesti út 183.	lakóház	927	gazd. társ.+magán			
125709	Pesti út 185.	lakóház	947	magán			
125728	Bátor u.	községi terület	2 567	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
125770	Bátor u. 2.	lakóház	1 084	társasház			
125771	Pesti út 189.	lakóház	1 069	magán			
125772	Napkelet u. 1.	lakóház, üzlet	1 061	magán			
125773	Napkelet u.	községi terület	4 434	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128456	Pesti út	községi terület	12 338	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128457/1	Pesti út	közműlétesítmény	52	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128457/2	Pesti út	út	86 615	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128458	Pesti út	templom	417	egyház	Róm. Kat. Egyház		
128459	Ferihegyi út	községi terület	11 484	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128460	Ferihegyi út 79.	rendőrség	7 502	állami szervezet	BRFK		
128462/1		községi terület	620	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128462/2	Ferihegyi út	községi terület	258	magán			
128463/2	Ferihegyi út	orvosi rendelő	1 525	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128463/4	Ferihegyi út	községi terület	2 254	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128463/6	Ferihegyi út	községi terület	3 011	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128463/7	Ferihegyi út	piac	4 535	állam + önkor-mányzat	Magyar Állam + XVII. ker. Önk.	RÁFÉSZ-COOP	
128468/2		községi terület	3 835	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/4		községi terület	840	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/6	Pesti út 168.	lakóház	539	társasház			
128468/7	Pesti út 166.	lakóház	534	társasház			
128468/8	Pesti út 164.	lakóház	523	társasház			
128468/9	Pesti út 162.	lakóház	539	társasház			
128468/10	Pesti út 160.	lakóház	545	társasház			
128468/11	Pesti út 158.	lakóház	554	társasház			
128468/12		park	25	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/13		közműlétesítmény	52	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/14		közműlétesítmény	52	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/15		közműlétesítmény	320	gazdasági társaság	Budapesti Távhő Zrt.		
128468/16	Pesti út 132-136.	lakóház	1 173	társasház			
128468/17	Pesti út 140-144.	lakóház	1 173	társasház			
128468/18	Pesti út 146-156.	lakóház	1 783	társasház			
128468/19		közműlétesítmény	53	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/20	Kaszáló u. 40.	lakóház	1 082	társasház			
128468/21	Kaszáló u. 49.	lakóház	642	társasház			
128468/22	Kaszáló u. 53.	lakóház	1 086	társasház			
128468/23		közműlétesítmény	53	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/24	Kaszáló u. 59-61.	lakóház	608	társasház			
128468/25	Kaszáló u. 65.	lakóház	1 094	társasház			
128468/26		községi terület	1 734	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/27		közműlétesítmény	320	gazdasági társaság	Budapesti Távhő Zrt.		
128468/28	Kaszáló u. 73.	lakóház	641	társasház			
128468/29	Kaszáló u. 77.	lakóház	1 159	társasház			

HRSZ	Utca, házszám	Rendeltetés	Terület, m ²	Tulajdonviszonyok	Tulajdonos	Kezelő	Szolgalmi jog
128468/30		közműlétesítmény	52	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/31	Kaszáló u. 85.	lakóház	608	társasház			
128468/32	Kaszáló u. 95.	lakóház	1 090	társasház			
128468/33		közterület	1 722	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/34		közműlétesítmény	52	állami gazd. társ.	ÁPV Zrt.		
128468/42		üzlet	1 199	gazdasági társaság	Tom Connect Kft.		
128468/43		park	1 624	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128468/44	Kaszáló u. 103.	lakóház	1 157	társasház			
128468/45	Kaszáló u. 109.	lakóház	609	társasház			
128468/46	Kaszáló u. 115.	lakóház	1 094	társasház			
128468/47	Kaszáló u. 99.	lakóház	637	társasház			
128468/48	Kaszáló u. 121-131.	lakóház	1 653	társasház			
128468/49	Kaszáló u. 133-135.	lakóház	618	társasház			
128468/50	Kaszáló u. 139.	lakóház	1 879	társasház			
128468/51	Pesti út 124.	lakóház	1 177	társasház			
128468/52		közterület	1 358	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/54		üzlet-szolgáltatás	2 232	gazd. társ.+önkorm.			
128468/55		park	234	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/56		park	14 418	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/57		óvoda	5 285	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128468/58		közterület	45 390	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128476/4	Pesti út	közterület	1 593	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128476/5		közterület	8 313	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128480/1		építési terület	24 253	gazdasági társaság	Adonyi Kft.		
125531/1	Pesti út	sportpálya	19 645	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128531/2	Pesti út	közterület	1 690	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128531/3	Pesti park	emlékmű	34 716	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128532	Pesti út	iskola	15 276	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128535	Cinkotai út	közterület	3 800	főv. önkormányzat	Főv. Önk.		
128576		árok	10 859	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128577	Cinkotai út 5.	erdő	5 898	magán			
128578		erdő	5 714	magán			
128579		erdő	3 557	magán			
128580/1		építési terület	926	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		
128580/2		építési terület	4 443	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		szennyvízcsatornaátvezetési szolgalmi jog
128582		árok	946	önkormányzat	XVII. ker. Önk.		

130. Táblázat: A Központi városrész, mint prioritizáltan fejlesztendő akcióterület ingatlangazdálkodással érintett földrészei

Központi városrész										
Tervezett tevékenység						Megtartani	Értékesíteni	Bontani	Funkcionális változtatás szükséges	Fejlesztés
	Hrsz.	Műv.ág	Ingyatlan területe (m2)	Tul.h.	Forgalomképesség					
Ferihegyi út 74.	125637/6	kivett áruház	1454	956/1000	korlátozottan forg. képes	X				X
Egészségház u.1.	125631	kivett gazd.épület	6848	464/6813	korlátozottan forg. képes	X			X	X
Egészségház u. 3.	125630/6	kivett udvar és mentőállomás	862	1/1	korlátozottan forg. képes	X				
Ügyfélszolg.és Okmány Iroda (Pesti út 163.)	125614/1	kivett udvar és bank	1604	5212/10000	korlátozottan forg. Képes	X				X
Napsugár Óvoda (Földműves u.)	125614/2	kivett óvoda és udvar	3951	1/1	korlátozottan forg.képes	X				
Polgármesteri Hivatal (Pesti út 165.)	125625/2	kivett udvar és irodaház	7096	1/1	forg.képtelen	X				X
Ferihegyi út 83.	128463/7	kivett üzlet és vásárcsarnok	4535	3353/4531	korlátozottan forg. képes	X				X
Egészségház u.	(125616/5)	kivett út	3036	1/1	forg. képtelen	X				
Egészségház u.	(125393/29)	kivett közterület	3264	1/1	forg. képtelen	X				

Központi városrész										
Pesti út 147-157.	125393/20	kivett lakóház	1064	1167/10000	forg.képes	X				
Egészség ház u. 6-14	125393/10/A/1	kivett lakóház	1713		forg.képes	X				
Akácvirág köz	(125393/49)	kivett közterület	11.195	1/1	forg. képtelen	X				
Pesti út	128531/1	kivett sportpálya	1.9645	1/1	korlátozottan forg. képes	X				
Pesti út	128531/3	kivett emlékmű	34.716	1/1	forg. képtelen	X				X
Pesti út 80-84.	128532	kivett iskola	15.276	1/1	korlátozottan forg.képes	X				
	128580/1	kivett ép.terület	926	1/1	korlátozottan forg.képes	X				
	128580/2	kivett ép.terület	4443	1/1	korlátozottan forg. képes	X				
Malom árok	128576	kivett árok	1.0859	1/1	forg. képtelen	X				
	(128476/5)	kivett közterület	8313	Főv.-Ök1/1		X				
Ferihegyi u.	128463/2	kivett orvosi rendelő	1525	1/1	korlátozottan forg.képes	X				
Pesti út 170.	128468/54	kivett ép.terület	2232	1853/2233	korlátozottan forg.képes	X				X
	128468/55	kivett park	234	1/1	forg.képtelen	X				X
Pesti út	(128531/2)	kivett közterület	1690	1/1	forg.képtelen	X				
	128468/2	kivett közterület	3835	1/1	forg.képtelen	X				
Földműves u.	125393/7	kivett közterület	7854	1/1	forg.képtelen	X				
	(128468/56)	kivett park	14.418	1/1	forg.képtelen	X				
Ferihegyi út	(128459)	kivett közterület	11.484	1/1	forg.képtelen	X				
	128468/4	kivett közterület	840	1/1	forg.képtelen	X				
	128468/26	kivett közterület	1734	1/1	forg.képtelen	X				

Központi városrész										
Kaszáló	128468/58	kivett közterület	45.389	1/1	forg.képtelen	X				
Kaszáló u. 48-50.	128468/57	kivett óvoda	5.285	1/1	kolátozottan forg.képes	X				
Bátor u.	125728	kivett közterület	2567	1/1	forg.képtelen	X				

2. akcióterület – Kucorgó tér

Lehatárolás: Sisakossáska utca – Hegyalatti utca – Strázsahegy utca – Kucorgó utca – Lenkeház utca – Pesti út – Oszlop utca

Az Önkormányzat vagyonszerkezete az érintett akcióterület vonatkozásában

131. Táblázat: Az Önkormányzat vagyonszerkezete az érintett akcióterület vonatkozásában

Vagyonelem megnevezése	Ingatlan db száma
Forgalomképtelen törzsvagyon (nem értékesíthető, nem terhelhető, a kötelező feladatok ellátását biztosító vagyon)	32 db
Korlátozottan forgalomképes törzsvagyon (meghatározott feltételekkel értékesíthető, illetve megterhelhető vagyon)	9 db
Egyéb (forgalomképes vagyon, amely szabadon értékesíthető és megterhelhető)	0 db

Az akcióterület fejlesztésének céljai:

- Kerületi alközponti szerep megvalósítása
- Kereskedelmi – szolgáltató jellegű bevásárló-központ létrehozása
- Pesti út – Zrínyi utca csomópont túlterheltségének enyhítése a közlekedésfejlesztési beruházásokkal
- Piroska óvoda és az általános iskola alsó tagozatának áthelyezése vadonatúj épületekbe a jelenleg ki nem használt, de funkcionálisan az intézményi szerepet jobban betölteni képes ingatlanokra

Önkormányzati szerepvállalással tervezett fejlesztések:

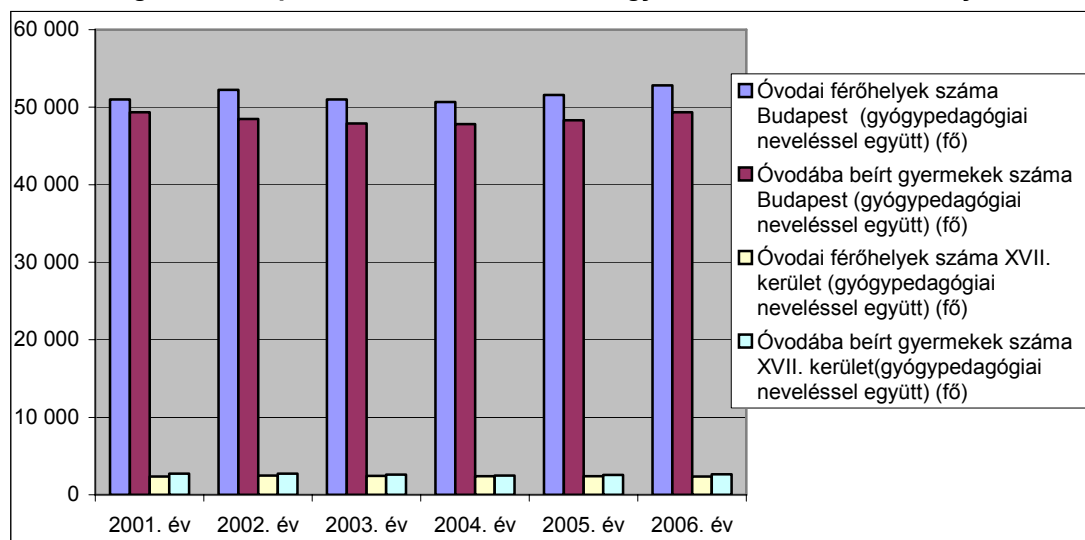
Piroska óvoda és az általános iskola alsó tagozatának új épületbe helyezése.

Az óvoda jelenleg a Pesti út - Zrínyi út kereszteződésében lévő, nagy forgalmú, zajos csomópontban található, egy mára elavult, korszerűtlen épületben került elhelyezésre. Rákosmente Önkormányzata évről évre óvodai férőhely-problémákkal küzd, az önkormányzati fenntartású óvodák kihasználtsága 1995-ben érte el a csaknem 130 %-ot, de azóta is minden évben meghaladja a 100 %-ot. Az energiagazdálkodási és elhelyezési szempontokon túl korszerű, új épületben való elhelyezésük mellett szól, hogy az óvoda épülete a kerület hatályos szabályozási terve alapján beleesik a Zrínyi út újonnan kialakítandó szabályozási szélességébe. A Zrínyi út hatályos településrendezési terv szerinti kiszélesítésére a megnövekedett forgalom által megkövetelt nagyobb áteresztőképesség és a Pesti út- Zrínyi út csomópontjának tervezett átépítése miatt van szükség. A csomópont közlekedési terhelése, az azzal járó zaj- és káros anyag kibocsátás önmagában is indokoltá tenné az itt található nevelési-oktatási intézmények elhelyezésének átgondolását. A telektömb mindezekén túl összességében is meglehetősen elhanyagolt állapotban van, az ingatlancsoport tagolt, a legutóbbi időig a városvezetés számára sem teljesen átlátható tulajdonviszonyai miatt is rendezetlen képet mutat. A Budapest Főváros Önkormányzata tulajdonában álló, 127592/8, 127592/11 hrsz-ú ingatlanokon, valamint a kerületi önkormányzat tulajdonában álló 127592/5 hrsz-ú ingatlanon található, különböző kiskereskedelmi-szolgáltató funkciójú pavilon-felépítmények („gombák”) jogi sorsának rendezése az elmúlt hónapokban indult meg. A videotékaként, csempeüzletként, cukrászdként,

Az ingatlancsoport fenti hasznosítása reális lehetőség Rákosmente Önkormányzata számára, hiszen korábban több konkrét befektetői érdeklődés is mutatkozott a terület ily módon történő fejlesztésére. Vállalkozói megkeresésre 2005-ben a képviselő-testület 85/2005/02.24 sz. határozatával egyszer már döntött is az óvoda ingatlanának hasonló „barter”-konstrukcióban való, új óvodaépületre cseréléséről, az ügylet azonban végül nem jött létre. A telekcsoport iránt jelenleg is élénk érdeklődés mutatkozik, biztosan állítható, hogy megfelelő feltételek esetén komoly, tökeerős beruházó vonható be a fejlesztésbe.

A korábban említett kapacitásproblémák miatt a kerületnek égető szüksége lenne új, korszerű óvodai foglalkoztató-csoportokra, de a tendenciák figyelembe vételével az általános iskolai férőhelyek száma sem mondható elégségesnek. A kerületben az óvodások száma 2004-ig csökkent, majd ez a tendencia visszafordulni látszik, mivel 2005. és 2006. évi adatok alapján az óvodások száma ismételten növekszik. Az óvodai férőhelyek száma folyamatos csökkenést mutat. A kapacitások kihasználtsága minden évben 120% körüli volt.

76. Diagram: Budapest és XVII. kerület óvodai gyerekek és óvodai férőhelyek száma

Forrás: KSH

2002-ben az általános iskolai tanulók száma nappali oktatásban 6 535 fő volt. 2006-ra ez a szám 5 775 főre csökkent, mely több mint 11%-os csökkenést jelent. Ugyanakkor fontos megemlíteni, hogy a kerületben élő 0-18 éves korú lakosság száma 2004-ben 15.700, míg 2006-ban 15.896 fő volt, amiből megállapítható, hogy a gyermekek létszáma, ha igen kis mértékben is, de növekvő tendenciát mutat.

Az akcióterület déli részén található, Pesti út – Hegyalatti utca – Kucorgó utca – Zrínyi utca által határolt telektömb magántulajdonban és a szemközti, önkormányzati tulajdonú telekcsoportnál is elhanyagoltabb állapotban van. Helyi vállalkozó tulajdonosuk a 138218/3 hrsz-on társasházakat épített, a 138218/4, 138218/5 és 138218/6 hrsz-ú ingatlanokat pedig saját beruházásban kívánja hasznosítani, vagy megfelelő ajánlat esetén értékesítené őket. A 138218/5 hrsz-on jelenleg a telektulajdonos épületgépészeti szaküzlete, a 138218/6 hrsz-on pedig elszórtan kisebb-nagyobb, rendkívül lehangoló állapotban lévő, kisvállalkozók (kifőzde, virágüzlet, stb.) által bérelt bádognapvilon található. A 138218/4, /5 és /6 hrsz-ú ingatlanok a központi fekvésük miatt – az önkormányzati tulajdonú szemközti telektömbhöz hasonlóan – szintén a befektetői érdeklődés középpontjában vannak. A nemzetközi kereskedelmi láncok közül a Spar Magyarország Kereskedelmi Kft. először 2.000 m² eladóterű szupermarket áruházat és kisebb kereskedelmi-szolgáltató egységeket, majd InterSpar hipermarketet is épített volna rá, jelenleg az ALDI

élelmiszerdiszkont vásárolná meg egy cca. 2.000 m² alapterületű diszkontáruház megépítése céljából. A fennmaradó területet ez a kereskedelmi lánc is kisebb-nagyobb kereskedelmi-szolgáltató egységekkel (drogéria, cipőbolt, lakossági bankfiók, stb.) töltené fel. A 138218/4 hrsz-ú ingatlanon a tulajdonos jogerős (magas)építési engedéllyel rendelkezik egy szolgáltatóházat, lakásokat, fitnesztermet magába foglaló egység megépítésére, a 138218/6 hrsz-ú ingatlanon pedig panzió építésére. Az akcióterület ezen részének fejlesztése szervesen kapcsolódhat a túloldali, önkormányzati szerepvállalással megvalósuló beruházáshoz, mind funkciójában, mind a közlekedésszervezés szempontjából jól egészíthetik ki egymást.

Összefoglalóan:

- Rákosmente Önkormányzata Budapest Főváros Önkormányzatától megszerzi a Budapest 127592/7, 127592/8, 127592/9, 127592/11 hrsz-ú, mindösszesen 27.431 m² alapterületű ingatlanok tulajdonjogát. → A saját tulajdonában álló 127592/10, illetve 127592/6 hrsz-ú ingatlanokkal mindösszesen 37.276 m² alapterületű egybefüggő telekcsoport tulajdonosává válik, melyet a tömb északi részén a szintén a kerület tulajdonában álló, 8.176 m² alapterületű, 127594/2 hrsz-ú ingatlan határol. → Pro-aktív befektetésösztönzés során a kerület külső befektető bevonásával a telekcsoport 127594/2 hrsz-ú ingatlan felé eső 1/3-án, cca. 1,2 Ha alapterületen óvodai-iskolai vegyes hasznosításra alkalmas épületegyüttest építtet – a befektető pedig értékarányosítva megkapja a telektömb Pesti út felé eső 2/3-ának, azaz cca. 2,5 Ha-nak a tulajdonjogát, ahol kereskedelmi-szolgáltató épületegyüttest valósít meg mélygarázzsal;
- A befektető közlekedésfejlesztési beruházásokat valósít meg a Pesti út – Zrínyi utcai csomópont évtizedes közlekedési problémáinak megoldása. A beruházó a fővárosi szabályozási keretterv és a kerületi szabályozási terv előírásainak megfelelően kiszélesíti a Zrínyi út – Pesti út csomópontjának közúti közlekedési szakaszait – megfelelő kanyarodó- és felállósávokkal. Azaz a jelenlegi lámpás csomópont megtartásával megfelelő gyorsító- és lassító sávokkal kibővítésre kerül a csomópont;
- A beruházás keretén belül kellő számú, a környező intézményi funkciókat is ellátni képes parkoló kerül kialakításra, részben a kereskedelmi egység alatti mélygarázzsként, részben felszíni parkolóként;
- A beruházás közlekedésfejlesztésének részeként új jelzőlámpás csomópontot építve – szintén a fővárosi szabályozási keretterv és a kerületi szabályozási terv előírásainak megfelelően - a 127592/11 hrsz-ú ingatlanon a Hegyalatti utca folytatásában új út kerül lejegyzésre - észak-déli irányban tárva fel a telektömböt;
- A kereszteződés forgalomszabályozásával egyidejűleg a Pesti út – Zrínyi út sarkán kialakítandó új autóbusz megállóhelytől a leendő üzletközpont előtti szakaszon a Pesti úttal párhuzamosan gyalogossétány vezet a Hegyalatti utca folytatásaként kialakítandó új feltáró útig, majd azt elérve északra fordul és a telekcsoport északi részén található sport/rekreációs funkciójú területek feltárását szolgálja.

Magántőke bevonásával megvalósuló fejlesztés, ami nem részesül támogatásban, de a csomópont kerületi alközpontként megvalósuló rehabilitációval párhuzamosan valósul meg

Az akcióterület frekvenciált részén (közvetlenül a csomópont menti ingatlanok) fekvő kereskedelmi – szolgáltató jellegű egységek, bevásárló központ létrehozása magánbefektető bevonásával valósul meg.

A későbbiekben – az ott tervezett kereskedelmi hasznosításra tekintettel - a Kucorgó téri akcióterület esetében a szektorelemzés egyik külön terméke kell, hogy legyen a kereskedelmi hatástanulmány. Ez a fővárosi, 6 ezer m² kereskedelmi felületet meghaladó méretű

kiskereskedelmi fejlesztések esetében az érintett önkormányzat által elkészítendő munkarészek egyik eleme. Meghatározott metodológia szerint készül és részletes képet kell, hogy adjon a tervezett beruházás hatásáról a már létező kereskedelmi egységekre, a lakosság ellátásáról, a kiskereskedelmi illeszkedésről.

132. Táblázat: A Kucorgó tér, mint prioritálan fejlesztendő akcióterület ingatlangazdálkodással érintett földrészletei

Kucorgó tér – Budapest Főváros XVII. Kerület Rákosmente Önkormányzat tulajdonában álló ingatlanok									
Tervezett tevékenység					Megtartani	Értékesíteni	Bontani	Funkcionális változtatás szükséges	Fejlesztés
Műv. ág	Hrsz.	Ingyatlan területe (m2)	Tul.h.	Forgalomképesség					
kivett építési terület	127954/2		1/1	forg. képtelen	X			X	X
oktatási központ, kereskedelmi egység és raktár	127592/5			korlátozottan forg. képes	X		X		X
kivett építési terület	127592/6			korlátozottan forg. képes		X		X	X
kivett általános iskola	127592/7			korlátozottan forg. képes		X		X	X
kivett óvoda és udvar	127592/10			korlátozottan forg. képes		X		X	X
kivett beépítetlen terület	127592/20			korlátozottan forg. képes		X		X	X
kivett iskola	127592/21			korlátozottan forg. képes	X				X

133. Táblázat: Fővárosi Önkormányzat tulajdonában lévő Kucorgó téri ingatlanok

HRSZ.	TERÜLET m ²	INGATLAN MEGNEVEZÉSE	TULAJDONI HÁNYAD	FSZKT ÉPÍTÉSI ÖVEZET	KER.SZAB.TERV*	Ingatlan- nyilvántartási BRUTTÓ ÉRTÉK eFT	EGYÉB INFORMÁCIÓ
126547/1	18578	KIVETT KÖZTERÜLET	1/1	KL-KT	KL-KT-XVII	245 595	
126547/2	4777	KIVETT KÖZTERÜLET	1/1	KL-KT	KL-KT-XVII	60 238	
127592/7	4794	KIVETT ÁLTALÁNOS ISKOLA	1/1	I	I-XVII/1 JELÜ ÉPÍTÉSI ÖVEZET	14 663	2004. ÓTA MEGÁLLAPODÁS TERVEZET VAN A KERÜLETNEK TÖRTÉNŐ ÁTADÁSRA. KERÜLETI TESTÜLETI DÖNTÉS MÉG NINCS. EGYBEKERÍTVE A 127592/9 HRSZ-EL, AMELY AZ ISKOLA SPORTPÁLYÁJAKÉNT FUNKCIONÁL. KERÜLETI MEGVÁSÁRLÁSA JAVASOLT
127592/8	1785	KIVETT ÜZLETHÁZ UDVAR	1/1	I	I-XVII/3 JELÜ ÉPÍTÉSI ÖVEZET	3 277	BFVK ZRT SZERZŐDÉSÉBEN ÉS A FIMŰV SZERZŐDÉSÉBEN SZEREPEL KERÜLETI MEGVÁSÁRLÁSA JAVASOLT
127592/9	6327	KIVETT ÉPÍTÉSI TERÜLET	1/1	I	I-XVII/1 JELÜ ÉPÍTÉSI ÖVEZET	52 658	BFVK ZRT SZERZŐDÉSÉBEN SZEREPEL KERÜLETI MEGVÁSÁRLÁSA JAVASOLT
127592/11	14518	KIVETT KÖZTERÜLET	1/1	I	ÖVEZETBE NEM SOROLT KÖZTERÜLET	145 180	A FŐVÁROSI KÖZTERÜLETEN 10. DB. PAVILONRA 2008. DECEMBER 31.-IG KÖZTERÜLET HASZNÁLATI MEGÁLLAPODÁS VAN KERÜLETI MEGVÁSÁRLÁSA JAVASOLT
127594/3	19129	KIVETT ÉPÍTÉSI TERÜLET	1/1	Z-KP	Z-KP-XVII	61 692	
135804	6720	KIVETT KÖZTERÜLET	1/1	KL-KT	KL-KT-XVII	160 238	

3. akcióterület – Flamingó

Lehatárolás: Újlak utca 16.-114. – Bakancsos utca – Széchenyi utca – Széncinke utca – Flamingó utca – Füstifecske utca – Sarlósfecske utca – Uszoda utca – Újlak utca – Borsó köz

A 2007 novemberében elkészült, a Budapest Főváros Városépítési Tervező Kft. által elkészített Rákosmente Táncsics Mihály út – Flamingó köz – Flamingó utca – Füstifecske utca – Lakótelep (121127/55) hrsz-ú közterület által határolt területre vonatkozó KSZT készítését megalapozó beépítési vázlatterv a terület adottságai alapján, valamint az előzetes önkormányzati és fejlesztői elképzelések szerint egy, a terület hasznosítása eredményeként kialakítható jövőképet vetít előre. A javaslatok alátámasztására a szakértői anyag részletes területrendezési vizsgálatokat folytatott és elemezte a tervezési terület adottságait.

A terület elhelyezkedése, városszerkezeti adottságok

Bármilyen típusú fejlesztésben is gondolkodjunk, az ingatlangazdálkodás első alapkérdése természetesen elsősorban a fekvés (hol található az adott ingatlan, vagy ingatlanegyüttes?) A hivatkozott munkaanyag megállapítása szerint a tervezési terület Rákosmente súlypontjában helyezkedik el, a kerületközpont közelében és nagyon eltérő felhasználású és beépítési karakterű területek közé ékelődik. Északi irányból lakótelep, kelet és nyugati oldalról kertvárosi, déli és északkeleti oldalról munkahelyi-szolgáltató terület határolja.

Az elhelyezkedéssel kapcsolatos első kérdés után minden átgondolt fejlesztési szándék az adott telektömb szabályozási tervi besorolását, az érintett ingatlancsoportra vonatkozó helyi, fővárosi és országos beépítési mutatók tisztázását tartja a második legfontosabb kérdésnek. Azaz a terület elhelyezkedésének vizsgálatán túl az ingatlangazdálkodás szempontjából legmeghatározóbb adottság az adott földrészletekre irányadó szabályzók kérdése. Budapest Főváros településszerkezeti terve (TSZT) területre vonatkozó javaslata alapján a tervezési területet *vegyes városias, belterületi funkcióváltó területként* kezeli, a Táncsics Mihály utat pedig *főhálózatként* tünteti fel. A Fővárosi szabályozási keretterv (FSZKT) és a Budapesti városrendezési és építési keretszabályzat (BVKSZ) vonatkozó előírásai a tárgybani telektömb Táncsics Mihály út és Flamingó köz menti területsávját L4 keretövezetbe, a Széchenyi utca két oldalán húzódó területrészeket I jelű, intézményterület keretövezetbe, a terület többi részét IZ jelű, jelentős zöldfelületű intézményterület keretövezetbe sorolta. Fontos továbbá, hogy a területre vonatkozó kerületi szabályozási terv (KSZT) jelenleg nincs hatályban, a telektömb beépítésének feltétele egy, az FSZKT-val összhangban álló KSZT elfogadása. Az ingatlanegyüttes beépítésének további feltétele a talaj állapotát feltáró, a szükséges fúrások, laboratóriumi vizsgálatok és hidrogeológiai értékelés eredményeit összegző területismertető geotechnikai szakvélemény elkészítése, ennek eredményeként pedig az ártalmatlanítás, majd a rekultiváció.

A hivatkozott beépítési vázlatterv és a korábbi önkormányzati szándékok szerint is a területen lakóterületi központ alakult volna ki nagyobb részben vegyes, intézményi, valamint rekreációs szabadidős és sport funkciókkal. A jelenlegi fejlesztői elképzelések összességében megegyeznek a korábbi elképzelésekkel, de az elmúlt időszak „lakásépítési boom”-ja és az annak eredményeként szignifikánsan növekvő kerületi lakosságszám komoly feszültséget okozott a szociális, egészségügyi, de különösen az oktatási alapellátó rendszerekben. Vagyis az elmúlt néhány évben megfigyelhető lakóingatlan (túl)kínálat és Rákosmente korábbi fejezetekben tárgyalt kedvező adottságai jelentős beköltözési hullámot indítottak el a kerületben, melyet a kerület intézményhálózata csak nagyon nehezen és egyre kevésbé képes feldolgozni. Az óvodai, iskolai férőhelyek száma és a szociális és egészségügyi alapellátás kapacitása nem követte az

állandó lakónépesség számának dinamikus emelkedését. Ennek megfelelően a kerület vezetése fokozatosan átértékeli a jelentősebb lakóingatlan-fejlesztésekkel kapcsolatos hozzáállását és összességében megállapítható, hogy az ún. „önmagukban való lakópark építések” - amelyek kiszolgáló intézményhálózat telepítése nélkül kizárólag újabb társasházak tucatjainak megjelenését jelentik a kerületi lakáspiacon – jelenleg nem élveznek egyértelmű támogatást a kerület vezetése részéről. Nyilvánvaló ugyanis, hogy az ezekbe az új építésű otthonokba költözők rövid időn belül megjelennek Rákosmente szociális, oktatási és egészségügyi ellátórendszereiben, melyek fejlesztésére önerőből az önkormányzat nem képes.

Közlekedés

A tervezési terület legjelentősebb útja az akcióterület határát érintőlegesen kijelölő Bakancsos út, illetve folytatásában a Táncsics Mihály út, amelyek kapcsolatot biztosítanak a Pesti úttal és a Helikopter úttal. Ugyanakkor a Budapest XVII. Kerület Önkormányzata Közlekedésfejlesztési Akcióterve 2008-2020 című stratégiai dokumentum alapján az akcióterületen jelentősebb II. rendű főút sem található, a legközelebbi jelentős forgalmat bonyolító útszakasz a Helikopter út. A baleseti helyzet alapján viszont különösen veszélyes útszakaszként került nyilvántartásba a Bakancsos utca. A terület belső szerkezetének meghatározó eleme a kvázi főutcaként funkcionáló Széchenyi utca, melynek kiépítése bővítheti a terület külső kapcsolatait, keleti irányban történő fejlesztése a Táncsics Mihály úton és a Ferihegyi úton keresztül jobb kapcsolati lehetőséget nyújthat a Helikopter és a Pesti utakkal. A tervezési területre javasolt beépítés várhatóan nem generál a telektömbből elviselhetetlen többletforgalmat, a csúcspontban várható 700-800 elhaladó jármű/óra/irány is alacsonyabb a vonatkozó Útügyi Műszaki Előírás szerint megfelelőnek minősített forgalomnagyságnál.

134. Táblázat: Közterületek művelési ág szerint

Közterület	Hrsz	Művelési ág	Alapterület (m ²)	Tul. hányad	Forgalomképesség	Beavatkozás
Flamingó u.	121320/17	kivett beépítetlen ter.	12.097	1/1	korlátozottan forg. képes	Közhasználatú zöldfelület kialakítása, játszótér építése
	121320/20	kivett beépítetlen ter.	23.854	1/1	forg. képtelen	Alapintézmény telepítése, sportpályák kialakítása, F+2 emelet lakóépület

135. Táblázat: a „Flamingó” akcióterület ingatlangazdálkodással érintett fölgrészelei

A „Flamingó”, mint prioritálan fejlesztendő akcióterület ingatlangazdálkodással érintett földrészelei - Budapest Főváros XVII. Kerület Rákosmente Önkormányzatának tulajdonában álló ingatlanok										
Tervezett tevékenység						Megtartani	Értékesíteni	Bontani	Funkcionális változtatás szükséges	Fejlesztés
Akcióterület által érintett önkormányzati tulajdonú ingatlanok	Hrsz.	Műv.ág	Ingtatlan területe (m2)	Tul.h.	Forgalomképesség					
	(121047/46)	kivett közterület	3196	1/1	forg. képtelen	X				
	(121047/47)	kivett park	4992	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
	(121127/17)	kivett közterület	2088	1/1	forg. képtelen	X				
	(121127/21)	kivett közterület	1831	1/1	forg. képtelen	X				
Felső Újlak u.	(121127/23)	kivett közterület	3366	1/1	forg. képtelen	X				
Felső Újlak u.	(121127/54)	kivett út	1076	1/1	forg. képtelen	X				
Felső Újlak u.	(121127/55)	kivett út	5311	1/1	forg. képtelen	X				
	(121127/58)	kivett út	537	1/1	forg. képtelen	X				
	(121127/61)	kivett út	537	1/1	forg. képtelen	X				
	121127/65	kivett beép.terület	8090	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
Széncinke u.	(121127/66)	kivett út	902	1/1	forg. képtelen	X				
	(121127/44)	kivett park	7435	1/1	forg. képtelen	X				X
	(121127/47)	kivett park	7452	1/1	forg. képtelen	X				X
	(121127/50)	kivett park	9364	1/1	forg. képtelen	X				X
Széchenyi u.	(121047/19)	kivett közterület	18.134	1/1	forg. képtelen	X				
	(121320/8)	kivett közterület	840	1/1	forg. képtelen	X				
Madárdomb	(121320/12)	kivett út	1178	1/1	forg. képtelen	X				

A „Flamingó”, mint prioritizáltan fejlesztendő akcióterület ingatlangazdálkodással érintett földrészei - Budapest Főváros XVII. Kerület Rákosmente Önkormányzatának tulajdonában álló ingatlanok										
köz										
	(121320/16)	kivett út	853	1/1	forg. képtelen	X				
Flamingó u.	121320/17	kivett beépítetlen ter.	12.097	1/1	korlátozottan forg. képes	X			X	X
	(121320/19)	kivett út	719	1/1	forg. képtelen	X				
	121320/20	kivett beépítetlen ter.	23.854	1/1	forg. képtelen	X	X			X
Újlak u. 106.	121047/48	kivett bölcsöde	5567	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
Újlak u. 108.	121047/49	kivett óvoda	6628	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
	(121047/51)	kivett park	7993	1/1	forg. képtelen	X				X
Újlak u. 114.	121047/42	kivett óvoda	7080	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
Mónus Illés park	(121047/44)	kivett park	11.308	1/1	forg. képtelen	X				X
Újlak u. 110.	121047/45	kivett iskola	28.433	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
Újlak u. 112.	121047/43	kivett bölcsöde	6357	1/1	korlátozottan forg. képes	X				X
Uszoda u. 2	121344/804	kivett uszoda	Σ28.578 a)13.567 b)15.011 c)3000	1/1	a) Forg.képes b) korlátozottan forg. képes c) korlátozottan forg. képes	b)15.011 nm	a)13.567 nm		Nem szükséges	Fejlesztéssel érintett terület
Bakancsos u.	(121194)	kivett közterület	10.512	1/1	forg. képtelen	X				
Flamingó u.	(121047/47)	kivett park	4992	1/1	forg. képtelen	X				X

A „Flamingó”, mint prioritizáltan fejlesztendő akcióterület ingatlangazdálkodással érintett földrészei - Budapest Főváros XVII. Kerület Rákosmente Önkormányzatának tulajdonában álló ingatlanok										
Lakótelepi belső út	(121047/41)	kivett park	2120	1/1	forg. képtelen	X				X
Uzoda u.	(121344/314)	kivett közterület	15.246	1/1	forg. képtelen	X				
Füstifecske u.	(121344/802)	kivett közterület	3736	1/1	forg. képtelen	X				
Sarlósfehér u.	(121344/803)	kivett közterület	3736	1/1	forg. képtelen	X				
Flamingó u.	(121344/560)	kivett közterület	14.303	1/1	forg. képtelen	X				
Újlak u.	(121047/11)	kivett közterület	6354	1/1	forg. képtelen	X				
Borsó köz	(121344/115)	kivett közterület	4035	1/1	forg. képtelen	X				
	(121320/14)	kivett út	1518	1/1	forg. képtelen	X				
Borsó köz	(121463)	kivett közterület	6945	1/1	forg. képtelen	X				
Szürkebegy u	(121344/754)	kivett közterület	9349	1/1	forg. képtelen	X				

Önkormányzatok városrehabilitációs céljainak elérését szolgáló nem fejlesztési jellegű tevékenységek

7.1.5. Tervalku

A nem fejlesztési jellegű tevékenységek közül a városrehabilitáció során gyakran alkalmazott az ún. **tervalku** folyamata, amely nem más, mint az önkormányzati partnerségen alapuló, magánkezdemenyvezésű fejlesztői projektek és az önkormányzat közötti viszonyt meghatározó – önkormányzati rendeletben szabályozandó – településrendezési szerződési eljárása. A fejlesztési projektek volumenének és összetettségének nagyfokú eltérése miatt **az önkormányzat mindig az egyes fejlesztőkkel egyedileg kíván településrendezési szerződésben rögzített tervalkut kötni**. Az egyes fejlesztésekkel kapcsolatos elvárások megfogalmazása – a beadandó anyagok, a döntés menete – az illetékes hivatali osztályok bevonásával történik egyedileg, minden esetben az adott fejlesztésre szabva.

Rákosmente Önkormányzata nagyobb volumenű fejlesztések beindításakor élt korábban is, és a következőkben is élni kíván ezzel a lehetőséggel. Ez a piaci igényekhez való rugalmas alkalmazkodást jelenti.

A folyamat első lépése, hogy a beruházó tisztázza beruházási szándékait, és meghatározza a beruházás jellegének függvényében a tevékenység végzésére kiszemelt területi prioritásait. A beruházó vizsgálatot folytat a fontosnak tartott terület tulajdonviszonyait illetően. A beruházó a megfelelő hely kiválasztása után a legtöbb esetben megszerzi az ingatlan tulajdonjogát, és célszerű annak is utána járnia, hogy a KVSZ milyen kerületi övezeti besorolása milyen jellegű tevékenység végzését engedi a kiválasztott területen.

A legtöbb esetben előfordul, hogy a kijelölt és megszerzett területre (nagyobb területi egységre) vonatkozóan nincs szabályozási terv. Ekkor az önkormányzat és a beruházó partneri kapcsolata révén alkufolyamatba bocsátkozik, melynek végeredménye az, hogy a beruházó elkészítteti a területi egységre vonatkozó szabályozási tervet. Az önkormányzat nagyobb volumenű, a közlekedési rendszert nagymértékben befolyásoló beavatkozás esetén további követelésekkel élhet a beruházó felé, a köz érdekében. Ilyen lehet a beruházó által megvalósítandó objektum eléréséhez szükséges kanyarodó sávok, parkolóhelyek kialakítása, biztonságos közlekedést lehetővé tevő közlekedési csomópontok, átkelőhelyek kialakítása (pl. bevásárlóközpont közelében).

Amennyiben az önkormányzat a közszolgáltatások minőségének csökkenését vagy hiányát vetíti elő a beruházás eredményeképpen, a közszolgáltatások iránt támadt hirtelen mértékű igény kielégítésnek költségeit a beruházóra hárítja (pl. bölcsőde, óvoda létrehozása a lakópark közelében).

7.1.6. Városmarketing

Az Önkormányzat kiemelten kíván foglalkozni a városmarketing kérdéseivel. Rövidtávon el kívánja készíteni az IVS-ben megfogalmazott célok és az egyes városrészek akcióterületein kijelölt fejlesztések megvalósítását elősegítendő, a **város marketingstratégiáját**. Ennek érdekében az önkormányzat a partnerségi keretek között egyeztetéseket folytat a környező településekkel, a vállalkozó szektorral és a civilekkel is, tekintettel arra, hogy a marketingstratégia végrehajtásában is jelentős szerepet fognak kapni. A marketingstratégia építeni fog a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiára és a Magyar Marketing Szövetség városmarketinggel kapcsolatos ajánlásaira is.

A településmarketing leegyszerűsítve a település promócióját, reklámozását, értékesítését jelenti különböző célcsoportok irányába. A meghatározott célcsoportok: a kerület lakossága, lehetséges befektetők, vagy a város iránt érdeklődő látogatók.

Rákosmente Önkormányzata azonban tágabb értelemben értelmezi a városmarketinget, így az a felsoroltaknál több feladatot jelent.

Jelenti egyrészt a külkapcsolatok, a meglévő testvérvárosok közötti kapcsolatok fenntartását és megerősítését. A három testvérváros (Gyergyószentmiklós – Románia, Lovran – Horvátország, Rymanów – Lengyelország) potenciális, meglévő célcsoportok, Rákosmente népszerűsítésének kézenfekvő hordozói.

Országosan kialakult a Keresztúr nevű települések találkozója c. rendezvény, amely a névrokonok közötti párbeszéd elindításával, és mint a „legnagyobb Keresztúr” fogalmával kapcsolódik össze.

Kialakult a kelet-budapesti agglomerációs együttműködés keretrendszere. Ennek egyik része lehet a térségi marketinggel foglalkozó szekció, amely marketingstratégia kidolgozását tűzi ki célul, többek között a megközelíthetőség nagy mértékű javulása (M0) okán.

A kerület önálló arculatának kialakításához szükséges egy hiányt pótoló dokumentum: önálló, **kerületi szintű marketingstratégia** elkészítése, amely kommunikálható a lakosság és az ide érkező és érdeklődő befektető irányába. A stratégia továbbá hozzásegítené az önkormányzatot, hogy adottságait feltérképezve továbbgondolja Turizmusfejlesztési Konceptióját.

7.1.7. **További eseti kedvezmények, beruházás-ösztönzés**

A város kezdetben **helyi adó kedvezményekkel**, építési **illetékkedvezmények** biztosításával funkcióbővítés céljából ösztönözheti a város a profitszegény kulturális és művészeti funkciók letelepedését.

A települési környezet szépítése, élhetőbbé tétele szempontjából hasznos és nem utolsó sorban szemléletformáló hatással bír a kerületben működő **köztisztasági program továbbfejlesztése**, lakossági (nagy tekintettel a lakótelepeken végzendő) virágosítási **kampány** szervezésével, illetve **városszépítő egyesületek támogatásával**, **tudatformáló** rendezvények lebonyolításával. Összetartó erejű a közterületeken iskolásokkal, lakókkal, és helyi közéleti szereplőkkel közösen 2006-óta rendszeresen, több alkalommal megrendezésre kerülő tartott szemétszedési akció, amelynek figyelemfelhívó ereje is van.

A helyi **nagyberuházókkal** és a **KKV-kal való partneri viszony kialakítása** alapvető fontosságú. Ez erősíthető területhasználati például díjkedvezménnyel is, továbbá az „egyablakos ügyintézés” bevezetésével, az engedélyezési eljárások gyorsításával, könnyítésével, illetve ezek elektronikus alapra helyezésével a munkahelyteremtő beruházások esetében különösen.

A kerület a hivatali ügyintézés digitalizálása érdekében nagy lépéseket tett, a kerületi honlapon már több mint 60 ügyhöz kapcsolódóan elérhetőek különböző nyomtatványok. A cél az ügyintézés további digitalizálása, az ügyintézési idő lerövidítése, hiszen a kerület lakossága nem lesz kevesebb, ami az ügyszám megnövekedését is jelenti.

Az önkormányzat a város honlapján teszi közzé a fejlesztési lehetőségeket (dokumentumokat, felhívásokat), annak érdekében, hogy a tőkebefektetők a lehetőségekről információhoz jussanak.

Tájékoztatásként a beruházásokhoz kapcsolódóan egyéb – a térségben rendelkezésre álló adatok közlése célszerű annak érdekében, hogy a befektetői döntéseket megkönnyítse az önkormányzat. Ilyen adatok, elemzések például a munkaerő nagysága/kvalifikáltsága, a rendelkezésre

álló/biztosítható közműkapacitások, a helyi adók rendszere, elnyerhető kedvezmények/támogatások, stb. Ezeknek a kerületi honlapon kell szerepelniük.

Célként fogalmazható meg a 7-8 éves fejlesztési periódusban olyan térinformatikai tájékoztató rendszer kidolgozása, melyet az érdeklődők az interneten elérhetnek, ahol a város szabályozási terve olyan – telekkereső – leválogató szoftverrel van összekapcsolva, hogy a befektetni kívánó vállalkozó az általa igényelt paramétereknek (funkció, teleknagyság, beépítési lehetőségek, stb.) megfelelő telkeket le tudja válogatni.

A kerület ösztönözni kívánja a **funkcióvesztett, kiüresedett, használaton kívüli épületek** hasznosításának előnyben részesítését, ily módon a már meglevő épületállomány hasznosítása, rehabilitációja is megtörténik. Az önkormányzati tulajdonú épületekben kulturális vagy gazdasági funkciók kaphatnak helyet.

7.2. Partnerség: integrált városfejlesztési stratégia és az integrált beavatkozások tervezésével kapcsolatos elvárások

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia kialakításakor széleskörű egyeztetések történtek a kerület és a kerület legfőbb problémái megismerésének valamint az ehhez kapcsolódó fejlesztési elképzelések meghatározásának érdekében.

Az alábbiakban részletezett egyeztetések, közösségi rendezvények, partneri együttműködések segítették a jelenlegi fejlesztési program elkészítését:

- **„Térnyerő: Újítsuk meg együtt Keresztúr köztereit!”** elnevezésű nyílt közösségi tervezői nap a lakosság számára (kérdőíves felmérések készültek) (2007. június 12.)
- **Mélyinterjúk a civil és intézményi szereplőkkel**, néhány meghatározó **kerületi vállalkozóval** és a **vezető köztisztviselőkkel** (2007. június-július)
- **Lakossági kérdőíves felmérés** a városközponti akcióterületen (2007. május)
- Az IVS-hez és az abban megfogalmazott fejlesztési elképzelésekhez írásbeli vélemény megfogalmazása (2007. november-december)
 - a) A fontosabb **kerületi vállalkozók** részéről
 - b) A kerület **civil szervezetek** részéről
 - c) A kerületi **képviselők** részéről
- **Vállalkozói fórum** keretében egyeztetés az IVS-ről, valamint a kialakult városközponti fejlesztési elképzelésekről (2008. április 15.)
- **Kelet-budapesti regionális egyeztető fórum (Rákosmente Önkormányzatának szervezésében)**
A megbeszélés keretében egyeztetés történt a szomszédos kerületek és települések önkormányzatainak érintettjeivel (polgármester, főépítész, EU-referensek) (2008. március 26.)
- Folyamatos partneri együttműködés került kialakításra a projektben tulajdonosi szereplőként is jelen lévő **Fővárosi Önkormányzat** Főpolgármester-helyetteseivel (**Ikvai-Szabó Imre, Hagyó Miklós**) és Főépítészeivel (**Beleznay Éva**), valamint az érintett Irodákkal (Főpolgármester-helyettesi kabinetek, Európai Uniók Ügyek Irodája, Főépítészeti Iroda,

Vállalkozói és Vagyongkezelési Ügyosztály, Közlekedési Ügyosztály, Környezetvédelmi Ügyosztály) (2007. májustól folyamatosan)

A széleskörű partnerség kialakításának célja az volt, hogy az XVII. kerületi civil, vállalkozói és lakossági szereplők véleményét, motivációját, attitűdjét, valamint a tulajdonos Fővárosi Önkormányzat szándékait, javaslatait figyelembe vegyük a fejlesztési programok tervezésekor.

Civilek

A XVII. kerületben több mint 50, a helyi lakosság részvételére alapozott civil szervezet működik. A társadalmi, gazdasági és politikai szféra összes területét lefedik, egyúttal aktivitásuktól, ismertségüktől és elfogadottságuktól függően alkalmasak az itt lakók érdekeinek megjelenítésére, képviseletére is. Nyilvánvaló, hogy a tervezett projekt eredménye nagymértékben függ a fejlesztések elfogadottságától, a lakosság véleményétől. Ez utóbbi körbe tartoznak a civil szervezetek/egyesületek is. A civil szervezet intézményesült keretekkel és sok esetben megfelelő infrastruktúrával rendelkeznek, egy adott cél érdekében tevékenykedő egyéneket tömörít, ezáltal ösztönzi tevékenységüket, valamint az intézményesült kereteknek köszönhetően könnyebben válik a településfejlesztési akciót tervező szervezet vagy önkormányzat partnerévé, mint az egyes személyek.

A civil szervezetek esetében az irányított beszélgetések módszere segítette a tervezést abban, hogy megismerje a meghatározó civil szervezetek létrejöttének okát, céljait, mozgásterét, szervezeti nagyságát, kerületi beágyazottságát, a problémákat és a fejlesztési elképzeléseiket. A beszélgetések egyenként kerültek felvételre, személyes találkozás során, előre meghatározott menetrend alapján, 2007. június-július hónapokban. A meghatározó civil szervezetek kijelölése és megkeresése az önkormányzat segítségével történt.

Megszólaltatott civil (és egyházi) szereplők:

- Keresztúri Társas Kör Kulturális és Környezetvédelmi Egyesület (Varga Lászlóné)
- XVII. kerületi Lokálpatrióta Egyesület (Holló Szilárd elnök)
- Pál Apostol Katolikus Általános Iskola és Gimnázium (Horváthné Vincze Judit igazgató)
- Panel Érdekképviseleti Egyesület (Szente Szabolcs elnök)
- Rákosmenti Zenebarátok Egyesülete (Dely Csaba elnök)
- Társadalmi Egyesülések XVII. kerületi Szövetsége (András Károly elnök)
- Rákosmenti Múzeumbarát Egyesület (Tóth Péter elnök)
- Szent Kereszt Római Katolikus Plébánia (Snell György plébános)

Vállalkozók

A kerületben általános jelenség, hogy a nagyobb helyi vállalkozók kerületi lakosok, mi több, jelentős társadalmi szerepet vállalnak. Eppen ezért, a civil szervezetekkel folytatott irányított beszélgetésekkel párhuzamosan a gazdasági élet szereplői is egy mélyinterjú keretében adtak hangot véleményüknek, saját szempontjaik szerint értékelve a kerület helyzetét.

Megszólaltatott gazdasági szereplők:

Adonyi József, András Károly, Holló Szilárd, Rojik József

Lakosság

A fejlesztési tervek kidolgozása során nincs lehetőség a lakosság teljes körű, a tájékoztatást és a visszacsatolást is biztosító bevonására. Ezért általában olyan megoldásokat használtunk, melyek a fenti követelményeknek legalább részben eleget tudnak tenni:

- tájékoztató plakátok (a visszacsatolás lehetősége korlátozott),
- lakossági fórumok, (tájékoztatás és a visszacsatolás is biztosított, ám a teljesség és a reprezentatív képviselőt kizárt);
- kérdőíves felvételek (megfelelően kezelt reprezentativitás, de csak egyoldalú véleménynyilvánítási lehetőség) és
- „az utca emberének véleménye” a Térnyerő rendezvény során.

A fenti eszközök két eseményben csúcsosodtak ki: 2007. májusában történt lakossági felmérés az akcióterületi lakosság körében, valamint 2007. június 12-én megrendezésre került a *„Térnyerő – Újítsuk meg együtt Keresztúr köztereit”* c. nyílt közösségi tervezői nap.

Lakossági kérdőíves (általános) felmérés

Az akcióterület fejlesztésével kapcsolatban egy széleskörű kérdőíves kutatást végeztünk, amely során reprezentatív mintát (mintavételi eljárás szisztematikus véletlen mintavételi eljárás) vettünk a helyi lakások közül. 300 háztartást kérdeztünk meg a városrészben. A megkérdezés célja az volt, hogy megtudjuk az ott lakók attitűdjait az önkormányzat felújítási terveivel kapcsolatban: mennyire találkoznak a program és a lakosság igényei, továbbá az esetlegesen felmerülő súlyosabb problémákról és komolyabb igényekről is képet kapjunk. (A felmérés eredményeit részletesen a 12. Mellékletek fejezet tartalmazza)

„Térnyerő – Újítsuk meg együtt Keresztúr köztereit!” c. rendezvény

Budapest Főváros XVII. Kerület Önkormányzata a benyújtandó uniós pályázat előkészítő munkáinak keretében – az európai várostervezési mintákat felhasználva – nyílt közösségi tervezői napot szervezett. A rendezvény a kerület központjában, a Fuchs kastély előtti területen kapott helyet, 2007. június 12-én, az Önkormányzat EU Programirodájának szervezésében. A Térnyerő rendezvény során az Önkormányzat munkatársai a fejlesztési programok kialakításához a nyílt közösségi tervezés módszertanának segítségét vették igénybe. Az elkészített és a helyszínen a lakosság által kitöltött kérdőívek segítségével képet kaphattunk a kerületi és kerületen kívüli lakosság fejlesztési igényeiről. Mindösszesen 440 db kérdőív került feldolgozásra, véletlenszerű minta alapján. A kérdőívet kitöltő személyeknek 32 (az önkormányzat által fontosnak ítélt) fejlesztési elképzelésről (lehetséges fejlesztési területek) kellett nyilatkozni. A lakosság által legfontosabbnak ítélt fejlesztési elképzelések meghatározó része a jelenlegi városrehabilitációs projekt keretében – a pályázat elfogadása esetén – megvalósul.

Képviselők, tisztségviselők

A tervezési munkát segítették továbbá a Polgármesteri Hivatal munkatársai és a Képviselő-testület tagjai is. A képviselők 2007. november-december hónapokban írásban tettek javaslatokat a fejlesztésekre.

A képviselők közül Rózsahegyi Péter, Dr. Bényi Zsolt, Hatvani Zoltán, Piláth Károly fejtette ki részletesen (személyes interjú keretében) véleményét egy-egy kerületrész, továbbá a vonatkozó szakterületek (környezetvédelem és egészségügy) állapotáról, problémáiról, fejlesztési elképzeléseikről.

Nagymértékben támaszkodtunk Riz Levente polgármester és a fejlesztési ügyekért felelős Fohsz Tivadar alpolgármester iránymutatásaira, valamint Fejér Gyula korábbi alpolgármester úr véleményére, akikkel több ízben folytattunk személyes megbeszéléseket, egyeztetéseket.

A fejlesztési elképzelések transzparenciájához hozzájárult a helyi sajtóban történő megjelenés is, ahol a lakosok folyamatos tájékoztatást kaptak a fejlesztési elképzelésekről, a fejlesztésekkel kapcsolatos nyílt napokról, melyeken (a korábbi évek során különféle tárgyban megrendezett tájékoztató fórumok részvételi arányaihoz képest) nagy számban számmal jelentek meg, és alkottak írásos vagy szóbeli véleményt.

Az elkészült Integrált Városfejlesztési Stratégiát a lakosság a kerület honlapján olvashatja, véleményezheti (www.rakosmente.hu).

A kerületrészek esetében az egyes fejlesztési elképzeléseket írásban küldték meg a képviselők, így lehetőség nyílt arra, hogy a kerületrészi lakossággal szoros kapcsolatot ápoló és egyben a legtöbb és legaktuálisabb információval rendelkező személy nyilatkozhatott a fejlesztési elképzelésekről.

A tervezési folyamat során tehát megtörtént

a városrész önkormányzati képviselőivel és különböző bizottságaival a városrészi programok egyeztetése;

a városrészre vonatkozó, az IVS-ben megjelenő javaslatok civil szervezetekkel és a városrész intézményeinek vezetőivel (pl. iskolaigazgatók, kultúrházak), valamint a városrész meghatározó gazdasági vezetőivel (legfontosabb cégek, vállalkozók) véleményeztetése;

az informáltság javítása érdekében a fejlesztési stratégia városi önkormányzati honlapon való közzététele

Az anti-szegregációs program kidolgozása során bevonásra került a kisebbségi önkormányzat, a családsegítő szolgálat és a nagycsaládosok egyesülete helyi szervezete.

7.2.1. A stratégia megvalósításában résztvevő társadalmi csoportok és személyek azonosítása, részvételi lehetőségei és szükséges partnerségi kapcsolatok kialakítása

Az integrált városfejlesztési stratégia készítésének kezdetekor azonosításra kerültek a tervezésben és a fejlesztésben résztvevő célcsoportok. Az elsődleges és a másodlagos célcsoportok meghatározása is megtörtént.

136. Táblázat: Elsődleges célcsoportok

Célcsoport	Részvétel a partnerségben	Kommunikáció, partnerség építés módja
Város lakossága	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattétel, és véleményezés	Internet, lakossági fórumok (közmeghallgatás), lakossági kérdőívek, személyes interjúk,

Célcsoport	Részvétel a partnerségben	Kommunikáció, partnerség építés módja
Városrészek lakossága	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Újságcikkek és médianyilvánosság, tájékoztató füzet
Városfejlesztés aktív civil szervezetei	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Internet, kérdőívezés, lakossági fórumok, újságcikkek és médianyilvánosság, tájékoztató füzet
Anti-szegregációban érintett civil szervezetek	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Fórum, interjúk
Környezettel foglalkozó civil szervezetek	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Interjúk
Kisebbségi Önkormányzatok	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Fórum, interjúk
Gazdasági szereplők	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Interjúk

137. Táblázat: másodlagos célcsoportok

Célcsoport	Részvétel a partnerségben	Kommunikáció, partnerség építés módja
Környező települések vezetői, főépítész	Véleményezési szakaszban	Folyamatos egyeztetés és Fórum
Önkormányzati képviselők, önkormányzati bizottságok	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés és véleményezés	Interjúk, kérdőívezés
Város közigazgatásának vezetői (kulturális, szociális, oktatási, közigazgatási, környezeti)	Tervezési és véleményezési szakaszban javaslattevés, és véleményezés	Fórum, interjúk, fókuszcsoporthoz interjúk, mélyinterjúk

7.2.2. Nyilvánosság biztosítása az elkészült dokumentumok esetében

Lakossági, civil egyeztetés

Az IVS még nem lezárt, de tartalmilag komplett anyaga, a pályázati akcióterületek tervei is a város honlapjára – interaktív módon hozzáférhető formában - felkerültek. Ez nem csak azt tette lehetővé, hogy az érdeklődő lakosság, civil szervezetek, vállalkozók megismerjék az IVS tervezet tartalmát, hanem azt is, hogy véleményt mondjanak, további – kapcsolódó – javaslatokat tegyenek. Így az

internetre feltett anyag nemcsak tájékoztatás, hanem kétoldalú információáramlást lehetővé tevő, a multiplikációt és a szinergikus hatásokat aktivizáló anyaggá vált.

7.3. *Az integrált stratégia és az integrált fejlesztések megvalósításával kapcsolatos szervezeti elvárások*

7.3.1. Általános elvárások a szervezeti rendszerrel kapcsolatban

Az önkormányzat szervezetrendszerében a városfejlesztési irányok meghatározása a Városfejlesztési és Közlekedési Bizottság hatáskörébe tartozik. A tervezett komplex fejlesztések azonban megkívánják a partneri együttműködés minél intézményesítettebb és minél kiterjedtebb megvalósítását. Ennek érdekében Rákosmente Önkormányzata a hosszú távú városfejlesztési terveit Városfejlesztő Társaság létrehozásával kívánja elősegíteni. E Városfejlesztő Társaság válik az egyes projektek megindulásával párhuzamosan a stratégia operatív megvalósításának, valamint a partneri együttműködés szervezésének területévé.

7.3.2. Jelenlegi szervezeti felépítés

Önkormányzati Bizottságok: kompetenciájába tartozik a városfejlesztési irányok meghatározása

Kijelölt Bizottság: Városfejlesztési és Közlekedési Bizottság

További szakmai bizottságok, akik érintettek:

EU-kapcsolatok Bizottsága

Költségvetési Bizottság

Környezetvédelmi Bizottság

Oktatási és Kulturális Bizottság

Pénzügyi Bizottság

Szociális és Lakásügyi Bizottság

Vagyongazdálkodási Bizottság

Hivatal adminisztratív szervezeti egységei

A Hivatalban jelenleg az EU-Programiroda végzi a városfejlesztési tevékenységek összehangolását. A kialakított munkacsoportban részt vesz a Hivatal minden illetékes szervezeti egysége.

Önkormányzati tulajdonú, városfejlesztésben, üzemeltetésben résztvevő cégek:

- Rákosmente Kft.
- Városfejlesztő Társaság (tervezett megalakítás: 2008. II. félév)

7.3.3. A Városfejlesztő Társaság

Rákosmente Önkormányzata a fejlesztési célkitűzések megvalósítása érdekében olyan 100%-os önkormányzati tulajdonban álló non-profit gazdálkodási formában működő Városfejlesztő Társaságot kíván létrehozni, amely képes megfelelni azon kritériumoknak, amik egy fővárosi kerület hosszú távú fejlesztésének feladataiból következnek.

A létrehozni tervezett Városfejlesztő Társaság, mint 100%-os önkormányzati tulajdonú gazdálkodó szervezet valójában egy vegyes tulajdonú társaság kialakítására vonatkozó önkormányzati szándék valóra váltásának első lépését jelenti. Rákosmente Önkormányzatának célja, hogy a fejlesztések hatékonyságának növelése, illetve a finanszírozási terhek és kockázatok megosztása, valamint a további szervezetfejlesztés lehetőségének biztosítása érdekében a jelen IVS-ben meghatározott fejlesztések lebonyolításának későbbi ütemeinek vonatkozásában a Városfejlesztő Társaságot vegyes tulajdonú (bár a többségi önkormányzati tulajdont mindvégig megtartó) gazdálkodó szervezetté alakítsa.

7.3.4. Ellenőrzési szint

Önkormányzati Bizottsági rendszer

Az Ellenőrzési feladatokat, a monitoring rendszer működtetését a Városfejlesztési Bizottság végzi, a Monitoring Bizottság segítségével.

Monitoring Bizottság

A Monitoring Bizottság tagjai a Városfejlesztési és Közlekedési Bizottság tagjai, a Főépítész, az EU Programiroda képviselője. Meghívottként az Integrált Városfejlesztési Csoport vezetője, a civil szervezetek és a gazdasági szereplők képviselői is részt vehetnek.

Hivatal illetékes egységei

A Monitoring Bizottság munkájában a Hivatal részéről a Főépítész iroda, valamint az EU Programiroda képviselője vesz részt.

7.3.5. Stratégiai tervezési szint

Önkormányzati Bizottsági rendszer

Az IVS monitoring rendszerének működése során évente felülvizsgálatra kerül az IVS, az előrehaladás követése, az ütemezés, a külső és belső feltételrendszer alakulása egyaránt befolyásolhatja az IVS végrehajtását. Ezért a stratégiai tervezési szint működtetése továbbra is szükséges. A folyamatos tervezésben alapvetően irányítói feladatokat a Városfejlesztési és Közlekedési Bizottság végez, az illetékes társbizottságokkal együtt. A stratégiai tervezési szint vonatkozásában kiemelt szerepet tölt be a **Városfejlesztő Társaság**, melynek szervezetrendszerében külön ezen feladat ellátására szakértői munkacsoport jön létre. Ez a Bizottság végzi a féléves egyeztetéseket az IVS végrehajtásával kapcsolatosan, előkészíti a további fejlesztéseket, illetve előkészíti a Testület elé terjesztendő anyagokat, előterjesztéseket.

7.3.6. Operatív szint

IVS-t végrehajtó menedzsment szervezet

Az IVS végrehajtását és folyamatos monitorozását a **Városfejlesztő Társaság** keretei közt létrejövő **munkaszervezet** végzi. Feladata az IVS végrehajtásával kapcsolatos folyamatos feladategyeztetés, ütemezés kialakítása, a monitoring mutatók értékeinek szolgáltatása és beszámolás a Városfejlesztési Bizottság Monitoring Bizottsága (IVS Monitoring Bizottság) számára.

7.4. ***Településközi koordináció mechanizmusai***

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia tervezésekor már megtörtént a környező településekkel való kapcsolatfelvétel, ahonnan megtörtént a visszajelzés, ott mind a városvezetés, mind főépítési szinten történ folyamatos és szervezett fórum formájában is személyes egyeztetés, sőt egy előadássorozatban már egymás főbb stratégiai elképzeléseit is megismerhették a résztvevők.

Az IVS végrehajtása során a már meglevő partnerségi mechanizmusok további fenntartása és évente egyszeri, nagy nyilvánosságot is kapó, polgármesteri szintű egyeztetési fórum megtartása indokolt. Így biztosítható egyrészt a települések lakosságának tájékoztatása a környező településeken tervezett fejlesztésekről, továbbá az esetleges párhuzamosságok kiszűrése annak érdekében, hogy a fejlesztések szinergikus hatásúak legyenek, és elkerülhető legyen a versengő fejlesztések, beruházások egymást kioltó hatása.

Ezt a fórumot az IVS végrehajtó szervezete működteti a **Városfejlesztő Társaságon** belül, ennek előkészítését is a menedzsment szervezet végzi majd, illetve lehetőséget teremt a folyamatos vezetői szintű tárgyalásokra is. Amennyiben a monitorozás során szükségessé válik, a fórum összehívható és például a kiírásra kerülő új forrásokra történő fejlesztési elképzelések egyeztetése megtörténhet az egészséges verseny keretei között.

7.5. ***A stratégia megvalósulásának monitoringja***

A stratégia megvalósulásának monitoringja a megfogalmazott hosszú és középtávú városfejlesztési célok megvalósulásának nyomon követésére kialakított mechanizmus.

A Monitoring rendszer célja, hogy a folyamatos és ciklikus vizsgálatok rendszere együttesen legyen alkalmas arra, hogy mind a kerület vezetése, mind a városfejlesztés elsődleges és másodlagos célcsoportjai számára folyamatos visszajelzést adjon a városfejlesztési stratégia végrehajtásának alakulásáról és objektív mutatórendszerrel segítse az IVS végrehajtását és a szükséges módosítások elvégzését.

7.5.1. Ciklikus vizsgálatok

Féléves előrehaladási jelentések: az Önkormányzat számára a városrehabilitációs projektjeinek menedzselését és folyamatos monitoring mutatóinak vizsgálatát és adminisztrációját a Városfejlesztő Társaság munkaszervezete végzi. A csoport munkatársai a közösségi forrásokból támogatott projektek megvalósítását szabályozó eljárásrendnek megfelelően féléves előrehaladási jelentésekben foglalják össze a különböző projektelemek előrehaladásának jellemzőit: az eredményeket, az időközben felmerült problémákat és a következő lépéseket. Az értékelés

mutatószámait a támogatott projektek esetében az EPEJ-ekben és a SZEJ-ekben rögzítik. Amennyiben szükséges, kezdeményezik a KSZ-nél a szerződések módosítását.

Éves értékelések: az IVS-ben foglalt operatív projektek előrehaladásának folyamatos nyomon követése az Integrált Városfejlesztési Csoport feladata. Ennek nyomán készülnek el az éves értékelések, melyek elsősorban az eredmény- és output- típusú mutatók számbavételét jelentik és az ebből következő mutató-értékek esetleges szükséges módosítására tesznek javaslatot. Ezen túl szöveges beszámolót is készítenek a Monitoring Bizottság számára, amely éves beszámolóját továbbítja az Önkormányzat Városfejlesztési Bizottságának.

Végső értékelés: A következő tervezési ciklus előtt az IVS végrehajtásának teljes értékelését kell elvégezni. Ennek outputja a következő tervezési ciklus IVS-ének bemeneti értékei lesznek.

7.5.2. Az egyes akcióterületekre vonatkozó monitoring

Az egyes akcióterületekre vonatkozó indikátorrendszert minden projekt esetében az adott Előzetes, illetve Végleges Akcióterületi Terv keretei között kell meghatározni.

A stratégiai célhierarchia-táblázatban felsorolt mutatók alapján történik az IVS monitoringja. Az itt szereplő mutatók (pl. új rendezvények számának növekedése (db), új létesítményekben foglalkoztatottak számának növekedése %, vagy a helyben foglalkoztatottak számának növekedése %, stb.) évenkénti változásának nyomon követése történik egyrészt a KSH adatok, az önkormányzati adatszolgáltatás illetve a projektekhez kapcsolódó adatszolgáltatás alapján. Az adatok begyűjtését és elemzését a Városfejlesztő Társaság munkaszervezete végzi.

Az indikátorok bázisértékének és az elvárt elmozdulás mértéke az akcióterületi tervezés során kerülnek meghatározásra.

Az anti-szegregációs tervben a szegregátumok létrejöttét elkerülő intézkedések monitoringja külön kezelendő, a kézikönyvben szereplő kötelező mutatók vizsgálata szükséges szegregátummal érintett városrészekben. A fő szociális mutatók (6 db) vizsgálata a köztes időben (3-4 év) újra vizsgálandó minden városrészben, amely mutatja, hogy új szegregátumok jöttek-e létre, illetve a meglévők adatai hogyan alakulnak. (Ez függvénye természetesen a KSH adatszolgáltatási képességének.) Amennyiben ez nem lehetséges, akkor az önkormányzat által gyűjtött mutatók (rendszeres szociális segélyben részesülők száma, autók életkora, bérlakások száma stb.) folyamatosan mérhetőek.

7.5.3. Az ingatlanfejlesztési hatások monitoringja

Az integrált városfejlesztési stratégia alapján előkészített önkormányzati (EU forrásból, hazai forrásból és saját forrásból), állami vagy a magánszférából kiinduló projektek által kifejtett hatások és a létrejövő szinergia mérésére a körzetekre vonatkozó ingatlanár-változás, illetve az adott akcióterületen működő vállalkozások száma és éves adózott nyeresége együttesen mutatja. A beavatkozásokkal érintett területek esetében az ingatlanok átlagértéke is növekszik, amely az ingatlanok becsülhető ingatlanárában, és a bérleti díjak változásában jelenik meg. Eredmény, output és hatásindikátorok együttesen mutatják a gazdaságélénkítés hatásait.